

§ 191

Inriktningsbeslut om Uppsala konstmuseum KSN-2018-1069

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** uppdra till kommunledningskontoret att genomföra förhandling med Statens fastighetsverk och Uppsala Akademiförvaltning i syfte att lokalisera ett nytt konstmuseum vid Uppsala slott eller i kvarteret Kaniken,
2. **att** i förhandlingarna ställa krav på de berörda fastighetsägarna att deras erbjudande uppfyller de i föredragningen fastställda villkoren,
3. **att** i återskotteringen till kommunstyrelsen ska nettokostnaderna för de olika placeringarna redovisas och att förhandlingarna ska ha som utgångspunkt att ett öppnande av ett ”nytt” konstmuseum ska kunna ske år 2028 och att effekter av ett tidigare- eller senareläggande belyses,
4. **att** uppdra till kommunledningskontoret att utreda möjlig samverkan och samlokalisering kring konst- och utställningsverksamhet med relevanta organisationer som till exempel Region Uppsala och Uppsala universitet, samt
5. **att** kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen ska redovisa ovanstående uppdrag till kommunstyrelsen senast december 2020.

Reservation

Fredrik Ahlstedt (M) och Jonas Petersson (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för Jonas Peterssons (C) yrkande.

Särskilt yttrande

Tobias Smedberg (V) lämnar ett särskilt yttrande:

För Vänsterpartiet är det angeläget att vi utvecklar Uppsalas konstmuseum så att det får bättre förutsättningar att tillgängliggöra konst för alla. Det analysarbete som hittills genomförts pekar tydligt på att de för oss tidigare intressanta alternativen med ett nytt konstmuseum vid Ångkvarn eller Hugin kommer bli svårgenomförbart och så ekonomiskt krävande att det kommer gå ut över verksamhetens innehåll. Vi stödjer därför det förslag som nu arbetats fram där alternativ Slottet jämförs med alternativ Kaniken.

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2020-05-19

Yrkanden

Jonas Petersson (C) yrkar, med instämmande från Fredrik Ahlstedt (M):
att uppdra till kommunledningskontoret att, tillsammans med fastighetsägare för Ångkvarnen på motsvarande sätt som med Statens fastighetsverk undersöka möjligheterna och kostnadsfördelningen för att lokalisera ett nytt konstmuseum på dessa platser.

Tobias Smedberg (V) och Linda Eskilsson (MP) yrkar bifall till föreliggande förslag..

Beslutsgång

Ordförande ställer först Jonas Peterssons (C) förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet avslår detsamma.

Ordförande ställer därefter föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Sammanfattning

Den 21 november 2018, § 198, beslutade kommunstyrelsen att uppdra till kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att, i samråd med kulturförvaltningen, senast i juni 2019 komma med förslag till placering av Uppsala konstmuseum.

Bakgrunden till uppdraget är att kulturnämnden i skrivelse från den 28 mars 2018 återrapporterat förstudien "Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun" (bilaga 1) till kommunstyrelsen. I förstudien är utredarens förslag att bland annat ge Uppsala konstmuseum nya, större och förbättrade lokaler och att komplettera och utöka Uppsala Konstmuseums uppdrag. Förstudiens förslag var att undersöka möjligheterna till ny lokalisering av Uppsala konstmuseum i Kvarteret Hugin eller Ångkvarnen. Enligt förstudien skulle även beaktas Statens Fastighetsverks förslag till ombyggnad och ny gestaltning av Uppsala slott och omgivande miljö samt möjligheterna med fortsatt verksamhet i befintlig lokalisering. Den 13 juni 2019 beslutade kommunstyrelsen att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen att även undersöka placeringen med utgångspunkt från verksamhet, stadsutveckling och ekonomi. Även andra placeringar skulle beaktas enligt tilläggsdirektivet. Utredningen skulle presentera rapporten senast i februari 2020.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2020-03-12
- Bilaga 1, Förstudie "Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun"

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2020-05-19

- Bilaga 2, Rapport: Fördjupad utredning kring framtida konstverksamhet och lokalisering av konstmuseum i Uppsala kommun, inkl. bilagor
- Bilaga 3, Komplettering till utredningen
- Bilaga 4, Sammanställning av inkomna synpunkter

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2020-05-16

Diarienummer:
KSN-2018-1069

Handläggare:
Patrik Hesselius och Sofie Blomgren

Beslut om lokalisering av Uppsala konstmuseum med mera

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** uppdra till kommunledningskontoret att genomföra förhandling med Statens fastighetsverk och Uppsala Akademiförvaltning i syfte att lokalisera ett nytt konstmuseum vid Uppsala slott eller i kvarteret Kaniken,
2. **att** i förhandlingarna ställa krav på de berörda fastighetsägarna att deras erbjudande uppfyller de i föredragningen fastställda villkoren,
3. **att** i återrapporteringen till kommunstyrelsen ska nettokostnaderna för de olika placeringarna redovisas och att förhandlingarna ska ha som utgångspunkt att ett öppnande av ett "nytt" konstmuseum ska kunna ske år 2028 och att effekter av ett tidigare- eller senareläggande belyses,
4. **att** uppdra till kommunledningskontoret att utreda möjlig samverkan och samlokalisering kring konst- och utställningsverksamhet med relevanta organisationer som till exempel Region Uppsala och Uppsala universitet, samt
5. **att** kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen ska redovisa ovanstående uppdrag till kommunstyrelsen senast december 2020.

Ärendet

Den 21 november 2018, § 198, beslutade kommunstyrelsen att uppdra till kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att, i samråd med kulturförvaltningen, senast i juni 2019 komma med förslag till placering av Uppsala konstmuseum.

Bakgrunden till uppdraget är att kulturnämnden i skrivelse från den 28 mars 2018 återrapporterat förstudien "Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun" (bilaga 1) till kommunstyrelsen. I förstudien är utredarens förslag att bland annat ge Uppsala konstmuseum nya, större och förbättrade lokaler och att komplettera och utöka Uppsala Konstmuseums uppdrag. Förstudiens förslag var att undersöka möjligheterna till ny lokalisering av Uppsala konstmuseum i Kvarteret Hugin eller Ångkvarnen. Enligt förstudien skulle även beaktas Statens Fastighetsverks förslag till ombyggnad och ny gestaltning av Uppsala slott och omgivande miljö samt möjligheterna med fortsatt verksamhet i befintlig lokalisering. Den 13 juni 2019 beslutade kommunstyrelsen att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen att även undersöka placeringen med utgångspunkt från verksamhet, stadsutveckling och ekonomi. Även andra placeringar skulle beaktas enligt tilläggsdirektivet. Utredningen skulle presentera rapporten senast i februari 2020.

Den fördjupade utredningen är genomförd och dokumenterad, bilaga 2 och 3.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret, kulturförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen. Det löpande arbetet har stämts av i två arbetsgrupper, en med deltagare från kulturförvaltningen och en med deltagare från stadsbyggnadsförvaltningen. Arbetet har även fortlöpande stämts av med en referensgrupp med representanter för Uppsala kommuns olika kultur- och besöksnäringens verksamheter.

I arbetet med konstmuseiutredningen har följande samråd med olika intressenter genomförts:

- Medborgarundersökning genom en metod där de svarande kunde välja det språk de känner sig mest bekväma med. 580 kvalitativa svar har analyserats.
- Nio enskilda möten med ansvariga utredare för intresserade medborgare och föreningar. Totalt fanns 25 tider att tillgå. (Genom annonsering i UNT, riktade mailutskick och inbjudan till de föreningar som ingår i kommunens samverkan med föreningslivet, erbjöds vem som helst att boka in ett 30-minuters möte för att kunna ställa frågor och komma med synpunkter till utredningen.)
- Intervjuer med cirka 200 museibesökare på Upplandsmuseet, Bror Hjorths Hus och Uppsala konstmuseum.
- Ett 30-tal möten med olika interna och externa intressenter. Till exempel avdelningar inom kommunen och andra museer i Sverige.
- Ett informationsmöte där utredningen presenterades med möjlighet att ställa frågor.
- Under perioden 28 januari–17 februari fanns möjlighet att lämna synpunkter på förslaget i utredningen.
- Den 26 februari lämnade kulturnämndens ledamöter sina synpunkter muntligt under kulturnämndens sammanträde.

Sammanställning av inkomna synpunkter framgår av bilaga 2 och 4.

Barn, jämställdhets och näringslivsperspektiven har beaktats i ärendet vilket framgår i rapporten, bilaga 2.

Föredragning

Uppsala konstmuseum har verkat i Uppsala slott sedan 1995. Uppsala kommuns kulturförvaltning driver museet och museibutiken. I lokalerna finns också en upphandlad restauratör som driver Museum Bar & Café. Total yta för konstmuseet är idag cirka 2500 kvadratmeter fördelat på fem våningar. Byggnaden ägs av staten och förvaltas av Statens fastighetsverk.

Den fördjupade utredningen har kommit fram till att ett nytt konstmuseum bör ha en yta för verksamheten på drygt 4000 kvm. Utredningen har studerat fyra olika placeringar av ett framtida konstmuseum: kvarteret Hugin, kvarteret Ångkvarn, kvarteret Kaniken och Uppsala slott. De två första alternativen skulle innebära en nybyggnation eller en total ombyggnation, medan de två senare en renovering och mindre del ombyggnation. Mot bakgrund av en samlad bedömning av de olika alternativen förordade utredningen att konstmuseet blir kvar på slottet i nyrenoverade och tillbyggda lokaler.

Utredningens rekommendation bygger på att en del av de problem som slottet har idag, både med befintliga lokaler och dess tillgänglighet samt den upplevda tillgängligheten som slottet har i staden, kan lösas i och med renovering och tillbyggnad samt en utveckling av slottsparken. Således kommer en krav- och behovslista för lokalerna tas fram i syfte att konkretisera utformning och genomförbarhet utifrån de förutsättningar som föreslås i utredningen.

Samtidigt som slottet bedöms vara en bra placering av konstmuseet i framtiden har även kvarteret Kaniken bedömts vara en attraktiv plats för en publik verksamhet, så som Uppsala konstmuseum, på grund av sitt mycket centrala läge. Kvarteren Ångkvarn och Hugin har inte ett lika centralt läge som kvarteret Kaniken. Ett uppförande av ett konstmuseum vid dessa två platser kommer att vara en nybyggnation eller en total ombyggnation, vilket är förknippat med en högre kostnad och en högre ekonomisk risk samt en lägre förutsägbarhet vad gäller kommunens framtida hyreskostnader. Vidare bedöms att den positiva effekten på besöksnäringen kommer vara större vid en placering på Slottet eller vid kvarteret Kaniken än de andra två.

Mot bakgrund av detta föreslås att det genomförs parallella förhandlingar med Statens fastighetsverk och Uppsala Akademiförvaltning i syfte att lokalisera ett nytt konstmuseum vid Uppsala slott eller i kvarteret Kaniken.

I förhandlingarna ska följande villkor ställas:

- Uppsala konstmuseum ska vara enkelt att ta sig till och från med allmänna kommunikationer. Gångvägar och gångstråk ska anpassas och vara tillgängliga.
- Uppsala konstmuseum ska ha en väderskyddad och trafiksäker in- och urlastning för konst och andra leveranser till verksamheten.
- Varierad takhöjd i utställningslokalerna mellan 4 och 6 meter.
- Uppsala konstmuseum ska ha tillgängliga lokaler utifrån gällande lagar och regler för offentliga verksamheter.
- Uppsala konstmuseum ska ha för verksamheten klimatanpassade lokaler, det vill säga klimatanpassade lokaler för konst.
- Uppsala konstmuseum ska ha för verksamheten säkra lokaler.
- Uppsala konstmuseum ska ha tillgängliga lokaler utifrån arbetsmiljö- och verksamhetsperspektiv.

Specifikt för Uppsala slott:

- Fastighetsägaren ska i samarbete med Uppsala kommun arbeta för att rådande höjdskillnad runt slottet ska upplevas som mindre ansträngande och vägen till och från Uppsala konstmuseum mer tillgänglig genom olika åtgärder.
- En placering av Uppsala konstmuseum i slottet förutsätter insatser för att öka tillgängligheten och attraktiviteten i den omgivande parken.

En utveckling av parkområdet kan behöva göras oavsett var Uppsala konstmuseum kommer vara lokaliserat. Däremot påverkar konstmuseets lokalisering vilka åtgärder som ska prioriteras i parken. Genom att utveckla parkområdet runt slottet kommer hela området gynnas och konstmuseet får en naturlig plats i ett större sammanhang.

Utredningen har pekat på att utökade lokaler för konstmuseet kommer att kräva en utveckling och förstärkning av museets verksamhet. Detta kommer kunna utvecklas under 7-8 år innan museet kommer flytta in i nya lokaler. Samtidigt bedöms det ekonomiska utrymmet för en utökad konstmuseumverksamhet kunna komma stegvis under samma tidsperiod och att det ekonomiska utrymmet för en kraftig ökning av hyran kommer finnas först 2028. Mot bakgrund av detta föreslås att ett nytt konstmuseum ska vara inflyttningsklart först år 2028. Detta är dock inget exkluderande villkor, utan är en utgångspunkt i förhandlingarna där det ska belysas vilka eventuella ekonomiska effekter som uppstår av att tidigare- eller senarelägga denna tidpunkt.

Återrapporteringen till kommunstyrelsen föreslås att innehålla en samlad ekonomisk bedömning av de två olika placeringsalternativen. Bland annat kan de två placeringarna innebära olika möjlighet till intäkter i verksamheten samt på olika sätt påverka besöksnäringen. Vilken verksamhet som på bästa sätt kan bedrivas vid Uppsala konstmuseum kan även påverkas av valet av placering, vilket i sin tur kan påverka verksamhetskostnaderna.

Det finns en vilja att samarbeta mer mellan olika museer i Uppsala och göra varandras verksamheter starkare och mer intressanta för besökare. Det finns också en möjlighet att utveckla ytterligare samarbeten med Uppsalas universitet. Tillsammans med andra relevanta organisationer kan en hållbar infrastruktur för bild- och formområdet utvecklas. Utifrån detta föreslås att kommunledningskontoret utreder vilka möjliga samarbeten som kan komma till stånd samt vilka möjligheter till samlokalisering som finns.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget kan komma att innebära ekonomiska konsekvenser både på grund av ökad hyra och ökad verksamhet. Dessa konsekvenser måste beaktas i kommande mål- och budgetarbete. Hur mycket och när i tid hyreskostnaden ökar definieras och anpassas utifrån kommunens ekonomiska förutsättningar i ett kommande beslut efter genomförda förhandlingar.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2020-03-12
- Bilaga 1, Förstudie "Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun"
- Bilaga 2, Rapport: Fördjupad utredning kring framtida konstverksamhet och lokalisering av konstmuseum i Uppsala kommun, inkl. bilagor
- Bilaga 3, Komplettering till utredningen
- Bilaga 4, Sammanställning av inkomna synpunkter

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	sid
Förord	3
DEL 1	
Uppdraget	4
Förstudiens genomförande	4
Särskilt tack	4
Sammanfattning	5
1.1 Tidigare utredningar och förslag	5
1.2 Begreppet konst	6
1.3 Konsten i Uppsala	6
1.4 Uppsala konstmuseum – en fördjupning	13
1.5 Open Space/Dialogforum	19
1.6 Sammanfattande kommentar	19
DEL 2 OMVÄRLD OCH FRAMTID	
2.1 Uppsala nu och i framtiden	22
2.2 Svensk kulturpolitik	24
2.3 Framtidens konstmuseum – roll, effekter, lösningar och utmaningar	25
2.4 Inspirationsexempel	30
DEL 3 FÖRSLAG	
Utredarens förslag 1-10	33
DEL 4 LOKALER OCH LOKALISERING	
4.1 Lokalbehov	37
4.2 Vad innebär 4000 m2 i stadsrummet?	38
4.3 Nya lokaliseringsalternativ	39
4.4 Befintligt lokaliseringsalternativ	48
4.5 Utredarens rekommendation	50
Källor, artiklar, intervjuer	51

Förord

Kulturnämnden vill utveckla och stärka Uppsala som konst- och kulturstad. Nämnden driver på utvecklingen genom att vi infört fri entré på Uppsala konstmuseum och Bror Hjorths Hus, utveckling av ateljéstöd för yrkesverksamma konstnärer, ökade investeringsmedel för offentlig konst och iordningställande av arbetslokaler i Ulleråker m fl initiativ.

Ett växande Uppsala med över 300 000 invånare år 2050 innebär utmaningar och möjligheter. Vi blir fler som är kulturkonsumenter och fler som utövar kultur. Det kräver att kommunen tar höjd för en utbyggnad av det som brukar kallas den kulturella infrastrukturen; museer, bibliotek, mötesplatser, scener och utställningsplatser. Kulturen ska vara av hög kvalitet och tillgänglig för alla.

Uppsala är en oerhört rik och intressant kulturstad, vi vill att fler ska ta del av detta utbud. Därför stimulerar vi verksamheter att aktivt arbeta med att sänka trösklar till konst och kultur genom kommunikation och inkludering. Att lära känna publiken, ha en relevant dialog och uppföljning kring program och aktiviteter.

Konstmuseifrågan har diskuterats under lång tid i Uppsala. Det finns ett intresse hos många konstvänner och andra intressenter att konsten får en starkare position i staden i framtiden. Kulturnämnden stödjer dessa intentioner och förstudien ska ses som ett steg i denna process.

Utredningen ger en färsk och värdefull bild och skisserar möjliga vägar framåt för utvecklingen av framtida konstverksamhet i Uppsala.

Peter Gustavsson (S), ordförande i kulturnämnden

DEL 1

UPPDRAGET

Kulturnämnden i Uppsala uppdrog 2016-10-27 åt kulturförvaltningen att i en förstudie utreda Uppsala kommuns framtida konstverksamhet och lokalisering av Uppsala konstmuseum.

Fokus i förstudien ska ligga på museets verksamhet, men även hur den samspelar med övrig konstverksamhet i kommun och region. Förstudien ska ligga till grund för beslut om inriktning för fortsatt utredning av Uppsala konstmuseums verksamhet och lokaler.

I Uppsalas kommuns styrdokument *Mål och budget 2016* anges i inriktningsmål från kommunfullmäktige till kulturnämnden att: "Uppsalas evenemang bidrar till att stärka Uppsalas attraktivitet för medborgare och besöksnäringen". Under riktade satsningar anges att kulturnämnden ska: "Fortsätta utvecklingen av Uppsala konstmuseum".

Frågor kring huvudmannaskap för konstverksamheter ingår ej i utredningsdirektivet för denna förstudie.

FÖRSTUDIENS GENOMFÖRANDE

Förstudien Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun har genomförts av extern utredare Jane Nilsson, under ledning av en styrgrupp med kulturdirektör Sten Bernhardsson (ordf), kulturstrateg Pia Sörås Staflin (utredningssamordnare), konstmuseichef Daniel Werkmäster, VD Tiina Mykkänen Destination Uppsala, processledare stadsutveckling Karin Åkerblom, fastighetschef Carl Ljunggren samt e-strateg Olle Bergdahl (ersatte näringslivsstrateg Henrik Cyrén juni 2017).

Dialog har förts löpande med en politisk referensgrupp med ledamöter från kulturnämnden; Peter Gutavsson ordf (S), Karolin Lundström 1:e vice ordf (V), Eva Edwardsson 2:e vice ordf (L), Küllike Montgomery (MP) och Arne Sandemo (M).

I förstudien har även ingått en sakkunnig referensgrupp bestående av Kari Immonen, chef Åbo konstmuseum, Magnus Jensner, chef Hallands konstmuseum, Sune Nordgren, fd chef för Malmö konsthall och Baltic Centre for Contemporary Art, Katarina Pierre, chef Bildmuseet Umeå samt Lisa Rosendahl, curator och fd chef för Iaspis, Konstnärsnämnden.

Metoden har bestått av ett stort antal intervjuer, samtal och möten med företrädare för konst- och kulturliv samt Open Space/dialogforum med inbjudna intressenter. Ett publikt panelsamtal hölls i slutet av november i Uppsala konstmuseum.

Förstudien har genomförts under maj till december 2017.

SÄRSKILT TACK

Kulturnämnden vill rikta ett särskilt tack till alla engagerade personer och organisationer i Uppsala kommun och i Region Uppsala som generöst ställt upp med sin tid för intervjuer och samråd.

Stort tack till stadsbyggnadsförvaltningen för ett givande samarbete när det gäller plan- och lokaliseringsfrågor för ett nytt konstmuseum. Avdelningschef Elisabet Jonsson, stadsarkitekt Claes Larsson, enhetschef detaljplan Torsten Livion, landskapsarkitekt Henrik Ljungman samt planerare/utredare Dan Thunman har under processen bidragit med expertis och sakkunskap. Speciellt tack till Tamara Pavlovic som har skapat bilder och skisser.

SAMMANFATTNING

Denna förstudie *Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun* är en genomlysning av konsten i Uppsala med fokus på Uppsala konstmuseum. Observationer och samtal ger bilden av ett växande Uppsala med stor potential att utvecklas som konststad. För Uppsala kommuns del är den dominerande konstinstitutionen Uppsala konstmuseum som befinner sig i intressant utvecklingsfas, med rörelse och hög aktivitet inom utställningar och program. Förstudiens rekommendation är att insatser koncentreras till konstmuseet genom att museet ges nya lokalmässiga förutsättningar, samt när detta blivit verklighet, även ett bredare och förstärkt uppdrag med konstkärnverksamheten som bas.

Dialogforum och samtal med intressenter indikerar en förväntan och stark önskan om att Uppsala utvecklar ett konstmuseum i större format, verksamhetsmässigt och fysiskt. Ett museum som har starkare lyskraft och som förutom den viktiga lokala och regionala relevansen, även når ut nationellt och internationellt.

Förstudien innehåller en förslagsdel (4) med tänkbara lokaliseringar av ett nytt konstmuseum. Denna del innehåller även ett förslag från Statens Fastighetsverk (SFV) till ombyggnad och expansion av Uppsala slott. Utredaren rekommenderar fortsatt utredning av två av de preliminära förslagen till ny lokalisering; Alternativet Kvarteret Hugin samt Alternativet Ångkvarnen.

Uppsala slott är en angelägenhet för kommunens identitet och staden som besöksmål. Utveckling av Uppsala slott och dess omgivande miljö bör därför beaktas i särskild ordning.

Uppsala kommun bör utveckla strategisk samverkan inom samtidskonst med Region Uppsala. Uppsalas dominerande ställning i regionen gör det naturligt att utifrån en strategisk position axla en regional roll och ansvar inom konst. Ett vidgat utbyte mellan region och kommun bör definieras till gagn för bägge parter.

Kommunens arbete med att stärka konstfältet t ex med ateljéstöd, lokalutveckling, stipendier m m är positivt och ger ringar på vattnet. Genom strategisk samverkan och gemensamt visionsarbete mellan institutionella och fria aktörer, kan ytterligare steg tas och ett solidariskt klimat utvecklas.

1.1 TIDIGARE UTREDNINGAR OCH FÖRSLAG

Förstudien *Nya Rum för konsten* presenterades för kulturnämnden 2010. Den framlagda studien visade på olika utvecklingsmöjligheter, men lyfte särskilt fram Uppsala slotts möjligheter att anpassas till konst- och museiverksamhet i samarbete med Statens Fastighetsverk (SFV).

På kommunfullmäktiges uppdrag beslutades efter att förstudien presenterats att kulturnämnden skulle gå vidare och utreda möjligheten att bedriva ändamålsenlig museiverksamhet på Uppsala slott. Särskild fokus skulle i utredningen vara hur samverkan med Landstinget i Uppsala län och Uppsala universitet skulle kunna gestaltas och organiseras.

Utredningen *Nya rum för konsten* avrapporterades 2012 till kommunstyrelsen. Resultatet innehöll förslag till utveckling och utökning av de publika lokaler som konstmuseet har idag samt en nybyggnation under slottets borggård. I utredningen lämnades också förslag till presumtiva samarbeten och modeller för att lyfta Uppsalas särskilda profil som bildnings-, konst-, och kulturstad samt för att skapa ett attraktivt besökscentrum för kommun och region.

2011 genomfördes en utredning kring huvudmannaskap *Organisation och huvudmannaskap för vissa kulturinstitutioner i Uppsala län*. Uppdragsgivare var Uppsala läns landsting och Uppsala kommun. Utredningen analyserade för och nackdelar med nuvarande förhållanden och lämnade förslag till framtida organisation, huvudmannaskap och finansiering för Upplandsmuseet, Musik i Uppland, Uppsala stadsteater och Uppsala konstmuseum.

Tidigare idéer och förslag från andra intressenter

Ett omfattande arbete har genom åren lagts ner av ideella krafter i Uppsala för att få ett nybyggt konstmuseum. Den drivande kraften framförallt är medlemsföreningen *Konstens Hus Nu* som arbetar för ett nybyggt konstmuseum på en central plats i Uppsala. I februari 2014 anordnades en arkitekttävling för en tänkt lokalisering vid Hamnplan eller vid Storgatan. Senare samma år ställde även arkitektstudenter vid KTH ut sina förslag om hur ett framtida museum i Uppsala skulle kunna se ut. Detta följdes av seminarier och föreläsningar.

1.2 BEGREPPET KONST

Inom svensk kulturpolitik kallas fältet konst som vi här arbetar med för Bild- och formkonst eller ibland Bild och Form. Detta står inte alltid i överensstämmelse med vad som verkligen inryms i dagens konstbegrepp. Den så kallade bildkonsten kan innefatta alltifrån mer traditionella former som måleri, teckning, grafik och skulptur, men inbegriper också andra medier och uttryck som den rörliga bildens konst, installationer, ljud, performance, plats- och situationsspecifik konst, text samt sociala projekt och aktioner av olika slag. Begreppet bildkonst är därför för snävt då det ger en mediespecifik definition som inte överensstämmer med utvecklingen. Det man på engelska kallar contemporary art, till svenska översatt som samtidskonst, svarar bättre på den konst som skapas idag. Denna förstudie har ju emellertid i hög grad fokus på Uppsala konstmuseum och dess verksamhet, med uppdraget samla, vårda och tillgängliggöra konst, vilket gör att det i sin tur blir missvisande att tala om endast samtidskonst – så i den fortsatta texten kommer vi att hålla oss till det breda begreppet konst.

1.3 KONSTEN I UPPSALA

Verksamhetsplan för kulturnämnden 2017 (utredarens sammandrag)

Kulturnämndens övergripande målsättning är att alla som bor i Uppsala kommun ska ha goda möjligheter att uppleva kultur, samt tillskapa meningsfulla fritidssysselsättningar för barn och unga i kommunen. Uppsala ska vara en kommun som många vill besöka, bo och arbeta i. Nämnden vill bidra till ett hållbart samhälle, en positiv stads- och landsbygdsutveckling samt att stärka de mänskliga rättigheterna.

På väg mot detta övergripande mål anges följande målbilder:

- Uppsala är en mer kreativ kommun, genom att nya möjligheter skapas för såväl barn och unga som vuxna.
- Kulturnämnden är en föregångare när det gäller att arbeta med demokrati och mänskliga rättigheter inom sitt verksamhetsområde.
- I Uppsala kommun är bevarandet och utvecklandet av representativa byggnader, sammanhängande områden och industriminnen från olika epoker en central del av samhällsplaneringsarbetet. Värnandet och utvecklandet av kulturarvet kombineras med ett aktivt arbete för att utveckla kulturlivet i stadsbyggnads-sammanhang.

Kännetecken:

- Uppsala kommun ska kännetecknas av ett vitalt kulturliv som ligger före, spänner bågen och vågar vara samhällskritiskt. Här spelar såväl kulturinstitutioner som stöd till fria utövare en viktig roll.
- Konsten ska utgöra en större del av Uppsalabornas liv. Genom fler offentliga konstverk och medborgerlig dialog. Fler utställningslokaler tillskapas genom nya samarbeten.

- Stöd till kulturinstitutioner leder till verksamhetsutveckling och möten med nya målgrupper. Detta sker inom institutionens befintliga rum, men också genom en etablerad "pop-up verksamhet" i stads- och kommundelar.
- En större andel av Uppsalas befolkning besöker de kommunala kulturinstitutionerna, till följd av en mer aktiv och målgruppsinriktad kommunikation.

Konstaktörer med Uppsala kommun som huvudman

Den konstverksamhet som har kommunal finansiering i Uppsala består i huvudsak av Uppsala konstmuseum, Uppsala kommuns verksamhet för offentlig konst och Bror Hjorths Hus.

Uppsala konstmuseum är ett renodlat kommunalt museum sedan 2017. Verksamheten har sedan 1994 funnits på Uppsala slott och var fram till 2017 ett samarbete med Uppsala universitet.

I avsnitt 1.4 finns en fördjupad beskrivning av Uppsala konstmuseum.

Bror Hjorths Hus är en stiftelse, där en av stiftarna är Uppsala kommun, och uppbär årligt kommunalt verksamhetsstöd.

Bror Hjorths Hus

Bror Hjorths Hus är ett konstmuseum, inrymt i Bror Hjorths bostad och ateljé på Norbyvägen i ett villaområde i södra Uppsala. Bror Hjorth (1894-1968) räknas som en av de stora modernisterna inom svensk konst. Museet har den största och mest representativa samlingen av Bror Hjorths konst.

I museet finns möjlighet att lära känna Bror Hjorths konst genom de 250 verk som visas i ateljén och bostaden. Verken består av målningar, skulpturer, reliefer och teckningar.

Museet öppnade 1978 sedan familjen och Bror Hjorthföreningen verkat för detta. Sonen Ole Hjorth donerade fastigheten, inventarier och ett stort antal konstverk av fadern till Uppsala kommun. 1986 bildades en kommunal stiftelse, Bror Hjorthstiftelsen, med styrelsemedlemmar tillsatta av kommunfullmäktige och en företrädare för familjen.

Bror Hjorths Hus finansieras via egna intäkter och årligt verksamhetsstöd från Uppsala kommun.

1995 gjordes en tillbyggnad för utställningar och programverksamhet t ex konserter och föreläsningar.

Museet erbjuder frekventa visningar av konstnärens hemmiljö och konst. Parallellt pågår alltid olika aktuella utställningar i konsthallen av varierande slag. Hösten 2017 visar konsthallen en utställning *Karaktärer* av den välkände porträttfotografen Hans Gedda.

Den nuvarande linjen är "att inte ha någon linje" i utställningspolicyn, utan museichef Tomas Järliden betonar friheten att överraska och blanda och ge i sin repertoar. Här återfinns såväl samtidskonst som det som man kan karaktärisera som modernistisk konst, men även äldre konst av "klassisk" typ.

Under 2017 har visats t ex Agneta Flock *Myt och saga*, Nationernas konst *Stoltheter och hembygdsminnen*, Anna Höglund *Originalillustrationer*, Jan Svenungsson *År här nu* och Sven Ljungberg. Under 2016 visades bland annat Hjorth, Eldh, Milles *Tre skulptörer från Uppland* samt Meta Iseaus-Berlin *Mörkersyn*.

Bror Hjorths Hus samarbetar med Uppsala konstmuseum och andra aktörer. Under senare tid har man t ex samarbetat kring Jan Svenungssons konstnärskap. Museet har dock inget praktiskt samarbete kring t ex magasinering och konservering med Uppsala konstmuseum.

Museet bedriver en omfattande konstpedagogisk verksamhet för alla åldrar. Bland annat håller man småbarnsvisningar med bildverkstad och har verksamhet för Uppsalas skolor. Museet anordnar också guidade visningar "på stan" av Bror Hjorths verk.

Under hösten 2017 arbetade Bror Hjorths Hus med 185 ungdomar som går språkintruktionsklasser på Lundellska skolan, Rosendalsgymnasiet, Celsiusskolan och Internationella gymnasiet kring utställningen *Ankomsten* som fanns att se i Gottsunda Centrum.

Bror Hjorths Hus hade år 2016, 21 674 besökare och deltagare i sin publika verksamhet.

Övrig konstverksamhet med verksamhetsstöd

Kulturplattformen Köttinspektionen på Strandbodgatan är ett projekt som drivs i samarbete mellan en konstnärsgrupp, en teatergrupp och ett danskompani.

Uppsala Konstnärsklubb, har sina lokaler i Walmstedtska gården som består av Galleri 1, Annexet och Å-huset.

Kaleido konsthantverk samt Uppsala Fotografiska Sällskap uppbär även de årliga mindre verksamhetsstöd.

I Gottsunda kulturhus finns ateljéföreningen Konstjord med fem konstnärsateljéer. Föreningen får stöd i form av gratis hyra för ateljéerna och bidrar i gengäld med ett antal timmar för konstpedagogiskt arbete i Gottsunda motsvarande 125 tkr.

Från och med 2016 finns ett ateljéstöd att söka för kommunens konstnärer. 2017 uppgick detta stöd till 350 tkr. Förutom verksamhetsstöd finns projektstöd att söka för projekt och evenemang inom hela kulturområdet inklusive konst.

Offentlig konst Uppsala kommun

Kulturförvaltningen i Uppsala kommun svarar för konstnärliga gestaltningsprojekt i både utomhus- och inomhusmiljö samt konstinköp för offentliga miljöer i Uppsala. En årlig summa på 6 Mkr avsätts som investeringsmedel för offentlig konst. Förslag till fördelning av medel utgår från kulturnämndens verksamhetsplan och infrastrukturplan för kultur- och fritidsverksamhet.

I Uppsala kommuns samling av offentlig konst ingår cirka 8 000 verk. Olika arbetsprocesser tillämpas för offentlig gestaltning på allmän mark respektive för projekt knutna till institutioner.

I Uppsala stadsteaters foajé visas utställningar och presentationer av aktuella projekt och idémateriell under namnet *Offkonsten! c/o Teatergalleriet*. Denna verksamhet drivs i samarbete med Kulturenheten, Region Uppsala.

Inför 2018 finns en beslutad förstärkning av medel till den offentliga konsten på 30 Mkr, vilket ger en totalbudget på 36 Mkr. Tillskottet bygger på tillämpning av den s k 1 % regeln – att vid varje byggprojekt i kommunal regi, avsätta 1 % av kostnaden till konstnärlig gestaltning och utsmyckning.

Kommunens utgifter för konst:

Driftsbudget för konst 2017 (tkr)

Uppsala konstmuseum:	10 732
Bror Hjorths Hus:	5 323
Övriga verksamhetsstöd: (Uppsala Konstnärsklubb, Köttinspektionen Konst, Kaleido, Uppsala Fotografiska Sällskap):	758
Ateljéstöd:	350
Gottsunda Konstjord:	125
SUMMA: (exkl mindre projektstöd och stipendier)	17 288

Investeringsbudget 2017 (tkr)

Inköp Offentlig konst:	6 000
Övrigt Offentlig konst:	800
Inköp till samlingen Uppsala konstmuseum:	1 000
SUMMA:	7 800

Region Uppsala

Region Uppsala omfattar åtta kommuner, med mycket olika förutsättningar när det gäller konst. Förutom Uppsala är det kommunerna Älvkarleby, Östhammar, Enköping, Heby, Håbo, Knivsta och Tierp.

Det övergripande kulturpolitiska styrdokumentet utgörs av den regionala kulturplanen, som för närvarande gäller 2015–2017.

Vision

År 2025 är Uppsala län en stark kulturregion med internationell lyskraft. Länet är ett kreativt kraftcentrum där ett dynamiskt konst- och kulturliv präglad av mod, bildning och nytänkande ger Uppsala läns samtida och rika historia en levande gestaltning.

Mål

- Ett rikare konstliv
- En ökad kulturell delaktighet
- En attraktivare livsmiljö

Konstkonsulentfunktionen

På regional nivå finns en konstkonsulent på kulturenheten inom Kultur och bildning som arbetar med utveckling av konstområdet bl a genom nätverk och seminarier.

Region Uppsala företräds inte av någon regional konstinstitution som i många andra län där t ex länmuseer (av tradition) ofta har uppdrag både som kulturarvmuseum och konstmuseum. Den regionala konstkonsulenten i Region Uppsala är istället inriktad på att stödja kommuner strategiskt och utgöra bollplank i konstfrågor, samt att arbeta med tillfälliga och situationsspecifika konstprojekt i utställningsrum och på andra platser. Konsulenten stödjer också konstnärsorganisationer i frågor kring vidareutbildning och kompetensutveckling. Region Uppsala förfogar över en mobil utställningsyta, en Pop-up enhet i form av Konstkuben för utställningar.

Region Uppsala betonar i den Regionala kulturplanen 2015–2017 vikten av samarbete mellan aktörer i länet för att konstområdet ska utvecklas, detta gäller speciellt "inom samtidskonsten".

Planen 2015–2017 har fått förlängd giltighet till 2018. Därefter introduceras en ny regional kulturplan för Uppsala.

Region Uppsalas satsning på konst är än så länge relativt blygsam. Den utgörs av konstkonsulentfunktionen och till den en mindre tillhörande driftsbudget. Konsulentens insatser är en efterfrågad och uppskattad resurs för de mindre kommunerna, som till stor del saknar egna expertresurser inom konst. Konstnärsorganisationen KRO/KIF Uppland uttrycker stark uppskattning av den form av samarbete som vuxit fram mellan konstkonsulent och konstfältet med projektverksamhet på olika orter i länet.

Genom att regionen inte företräds av någon konstinstitution får man inga statliga medel till konst (förutom ett mindre bidrag till konsulentfunktionen). Region Uppsala får lägst statligt bidrag per capita i landet när det gäller bildkonst, arkitektur och form och design. Stödet uppgår till 1 kr/ invånare. Att jämföra med 105 kr/ per invånare när det gäller litteratur, läsande och språk. Region Uppsala får här i särklass högst bidrag bland landets regioner.

Landstingen är en stor inköpare av konst till konstnärlig gestaltning av landstingets lokaler och miljöer samt tillämpar 1 % regeln. Det gäller såväl lös konst som gestaltning av offentliga miljöer. På grund av den nuvarande starka byggtakten uppskattas konstinköpen uppgå till 12–13 Mkr under 2017.

Stiftelsen Upplandsmuseet

Upplandsmuseet beläget i Akademikvarnen är ett länsmuseum inriktat på kulturarv och kulturhistoria i Uppsala län. Upplandsmuseet är en stiftelse där huvudmännen/anslagsgivare är Region Uppsala och Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Publik verksamhet bedrivs i museibyggnaden Akademikvarnen, Friluftsmuseet Disagården i Gamla Uppsala, museivåningen professorshemmet i Walmstedtska gården med flera platser. Landsantikvarien är museets chef. Till skillnad mot flertalet andra läns museer ingår konsten inte i museets verksamhetsområde.

Museet visar emellertid ibland mindre konstutställningar (med anknytning till aspekter på kulturarv) och fotografiutställningar; t ex konstutställningen 2015 *NAMAHEAMID LUOTAT – de namnlösa spår* av Katarina Pirak Sikku som var ett samarbete med Uppsala konstmuseum.

2017 visas fotoprojektet *I telefonen finns hela människan* med konstnären Henrik Teleman som initiativtagare.

Museet har en samling av Upsala-Ekeby keramik som utgörs av den mer bruksorienterade delen av arvet från Upsala-Ekeby. Samlingarna för Upplandsmuseet förvaras i Morgongåva i Heby kommun.

Upplandsmuseet uppskattar att besökstalet för 2017 uppgår till cirka 100 000.

Uppsala universitet

Gustavianum, Uppsala universitetsmuseum

Gustavianum, Uppsala universitetsmuseum (i fortsatt framställning Gustavianum), är inrymt i Uppsala universitets äldsta bevarade byggnad med den Anatomiska teatern under takåsen. I museet visas det augsburgska konstkåpet, vikingatida fynd, universitetets historia, mumier med mera. Till museet hör också Myntkabinettet och konstsamlingarna.

Uppsala universitet äger en av Sveriges äldsta och största konstsamlingar på flera tusen verk. Redan 1622 skänktes de första målningarna till universitetet och därefter har samlingen vuxit genom donationer och inköp. Många verk visas i universitetets olika byggnader runt om i staden, men en del av denna samling, den s k konststudiesamlingen har 1996–2017 varit placerad på Uppsala konstmuseum och därmed tillgänglig för allmänheten. I en s k historisk hängning visades europeisk konst från 1200-talet till mitten av 1800-talet – porträtt, landskapskonst, stilleben, genremålningar samt kyrklig konst.

Gustavianum ska genomgå en omfattande renovering och ombyggnad under 2018–2019. Ombyggnaden finansieras av universitetet och Statens Fastighetsverk. Därefter öppnar portarna med helt nya inbjudande utställningsytor för konst, såväl ur samlingen som från andra källor.

När nu universitetets samling flyttat ut från slottet är avsikten från aktörerna Uppsala konstmuseum och Gustavianum att istället inrikta sig på tematiska samarbeten. Utställningen *Visitation Reformation* med videokonstnären Bill Viola på Uppsala konstmuseum hösten 2017, är ett exempel på denna typ av samverkan kring utställningar. I det aktuella samarbetet deltog även Domkyrkan som visade ett flertal av Bill Violas videoverk inne i kyrkorummet.

Gustavianum hade 2016 drygt 80 000 besökare.

Konstvetenskapliga institutionen

Konstvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet erbjuder utbildning inom konstvetenskap, textilvetenskap och kulturvård. Institutionen har cirka 500 studenter varav 15 på masternivå och 8 på forskarnivå. Institutionen har en relativt "bred inriktning" jämfört med motsvarande institutioner i Stockholm och Göteborg, enligt professor Jan von Bonsdorff.

Vid institutionen pågår ett flertal forskningsprojekt bl a *Det multisensoriska Vadstena* och *The Virtual Museum* (det senare ett samarbete med Institutionen för speldesign och Husgerådskammaren). Konstvetenskapliga institutionen har en ritmästare med verksamhet i Ritsalen, där undervisning i bl a kroki sker.

Svenska Kyrkan

Svenska kyrkan i Uppsala stift visar vid tillfälle konst i domkyrkan. I Uppsala domkyrkas skattkammare förvaras och förevisas en unik och värdefull samling av medeltida kyrko-textiler och andra textila skatter.

Det fria konstlivet

Uppsala Konstnärsklubb

Uppsala Konstnärsklubb har cirka 144 medlemmar som är yrkesverksamma konstnärer. Föreningen är en mötesplats, utställningsplattform och intresseförening. Föreningen förfogar över tre lokaler i Walmstedtska gården – Galleri 1, Annexet samt Å-huset.

För att bli medlem i Uppsala Konstnärsklubb krävs medlemskap i KRO/KIF, uppvisande av seriös konstnärlig verksamhet under minst fem år samt hemhörighet i Uppsala kommun eller län.

Ateljéföreningar mm

Det finns flera konstnärliga sammanslutningar i Uppsala till exempel Konstjord med ateljéer i Gottsunda kulturhus samt Uppsala Ekeby, Global Stone Uppsala och RackarArt.

Konstnärskollektiv

Konstnärskollektivet HAKA-gruppen med fem medlemmar, driver konstverksamheten på Köttinspektionen och har numera arbetsateljéer i Ulleråker.

Kaleido

Kaleido är ett kooperativ med ett flertal konsthantverkare som arbetar med keramik, textil, smyckeskunst, papper mm. Kaleido har butik och galleri på Godsmagasinet mittemellan centralstationen och Uppsala Konsert & Kongress.

Uplands konstförening

Uplands konstförening är en ideell förening med uppgift att väcka, underhålla och bredda intresset för konst och konsthantverk. Uplands konstförening samarbetar med Uppsala konstmuseum i dialog kring olika frågor. Föreningen stödjer museet med volontärer och museet är behjälplig med lokaler till föreningens arrangemang.

KRO/KIF Uppland

Konstnärernas Riksorganisation (KRO) och Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare (KIF) företräder yrkesverksamma bildkonstnärer, konsthantverkare och formgivare. KRO/KIF Uppland är en lokalförening med 170 medlemmar. KRO/ KIF har som mål att förbättra medlemmarnas ekonomiska och sociala villkor och göra det möjligt för bild- och formkonstnärer att vara yrkesverksamma. KRO/KIF driver projektet konstkuben, en mobil konststation som turnerar runt i Uppsala län. Innehållet i Konstkuben varierar och utvecklas i samråd med respektive kommun; mindre utställningar, workshops och samtal. Konstkuben finansieras av Region Uppsala.

Utställningsplatser för konst

Utställningsplatser för konst utgörs i huvudsak av Uppsala konstmuseum och Bror Hjorths Hus, Galleri 1 och Å-huset i Walmstedtska gården samt Köttinspektionen. De sistnämnda aktörerna är bägge konstnärsdrivna verksamheter. Galleri 1 är attraktivt att ställa ut på med en kötid på cirka fyra år.

En ny satsning från Uppsala Konstnärsklubb är Barnens Å-hus, här bedriver klubbens medlemmar konstpedagogik med fokus på barn.

I Gottsunda kulturhus, K-punkten finns en mindre utställningshall inne i köpcentrat. I Gottsunda finns också en välutrustad pedagogisk verkstad.

Galleri London vid Fyrstorg är en ideell förening som driver galleriet med hjälp av medlemmar, frivilliga och sponsorer. Syftet är att visa fotokonst för en bred publik.

Det förefaller som om antalet utställningsplatser minskat på senare år. I Uppsala konstnärsklubbss Matrikel 2017 beskriver skribenten Marit Jonsson utvecklingen av Uppsalas lokala konstscen under 60 år. När det gäller konstlivet på 1980-talet nämns följande utställningsarenor; Konsthallen, KonstSommar Galleri S:t Lucas, Galleri 1, Galleri Blå, Konst i veckan, Centrumgalleriet, Kavaletten, Celsiusgalleriet, Galleri Sara Hellberg, Uppsala stadshus, Hotell Uplandia, Galleri Smedhamre, Galleri Vinden, Galleri Dombron, Pharmacia och Upplandsmuseet.

Samverkan mellan olika aktörer

Klimatet för samarbete mellan konstaktörerna förefaller både smidigt och gott. Det är dock inte på den formaliserade vägen samarbeten sker, utan mer utifrån situation/behov, aktuell tematik och finansieringssituation. Det finns inga formella stadfästa samarbeten mellan t ex Uppsala konstmuseum och Gustavianum eller mellan konstmuseet och andra kulturinstitutioner, men det förekommer relativt ofta.

Några exempel på samverkan:

Uppsala konstmuseum har ett löpande samarbete med Uppsala Konsert & Kongress (UKK). Konstverk visas på konserthuset och musikarrangemang erbjuds på konstmuseet. Intresse finns att vidareutveckla och bygga ut detta samarbete. UKK önskar kunna erbjuda konstupplevelser i flera delar av den rymliga byggnaden. Verksamheterna skulle då förstärka varandra, konstnärligt och publikt.

Kring den uppmärksammade satsningen *Visitation Reformation* hösten 2017, med verk av Bill Viola som visades i såväl Uppsala Domkyrka som på Uppsala konstmuseum, samverkade museet med Svenska kyrkan och Gustavianum.

Upsala Darling hösten 2017 är ett samarbete mellan Uppsala konstmuseum och Upplandsmuseet. Projektet stöds av Region Uppsala.

I samband med konstmuseets utställning *Det eviga nuet* 2017 med konstnären Jan Svenungsson gjorde även Bror Hjorths Hus ett mindre nedslag i hans konstnärskap.

Revolve Performance Art Days är en performancefestival som arrangeras av Uppsala konstmuseum, Uppsala Konsert & Kongress, Uppsala stadsteater, Köttinspektionen Dans m fl.

Uppsala kommun utvecklar området konst och kreativitet

Kulturnämnden har de senaste åren gjort ett antal insatser för att främja konstområdet generellt samt förbättra möjligheter och villkor för konstnärliga utövare och kreatörer.

- 2015 infördes fri entré på Uppsala konstmuseum och Bror Hjorths Hus.
- Konstmuseet fick utökade lokaler för program- och caféverksamhet 2015.
- Sökbara ateljéstöd introducerades 2016.
- Utvecklingsprocess pågår för att utveckla konstverksamheten i Walmstedtska gården.
- Kommunen har tillgängliggjort konstnärsateljéer i Ulleråker.
- Ett pilotprojekt genomförs 2018 för att i större utsträckning tillgängliggöra ateljéer i Ulleråker samt skapa ett kreativt kluster och mötesplats inom sektorn kulturella och kreativa näringar.

- Kommunen utreder möjlighet att skapa ett stipendium för nyutexaminerade konstnärer. Stipendiet skulle bestå i tillgång till ateljé i Ulleråker samt möjlighet att ställa ut på Uppsala konstmuseum, Studio 4.
- Investeringsbudgeten för Uppsalas offentliga konst har utökats från 6 Mkr till 36 Mkr.

På makroplanet har Uppsala kommun identifierat fyra särskilda kulturella geografiska tyngdpunkter i kommunens ytterområden där målsättningen är att kommuninvånarna ska ha tillgång till ett kulturcentrum med bibliotek, skola, fritidsgård, scener för musik, teater, dans samt lokaler för eget skapande och utställningar. Dessa fyra kulturcentra är Stenhagen, Gottsunda, Sävja och Gränby (under uppbyggnad).

KRO/KIFs ranking av Uppsala som konstkommun

Uppsala kommun hamnar mycket högt - på sjätte plats bland Sveriges kommuner när det gäller den ranking av *Årets konstkommuner 2017* som KRO/KIF låtit genomföra. Sammanställningen väger samman ett antal aspekter kopplade till kulturpolitik och konstpolitik. Kommunerna som ligger före Uppsala är Skellefteå, Göteborg, Sigtuna, Karlstad och Värmdö. Malmö återfinns på plats 10 och Stockholm på plats 14.

<i>Uppsala kommun: (På plats 6 i ranking)</i>	
Kultursatsningar per invånare:	919 kr/år
Garanteras den konstnärliga friheten:	Ja
Tillämpas MU-avtalet*:	Ja
Tillämpas 1 % regeln för konstnärliga gestaltningar:	Delvis
Erbjuds konstnärer stipendier:	Ja
Erbjuds elever kulturskola inom bild och form:	Delvis

*MU-avtal förkortning för; Avtal om upphovsmäns rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning.

1.4 UPPSALA KONSTMUSEUM – EN FÖRDJUPNING

Historik

Uppsala konstmuseum är kommunens dominerande och centrala konstinstitution. Uppsala konstmuseum har sina rötter i den utställningsverksamhet som Uplands konstförening startade på 1930-talet.

Museet bildades 1982 som en stiftelse med kommunen, landstinget och Uplands konstförening som stiftare.

Verksamheten bedrevs fram till 1994 i lokaler i Gamla Gillet vid Fyris torg i centrala Uppsala. Efter flera utredningar kring huvudmannaskap som initierades av kommun och landsting, beslutades 1993 att upplösa Stiftelsen Uplands konstmuseum och istället bilda Uppsala konstmuseum med kommunen som ansvarig huvudman och finansiär. Därmed upphörde också det tidigare regionala uppdraget.

Uppsala konstmuseum samarbetar fortfarande med Uplands konstförening i vissa frågor när det gäller utställningar och program. Föreningen håller möten och har förråd på museet samt bistår med volontärhjälp.

Uppsala konstmuseum är sedan 1995 lokaliserat till Uppsala slott. Lokalerna hyrs av Statens Fastighetsverk (SFV). Fram till 2017 bedrevs museiverksamheten i samarbete med Uppsala universitet. Uppsala slott, som började byggas av Gustav Vasa på 1540-talet, är ett av Uppsalas främsta landmärken beläget uppe på Kasåsen.

Verksamhet

Verksamhetsbeskrivning för Uppsala konstmuseum 2017-2018:

Museets huvuduppgift är att samla, vårda och tillgängliggöra konst genom att arbeta med museets samlingar och erbjuda angelägen utställnings- och konstpedagogisk verksamhet av hög kvalitet till Uppsalas samtliga invånare och andra besökare.

Uppsala konstmuseum ska fungera som ett kunskapsnav inom bildkonstområdet och erbjuda alla invånare i Uppsala utställningar och övrig programverksamhet som presenterar, diskuterar och problematiserar såväl äldre som samtida uttryck inom områdena bildkonst och design.

Verksamheten präglas av att den är tillgänglig, samhällsengagerad och konstnärligt djärv.

Uppdrag

- vårda och tillgängliggöra museets samlingar
- aktivt utveckla museets samlingar i form av inköp och eventuellt mottagande av donationer
- erbjuda angelägen utställnings- och konstpedagogisk verksamhet av hög kvalitet till Uppsalas samtliga invånare och andra besökare
- särskilt ansvara för att lyfta fram och synliggöra den regionala (= Uppsala län) konsten
- kan även bedriva verksamhet på platser utanför museibyggnaden
- arbeta för att samverka med relevanta parter på lokal, regional, nationell och internationell nivå

Prioriterade målgrupper

Pedagogisk verksamhet för barn och unga är ett prioriterat område.

Konstsamlingen

Konstsamlingen består av drygt 12 000 verk. Samlingen består av regionalt och svenskt måleri från 1900-talet och framåt, teckningar och akvareller, skulptur, installationer, objekt, videokonst, en omfattande grafiksamling (40-45 % av totala volymen) med verk från 1500-talet fram till idag, keramik från Upsala-Ekeby samt samtida konst som köpts in till samlingen. Upsala-Ekeby samlingen utgörs av den mer experimentella delen av arvet från Upsala-Ekeby, medan de mer bruksorienterade objekten finns på Upplandsmuseet.

Samlingen kompletteras och byggs på med årliga inköp för 1 Mkr. Digitalisering pågår och cirka hälften av samlingen är digitaliserad. 2018 ökas inköpsbudgeten till 2 Mkr.

De årliga inköpen kompletterar samlingarna. Det kan handla om att fördjupa enskilda konstnärskap, förstärka den regionala representationen, köpa in från egna utställningar och skapa en historik.

Att bygga och presentera en samling är en medveten och dynamisk process.

Samlingen utgör en referentiell bas som omstöps utifrån aktuella teman och utställningar. Genom att aktivt lyfta fram verk i samlingen och spegla dem på nya sätt skapar man och omskapar. Värden omdefinieras och samlingen förädlas och växer.

Utställningar

Uppsala konstmuseum utgör en intressant arena för modern konst och samtidskonst. Det är ett museum som med samlingen i ryggen kan göra spännande exposéer och fördjupningar i konst från samtid och historia med nationella och internationella utblickar. Här återfinns såväl tillfälliga utställningar, temautställningar som utställningar med utgångspunkt i konstsamlingen. Ett konstmuseum har ett uppdrag att förvalta och berika

samlingarna, till skillnad från en konsthall som arbetar endast med tillfälliga utställningar. Men den tid är förbi då konstmuseer var statiska institutioner där konstverken hängde i rader på samma plats år efter år, detta attraherar inte en nutida konstpublik. Idag krävs ständigt nya presentationer i ett högt innovationstempo.

Konstmuseet ser sig som en viktig länk till att utveckla enskilda konstnärskap, både när det gäller inköp av konst till samlingen och när det gäller urval till utställningar. Det föreligger en ömsesidighet som berikar kvaliteten hos både institution och utövare.

Ambitionen inom utställningsverksamheten är hög på Uppsala konstmuseum. Museet vänder sig till alla och har ett inkluderande och medvetet förhållningssätt. Förväntningar och uppfattningar hos publiken kan vara mycket olika och museet poängterar vikten att ha beredskap att ta emot de som kommer.

Fri entré, det nya caféet med Cajsas kök och hörsalen (Vasasalen) har öppnat upp och gjort museet mer tillgängligt och innehållsrikt.

Sammantaget utgör Uppsala konstmuseum en form av kulturcentrum för en vidsträckt radie av närliggande kulturella arrangemang, men där konsten utgör tydlig resonansbotten.

Utgångspunkten i utställningsarbetet är att inte kopiera andra, utan att ha en egen curatorisk och kreativ linje i utställningar och program. Att överraska och överträffa samt gärna spegla frågor och konstnärskap utifrån nya infallsvinklar. Detta har den senaste tiden manifesterats i ett flertal uppmärksammade utställningar t ex *Peter Weiss* 2016, Jan Svenungsson *Det eviga nuet* 2017, Bill Viola *Visitation Reformation* 2017, Kaarina Kaikkonen *My Outline* 2017 och Nicholas Hlobo *Zawelela ngale* 2017.

2018 visas bland annat en retrospektiv utställning med verk av konstnären Birgit Ståhl-Nyberg (1928–1982).

Samlingen "förpackas" ständigt om och visas utifrån olika aspekter under vinjetten *Samling i förvandling* på plan 4. Våren 2017 var temat *Uppsala* och utställningen visade måleri, skulptur, keramik, film och installationer där äldre konstnärer mötte yngre utövaras uttryck. Hösten 2017 är temat *Grafik*, som visar skilda verk ur museets samling representerande allt från 1600–1700-talsporträttörer till internationell grafik av popkonstnärer.

Den regionala basen och speglingen av den regionala konstscenen är viktig för konstmuseet. De regionala konstnärskapen finns oftast inte representerade i samma utsträckning någon annanstans, och utgör en unik tillgång för profilen hos ett lokalt konstmuseum.

Stiftelsen Anna-Lisa Thomson Till Minne utdelar varje år tre eller fyra stipendier till nyutexaminerade kvinnliga konstnärer från Sveriges konsthögskolor.

Under hösten 2017 presenterar konstmuseet hela tio olika pågående utställningar. Under våren 2017 presenterades fyra till fem utställningar. Samtliga dessa utställningar är egenproducerade. Detta måste räknas som en mycket hög produktions- och presentations-takt, inte minst med tanke på de tungarbetade lokalerna på slottet.

Till detta kommer den konst som ställs ut på Uppsala Konsert & Kongress. Under hösten har tre konstnärer; Karin Westman, Veronica Brovall och Maria Andersson ställt ut i konsert-huset genom museets förmedling och installation.

Mixen på utställningar ser under 2017 ut enligt följande:

Våningsplan 1 och 3 visar Samtidsutställningar
Våningsplan 4 visar Temautställningar/Samlingar
Våningsplan 4 Nyöppnade Studio 4 visar aktuella utställningar och projekt

Den samlade utställningsytan utgör 1092 m² (2017).

2018 minskas utställningsytan till 981 m².

Programverksamhet

Programverksamheten består i vernissager och visningar, föredrag, soppluncher, seminarier, debatter samt konstnärssamtal som speglar och fördjupar aktuella utställningar. I anslutning till speciella evenemang som Kulturnatten, bjuds speciella programaktiviteter som t ex *City Horses*, Anna Källblad och Helena Byström 2017.

För familjer finns *Familjelördag* (cirka en gång per månad) med Drop-in verkstad och *Stora & Små* – visningar för vuxna och barn. Speciella lovprogram anordnas i museets verkstad. För barnfamiljer erbjuds varje dag *Konstnycklar* – där familjen kan gå på upptäcktsfärd och leta konstverk.

Skulpturjogging är en originell form av konstvisning där guide och löpleddare är museichefen själv. De joggande deltagarna guidas till olika verk i Uppsalas offentliga rum. Jogging-turerna har olika teman t ex "platt konst" och "djur".

Programverksamhet och konserter har fri entré. Detta är ett led i strategin att bygga upp ett bredare och större publikunderlag på sikt.

I samarbete med Uppsala Konsert & Kongress anordnas konserter och musikarrangemang på konstmuseet. Musikprogrammen ansluter till det aktuella utställningsprogrammet. Under hösten 2017 har det hållits två konserter kopplade till Bill Viola och en konsert som relaterar till utställningen *Itsenäisyyt* och 100-årsminnet av Finlands självständighet.

Revolve Performance Art Days är en årlig performancefestival som genomförs i samarbete med bl a Köttinspektionen Dans.

Konstmuseet erbjuder såväl öppna visningar som bokade visningar för grupper.

Slottsvisningar har tidigare skett i museets regi, men detta är avslutat.

Pedagogisk verksamhet

Skolpedagogik liksom förmedlingsverksamhet för allmänheten är en viktig hörnsten i museets verksamhet.

Uppsala konstmuseum har en verkstad där barn och vuxna själva kan uttrycka sig i bild och pröva olika material. Man erbjuder gratis visning och verkstad för förskolor, grundskolor och gymnasium i Uppsala kommun. Besöken består i visning, där gruppen tränas i bildseende av erfaren pedagog. Barn och ungdomar får träna i att utveckla språket genom tankar och begrepp med hjälp av konsten. Visningen kan kombineras med eget praktiskt skapande i verkstaden. Inspiration hämtas från konstnärliga tekniker, frågeställningar i utställningarna och metoder för visuell kommunikation.

Museet uttrycker att verkstadsarbetet är mycket uppskattat, eftersom estetiska processer erbjuder en annan typ av lärande, där taktila sinnen och kreativitet stimuleras. Skolbarn tränas i att som medborgare vara aktiva och ta del av offentlig konst och kultur.

Samtal pågår för närvarande med Uppsala kulturskola om att under 2018 starta kulturskoleverksamhet inom bildområdet på Uppsala konstmuseum. En rekrytering av ny pedagog som ska arbeta både med skolgrupper som kulturskola kommer att göras.

Uppsala kommun arbetar med utveckling av en kulturgaranti riktad mot skolan.

Antal barn i pedagogisk verkstad: 5135 (2016)

Publikutveckling

Uppsala konstmuseum har fri entré till både utställningar och program. Publikutvecklingen har varit positiv de senare åren och 2016 hade museet 71 212 besökare, vilket är mer än en fördubbling på tio år.

År	Antal besökare
2006	27266
2007	23047
2008	38077
2009	40899
2010	44206
2011	42250
2012	42546
2013	46318
2014	44322
2015	55047
2016	71212

Lokalyta

Lokalytan uppgår till 2489 m2 år 2018

Uppsala konstmuseum	Lokalyta (2018)
Plan 0 syd Cafédél och hörsal	385 m2
Plan 0 nord Pedagogisk studio/verkstad	140 m2
Plan 1 Reception/Samtidsutställningar	472 m2
Plan 2 Administration/kontor Yta	472 m2
Plan 3 Samtidsutställningar	156 m2 (+ biyta 45 m2)
Plan 4 Temautställningar/Samlingar, Studio 4	473 m2
Plan 5 Magasin Yta	346 m2
TOTALYTA inkl Magasin	2489 m2

Hyressumman uppgår till 2 925 787 kronor (2017) och inkluderar restaurang- och hörsal, men lokalhyra debiteras i sin tur Cajsas kök.

Magasin för offentlig konst (Uppsala kommun) har en lokalyta på 217 m2. Hyran betalas av Avdelningen för strategi och omvärld, Kulturförvaltningen.

Funktionalitet

Museilokalerna i slottet är som väl känt ej anpassade till de tekniska och logistiska krav som ett modernt konstmuseum ställer. Det gäller såväl ur arrangörssynpunkt som publik synpunkt. Klimatkontroll finns men styrning saknas när det gäller både temperatur och luftfuktighet. Belysningen är av gammalt snitt. Akustikförhållanden kan vara svåra. Lasttag och transporthiss saknas. Föremål och verk får transporteras i personhissen eller i trappor. Magasinet på plan 5 är ytmässigt otillräckligt och konservatorutrymmen saknas. Ombyggnader och anpassningar till utställningar är svårarbetade p g a bristen på innerväggar.

Det saknas separata rumsdelar för visning av videokonst eller ljudbaserad konst.

Den pedagogiska verkstaden upplevs som liten, otillräcklig och omodern. En verkstad som har utrustning för arbete i såväl traditionell teknik som digital teknik är önskvärd.

Under 2018 kommer SFV att åtgärda hela receptionsplanets utställningsytor med fokus på akustik, belysning och väggar för upphängning av konst. Dessutom kommer hisshallarna att renoveras. Ett nytt kök för personalutrymmet har nyligen installerats.

Ur publik synpunkt upplevs konstmuseet som anonymt exteriört och svårnavigerat inomhus. Utställningarna presenteras i tre våningsplan, där hiss eller trappa leder. Våning två upptas av personalens kontor, vilket gör att besökaren ska "hoppa över ett plan". Det kräver extra insats och intresse av besökaren att sätta sig in i dispositionen mellan våningarna och förstå hur utställningarna hänger samman. Besökaren har endast en hiss att tillgå som dessutom delas med museets personal. Hörsalen förbättras kontinuerligt, men kräver ytterligare anpassningar tekniskt och akustiskt.

Huvudentrén är ej tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, utan de hänvisas till ingång i bottenplanet.

När Johan III salen nu släpps av konstmuseet krävs en ny lösning för att leda besökaren till utställningsrummet i Hårlemansalen. Här finns en biyta på 45 m2 som kan omvandlas till nytt "entrérum".

Den fysiska tillgängligheten har inte förbättrats sedan de tidigare utredningarna 2010 och 2011. Däremot har Uppsala konstmuseum satsat ytterligare på ett välkomnande värdeskap, starkare kommunikation, man har fått en trevlig och rymlig hörsal (Vasasalen) för program, debatt, konserter och performance. Dessutom har Café Slottet med Cajsas Kök

öppnat i anslutning. Konstmuseet har en vacker och rymlig reception. Museishopen i bortdelen av receptionen är genomarbetad med ett elegant och sparsmakat urval, inte minst när det gäller litteratur.

Konstutställningarna i slottet presenteras attraktivt och omsorgsfullt under de förhållanden som bjuds i en historisk byggnad. De vackra trägolven i utställningsrummen ger en mjuk och varm känsla. Det finns delade meningar om estetiken i ett konstmuseum, många anser att den avskalade, tomma ytan i en "den vita kuben" lämpar sig bäst för att visa konst. I vissa sammanhang kan emellertid en miljö som slottet med sina historiska markörer och blinkningar till det förflutna vara en tillgång. Till det kommer slottets organiska byggnadsmaterial, forna tiders hantverkskänsla, rumsliga volymer och hänförande utsikt.

Identitet/profil/kommunikation

Uppsala konstmuseum har ingen lätt utgångspunkt när det gäller att profilera verksamheten och skapa tydlighet vad publiken kan förvänta sig. För den oinvidige är det inte självklart att koppla den typ av samtidskonstutställningar som museet bjuder med slottets historiska miljö. En del kanske känner till Vasaborgens museum, Rikssalen, eller landshövdingens residens, men har svårt att få ihop den totala bilden. Det finns också ytterligare ett museum, Fredens Hus i slottet. Skyltningen på borggården är begränsad till ett par vepor och skyltställ. När man anländer till borggården från centrum ligger konstmuseet längst bort, det kan lätt missas. Det krävs alltså att man kliver uppför trapporna och in i konstmuseet för att man ska få en rättvisande uppfattning och intryck att man kommit till ett "modernt" konstmuseum.

Det finns en heltidstjänst som kommunikationsansvarig. Arbetet med kommunikation är mycket omfattande och utökas vartefter nya informationskanaler tillkommer som facebook, twitter och instagram. I kommunikationsuppgiften ingår grafisk formgivning, trycksaksproduktion, pressmaterial och utskick, nyhetsbrev, kataloger och publikationer, utställningstexter, profil- och identitetsarbete, webbredaktion, översättningsuppdrag mm.

Uppsala konstmuseum har ingen egen grafisk symbol utan den grafiska identiteten uttrycks i själva namnet som utgör museets logotyp. Detta skapar en svag visuell igenkänning i annonser, och trycksaker. I många fall är man en av flera avsändare, när det handlar om samarrangemang med t ex Uppsala Konsert & Kongress eller Region Uppsala.

Denna oklara avsändarsituation avspeglas i Uppsala enkäten 2017. Trots förbättrade publik-siffror är konstmuseet mindre känt bland Uppsalaborna 2017 än 2014.

29 % anger att de inte känner till Uppsala konstmuseum 2017 mot 21 % år 2014. Andelen som besökt museet är på samma nivå 17 % 2017 mot 16 % år 2014. Bland dem som ger betyg på verksamheten ger 59 % de högsta betygen 4 eller 5 (57 % 2014).

Orsaker till att man inte besökt museet det senaste året är framförallt tidsbrist. Hela 46 % i åldern 17-34 år anger dock att man inte är intresserad av konst. Endast 6 % anger skälet att det är svårt att ta sig till museet.

Kataloger och publikationer

Vid större utställningar producerar konstmuseet utställningskataloger. Texter författas av medarbetare och/eller externa skribenter. Översättning görs till engelska.

Tjänster

Tjänsterna består 2017 av: Museichef, Intendent samlingar, Intendent pedagogik, program och utställningar, Intendent utställningar 50 %, Konstpedagog 50 %, Tekniker/vaktmästare, Kommunikatör, Koordinator 75 %, Receptionist/museivärd, Utvecklingsledare (konsultuppdrag), timanställda museivärdar.

FAKTARUTA UPPSALA KONSTMUSEUM

Konstsamlingen	12 000 verk	
Totalyta inkl magasin	2489 m2	(2018)
Utställningsyta	981 m2	(2018)
Magasin	346 m2	(2018)
Besökare	71 712	(2016)
Pedagogik/barn (deltagare)	5 135	(2016)
Anslag drift	10 732 000 kr	(2017)
Anslag inköp	1 000 000 kr	(2017)

1.5 OPEN SPACE/DIALOGFORUM

Under hösten 2017 bjöd kulturförvaltningen in ett 30-tal representanter för Uppsalas konstliv till ett Open Space-seminarium. Syftet var att ge inspel och diskutera hur Uppsalas framtida konstverkssamhet ska gestalta sig, hur konstverksamheten kan bli mer dynamisk och hur framtidens konstmuseum skulle kunna se ut.

De frågeställningar som engagerade deltagarna mest var;

- Hur få en internationell mötesplats med lokal och regional relevans?
- Hur får vi låga trösklar till konsten?
- Anordna arkitekturtävling för nybyggt konstmuseum
- Vem betalar? Hur mycket?
- Vad ska ett konstmuseum innehålla?

Även frågor kring hur ett museum ska attrahera fler besökare, vem ett museum är till för, konsthögskolefrågan, konstnärshotell/residens och ett konstmuseums roll för att skapa ett kreativt klimat och en hållbar och innovativ miljö diskuterades. Frågan om vad som ska hända med Uppsala slott om konstmuseet flyttar kom också upp.

1.6 SAMMANFATTANDE KOMMENTAR

Hur ska vi beskriva Uppsala som konstkommun/stad?

Är den vibrerande, medelmåttig eller rentav "a sleeping beauty"?

Intervjuer ger vid handen att den är lite avvaktande och ljum, men alla tycks överens om den stora potentialen som Uppsala har att bli en livaktig och relevant konstscen. Dels genom den redan nu betydande kvalificerade kulturpubliken, det starka och rika kulturella och historiska arvet, det stora intresset för andra konstarter som litteratur, teater och musik, närheten till Stockholm och befolkningstillväxten.

Två institutionella konstaktörer finns med Uppsala kommun som huvudman; Uppsala konstmuseum och Bror Hjorths Hus. Bägge uppvisar stor vitalitet, både när det gäller utställningar, program och pedagogik/förmedling. Ett problem har de emellertid gemensamt – bägge museer ligger avsides och otillgängligt i staden. De är på något sätt vända bort från flödet av människor, bort från centrum och bort från den livgivande pulsen i centrum. Bror Hjorths Hus placering bygger på konstnärens hem på Norbyvägen och har sin givna placering och hemhörighet. Uppsala konstmuseums placering på Uppsala slott diskuteras längre fram i avsnitt del 4 om lokalisering.

De som intervjuats i förstudien, som ju till stor del är personer insatta i det lokala konstlivet, uttrycker respekt för Uppsala konstmuseums nuvarande verksamhet. Det gäller såväl utställningar som program och pedagogik.

Många tycker att tempot är högt och variationen stor och spännande när det gäller utställningar och publika program.

"Att det finns ett konstmuseum är ju en otrolig styrka", uttrycker en av intervjupersonerna. Det finns en omsorg och välvilja kring konstmuseets framtid.

Dialogforum och samtal med intressenter indikerar dock en förväntan och stark önskan om att Uppsala utvecklar ett konstmuseum i större format, verksamhetsmässigt och fysiskt. Ett museum som har ännu starkare lyskraft och som förutom den viktiga lokala och regionala relevansen, även når ut nationellt och internationellt.

Naturligt nog har den flera decennier gamla debatten om ett nytt hus för konsten skapat en viss trötthet hos många konstvänner som varit med länge. Man tycker att det är hög tid att agera från politiskt håll. Uppsala konstmuseums placering på slottet ses av en stor majoritet av de intervjuade i denna förstudie som olämplig på grund av bristande tillgänglighet, såväl fysisk som mental. Det är svårt att ta sig upp på slottet och när man väl är i konstmuseet möter man krånglig logistik, begränsad överblick, opraktiska hissmöjligheter och tunga trappor. Många menar också att kännedomen om konstmuseet kommer att förbli på en onödigt låg nivå i framtiden beroende på det avsidades läget. Vidare uttrycks tvivel om att museet med nuvarande läge kan lyckas nå nya publikgrupper, de som inte är vana vid att besöka konst – och kulturinstitutioner. Uppsala slott har såväl symboliskt som bokstavligt höga trösklar att forcera, vilket kan avskräcka.

Det hjälper inte i sammanhanget att slottet vid sidan av domkyrkan i sig är de mest synliga byggnaderna i staden. Slottet som centralpunkt för en attraktiv och vital framtida konstmuseiverksamhet är svår att förverkliga, anser merparten av de intervjuade. Däremot är de flesta överens om att slottet är en angelägenhet för Uppsala kommun att värna om och att utveckla som besöksdestination.

Glädjande nog och trots den geografiska placeringen uppvisar såväl Uppsala konstmuseum som Bror Hjorths Hus goda publiksiffror. Kommunen bjuder på fri entré på bägge dessa konstinstitutioner, vilket är både generöst och positivt som signalvärde. Även evenemangen på Uppsala konstmuseum är gratis. Detta som ett led i strategin att bredda och etablera publikunderlaget och intresset för konstmuseet. Bägge institutionerna lägger sig också vinn om ett välkomnande och vänligt bemötande. Ledningarna uppger att man arbetar medvetet och aktivt med att professionalisera bemötande och förmedlingsroll hos museivärdar och guider.

"Uppsala konstmuseum är i rörelse", skriver museichef Daniel Werkmäster i programbladet för hösten 2017. Denna utredning instämmer i detta uttalande. Museets rörelse är progressiv, medveten, originell och utgör en stark plattform för vidareutveckling.

Det allmänna konstklimatet i Uppsala förefaller däremot något dämpat och orsakerna till detta är många. När det gäller det fria konstlivet och konstscenen i Uppsala nämner flera av de intervjuade att många gallerier och visningsplatser för konst stängt ner sin verksamhet. Detta har dock Uppsala gemensamt med andra städer t ex Lund, Malmö och Umeå. Gallerierna har succesivt under 2000-talet koncentrerats till Stockholm.

Fasta utställningsplatser för fria konstutövare är också begränsat, om vi bortser från konstmuseet och Bror Hjorths Hus. Uppsala har i stort sett endast Köttinspektionen, Galleri 1 och Å-huset att tillgå.

Kulturnämndens insatser för att stärka och främja konstlivet är bra och ger ringar på vatten. Att samverka med olika konstaktörer och att i dialog med det fria fältet arbeta med förnyelse kommer att ge utdelning. Det fria konstlivet som "ekosystem" får behövlig skjuts av att Uppsala kommun visar intresse och stöd för konstlivet genom fri entré, ateljéstöd, utveckling av Walmstedtska gården och Köttinspektionen, tillhandahållandet av ateljéer i Ulleråker med mera. Kreatörerna är ofta nyckel till förändringsprocesser inom kultursektorn och kan med små medel "försätta berg".

En injektion skulle kunna vara att Uppsala kommun tillskapar fler forum för mer samverkan med konstfältets aktörer, där såväl konstinstitutioner, konstorganisationer och konstnärsföreningar deltar på "lika villkor". På så sätt kan ett solidariskt klimat skapas som gynnar konsten.

Önskan om att göra konsten tillgänglig på fler platser i kommunen är kulturpolitiskt relevant och bör tas hand om i ett eget utvecklingsprojekt, gärna i samverkan med konstnärsorganisationerna. Den konstnärliga produktionen, tilltro till professionellt arbete och innehåll är den plattform som bör vara utgångspunkt i planeringen för decentraliserad konstverksamhet. Att starta nya så att säga decentraliserade konsthallar från ingenting är en svår och resurskrävande uppgift.

Ett illustrativt exempel är K-punkten i Gottsunda Kulturhus. Här finns en utställningshall i ett attraktivt sammanhang med café och konstnärsateljéer i samma byggnad, som tillika är ett stort köpcenter med daglig publik. Trots goda förutsättningar för en mindre aktiv och publiköppen konsthall, är lokalen mestadels stängd.

Samverkan mellan Uppsala kommun och Region Uppsala inom konstområdet försiggår i viss utsträckning, men bör utvecklas i strategisk riktning för framtiden. Om inte Uppsala konstmuseum har en relevans på den regionala nivån, blir man förbisedd på den nationella nivån. Detta gäller ekonomiskt stöd från staten, men även uppmärksamhet och attraktivitet i konst- och kulturvärlden.

Den regionala satsningen på konst är under uppbyggnad och kan få förnyad spets med den nya regionala kulturplanen som arbetas fram för 2019-2022. Här finns goda möjligheter för Uppsala kommun att spela in nya idéer, och tillsammans med regionen identifiera områden för strategiska förstärkningar t ex inom pedagogik, förmedling samt situations- och platsspecifik konst, som är den regionala konstkonsulentens nuvarande inriktning. Även när det gäller internationalisering och konstnärsresidens bör samverkan ske med Region Uppsala. Genom regional koppling kan dörrar öppnas till den statliga nivån, till myndigheterna Konstnärsnämnden och Kulturrådet.

En svaghet för tillväxt och förnyelse inom konstlivet som påtalats genom åren, är bristen på högre eftergymnasiala konstnärliga utbildningar. Inget dynamiskt växelspel mellan utövare, utbildning och konstinstitutioner kommer till stånd. Uppsala går miste om det tryck och energi som högre konstnärliga utbildningar skapar och som till stor del ligger bakom t ex Malmös starka utveckling mot en intressant och mångfacetterad konstscen de senaste tjugo åren. Kommun, region och universitet bör här gemensamt identifiera möjligheter att tillskapa utbildningar med relevans för det konstnärliga och estetiska fältet.

Genom att Gustavianum går in en ny fas i och med ombyggnaden och erhåller nya attraktiva och anpassade utställningsytor för konst, tillkommer en stark och tydlig arena i Uppsala.

I det ombyggda Gustavianum kommer från och med 2019 den unika och värdefulla historiska konstsamlingen visas i valda delar. Det blir en för publiken gynnsam bodelning, där den äldre konsten hamnar i en naturlig kontext på Gustavianum, vilket i sin tur skapar öppning för Uppsala konstmuseum att ta tydligare position inom modern konst och inom samtidskonst.

Avslutningsvis är det en styrka att Uppsala kommun nu anammar 1 % regeln fullt ut vid offentlig byggnation. Det gynnar hela konstfältet, inte minst för konstnärers möjligheter att producera, sälja och visa verk.

DEL 2 OMVÄRLD OCH FRAMTID

2. 1 UPPSALA NU OCH I FRAMTIDEN

Uppsala står inför ett stort förändringstryck och en kraftig tillväxt. År 2050 kan invånarantalet uppgå till 280 000 – 340 000, något som innebär stora utmaningar. Den nya situationen implicerar att kommunen tar höjd för betydligt fler kulturutövare och fler kulturkonsumenter, och planerar för en starkare kulturell infrastruktur lokalmässigt och resursmässigt.

Kulturvanor

Uppsalas ställning som kulturstad är stark. Uppsala hamnar på tredje plats bland svenska städer i SOM-institutets sammanvägda kulturindex för 2016.

Indexet är baserat på kulturvanor hos medborgarna i de 34 största städerna i Sverige. Mest kulturaktiva i genomsnitt är befolkningen i Lund, följt av Stockholm och därefter som sagt Uppsala.

Olika kulturformer har en egen rankinglista som bygger på invånarnas deltagande.

Kulturform	Uppsalas rankingplats
Teater	5
Bio	5
Bokläsning	4
Biblioteksbesök	5
Pop/rock	4
Museumsbesök	5

Sammanvägt kulturindex	
Lund	1
Stockholm	2
Uppsala	3

Vem går på konstutställningar?

Genom SOM-institutet får vi också reda på en del om konstpubliken generellt i Sverige. Den del av svenskarna som besöker konstutställningar uppgår till 40 % år 2016. Andelen har varit relativt stabil sedan 2007 då konsten började att ingå i mätningarna kring kulturvanor. Högst andel som besökt konstutställningar återfinns i storstäderna och lägst andel uppmäts i ren landsbygd.

Kvinnor är mer konstaktiva än män, men konstbesöken är jämnt fördelade i åldersgrupper (16-85 år). Personer från tjänstemannahem går mer än dubbelt så mycket på konstutställningar som personer från arbetar- och jordbrukarhem.

Befolkningsprognos Uppsala

Uppsala kommun är under mycket stark tillväxt och förändringstryck.

Kommunen hade 2016 214 559 invånare. Prognosen för 2025 pekar på drygt 245 000 invånare och tittar vi ännu längre fram till år 2050 så är den prognosticerade befolkningen 318 000. 2050 har Uppsala utvecklats till en av Sveriges storstäder.

2025 har Uppsala enligt prognos:

58 150	barn och unga	under 20 år
19 920	personer	mellan 20–25 år
124 180	personer	mellan 25–65 år
43 500	personer	över 65 år

Prioriteringar i Uppsala kommun

Uppsala har en växande arbetsmarknad med 2000 nya jobb varje år, ett starkt växande näringsliv och ett expansivt bostadsbyggande med 3000 nya bostäder om året.

De kärnvärden som identifierats i Uppsalas platsvarumärke är:

- Internationell
- Kompetent
- Inspirerande
- Nära

För ett Uppsala där fler vill verka, etablera och investera:

- Mer innovativt
- Mer tillsammans
- Mer snabbfotat

För ett Uppsala där fler vill bo och leva:

- Mer levande
- Mer mångfald
- Mer livskvalitet

För ett Uppsala fler vill besöka:

- Mer välkomnande
- Mer överraskande
- Mer smidigt

Bland övriga prioriteringar finns ambitionen att positionera Uppsala som landets fjärde storstad, sträva efter ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart samhälle och landsbygdsutveckling.

Hur stärka Uppsala som kulturdestination?

För att förverkliga kommunens intention att positionera Uppsala som landets fjärde storstad och kraftigt öka turismen bör kultur och konst ingå som viktiga byggstenar. Uppsala har ju allt, kanske läsaren tänker, så vad är problemet. I den mån det finns ett problem kan man tänka sig att det bl a består i närheten till Stockholm. En mindre stad så nära en kultur- och upplevelsemetropol hamnar lätt i skuggan när det gäller besöksnäringen. Uppsala ligger i topp i Sverige när det gäller konferensgäster, men har svårare när det gäller att få flerdagsbesökare att stanna för kulturutbud och upplevelser. Ett annat problem som framskyttat är bristen på samordnad och kommersiellt driven turismutveckling. Tydlighet och pregnans i kommunikationen behövs, det finns mycket att se och uppleva, men det är utspritt på många arrangörer/huvudmän, många platser över vidsträckt område, i vissa fall är det bristfälliga kommunikationer rent fysiskt som till t ex Bror Hjorths Hus och Uppsala Slott.

Uppsala kommuns innerstadsstrategi

Innerstaden har en speciell och överordnad roll i kommunen. Den är viktig för Uppsalas identitet och den är stadens mest aktivitetstät plats med bra lägen för handel, nöjen, kultur, kontor och bostäder.

Många vill etablera sig, arbeta och bo i Uppsalas innerstad och förändringstrycket är stort. Samtidigt finns många värden och intressen som kräver hänsyn vid förändring. Ett expanderande Uppsala står inför många utmaningar, varför kommunen har tagit fram en fördjupande strategi för innerstaden.

Innerstadsstrategin, Stadsliv i mänsklig skala 2016 är Uppsala kommuns vägledning för en långsiktig utveckling av den centrala staden. Innerstadsstrategin är tillsammans med översiktsplanen viktiga planeringsdokument för kommunen. De ger en långsiktig inriktning för hur staden och dess innerstad ska utvecklas fram till 2030–2050 och ger viktig vägledning för detaljplaner och bygglov.

Ur Innerstadsstrategin:

Centrala Uppsala har två tydliga mittpunkter: Resecentrum och Stora Torget. Resecentrum utgör samlingspunkten för resande med kollektivtrafik och Stora Torget är samlingspunkten för handel och stadsliv. Från dessa punkter har vi avgränsat ett område inom en kilometer

vilket motsvarar ett gångavstånd på tio minuter. Därefter har vi utvidgat avgränsningen så att den omfattar utvecklingsområdena i Kungsängen och Boländerna. Mot öster har området istället begränsats för att inte omfatta för stor del av villaområdet i Fålhagen.

I Uppsalas centrum ska det vara liv och puls under stora delar av dygnet och året om. Vi kallar det stadsliv i mänsklig skala. Stadens platser ska planeras och utformas för sinnliga upplevelser och möten mellan människor med olika intressen och bakgrund. Det är mångfalden som skapar det rika stadslivet. Konst i olika former berikar också upplevelsen i stadsrummet. Permanent, tillfällig, självständig eller integrerad konst ska kunna ta plats i det offentliga rummet – som en scen för konstnärliga uttryck.

Innerstadsstrategin i sex punkter:

- Utveckla centrala staden med attraktiva och flexibla mötesplatser för alla
- Prioritera staden för gående och vistelse
- Sammankoppla stadens centrala delar i ett mer finmaskigt nät
- Förstärk kollektivtrafikens attraktivitet med tydliga stråk och strategiskt lokaliserade knutpunkter
- Utvidga och utveckla centrala stadens yta för handel och stadsliv
- Utveckla Uppsalas identitet som dynamisk och växande universitets- och kulturstad

2.2 SVENSK KULTURPOLITIK

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen är formulerade så här:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Kultursamverkansmodellen

Historik

Den offentliga kulturpolitiken bygger på principen att stat, regioner och kommuner har ett delat ansvar för kulturpolitikens genomförande. År 2014 uppgick den offentliga finansieringen inom ramen för kultursamverkansmodellen till nära fyra miljarder kronor. Av dessa medel uppgår statens bidrag till 1,2 miljarder kr, regionernas till 1,8 miljarder och kommunernas till ca 1 miljard kronor. Både regionernas och kommunernas årliga bidrag till kultursamverkansmodellens verksamheter har relativt sett ökat mer än statens bidrag under perioden 2010–2014.

Riksdagen beslutade 2009 om en ny modell för fördelning av statliga medel till regional kulturverksamhet, den så kallade kultursamverkansmodellen. Syftet med modellen är att öka det regionala inflytandet samtidigt som ansvars- och rollfördelningen mellan nationell, regional och lokal nivå tydliggörs. Sedan 2013 är alla län utom Stockholms län med i kultursamverkansmodellen. Kultursamverkansmodellen innebär att regionen får fördela vissa statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet. Tidigare beslutade regeringen vilka regionala kulturinstitutioner eller kulturverksamheter som fick möjlighet att ansöka om statligt stöd från Statens kulturråd.

Staten har fortsatt övergripande strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken och för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen; att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Varje region upprättar en kulturplan där man redogör för prioriteringar och satsningar under en period av 3 eller 4 år. Region Uppsala arbetar just nu enligt Kulturplan 2015–2018. Det är kulturplanen som ligger till grund för de medel som tilldelas från staten.

Bild och form blir eget område

Regeringen har initierat en översyn av kultursamverkansmodellen som varit på remiss under 2017.

I denna förslås att Bild- och formområdet ska pekas ut som ett eget definierat område som kan få stöd inom ramen för kultursamverkansmodellen. Samtidigt tas Konst- och kulturfrämjande verksamhet bort som ett eget område. Motivet är att Bild- och formområdet är under mycket stark utveckling. Många verksamheter håller hög kvalitet och publiktillströmningen ökar till konstmuseer och konsthallar. Vidare skriver regeringen att de svenska bild- och formkonstnärerna står sig väl i konkurrensen på den internationella konstscenen.

Uppsalas kulturnämnd har i remissyttrande (DS 2017:8) till Kulturdepartementet uttryckt att man ser positivt på att bild- och formområdet blir ett nytt verksamhetsområde inom kultursamverkansmodellen.

Kulturnämnden skriver att man gärna ser ett regionalt uppdrag till Uppsala konstmuseum för att arbeta långsiktigt med bild- och formområdet i regionen.

Ny museilag

1 augusti 2017 trädde den nya lagen som reglerar offentligstyrda museer i kraft.

Innehåll som har bäring på denna förstudie är a) att museernas oberoende lagstadgas b) att det fastslås att utställningar och annan publik verksamhet ska vara kunskapsbaserad och att museerna ska bidra till forskning c) museilagen reglerar vidare att museer ska samarbeta bland annat genom att statliga museer får möjlighet att donera föremål till kommunala museer samt slutligen d) att Riksantikvarieämbetet (RAÄ) får samordningsansvar för museifrågor.

Utökat stöd till den fria konsten 2018

För att förbättra förutsättningarna för den fria konsten satsar regeringen 115 Mkr extra under 2018 och framåt. Av dessa medel går bland annat 12 Mkr till aktörer inom bild- och formområdet och 10 Mkr till Statens konstråds stöd till konstnärlig gestaltning.

2.3 FRAMTIDENS KONSTMUSEUM – ROLL, EFFEKTER, LÖSNINGAR OCH UTMANINGAR

Roll och uppgift

Hur ser situationen för de svenska konstinstitutionerna ut idag och framgent?

Bilden skiftar kraftigt i hur svenska kommuner har organiserat de offentliga konstinstitutionerna, men generellt är konsten ett kulturpolitiskt prioriterat område för utveckling och förstärkt kulturell infrastruktur. Publika mötesplatser för konst har blivit viktiga och populära samtida arenor för en stads identitet och självreflektion.

Jag tror att konsten fyller en viktig funktion i samhället och att samtida konst är särskilt angelägen just för att den speglar sin tid. Att samhället behöver en plats, en sfär, där diskussioner kan föras på andra sätt än i medierna. Och där det kan finnas plats att formulera sig på oavslutade, intuitiva, tveksamma, obehagliga eller humoristiska sätt.

Helena Holmberg, Dubbel blick, Expositioner

En del kommuner har likt Uppsala ett kommunalt konstmuseum, andra har ett läns-museum för kulturarv och konst. Många kommuner har endast en konsthall, ofta i anslutning till annan kulturverksamhet som bibliotek. Större kommuner som Malmö, Göteborg och Stockholm har såväl konstmuseer som konsthallar.

Många helt privata konsthallar har öppnat i Sverige under 2000-talet, det kan vara en näringslivsprofil som i rollen av mecenat finansierar och driver en konsthall. Det finns också konstcentra och utställningsplatser för samtidskonst som drivs av konstnärskollektiv eller nätverk, ofta med någon form av offentligt stöd eller bidrag.

Såväl konstmuseer som konsthallar satsar med stor energi, förutom på relevant utställningsverksamhet, på program, förmedling och pedagogik. Utveckling av publikt arbete och involvering av publik har hög prioritet generellt.

Riksförbundet Sveriges Museer pekar ut ett antal samhällsutmaningar för museirollen i framtiden:

- Generellt har museer en viktig roll tillsammans med andra kunskapsinstitutioner som skolor och bibliotek att hjälpa till med redskap för hur människor kan orientera sig i samtidens intensiva nyhets- och informationsflöde.
- En viktig förändringsprocess är övergången från att vara ett museum *om* något till att vara *för* eller med någon. Att släppa in det omgivande samhället och diskutera vad ett museum är till för.
- Den nya digitala teknologin gör att människor inte längre är beredda att vara passiva mottagare av information, utan vill vara aktiva deltagare. Människor förväntar sig att vara "medskapare" när de konsumerar olika slags upplevelser.
- Användningen av museets samlingar förändras, de är fortfarande mycket viktiga eftersom de skapar en naturlig kontaktyta mot besökarna. Men de behöver en kontext skapad av museet eller av museet tillsammans med publiken som "medskapare".
- Vikten av ett inkluderande förhållningssätt även när det gäller inriktning och strategi.
- Under flertalet år har museum och universitet glidit ifrån varandra, trots att båda verksamheterna egentligen är beroende av varandra. Museerna behöver den senaste forskningen för att verksamheten ska behålla sin trovärdighet, och universiteten behöver museerna för att uppfylla "den tredje uppgiften" – att dela med sig av kunskap.
- Lärandet och den pedagogiska rollen är central för museet. Detta gäller gentemot skolor, men också ur ett bredare perspektiv.

Konstsamlingens roll

Konstsamlingen är basen för ett konstmuseum, men hur förändras betydelsen i ett nytt medielandskap med digital tillgänglighet till ett oändligt flöde av bilder och skeenden? I Göteborgs konstmuseums skriftserie *Sciascope 5*, diskuterar Kristoffer Arvidsson hur ett konstmuseum förhåller sig till sin samling.

Genom digitala museikataloger sökbara via internet kan samlingar göras tillgängliga och användbara på nya sätt för både forskare och allmänhet. Trots detta lockar originalet fortfarande stora publikskaror. Museet har en mycket stark position som vallfartsort. Spridningen av reproduktioner har i själva verket förstärkt konstverkets aura, dess utstrålning som unikt original, menar författaren.

Kristoffer Arvidsson betonar att museets identitet är nära förknippad med samlingen. I dagens konkurrensmiljö marknadsförs enskilda verk och samlingar för att konsolidera museets unika image. Internationellt kända konstnärers verk är en konkurrensfördel, men

det är även en fördel att kunna visa något som ingen annan har, t ex en sammanhållen specifik lokal samling som ger identitet och strålgans.

Arvidsson redogör för hur museerna växte fram ur 1800-talets bildningstradition, där konstmuseerna först inrättades som offentliga representationer av nationalstaten, där det nationella uppdraget, vetenskaplig ansats och didaktisk funktion var i fokus. Denna drygt tvåhundraåriga uppfinning som vi kallar konstmuseum styr fortfarande vår uppfattning om vad konst är, menar författaren. Han påpekar att en globaliserad värld präglad av mångfald och konkurrens, där gamla kategorier och identiteter, liksom själva konstbegreppet är stadda i upplösning, ställer museerna inför stora utmaningar. Hur ska museerna förhålla sig till dokumentation och samling av konst som inte är objektbaserad, utan består av sociala processer.

Effekter av ett konstmuseum

Malmö har under många år diskuterat frågan om ett nytt konstmuseum, var det skulle kunna placeras och ansluta till stadens behov och utveckling. Malmö konstmuseum är idag inrymt i otillräckliga och omoderna lokaler i Malmöhus Slott där man delar lokaler med Malmö Museer.

I en färsk utredning kring effekter av en eventuell flytt av Malmö konstmuseum pekas på följande positiva effekter av ett nytt konstmuseum i staden som kan anses som generellt giltiga: (utredarens sammanfattning)

Verksamhetsrelaterade effekter

- Förbättrade förutsättningar för att bedriva befintlig och ny verksamhet
- Förbättrade förutsättningar för kunskaps- och innehållsproduktion
- Tydligare profilering
- Synergier inom kultursektorn
- Ny publik når museet

Strukturella effekter

- Stärkta eller nya flöden i staden
- Utvidgning av stadskärnan
- Positiv profilering av ett område
- Förbättrad infrastruktur

Sociala effekter

- Kulturen tillgängliggörs för nya grupper
- Ökad rörlighet mellan stadsdelar
- Förbättrad integration

Ekonomiska effekter

- Ökat besökarantal
- Ökade intäkter för andra näringar, handel och turism
- Stärkt varumärke för staden
- Stimulerar andra satsningar och investeringar

Exempel på lösningar i några svenska kommuner

Precis som i Malmö och Uppsala har ett flertal kommuner diskuterat och utrett frågan om hur man ska planera för en modern konstverksamhet. Det är ofta stadens och institutionens specifika situation som blir avgörande för vilken modell som väljs. Nedan presenteras några olika lösningar som kommuner gjort för utformning av en aktuell konstinstitution.

Västerås Karlsgatan 2

Västerås kommun tillskapade efter utredning en ny kulturinstitution Karlsgatan 2 i ombyggda ASEAs industribyggnader i centrala Västerås. Här samsas numera två museer;

Västerås konstmuseum och Västmanlands läns museum. Västerås konstmuseum visar utställningar med framförallt svensk och nordisk samtidskonst och med verk ur stadens konstsamling. Västmanlands länsmuseum är ett kulturarvsmuseum.

Kalmar Konstmuseum

Kalmar Konstmuseum öppnade 2008 i en ny byggnad i Kalmar stadspark. En internationell arkitekttävling och det vinnande förslaget av Tham & Videgård Arkitekter väckte stor uppmärksamhet och intresse. Museibyggnaden förbands med den tidigare restaurangbyggnaden från 40-talet som fanns i parken ritad av Sven Ivar Lind. Kalmar Konstmuseum har Kalmar konstförening som huvudman och utgör ett regionalt museum för Kalmar län med ansvar för det regionala Designarkivet.

Bildmuseet Umeå

Bildmuseet i Umeå är en enhet inom Umeå universitets Konstnärliga Campus tillsammans med Konsthögskolan, Arkitektshögskolan, Designhögskolan och Humlab X. Bildmuseet är en konsthall för internationell samtidskonst och har ingen egen samling. Bildmuseet fick en helt ny museibyggnad ritad av Henning Larsen Architects i samarbete med White Arkitekter 2012. Tidigare låg bildmuseet på museiområdet Gammlia tillsammans med Västerbottens museum.

Moderna Museet Malmö

Moderna Museet Malmö öppnade 2009 och är en del av den statliga myndigheten Moderna Museet. Tidigare huserade konstmuseet Rooseum i det f d gasverket i centrala Malmö. Moderna Museet Malmö finansieras av staten, Region Skåne och Malmö stad tillsammans. Museet genomgick en ombyggnad och renovering inför nyöppnandet. Även här var det Tham & Videgård Arkitekter som stod för den arkitektoniska lösningen.

Bland annat tillkom en helt ny entréhall och café/restaurangdel ut mot gaturummet. Moderna Museet Malmö har ingen egen samling utan disponerar den omfattande samlingen hos Moderna Museet i Stockholm. Uppdraget är att tillgängliggöra Moderna Museets samling för södra Sverige och Öresundsregionen samt visa samtidskonst.

Hallands konstmuseum, Halmstad

Hallands konstmuseum, är ett regionalt konstmuseum i Halmstad som ligger vid Nissan. Museet genomgår för närvarande en om- och tillbyggnad. Den ursprungliga byggnaden är från 1933 och ritades av Ragnar Hjorth. Den nya museibyggnaden beräknas stå klar 2019. Arkitekter är White Arkitekter. Vid om- och tillbyggnationen har tillgänglighet högsta prioritet. Hallands konstmuseum har en omfattande konstsamling av halländskt måleri som kommer att visas, liksom tillfälliga samtidskonstutställningar.

Tensta konsthall

Tensta konsthall öppnade 1998 i Stockholmsförorten Tensta med ca 20 000 invånare. Konsthallen är unik genom sin placering i en förortsmiljö till Stockholm. Konsthallen tillkom genom finansiering av Stockholms kommuns dåvarande ytterstadssatsning samt Kulturhuvudstadsåret 1998.

Konsthallen utvecklades snabbt till en intressant institution inom samtidskonst. Tre målsättningar var framträdande när Tensta konsthall etablerades; att visa svensk och internationell samtidskonst, att nå den etablerade konstpubliken och att bygga upp en ny publik med lokal förankring. Konsthallen har huvudsakligen finansierats genom offentliga medel från landsting, kommun, stadsdel samt Statens Kulturråd. Konsthallen arbetar mycket aktivt mot föreningar och arbetsplatser.

Framgångsfaktorer för ett konstmuseum

Intervju med Sune Nordgren (SN), tidigare chef för Malmö Konsthall och Baltic Center for Contemporary Art, Newcastle.

Fråga: Vad skapar ett framgångsrikt konstmuseum?

Sune Nordgren: Kunskap och tillgänglighet. I ett konstmuseum finns en kunskap i samlingarna, som ständigt ska utsättas för bearbetningar, men också i utställningsproduktionen, där samtiden hanteras. Förmågan att göra denna kunskap begriplig och angelägen för en växande publik, är helt avgörande för ett konstmuseums framgång.

Fråga: Finns det någon faktor/faktorer som är viktigare än andra?

SN: Lika viktigt som att sköta sin samling är det att sköta sin samtid; inte bara publiken, utan även konstnärerna, de som producerar framtidens samlingar. De museer som är viktiga för konstnärerna, är viktiga för publiken. Om man ska vara krass är det som vilket produktionsförhållande som helst: goda varor från pålitliga producenter ger nöjda kunder.

Fråga: Hur bygger man en publik?

SN: Det långsiktiga bygget startar tidigt med skolvisningar och pedagogiska verkstäder. Här ser man resultatet först senare, när ungdomar och studenter kommer tillbaka av egen fri vilja och inte upplever att det finns trösklar till museet.

Den mer omedelbara publiktillväxten kan stimuleras av ett växelbruk av "varma och kalla utställningar" (som Knud V. Jensen lanserade på Louisiana). Att mer lättillgängliga, populära ämnen och konstnärer varvas med mera utmanande och komplicerade. Alla ska givetvis vara lika väl genomarbetade och av samma höga kvalitet. Det finns ju konstnärer som är mycket bra och samtidigt populära, som Lars Lerin och Eva Hild. Men måttstocken blir då att i första hand lägga mer krut på och öka besökssiffrorna på de "kalla" utställningarna – medan de "varma" mer eller mindre sköter sig själv.

Fråga: Hur kan man bredda intresset och göra konst relevant för fler?

SN: Genom att vara "i tiden". Man kan se bakåt och ändå skapa plattformar för framtiden, om man ser med kritisk samtidsblick på historien. Konsten är ett visuellt medel och rymmer därmed mycket påtagliga "bevis" på hur det var förr. Att dra paralleller till det som finns eller händer i vår tid, är ögonöppnare för många som blir bestående minnen och skapar nya intressen.

Fråga: Hur ser "framtidens konstmuseum" ut, skönjer du några trender?

SN: Detta är en lika naturlig som omöjlig fråga. Att ängsligt följa trender kan också förstöra museer. Man kan inte göra allt, utan ska bygga på det man kan och har. Med digitaliseringen kom fantastiska möjligheter att skapa upplevelser som låg långt utanför det fysiska rummet, publiken kunde göras interagerande. Men med ett helt skärmbaserat samhälle där våra upplevelser i allt högre grad är virtuella, ökar nödvändigheten och begäret efter de fysiska föremålen och erfarenheterna. Det som man kan stå inför och förnimma med hela kroppen. Här kan konstmuseet med sin komplexitet och inneboende tröghet skapa det som publiken vill uppleva som en "verklig verklighet".

Ökad räckvidd och kontakt med digitalisering

Uppsala kommun bedriver ett intressant arbete för att tillämpa ny teknik inom skilda verksamheter.

Uppdraget är formulerat;

- *Underlätta för innovationer i den egna verksamheten och utgöra testbädd för ny teknik, smarta tjänster och klimatsmarta innovationer.*

Genom att låta konstmuseet utgöra testbädd för innovation och digitala lösningar kan nya möjligheter skapas. Digitalisering bidrar i högre grad till att förbereda "mötet" med konstverket. Digitala verktyg kan öka graden av tillgänglighet, information, kunskap/bildning och interaktivitet. Upplevelser kan förstärkas av igenkänning och överraskningar. Digitaliseringens möjligheter till marknadsföring och kommunikation är stora.

Sakernas internet "The internet of things" kan öppna möjligheter för besökare att interagera med konstverk.

2.4 INSPIRATIONSEXEMPEL

Förmedling och pedagogik

Bästa Biennalen - regional och kommunal samverkan kring konst för barn och unga

Region Skåne initierade 2012-2013 ett nytt pedagogiskt koncept för konstverksamhet för barn och unga i *Bästa Biennalen* – en konstbiennial för barn och unga.

Idén sprang fram ur ett nätverksarbete för publika frågor inom konst. "Pedagogik har haft en låg status tidigare och det ville vi ändra på genom medvetenhet och professionalisering", berättar Kamilla Rydahl, utvecklare Bild och Form vid kulturförvaltningen i Region Skåne. Vartannat år anordnas en tre veckor lång konstbiennial för barn och unga på olika platser och med olika deltagare i Skåne. Deltagare är stora kulturinstitutioner som Dunkers Kulturhus i Helsingborg, Malmö Konsthall, Lunds Konsthall, Moderna Museet Malmö, Wanås konst, men även mindre kommuners konsthallar, bibliotek, Folkets hus, Konstfrämjandet och föreningar. Totalt har *Bästa Biennalen* vuxit till att engagera ett femtiotal deltagande kommuner, institutioner och aktörer.

Bästa Biennalen 2017 är den tredje i ordningen och visar samtidskonst i form av utställningar, performance, work-shops, visningar och samtal.

Bästa Biennalen finansieras av Region Skåne och Kulturrådet samt av de medverkande kommunerna och organisationerna. Ystad Konstmuseum, ett kommunalt museum som tidigt profilerade sig inom utvecklad konstpedagogik för barn och unga har numera projektägarskapet och driver *Bästa Biennalen* som en egen verksamhet med anställda.

En årlig konferens arrangeras av *Bästa Biennalen* tillsammans med Konstpedagogiskt nätverk i Skåne i syfte att utforska och belysa av konstpedagogiska arbetssätt. Målgrupp är pedagoger, curatorer, konstnärer, konstkonsulenter och studenter.

2017 års konstpedagogiska konferens lyfter upp konstnärers erfarenheter av att arbeta med *Bästa Biennalens* målgrupp; barn, unga och vuxna tillsammans.

www.bastabiennalen.se

Skissernas museum Lund- lättsam pedagogik och förmedling i fokus

Skissernas Museum i Lund nyöppnade 2017 efter en omfattande om- och tillbyggnad ritad av Elding Oscarsson Arkitekter. Museet grundades 1934 och är en del av Lunds universitet. Skissernas museum är ett unikt museum med fokus på den konstnärliga kreativa processen. Här finns världens största samling av skisser, modeller och förlagor till svensk och internationell offentlig konst.

Genom tillbyggnaden fick museet ett helt nytt ansikte utåt museets skulpturpark, med en ny entré, museibutik och restaurang. Den gamla innergården byggdes om och inkorporerades i byggnaden vilket skapade en ny stor öppen attraktiv yta för evenemang. Denna sal, kallad Birgit Rausings sal, liknar en rymlig balsal med ett spektakulärt spegeltak. Salen har ingen fast inredning utan iordningsställs efter respektive evenemang.

Skissernas Museum har sedan nyöppnandet medvetet och profilerat satsat på att skapa en bredare publik och ett tilltal som appellerar till yngre personer samt studenter.

Nya programkoncept har introducerats; *Skissernas night* på helgkvällar med livemusik, bar, konstfördjupning och öppen verkstad för vuxna. Efter förebild från Harvard erbjuder museet *Temavisningar med studenter* från olika fakulteter som museiguider. *Thursday sessions* är fördjupningskvällar i anslutning till en utställning eller konstnär.

En stor succé har *Brown Bag Lunches* blivit, där lunchmacka ingår i entréavgiften till ett öppet samtal kring kreativa processer i stora salen.

www.skissernasmuseum.se

Internationellt utbyte

Artist in residence/residenskonstnär

Artist in residence/ residenskonstnär är en konstnär eller annan kreativ utövare som genom ett residensprogram, institution, stad eller arbetsplats får möjlighet att bo och verka under en tidsbegränsad period i en annan miljö än den vanliga. Residensprogram initieras för att öka utbyte av kunskap, skapa samarbeten, ge utrymme för reflektion, nya influenser och utforska det egna skapandet i en ny kontext.

Artist in residence har blivit en populär väg att öka det internationella utbytet inom konstvärlden.

Iaspis är Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer. Iaspisprogrammet omfattar tolv residens i Sverige, nio i Stockholm och tre residens i Göteborg, Malmö och Umeå. Dessa residens är huvudsakligen avsedda för utländska stipendiater, men fyra av platserna är sökbara för svenska stipendiater. Iaspis erbjuder åtta residens utomlands för svenska bild- och formkonstnärer i samarbete med olika internationella residensprogram. Utöver arbetslokal får stipendiaten tillgång till en bostad och ett stipendium att täcka kostnader under arbetsvistelsen.

Vikten av reciprocitet – det ömsesidiga utbytet, betonades av Johan Pousette, chef för Iaspis vid Samtidskonstdagarna i Kalmar 2017. Att bygga en plattform för residens är en långsiktig förtroendeprocess.

Ett residens måste vara attraktivt för konstnären. Det ska ha relevans genom att konstnären upplever en känsla av sammanhang och att värden erbjuder en stimulerande miljö. Konstnären ska ha möjligheter att visa upp resultat av sitt arbete på ett museum eller annan kvalificerad konst – eller kulturinstitution. Konstnärer ska ha möjlighet att metodologiskt utnyttja platsen de är på.

Å andra sidan ska det ge utbyte för staden, regionen eller annan residentvärd t ex kapacitetssuppleering inom såväl det institutionella som det fria konstlivet, nya influenser, förbättrad profil, och internationell utblick.

Konstnärsnämnden har utvecklat en ny typ av samverkan med organisationer i syfte att främja internationalisering för bild- formkonstnärer verksamma i Sverige. Juridiska personer t ex konstinstitutioner har möjlighet att förslå Iaspisprogrammet samverkan i projekt som syftar till att främja internationaliseringen för bild- och formkonstnärer verksamma i Sverige. Projekten formuleras utifrån varierande behov och sammanhang i landet.

www.konstnarsnamnden.se

Olika former av residens

Klassiskt residens: en stark offentlig aktör t ex stat, region eller kommun eller en mix av dessa, står som värd och organisatör och bjuder in en konstnär att verka i sin miljö under en tidsbegränsad period. Man tillhandahåller arbetslokal och täcker kostnad, ofta ingår även boende.

Institutionellt residens: Konstnären bjuds in att verka i en konstinstitution eller i en biennial, festival eller liknande.

Konstnärsdrivna residens: En konstnärsorganisation bjuder in konstnärer för arbetsvistelse och utbyte. Organisationen kan ha fått finansiering för sitt residens via en utlysning av medel från t ex en region.

Forskningsbaserade residens: Konstnären bjuds in till ett forskningsprojekt ofta i nära samarbete med en lokal grupp eller miljö.

Tematiska residens: Konstnärer bjuds in i syfte att bidra till ett gemensamt tema.

Produktionsbaserade residens: Syftet är att praktiskt realisera en idé eller ett projekt. Organisationens står för infrastruktur, material och know-how.

Ett flertal svenska regioner har under senare satsat på residensverksamhet inom Bild och form:

Region Halland; i samarbete med samtliga kommuner i regionen; Art Inside Out ett residens för alla genrer och konstformer www.artinsideout.se

Region Gotland; Baltic Art Center BAC www.balticartcenter.com.sv

Region Skåne; <https://utveckling.skane.se/om-regional-utveckling/nyheter1/kultur/2017/konstnarer-fran-andra-lander-bjuds-in-till-skane/>

DEL 3

UTREDARENS FÖRSLAG

Vilka konstverksamheter behöver Uppsala kommun utifrån de observationer och samtal som gjorts i processarbetet med förstudie?

Denna förstudies råd är att hålla en enkel och genomförbar linje. Uppsala kommun bör fokusera på att vidareutveckla, förädla samt ge befogenheter, stöd och resurser till de institutionella och fria konstaktörer som redan är etablerade i Uppsala kommun. Det utvecklingsarbete som sker inom konstfältet bör tydliggöras i en kommunal strategi för konst och insatser kopplas till denna långsiktigt.

För Uppsala kommuns del är den dominerande konstinstitutionen Uppsala konstmuseum som har stor potential och som insatsen bör koncentreras kring i nuläget.

1 Ge Uppsala konstmuseum nya, större och förbättrade lokalmässiga förutsättningar

Huvudskäl till detta:

Ett växande Uppsala behöver ett konstmuseum av större format och flexibilitet för att attrahera kommuninvånare, aktiva inom konstområdet och tillresta besökare såväl från Sverige som utlandet.

Ej ändamålsenliga lokaler idag - funktionellt, arbetsmiljömässigt och ytmässigt.

Konstmuseet utvecklas och har stor potential.

Svårt att nå nya publikgrupper med dagens lokaler och placering.

Dålig tillgänglighet och synlighet med dagens lokaler och placering.

2 Komplettera och utöka Uppsala konstmuseums uppdrag när nya lokalmässiga förutsättningar realiserats samt tilldela resurser för detta

Utgångspunkt är den verksamhet som Uppsala konstmuseum bedriver enligt kulturnämndens uppdrag i dagsläget:

- Samla, vårda och tillgängliggöra konst genom att arbeta med museets samlingar och erbjuda angelägen utställnings- och konstpedagogisk verksamhet
- Fungera som kunskapsnav inom bildkonstområdet
- Erbjuder programverksamhet som presenterar, diskuterar och problematiserar såväl äldre som samtida uttryck inom områdena bildkonst och design

Förstärkning, komplettering och utveckling av följande verksamhetsområden och erhålla resurser för detta

- Utökad utställningsverksamhet
- Spetsverksamhet inom konstpedagogik för barn och unga och förmedling
- Internationellt utbyte genom konstnårsresidens
- Forskning inom det konstnärliga och konstvetenskapliga fältet, laborativa miljöer, publiceringsfunktion
- Vård, handhavande och magasinerings av konst- och föremålssamlingen

- Mötesplats och accelerator för det lokala och regionala konstfältet, utövande konstnärer, stödaktörer och nätverk
- Arena och mötesplats för evenemang kring kultur, demokrati och yttrandefrihet, för civilsamhälle, föreningar, folkbildning
- Representativ funktion och roll för Uppsala kommun, organisationer och näringsliv
- Med konstkärnverksamheten som plattform utgöra en mötesplats för andra konstformer och kreativitet
- Förstärkt publikkommunikation och relationsarbete med målgrupper
- Restaurang – och café
- Museibutik

Huvudskäl till detta:

Nya lokalmässiga förutsättningar öppnar för ökad utställningsverksamhet. Förbättrade möjligheter till inlån av verk och utställningar.

Barn och unga är prioriterad målgrupp och spetspedagogik är en framgångsfaktor i framtidens museum. Pedagogik är en del i kärnverksamheten och bör ges de bästa förutsättningar utrustnings – och lokalmässigt och med tillgång till såväl traditionell som ny och mediespecifik teknik.

Konstmuseet har en viktig roll som öppen mötesplats för lärande, kunskapsutbyte och samtal för alla åldrar och grupper i samhället.

Internationellt utbyte inom konstfältet berikar konstlivet och synliggör regionen som en intressant arena för samtida konst. Uppsala har en rikedom att erbjuda i sin ställning som internationell universitetsstad.

Funktioner för kunskapsuppbyggnad, forskning och publicering inom konst bör ges större utrymme. Nya museilagen stärker museernas roll inom forskning och kunskapsuppbyggnad.

Föremålsvård/hantering och magasinering behöver få goda tekniska, lokalmässiga, säkerhetsmässiga och personalmässiga förutsättningar.

Konstmuseets roll i det lokala och regionala konstlivet är en viktig dynamo för utveckling, kvalitet och kontinuitet. Med ett lättillgängligt konstmuseum av rätt format får Uppsala en stark accelerator för konstlivet.

Ett konstmuseum utgör en värdefull, intressant och attraktiv kontext för att representera och ta emot externa gäster och sammankomster i Uppsala.

Konstmuseet som samhällsinstitution, med sin kärnverksamhet inom konst, utgör en solid, trovärdig och kvalitativ arena för offentlig debatt och lämplig mötesplats för andra kultur- och konstformer.

I ett växande Uppsala med en pågående demografisk förvandling krävs att offentliga kulturinstitutioner i högre grad utvecklar kännedom och kontakt med medborgarna. En starkare kommunikation i fler kanaler, samt ett utåtriktat och uppsökande nätverksarbete kommer successivt att bygga relationer till ny publik.

3 Utveckla strategisk samverkan inom samtidskonst mellan Uppsala kommun och Region Uppsala

Huvudskäl till detta:

Uppsala kommuns dominerande ställning i regionen gör det naturligt att utifrån en strategisk position axla en regional roll och ansvar inom konst, med tyngdpunkt på samtidskonst.

Regional synlighet är central för ökad relevans på den nationella kulturpolitiska och konstpolitiska nivån.

Kulturplaneprocessen inför regional kulturplan 2019–2022 är en lämplig plattform för ett strategiskt utvecklingsarbete inom samtidskonst.

Uppsalas kulturnämnd har i remissyttrande till Kulturdepartementet uttryckt att man ser positivt på att bild- och formområdet blir ett nytt verksamhetsområde inom kultursamverkansmodellen. Kulturnämnden skriver att man gärna ser ett regionalt uppdrag till Uppsala konstmuseum för att arbeta långsiktigt med bild- och formområdet i regionen.

Samverkan skulle med fördel ske inom konstpedagogik för barn och unga, såväl skolverksamhet som öppen verksamhet. Här kan även Bror Hjorths Hus vara intressant medaktör.

Samverkan skulle med fördel ske kring plats- och situationsspecifik konst där koncept och kunskaper utvecklats av konstkonsulentfunktionen i Region Uppsala.

Samverkan skulle med fördel kunna ske när det gäller konstnärsresidens.

4 Inrätta ett internationellt konstnärsresidens med Uppsala konstmuseum som värd

Huvudskäl till detta:

Uppsala konstmuseum utgör en högkvalitativ plattform för en konstnär att verka i och ställa ut.

Ett internationellt konstnärsresidens berikar konstlivet och synliggör regionen som en arena för samtida konst.

Möjligheter finns att utveckla en residensverksamhet med unik profil kopplad till Uppsalas identitet som forsknings-, innovations och universitetsstad.

Uppsalas kärnvärde och profil som internationell stad manifesteras i konst och kultur.

Lokalutvecklingsprojekt i Ulleråker erbjuder möjligheter till arbetsateljéer.

5 Utveckla en kommunal strategi för utveckling av konstområdet

Huvudskäl till detta:

En samlad konststrategi skapar överblick och transparens för politisk nämnd och intressenter.

Tydlig bild av var kommunen är på väg och vad som uppnås.

Kommunicera framsteg som görs – skapa en bild av rörelse.

6 Introducera ett forum för samarbete mellan konstaktörer i kommunen

Huvudskäl till detta:

Ett kollegialt samarbete mellan Uppsala konstmuseum, Bror Hjorths Hus, enheten för offentlig konst, Region Uppsala, Köttinspektionens aktörer, Uppsala Konstnärsklubb, ateljéföreningar m fl innebär en kraftsamling, skapar vi-känsla och genererar idéer för framtida utveckling.

7 Planera för konstverksamhet på flera ställen i kommunen

Huvudskäl till detta:

Ett levande konstliv behöver många platser för konst där kunskap, och professionalitet kan växa, kontakter byggas upp och dit publiken kan orientera sig. Det tar lång tid att etablera en verksamhet på ett sådant sätt att den når in i medvetandet hos en publik.

Konsten behöver sina tydliga rum och artikulerade platser.

Gottsunda har redan lokalmässiga förutsättningar och ett kulturellt sammanhang. En modell för en mindre utställningsverksamhet kan arbetas fram i ett pilotprojekt.

Med gjorda erfarenheter utveckla fler utställningsplatser och arenor för konst utifrån den kommunala översiktsplanen och planering för kulturcentrum i stadsdelar.

Arrangörskapet ägs av konstaktörer utanför konstinstitutioner, men där det institutionella fältet kan stödja och kvalitetssäkra.

8 Uppsala kommun skapar en "think tank" med Uppsala universitet kring forskning och laborativa konstmiljöer

Huvudskäl till detta:

Ny museilag betonar museers roll i kunskapsbyggande och forskning.

Uppsala behöver en gemensam vision kring forskning inom konstfältet, såväl konstvetenskaplig forskning som konstnärlig forskning.

Behov och möjligheter realiseras i en tydlig process mellan huvudmännen.

Universitets uppdrag med tredje uppgiften.

9 Uppsala konstmuseum ska samarbeta med andra konst- och kulturinstitutioner (Bror Hjorths Hus, Gustavianum, Uppsala universitetsmuseum, Upplandsmuseet m fl) utifrån tematik, behov och situation

Huvudskäl till detta:

Konstaktörerna förordar ett samarbete som baseras på tematik, behov och situation framför formaliserade processer.

10 Börja nu!

Det är viktigt att Uppsala konstmuseum ges prioritet och inte sätts i vänteläge under nya och långa utredningsperioder. Museet bör få mandat att signalera och genomföra sin rörelse framåt redan nu. Oavsett vad beslut om lokalisering blir så behöver museet förstärkning när det gäller att utveckla publikarbete och kommunikation. Förstärk de medvetna satsningar på breddad publik som görs på konstmuseet. Intensifiera. Sök upp. Bilda nätverk. Destinationsutveckla i samverkan med andra konst- och kulturaktörer.

Efter politisk behandling och beslut bör en "Preopening plan" sjasättas med aktiviteter och imagehöjande insatser.

DEL 4

LOKALER OCH LOKALISERING

I denna del redovisas fyra olika nya lokaliseringalternativ för Uppsala konstmuseum samt ett förslag till utbyggnad och ombyggnad av Uppsala slott som Statens Fastighetsverk (SFV) arbetat fram.

4.1 LOKALBEHOV

Förstudien har i gemensam arbetsprocess kommit fram till följande utgångspunkter och kriterier för lokalisering av ett nytt konstmuseum i Uppsala:

- Ett konstmuseum ska vara inrymt i en egen byggnad med möjlighet till framtida utbyggnad och komplettering
- En karaktärsbyggnad präglad av innovativ och intressant arkitektur
- Tillgänglig och synlig plats i staden där ett museum utgör en "dragare" och bidrar till stadsliv
- Nära till kommunikationer
- Möjligheter till kontakt med och tillgång till utemiljö
- Placering i överensstämmelse med kommunens innerstadsstrategi
- Attraktiv placering ur destinationssynpunkt
- Byggnaden i storleksordningen 4000 m2 eller drygt
- Denna yta inkluderar inte huvudmagasin

Uppskattning lokalytor:

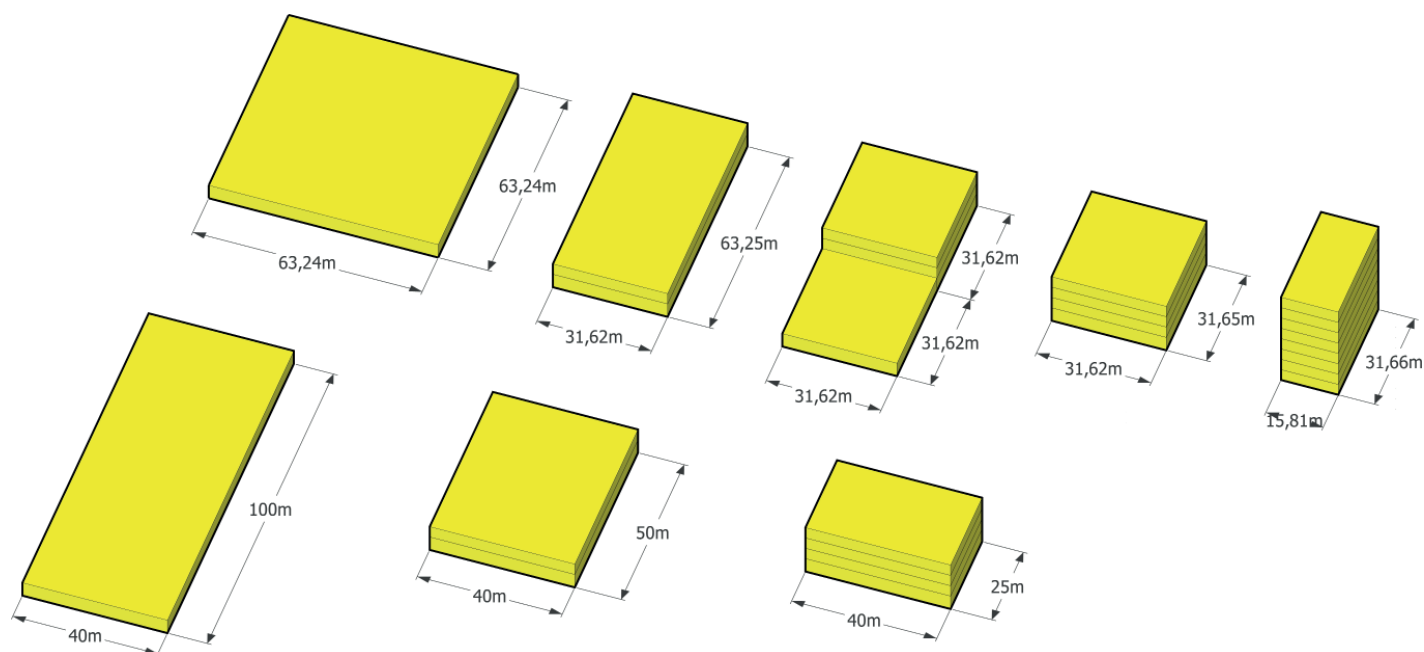
Utställningsytor samlingsutställningar, temautställningar, tillfälliga utställningar, studio	2000 m2
Verkstad/snickeri, mellanlager	300 m2
Konstpedagogik / lärcenter	300 m2
Internationell hub & laborativ miljö	100 m2
Auditorium/Filmsal	300 m2
Restaurang & café	300 m2
Reception & butik, representation	300 m2
Personallokaler	400 m2

Magasinsutrymmen för konstsamlingen på annan plats.
Utemiljöer, terrasser, ev. trädgård/park mm tillkommer.

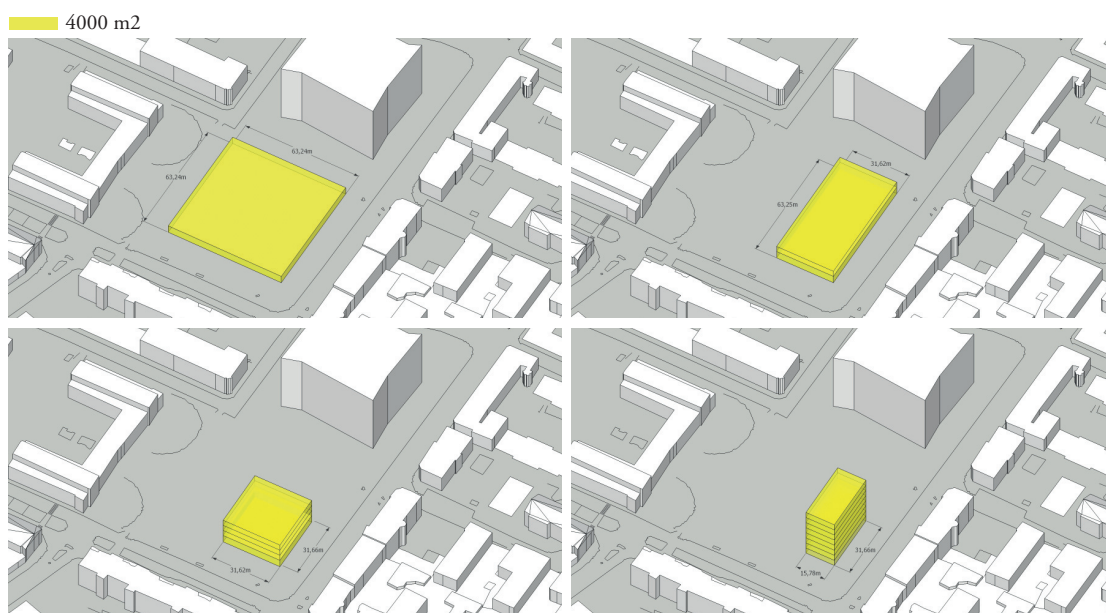
4000 m²

4.2 VAD INNEBÄR 4000 M² I STADSRUMMET?

Nedanstående skiss är ett försök att åskådliggöra hur stor plats en volym på 4000 m² kan ta i anspråk i stadsrummet, beroende på hur byggnaden utformas.

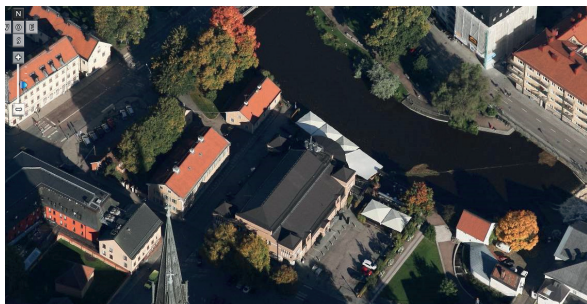

4000 m² på Vaksalatorget

Volymen inlagda på Vaksalatorget för att åskådliggöra skalan i stadsrummet.

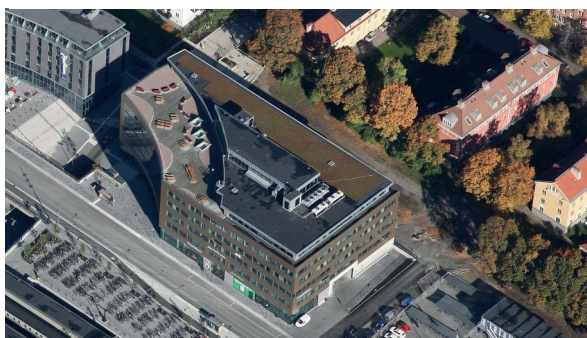
Saluhallen ungefär 2500 m2

Kontorshus ungefär 8300 m2

Stationsgatan 12 - våning 5+6 ungefär 4000 m2
(inomhus)

UKK - 2 våningar ungefär 4500 m2

Byggnader i Uppsala som kan relatera till 4000 m2 för att ge en jämförande bild av byggnadens storlek.

4.3 NYA LOKALISERINGSALTERNATIV

Denna förstudie har identifierat fyra möjliga alternativ för lokalisering av ett nybyggt konstmuseum.

I detta preliminära skede uppfyller dessa alternativ i stora drag de kriterier som framkommit för ett lämpligt lokaliseringsläge.

De berörda fastighetsägarna är tillfrågade om publicering i denna förstudie, men i övrigt har inte diskussioner förevarit kring placering av eller utformning av byggnader i detta skede.

Förstudiens fyra alternativ för ny lokalisering:

Alternativ A Kv Hugin

Alternativ B Magasinet, Ångkvarnen

Alternativ C Svandammshallarna, Bollhuset

Alternativ D Söderbergska huset,
Främre Boländerna

FASTIGHETSÄGARE

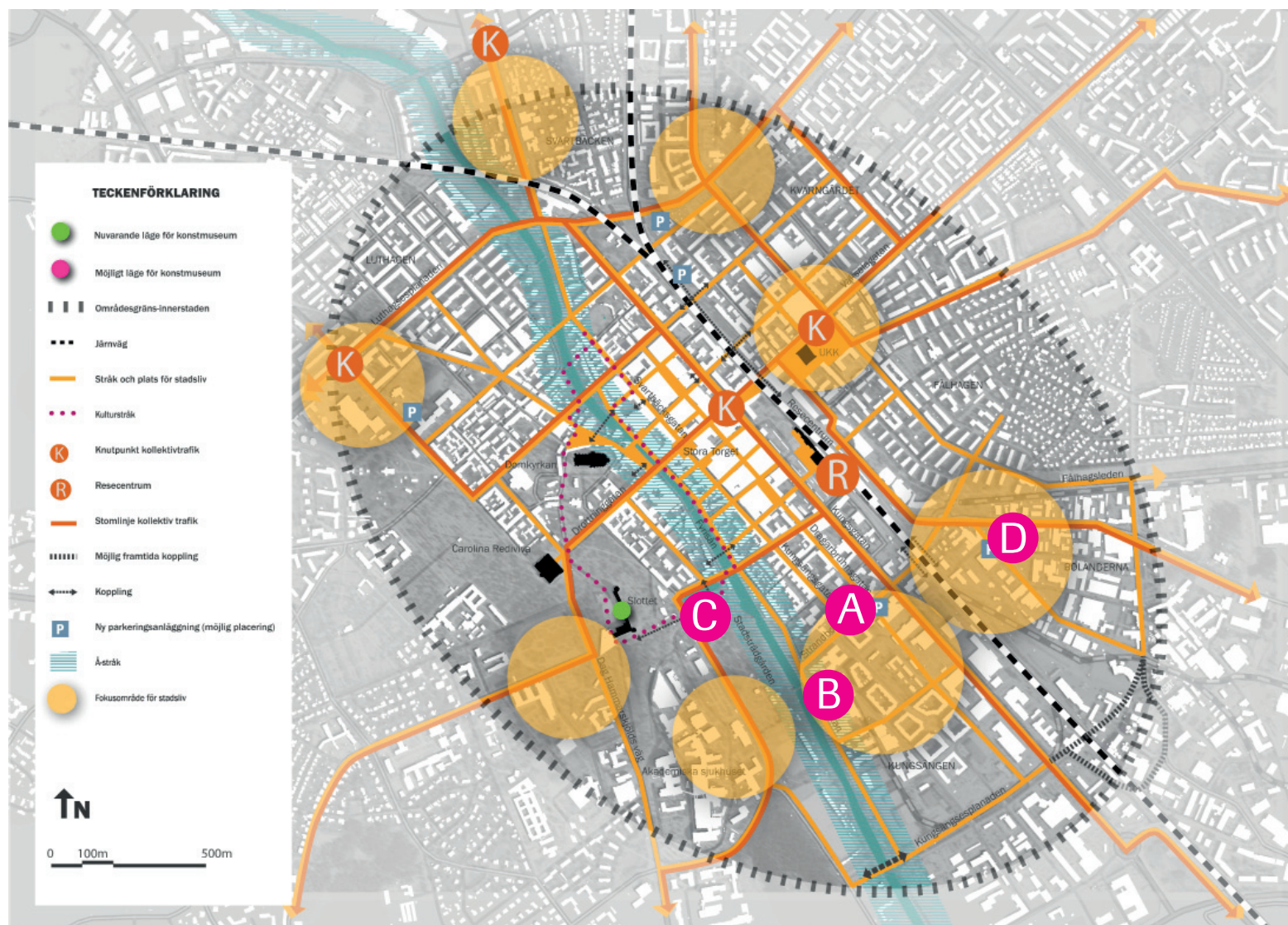
Vasakronan

Sandsviksvassen
(IKANO Bostad/Besqab)

Sh Bygg

Brf Kvoten

Konstmuseum – nuvarande och möjliga lägen

Bilden visar de fyra nya lokaliseringalternativen A, B, C, D samt nuvarande Uppsala konstmuseums läge.

Diskussion av alternativen

Nedan följer en översiktlig diskussion kring de olika lokaliseringalternativens lämplighet utifrån relevanta aspekter. För att göra en tydlig beskrivning av respektive förslag beskrivs de under samma rubriker;

Platsen: (Synlighet/tillgänglighet/varumärke) Beskrivning av läget i staden, markägare, detaljplan mm.

Stadsutveckling: Beskrivning av kommunens långsiktiga planer och vad ett konstmuseum innebär på denna plats.

Genomförbarhet/tidsfönster: Tid och process från beslut om start av byggprojekt till invigning av museum varierar beroende på valet av lokalisering, markägare, gällande detaljplan mm.

Ekonomiska konsekvenser: Preliminär bedömning utifrån tillgänglig information.

Generella förutsättningar när det gäller ekonomiska konsekvenser

Denna förstudie innehåller inga kalkyler för de enskilda lokaliseringalternativen eftersom den bygger på preliminära förslag.

Fokus ligger istället på innehåll, verksamhet och visionen för ett konstmuseum. Den framtida prisnivån blir beroende av olika faktorer som är svåra att förutse. En faktor som spelar in är markägarfrågor som i detta skede ej är utredda. Vidare kan det uppstå saneringsbehov av mark och miljö och andra exploateringskostnader som inte går att bedöma i nuläget. Omfattande antikvariska ingrepp kan också ha avsevärd påverkan på kostnadsbilden.

Uppsala kommun kommer med största sannolikhet inte att förvärva mark för ett nytt konstmuseum, utan hyra lokaler av annan part. Så sker idag när det gäller t ex Uppsala Stadsteater och Stadsbiblioteket. Det är därför av vikt att en fastighetsägare för långsiktigt ägande intresseras för projektet.

Tillkommande kostnader för en internationell arkitekttävling ska också läggas i kalkylen i ett senare skede.

Uppskattning hyra för ett nytt konstmuseum

Ett framtida hyresuttag skulle utifrån en schablonnivå kunna uppskattas till 2500-3000 kr/m² (2017 års prisnivå).

Hyresnivån är ungefär densamma för nybyggnad eller ombyggnad.

En hyra för ett externt magasin tillkommer.

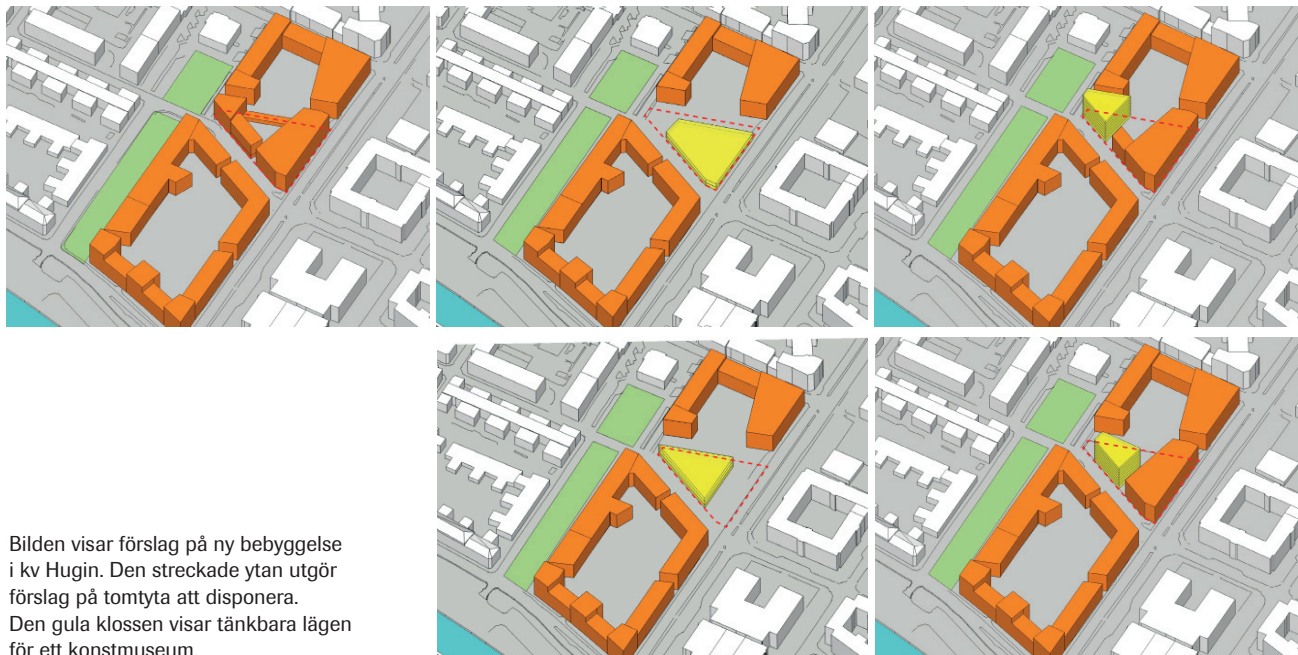
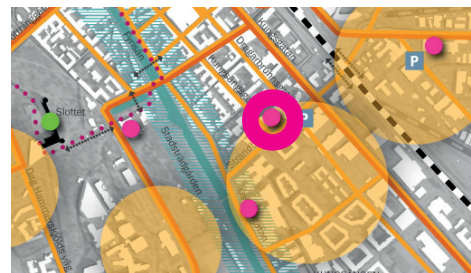
En uppskattning för hyra av magasinsytor ligger på 800-1000 kr/m².

Årshyra: Konstmuseum 4000 m²; 10 - 12 Mkr /år (uppskattning)

Årshyra: Externt magasin 800 m²; 640 000 - 800 000 kr/år (uppskattning)

Alt. A Kv. Hugin

ny bebyggelse - förslag
4000 m²

Bilden visar förslag på ny bebyggelse i kv Hugin. Den streckade ytan utgör förslag på tomtyta att disponera. Den gula klossen visar tänkbara lägen för ett konstmuseum.

Alternativ A, Kvarteret Hugin (Vasakronan)

Platsen

Kvarteret Hugin är beläget mellan Östra Ågatan, Hamnesplanaden och Strandbodgatan. Kvarteret ägs av Vasakronan och domineras idag av kontor, bland annat f d Länsstyrelsen, Livsmedelsverket och Skatteverket. Ett planprogram för området antogs av plan- och byggnadsnämnden i november 2017. Enligt planprogrammet ska hela området utvecklas och en ny exploatering av blandstadskaraktär äga rum. Ett konstmuseum i detta läge stöds av programmet.

Stadsutveckling

Läget har mycket hög tillgänglighet för besökare genom närheten och gångavstånd till stadskärna och Resecentrum. Alternativet ligger helt i linje med stadsutvecklingsplanerna i Uppsala. Ett konstmuseum här skapar en nod och knyter ihop det nybyggda Kungsängen med de kommersiella delarna i stadskärnan och bidrar till en ökad rörelse i området.

En spännande siktlinje skapas i princip från Stora Torget till museet, och gör kopplingen till innerstaden tydlig. Även Kungsängens koppling till innerstaden blir starkare och närheten till en märkesbyggnad och dragare ger området tydligare identitet.

Kvarteret ligger i direkt anslutning till Kungsängstorg, en grön oas med Uppsala Auktionskammare som granne. Närheten till Fyrisån och Hamnplan via ett planerat parkstråk, kan utnyttjas i syfte att annonsera verksamheten. I området finns Köttinspektionen, med bildkonst- och scenkonstverksamhet.

Platsen är lättillgänglig för transporter. Kommunen planerar för nya parkeringsmöjligheter i ett underjordiskt P-garage på närbelägen tomt, där även skola planeras.

Genomförbarhet/tidsfönster

Planprogram godkänns 2017, därefter startar detaljplanearbete.

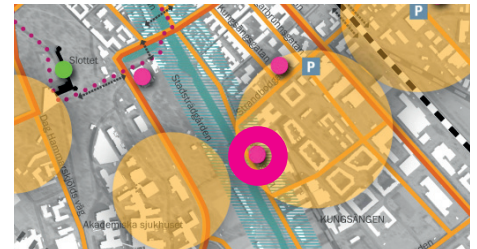
Färdig detaljplan tidigast 2019.

Typ av byggnation: Nybyggnad 100 %

Ekonomiska konsekvenser

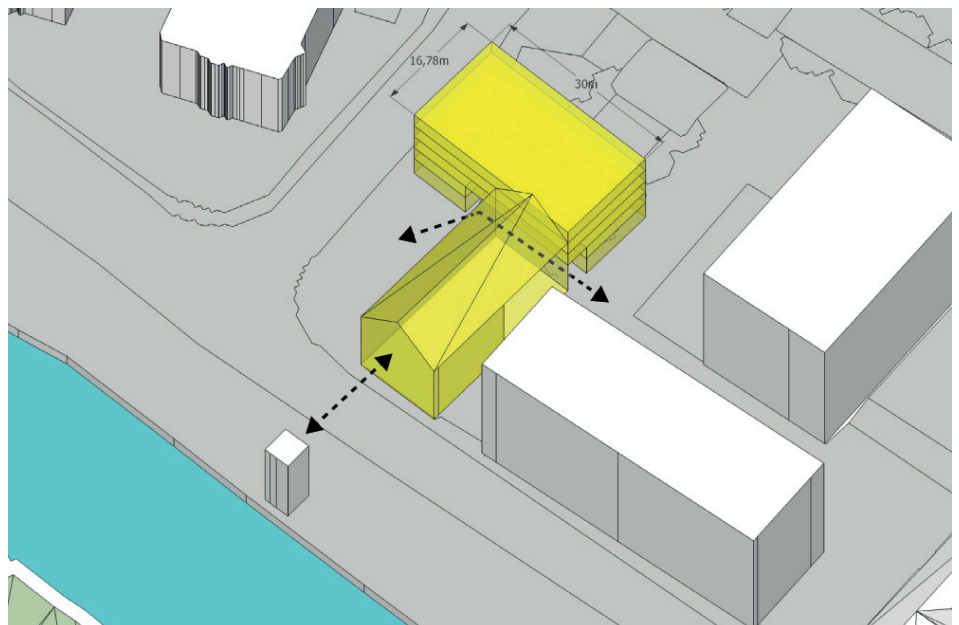
Alternativet innebär att Uppsala kommun kan ha möjlighet att hyra de färdiga lokalerna av Vasakronan.

Alt. B Ångkvarnen

Gammal tegelsilo 1637 m² + tillägg 2363 m² = 4000 m²

4000 m²

Bilden visar förslag på hur en ny byggnad i anslutning till befintligt magasin skulle kunna utgöra ett tänkbart läge för ett konstmuseum.

Alternativ B, Magasinet, Ångkvarnen (Sandviksvassen, IKANO Bostad/Besqab)

Platsen

Magasinet/Silon Ångkvarnen är beläget i Kungsängen (Kungsängen 22.2) mellan Islands-gatan och Östra Ågatan, och vänder sig mot årummet. Området har fram till 2017 ägts av Lantmännen som haft sin spannmålsanläggning och kvarn här. Lantmännen Fastigheter har sålt sin industrifastighet till Besqab som ska utveckla byggrätterna tillsammans med

IKANO Bostad. Hela området har förvärvats av Sandviksvassen (IKANO Bostad och Besqab). Visionen för området är en blandstad med bostäder, kontor, caféer, butiker och andra typer av verksamhet. Kommunen har uttryckt önskemål om att etablera kulturverksamhet här.

Ett strukturprogram redovisas till plan- och byggnadsnämnden i december 2017 som stödjer ett konstmuseum i området.

Stadsutveckling

Läget har hög tillgänglighet för besökare genom närheten och gångavstånd från stadskärna och Resecentrum. Alternativet ligger helt i linje med stadsutvecklingsplanerna i Uppsala. Ett konstmuseum här skapar en dragare i södra åstråket och knyter ihop Ångkvarn med åstråket och närheten till Stadsträdgården via Hamnspången. En ny bro planeras över Fyrisån i söder, men Östra Ågatan kommer att utvecklas mot lågfartsgata. En etablering här välkomnar den tillväxt som sker från sydväst i Ulltuna, Rosendal och Ulleråker.

Vissa av de gamla industribyggnaderna ska bevaras och konverteras. Det gäller bland annat magasinet/silon, en kulturhistoriskt värdefull byggnad i tegel från 1914 med gavel utåt Östra Ågatan.

Detta hus skulle med sin egna karaktär och fina läge kunna anpassas och utgöra en spännande del och komplement till en ny museibygnad.

Läget vid Fyrisån utgör i sig en unik och spännande attraktion med sin 140-åriga industrihistoria. Här kan skapas en ny karaktär på stadsbebyggelse som inte finns i Uppsala idag.

Närheten till årummet och Hamnplan kan utnyttjas i syfte att annonsera verksamheten.

Platsen är lättillgänglig för transporter.

Genomförbarhet/tidsfönster

Fullt möjlig i ett genomförandeperspektiv. Strukturprogram godkänns 2017, därefter startar detaljplanearbete. Färdig detaljplan beräknas antagen 2019.

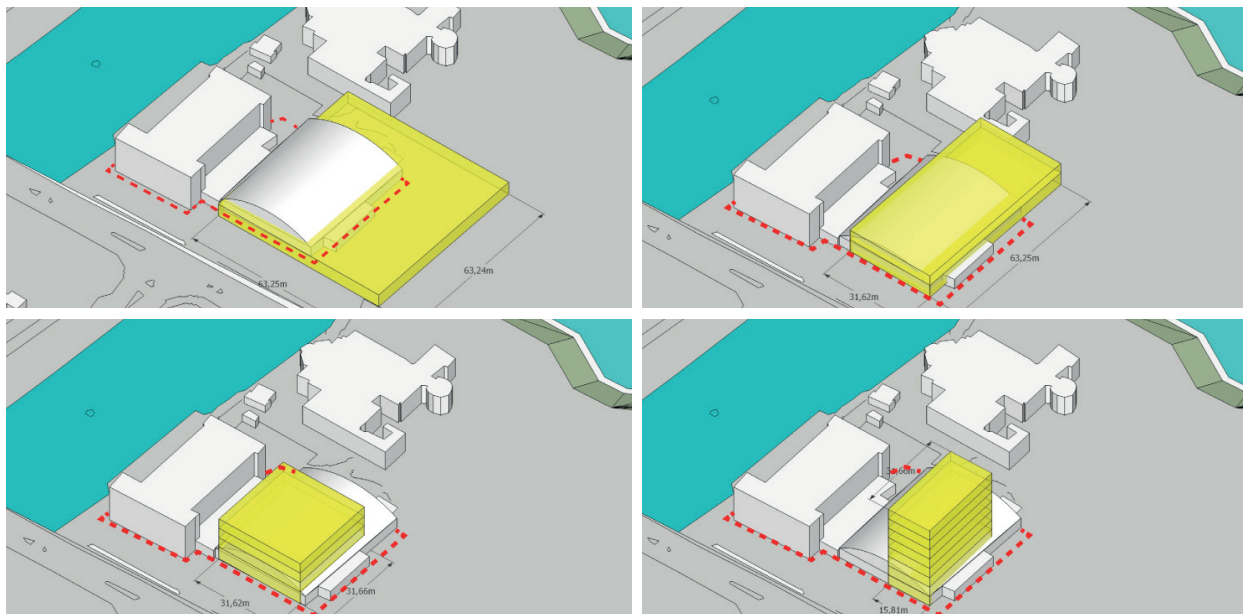
Typ av byggnation: Ombyggnad med kompletterande nybyggnad.

Ekonomiska konsekvenser

Alternativet innebär sannolikt att Uppsala kommun eller annan aktör måste förvärva denna del av fastigheten för avsett ändamål eftersom Sandviksvassen är renodlade bostadsaktörer.

Alt. C Svandammshallarna

4000 m²

Den streckade ytan markerar tomtytan som kan disponeras. Bilden visar förslag på hur en museibyggnad skulle kunna placeras på Bollhusets mark i anslutning till Svettis och vilka konsekvenser detta får för platsen.

Alternativ C, Svandammshallarna, Bollhuset (Sh Bygg)

Platsen

Svandammshallarna även kallad Bollhuset är ett annex till huvudlokalerna Svettis. Bollhuset var en tidigare tennishall för studenterna, men används idag för evenemang och konserter. Bollhuset är beläget i direkt anslutning till Stadsträdgården intill Flustret på historisk mark i centrala Uppsala.

Fastigheten ägs av Sh-bygg.

Bollhuset räknas som en av Uppsalas första funktionalistiska byggnader, ritad av arkitekten Ture Wennerholm på 30-talet, och har markeringen Q i gällande detaljplan.

Byggnaden Svettis uppförd i jugendstil år 1910 är klassad som byggnadsminne och skyddsbestämmelserna gäller såväl exteriör som interiör.

Visionen för fastigheten har varierat. År 2012 genomförde fastighetsägaren en arkitekt-tävling som inte realiserats.

Stadsutveckling

Platsen är central med gångavstånd till Uppsalas historiska kärna, till Fyrisån och till Resecentrum. Tomten är en del av den universitetsanknutna miljön i området, med kv Munken och Regnellianum på ena sidan och Akademiska sjukhuset på den andra sidan. Ett konstmuseum här skulle kunna vitalisera och förnya området och via en bättre förbindelse till Uppsala slott i Bleke backe kan hela området lyftas och tillgängliggöras för besökare.

Läget intill Stadsträdgården och Svandammen kan utnyttjas för att annonsera verksamheten, men är också begränsande. Svettis framtid är osäker på grund av byggnadsminnet. Ett nytt konstmuseum skulle hamna "bakom" Svettis, vilket begränsar annonseringen mot

Svandammen. Koppling och samspel med Flustret är en viktig förutsättning för en fungerande helhetsmiljö i detta känsliga läge i staden.

Platsen är lättillgänglig för transporter och ligger nära Akademiska sjukhusets nya P-hus.

Genomförbarhet/tidsfönster

Genomförbarheten bygger på en mängd faktorer som kan vara svåra att förutse. Det pågår diskussioner, som ännu inte landat, med fastighetsägare i området om olika typer av utveckling. Detaljplanering krävs troligen i samverkan med Flustret och även innefattande allmän plats vid och kring Svandammen. I detaljplaneringen ligger hänsynstagande till de höga kulturhistoriska intressena samt Stadsträdgårdens funktion och gestaltning som rekreationsområde.

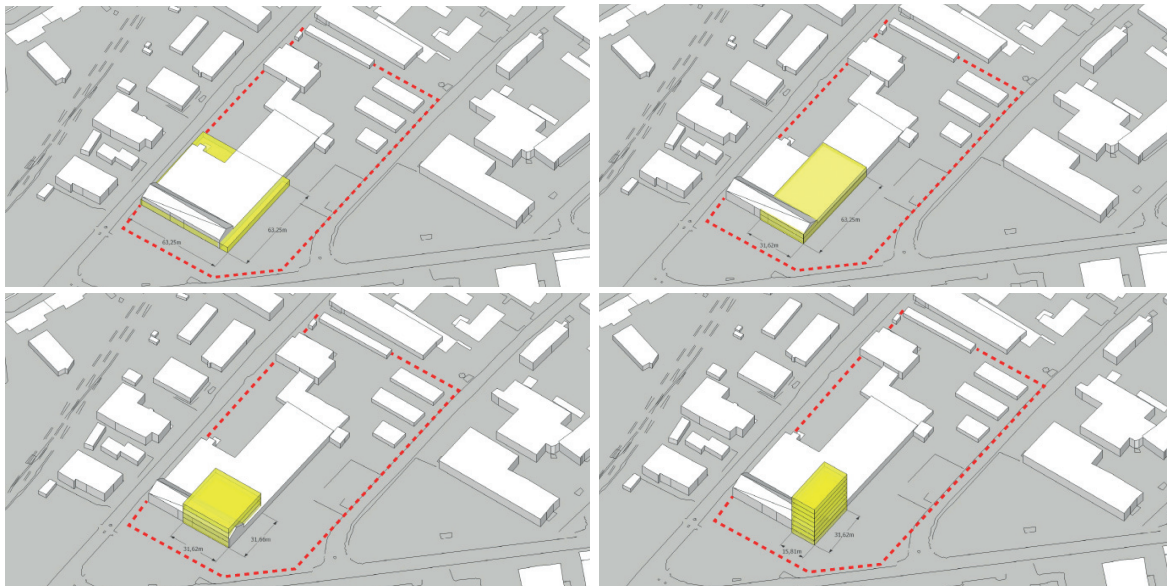
Ekonomiska konsekvenser

Med all sannolikhet krävs ett fastighetsförvärv som kan omfatta Svandamshallarna eventuellt i kombination med Svettis.

Typ av byggnation: Ombyggnad eller nybyggnad (alternativt en kombination).

Alt. D Boländerna

4000 m²

Den streckade ytan markerar tomtytan som kan disponeras. Bilden visar olika förslag på hur en museibygnad skulle kunna placeras på tomten.

Alternativ D, Söderbergsska huset, Främre Boländerna 8:1 (Brf Kvoten)

Platsen

Det så kallade Söderbergsska huset ligger intill korsningen Bergsbrunnagatan och Säbygatan i Främre Boländerna. Huset är byggt i välbevarad 50-tals arkitektur och har bland annat ett karakteristiskt sågtandstak. Fastighetsägare är en bostadsrättsförening, Brf Kvoten.

Stadsutveckling

Läget är attraktivt, mycket centralt och med gångavstånd till Resecentrum. Området Främre Boländerna har med sin närhet till Resecentrum fått en alltmer central placering i staden och ett ökat tryck på stadsutveckling i området råder. Därför planeras en omvandling från ett glest industriområde, till en aktiv del av innerstaden med blandad bebyggelse, mycket företagsamhet och nya verksamheter. I gällande Program för Boländerna, godkänt av Kommunstyrelsen 2014, ges möjligheter för en blandad verksamhet inom Främre Boländerna. Skyddsområdena i Boländerna ska beaktas, vilket innebär att bostadsbebyggelse inte är möjlig.

Ett strukturprogram för Främre Boländerna ska beslutas av plan- och byggnadsnämnden under 2017. I det pekas bland annat den aktuella tomten ut som en viktig entréplats för hela området, något som ett konstmuseum med sitt entrétorg skulle stödja.

Ur stadsutvecklingsperspektiv är lokalisering av ett konstmuseum dock inget självklart alternativ, då området främst kommer att ha karaktär av verksamhets- och småindustriområde. Området ansluter inte naturligt till andra besöksmål i Uppsala och blir i hög grad beroende av hur grannskapet utvecklas.

Ett konstmuseum här kommer också att ha begränsad synlighet och möjlighet att annonsera sin lokalisering.

Platsen är lättillgänglig för transporter.

Genomförbarhet/tidsfönster

Genomförandet beror på hur snabbt och med vilket innehåll Främre Boländerna utvecklas.

Främre Boländerna har en småskalig fastighetsindelning med många olika fastighetsägare. Det gör att en utbyggnad av områdets infrastruktur är beroende av samordning dem emellan. Det kan ta lång tid innan gator och platser kan färdigställas och det finns en risk att området upplevs som ofärdigt under en längre tid.

Skulle utvecklingen gå snabbt i denna del, med nya kopplingar till ett utökat Resecentrum, och med hotell i närheten, skulle detta alternativ kunna bidra och samverka till en önskad och framgångsrik stadsutveckling genom etableringen av en dragare i form av ett konstmuseum.

Ekonomiska konsekvenser

Alternativet innebär sannolikt ett fastighetsförvärv.

Typ av byggnation: Nybyggnad 100 %.

4.4 BEFINTLIGT LOKALISERINGSALTERNATIV

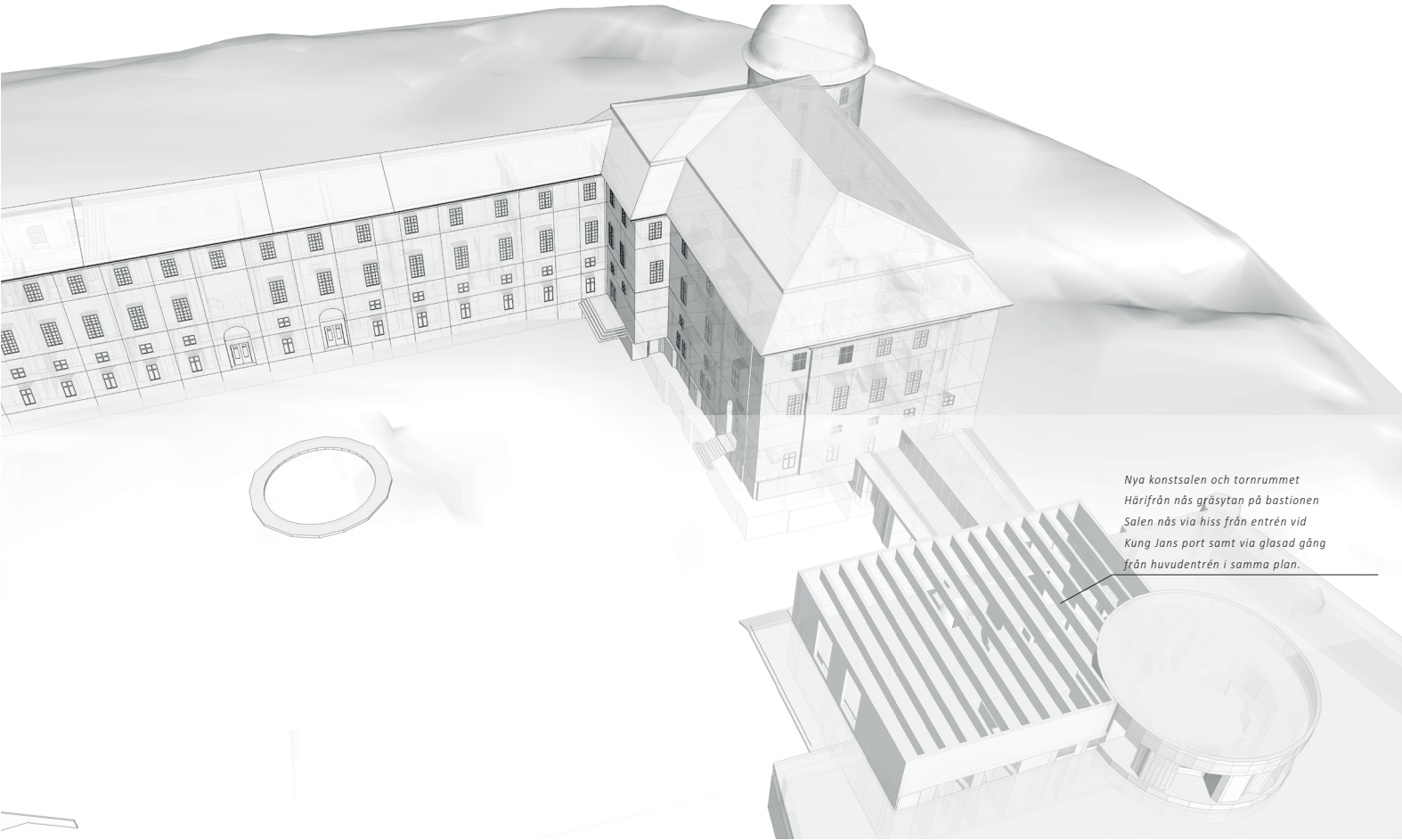
Statens Fastighetsverk (SFV) har genom slottsarkitekt Tomas Lewan (Nyréns Arkitektkontor) arbetat fram ett förslag till ombyggnad av Uppsala slott för utökad konstmuseiverksamhet.

Förslag från SFV

Projektets målsättning är att ge Uppsala konstmuseum större attraktivitet både genom att väsentligt ändra och förbättra lokalerna i slottet och genom att förbättra slottets tillgänglighet och närhet till staden. Förslaget ger en ungefärlig totalyta på 4350 m² (BTA), varav cirka 60 % är utställningsyta. Detta är en preliminär uppskattning från SFV.

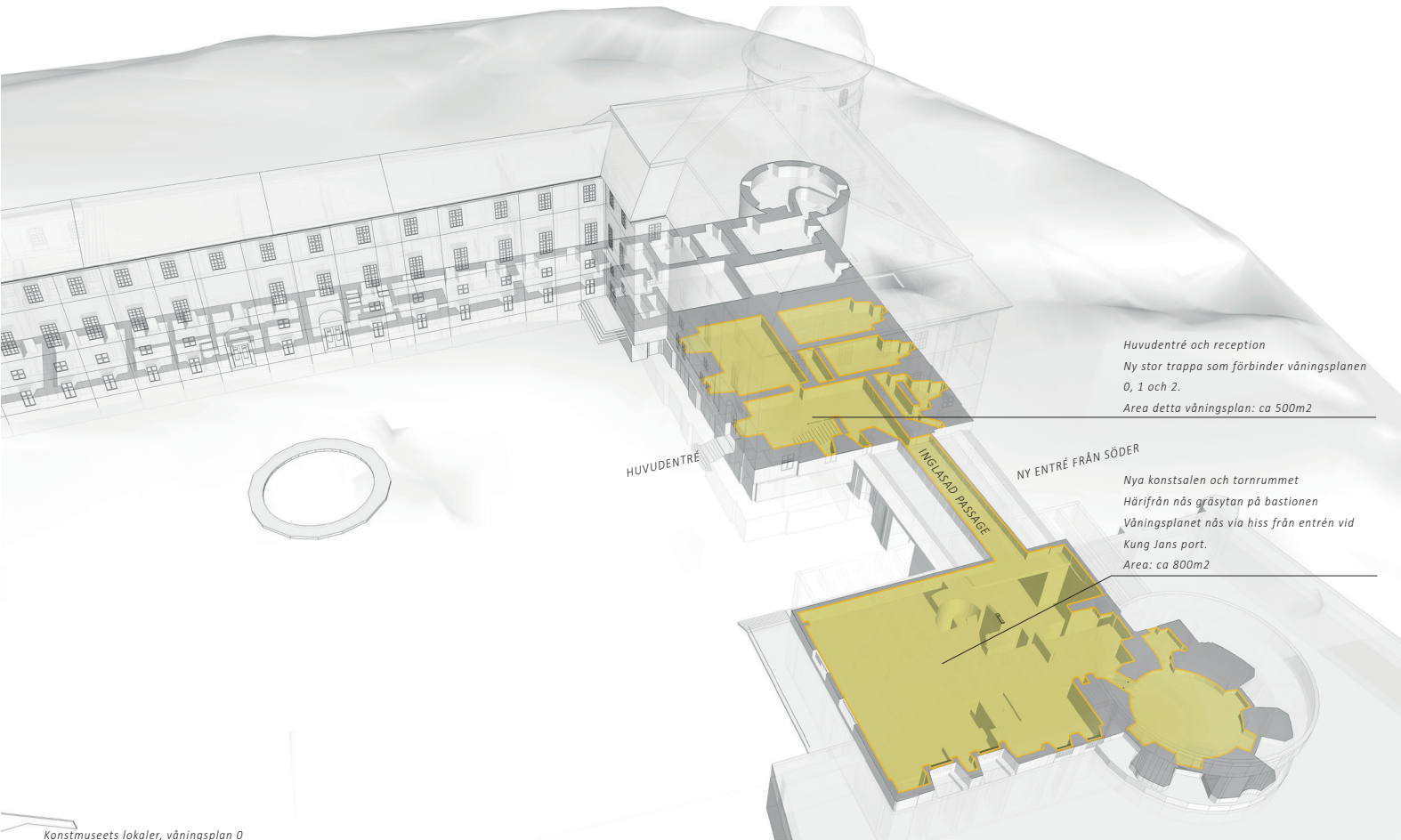
Huvudpunkter:

- Entréer – konstmuseet föreslås få, utöver nuvarande entré, en ny kompletterande entré som vänder sig mot parken och tillfartsvägarna i söder. Nuvarande huvudentré görs tillgänglig för funktionshindrade.
- Ny utformning av huvudentré. Ny trapplösning som är historiskt förankrad och som förbinder bottenvåning, våning 1 tr och våning 2 tr. Ett luftigt rum skapas där besökarna kan röra sig och överblicka våningsplanen uppåt och nedåt.
- En ny stor utställningssal och ett bottenplan där man kan röra sig mellan ett flertal rum och miljöer. Ny utställningssal som uppfyller höga klimat- och säkerhetskrav. Den nya salen byggs istället för det "klimatskydd" (ett kopparklätt tak) som idag skyddar bastionen "Gräsgården" och utomhusmuseet "Vasaborgen". Salen är i ett plan och tillför 600 m² yta, där en mindre del är kommunikationsyta. Rummet är placerat på ett sådant sätt att det samverkar med slottets ursprungliga planlösning och kan bli ett naturligt och intressant inslag i slottsmiljön. Från konstmuseets huvudentré når man museets nya delar via en glasad förbindelsegång belägen ovanför den södra borggårdsutfarten som heter "Kung Jans port". Utöver utställningssalen finns här ett cirkulärt tornrum om ca 80 m² med möjlighet till t ex ett café. Man når de nya delarna av museet även direkt från den likaså nya södra museientrén. Härifrån tar man hiss upp till museets huvudplan som är detsamma som i nuvarande museum. Den södra entrén kommer att kunna förslutas i samband med inlastning så att konstmuseet får en tryggande ny lastentré.
- Genom projektet förbinds stora och användbara grönytor uppe på bastion "Gräsgården" så att en allmän och tillgänglig plats tillförs staden. Likaså aktiveras parken och slottsområdet söder om slottet, vilken har stora kvaliteter som vistelseyta. Även för slottets borggård, som även fortsättningsvis utgör huvudväg till konstmuseet, finns förnyelseplaner.

Nya konstsalen och tornrummet
Härifrån nås gräsyten på bastionen
Salen nås via hiss från entrén vid
Kung Jans port samt via glasad gång
från huvudentrén i samma plan.

Slottets yttre
Borggården och omgivande parker är rika på möjligheter

Huvudentré och reception
Ny stor trappa som förbinder våningsplanen
0, 1 och 2.
Area detta våningsplan: ca 500m²

Nya konstsalen och tornrummet
Härifrån nås gräsyten på bastionen
Våningsplanet nås via hiss från entrén vid
Kung Jans port.
Area: ca 800m²

Konstmuseets lokaler, våningsplan 0
Våningsplanet innebär en samlad yta om ca 1300m² där man kan röra sig i ett plan.
Byggnadshistorisk är man då på första våningen i det gamla slottet. Man är i nivå med bastion Gräsgårdens ovasida.

Källa: Statens Fastighetsverk (SFV)

4.5 UTREDARENS REKOMMENDATION

Syfte med denna förstudie är att dess resultat ska ligga till grund för beslut om inriktning för fortsatt utredning av Uppsala konstmuseums verksamhet och lokaler.

Givet de observationer och faktaunderlag som förstudien gett vid handen är utredarens rekommendation avseende lokaler följande

- att i fortsatt utredning belysa möjligheter till ny lokalisering av Uppsala konstmuseum i Kv Hugin (alt A) och Ångkvarnen (alt B)
 - att i särskild ordning beakta Statens Fastighetsverks (SFV) förslag till ombyggnad och ny gestaltning av Uppsala slott och omgivande miljö
-

Källor:

- Expositioner, Antologi om utställningsmediet, 2000, Red. Power Ekroth, Tove Helander, Sanna Kihlberg, Jonatan Palmquist, Fredrik Snellman
- Från konstnärlig högskola till universitet, Konstnärlig forskning – Årsbok 2015, Vetenskapsrådet
- Förstudie Nya Rum för Konsten, Håkan Harysson, Svensk Idé, Uppsala kommuns kulturnämnd 2010
- Historien om Tensta Konsthall, Jan Ekman
<http://www.tenstakonsthall.se/uploads/97-Tensta%20konsthalls%20historia.pdf>
- Kartläggning av residenser
https://www.konstnarsnamnden.se/Sve/PDFer/Kartlaggning_av_residenser_Konstnarsnamnden_jan_2015.pdf
- Kulturarvspropositionen
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2017/02/prop.-201617116/>
- Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop – Framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodellen, Ds 2017:8
<http://www.regeringen.se/remisser/2017/03/remiss-ds-20178-kultursamverkan-for-ett-sverige-som-haller-ihop---framtida-inriktning-och-utvecklingsmojligheter-for-kultursamverkansmodellen/>
- Kulturpolitiska mål
http://kulturradet.se/sv/Om-kulturradet/kulturpolitiska_mal/
- Känn dig som hemma på framtidens museum, Ett framtidsdokument från Riksförbundet Sveriges Museer, 2015
<http://www.sverigemuseer.se/nyheter/2016/04/kann-dig-som-hemma-pa-framtidens-museum-version-2-0/>
- Organisation och huvudmannaskap för vissa kulturinstitutioner i Uppsala län, Eva Schöld 2011
http://www.lul.se/Global/Kultur/Om%20Kultur%20och%20bildning/Utdredningar%20och%20rapporter/kulturoversyn_landstinget_uppsala_kommun-2011.pdf
- Policy handbook on Artists' Residencies, 2014, Open Method Coordination OMC Working Group of EU Member States Experts On Artists' residencies
http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/policy/cultural-creative-industries/documents/artists-residencies_en.pdf
- Regional kulturplan för Uppsala län 2015-2017
https://www.regionuppsala.se/Global/Kultur/Regional%20kulturplan/Dokument/Reg_kultur-plan_15-17_web.pdf
- Sciascope 5, Göteborgs konstmuseums skriftserie
<http://goteborgskonstmuseum.se/publikationer/skiascope-5/>
- SOM-Institutet 2016, Kulturvanor i Svenska städer
- SOM-Institutet 2016, Kulturvanor i Sverige 1987-2015
- Statliga kulturutgifter i regionalt perspektiv
http://www.kulturradet.se/sv/publikationer/_Statliga-kulturutgifter-i-regionalt-perspektiv-2015-2016/
- Uppsala enkäten 2017, PROVOS
- Uppsalas Innerstadsstrategi, Stadsliv i mänsklig skala 2016
<https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/publikationer/uppsalas-innerstadsstrategi>
- Uppsala Konstnärsklubb Matrikel 2017, redaktion Eva Björkman, Bodil Gellermark, Gunnar Staland
- Uppsala Län – en satsning på konstnärligt innehåll, Landstinget i Uppsala län 2013
<https://www.regionuppsala.se/Global/Kultur/Om%20Kultur%20och%20bildning/Utdredningar%20och%20rapporter/KU2013-0029.pdf>
- Utredning nya rum för konsten, Håkan Harysson, Svensk Idé, Uppsala kommuns kulturnämnd 2010
- Verksamhetsplan och budget 2018, för kulturnämnden Uppsala kommun
<https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/publikationer/verksamhetsplan-och-budget-kulturnamnden/>
- Årets konstkommuner 2017
<http://kro.se/konstkommuner2017>

Artiklar:

Ett konstmuseum för framtiden, UNT 3 jan, 2013, Sten Åke Bylund
Konstmuseet bör ligga centralt och tillgängligt, UNT 14 dec 2016, Siv Godberg
Jag ger upp och tar tåget, UNT 13 jan 2013, Sebastian Johans
Nu är det konstens tur, UNT 18 sept 2008, Christian Chambert
Slottet drar till sig människor, UNT 13 januari 2013, Eva Edwarsson
Storartad konst i Uppsala, UNT 17 sept 2017, Cristina Karlstam

Intervjuer:

Mikael Ahlund, Gustavianum, Uppsala universitetsmuseum
Sten Bernhardsson, kulturförvaltningen, Uppsala kommun
Eva Björkman, Uppsala konstmuseum
Jan von Bonsdorff, Konstvetenskapliga Institutionen, Uppsala universitet
Petra Brylander, Uppsala stadsteater
Greger Bülov, Statens Fastighetsverk (SFV)
Christian Chambert, skribent Uppsala
Anna Ehn, kulturförvaltningen, Uppsala kommun
Johannes Ehnsmyr, Kulturenheten, Region Uppsala
Ann-Christine Fogelberg, Uppsala konstmuseum
Bodil Gellermark, Ateljéföreningen Konstjörd
Kajsa Haglund, Ebba Stålhandske KRO/KIF Uppland
Linnea Hansson, Skissernas Museum, Lund
Pernilla Högström, Kulturenheten, Region Uppsala
Tomas Järliden, Bror Hjorths Hus
Patric Kiraly, Uppsala konstmuseum
Kristian Körner, Konstitutet, Malmö
Tomas Lewan, Statens Fastighetsverk (Nyréns Arkitekter)
Carl Ljunggren, stadsbyggnadsförvaltningen, Uppsala kommun
Staffan Lövgren, Konstens Hus Nu
Tiina Mykkanen, Destination Uppsala
Tuva-Li Peter, kulturförvaltningen, Uppsala kommun
Kamilla Rydahl, Kultur Skåne, Region Skåne
Per-Ove Sporrang, arkitekt Uppsala
Katarina Sundqvist Zohari, Uppsala Konstnärsklubb
Johanna Uddén, curator och skribent Uppsala
Bent Syse, Upplandsmuseet
Pia Sörås Staflin, kulturförvaltningen, Uppsala kommun
Åsa Thörnlund, Uppsala konstmuseum
Ingela Wahlberg, Uppsala konstmuseum
Daniel Werkmäster, Uppsala konstmuseum
Cecilia Widenheim, Malmö konstmuseum
Rebecka Wigh Abrahamsson, Uppsala konstmuseum
Lena Åberg Frisk, Uppsala Konsert & Kongress
Karin Åkerblom, stadsbyggnadsförvaltningen, Uppsala

Övrigt:

Medverkan medlemsmöte Konstens Hus Nu, november 2017
Medverkan Samtidskonstdagarna 2017, Kalmar konstmuseum
Samtal med Natasha Dahnberg, konstnär
Studiebesök bl a Tate Modern, London, Tensta Konsthall, Stockholm,
Copenhagen Contemporary, Köpenhamn, Nicolaj Kunsthal, Köpenhamn,
Moderna Museet Malmö, Moderna Museet, Stockholm, Kalmar Konstmuseum,
Bornholms Konstmuseum, Skissernas Museum, Lund.

”

*Det är därför som allt det vi kan förverkliga
på det intellektuella området alltid tycks
mig vittna om den värsta inställsamhet
eller den mest fullständiga oärlighet.
Jag älskar givetvis bara det ofullkomliga
och har som min högsta målsättning att
inte omfatta för mycket. Att endast försöka
omfatta och behärska är något som snärjer.
Och det räcker gott för ögonblicket att en
så vacker skugga dansar på fönsterblecket
över vilket jag varje dag på nytt kastar mig ut.*

André Breton
Les pas perdus. 1924

Jane Nilsson Text & Kommunikation
Fil.kand DIHR

Östervärnsgatan 11, 212 18 Malmö
E-post; nilsson.jane@telia.com

Framtidens konstverksamhet

Utredningsrapport

Sofie Blomgren & Patrik Hesselius, kommunledningskontoret
Januari 2020

Kommunledningskontoret
Rapport

Datum:
2020-01-27

Diarienummer:
KSN-2018-1069

Handläggare:
Sofie Blomgren
Patrik Hesselius

Version/DokumentID: 1.0

Fördjupad utredning kring framtida konstverksamhet och lokalisering av konstmuseum i Uppsala kommun

Innehåll

Nuläge/Problembild	3
Uppdraget	5
Avgränsningar	5
Tidigare utredningar	6
Utredningen och dess organisation	7
Möten och Intervjuer	7
Inhämtat kunskapsunderlag	10
Medborgarundersökning med slumpvis utvalda uppsalabor	10
Resultat.....	10
Intervjuer med museibesökare i Uppsala	10
Resultat.....	10
Dialogmöten med lokala föreningar och personer.....	11
Dialogmöten med interna och externa intressenter	12
Verksamhet	13
Grunduppdrag för Uppsala konstmuseum 2020	14
Uppsala konstmuseums samling.....	15
Pedagogisk verksamhet.....	17
Utställningar	18
Programverksamhet	19
Övrig verksamhet.....	19
Lokaler	19
Publika ytor och lokaler	21
Ej publika ytor/Interna ytor	22
Utanför huset	24
Placering i staden.....	25
Upphandling av hyreskontrakt	26
Hyreskostnad	27
Var i staden?	27
Ombyggnation av Uppsala slott	28
Slottsparken	29
Slutsats och utredningens rekommendation	30
Ekonomi.....	32
Referenser	33
Bilagor	33

Nuläge/Problembild

Uppsala konstmuseum har verkat i Uppsala slott sedan 1995. Uppsala kommuns kulturförvaltning driver museet och museibutiken. I lokalerna finns också en upphandlad restauratör som driver Museum Bar & Café. Total yta för konstmuseet är idag cirka 2500 kvm fördelat på fem våningar. Byggnaden ägs av staten och förvaltas av Statens fastighetsverk.

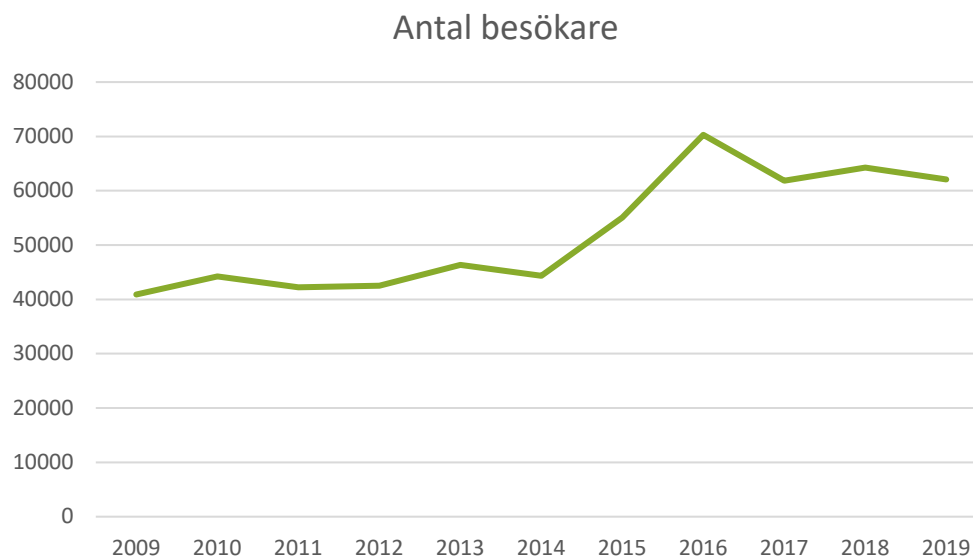
Fram till år 2017 samarbetade Uppsala konstmuseum med Uppsala universitet. Universitetets konstsamlingar, som i huvudsak består av äldre verk än konstmuseets samling gör, visades i museet. Just nu pågår en ombyggnation av Gustavianum Uppsala universitetsmuseum i syfte att anpassa, säkra och klimatanpassa lokalerna så att universitetet kan visa konstsamlingen där i stället. Delar av konstsamlingen har behövt restaureras under tiden den hängt på konstmuseet på grund av att lokalernas klimat varit dåligt anpassat, och konsten har tagit skada.

Uppsala konstmuseum har idag åtta personer anställda

- Museichef (tillsv. 100 %)
- Intendent för utställningar och program (tillsv. 100 %)
- Intendent för utställningar och samlingar (tillsv. 100%)
- Konstpedagog (tillsv. 50% konstmuseet, 50 % kulturskolan)
- Koordinator (tillsv. 100%)
- Museivärd (tillsv. 100 %)
- Museitekniker (tillsv. 100 %)
- Museiassistent (extratjänst tom 2020-11-30)

Uppsala konstmuseum har utvecklats de senaste åren och har stor potential att fortsätta utvecklas. Nuvarande lokaler är dock inte ändamålsenliga, vare sig funktionellt, arbetsmiljömässigt eller ytmässigt. Tillgängligheten till och inom museet är låg och lever inte upp till förväntningarna på en publik verksamhet. Då lokalerna inte är klimatanpassade, säkra och har bristande förutsättningar för in- och utlastning av konstverk är det idag svårt för museet att låna in värdefulla verk från andra museer. Byggnaden uppfyller helt enkelt inte utlånarnas krav. Den pedagogiska verkstaden som är inrymd i källaren är liten, otillräcklig och omodern. Huvudentrén är liten och otillgänglig, om man som besökare behöver använda handikappingången är man hänvisad att gå in genom källaren. Konsten tas in och ut ur byggnaden genom samma entréer som besökarna använder. Inne i huset kan man röra sig mellan våningarna antingen i en relativt stängd trapphall eller i en liten hiss som används för att transportera både besökare och personal samt konstverk.

Trots bristande förutsättningar gällande tillgänglighet och lokaler har antalet besökare till museet ökat markant de senaste fem åren. Detta beror främst på utökningen av Uppsala konstmuseums lokaler för att kunna utveckla programverksamhet och erbjuda servering samt införandet av fri entré till museet 2015. Museets ökade samarbeten och synlighet samt val av utställningar har också påverkat. Den markanta ökningen under 2016 kan delvis härledas till att museet fick väldigt mycket uppmärksamhet under året på grund av en konststöld samt en välbesökt julmarknad.

Den medborgarundersökning vi genomfört inom denna utredning visar att den spontana kännedomen om Uppsala konstmuseum är låg. Trots att en dryg tredjedel av respondenterna anger att de besökt konstmuseet det senaste året är det endast 17% som anger Uppsala konstmuseum under frågan "Vilka kulturverksamheter i Uppsala känner du till?" I de intervjuer som genomförts med museibesökare har det framkommit att förväntningarna på museibesöket inte alltid överensstämmer med den verksamhet som erbjuds. Flera besökare uppger att de förväntar sig historia och att lära sig mer om Gustav Vasa.

Uppsala växer. År 2019 bodde cirka 230 000 personer i kommunen. Befolkningen väntas öka under en lång tid framöver. År 2030 antas befolkningen vara nästan knappt 280 000. Efter år 2030 väntas befolkningen fortsätta öka men i lägre takt än innan.

Enligt rapporten *Kulturvanor i Sverige 1989-2018* har 54% av Sveriges befolkning besökt ett museum de senaste 12 månaderna. 64% har besökt en historisk sevärdhet/byggnad under de senaste 12 månaderna. Samma rapport fastslår att aktiviteten "Gått på konstutställning" samt "Gått på museum" långsamt ökar över tid.

Enligt den medborgarundersökning som genomförts inom detta utredningsarbete är det 36% av uppsalaborna som besökt Uppsala konstmuseum det senaste året och drygt hälften av uppsalaborna besöker konstmuseer utanför Uppsala.

Uppsala är en intressant destination för såväl affärsturism, evenemang och privatturism. Gästnätterna har ökat de senaste åren och ligger nu på en nivå av cirka 660 000 gästnätter per år. Svenskar står för mer än 80% av det totala antal övernattningar. Antalet dagbesökare ligger uppskattningsvis tre gånger högre än antalet gästnätter och dessutom sker upp till 1/3 del av övernattningar hos släkt och vänner i Uppsala.

Utifrån ovanstående kan vi anta att behovet av ett modernt, relevant och tillgängligt konstmuseum med goda förutsättningar att över tid växa både ytmässigt och verksamhetsmässigt bara kommer att öka.

Uppdraget

Kommunstyrelsen beslutade den 24 oktober 2018 att uppdra till kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att, i samråd med kulturförvaltningen, senast juni 2019 utreda de föreslagna alternativen till placering av konstmuseet. Som huvudalternativ för utredningen angavs kvarteren Hugin och Ångkvarnen, men även att ett alternativ med befintlig lokalisering på slottet skulle beaktas. Utredningens arbete ska ta sin utgångspunkt i den förstudie som tidigare presenterats av kulturnämnden.

Under våren 2019 identifierade kommunledningskontoret vilka frågeställningar som behöver adresseras och sammanställde fördjupad information kring de tre olika placeringarna som ursprungsbeslutet pekade ut. Samtliga förslag av placering är attraktiva utifrån olika perspektiv, men gemensamt är att de inte ägs av Uppsala kommun. Det bedömdes som nödvändigt att ha en fortsatt dialog med fastighetsägarna för att kunna gå vidare med att ta fram ett inriktningsbeslut. Vidare så bedömdes det som centralt att även utreda vilken verksamhet som ska bedrivas i lokalerna för att kunna göra en bedömning av lokalernas utformning och storlek. Utredningens initiala arbete visade även på att fler möjliga placeringar bör belysas för att möjliggöra ett bra underlag till beslut.

Kommunstyrelsen beslutade den 13 juni 2019 att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen. Utifrån detta beslut ska utredningen vid sidan av de tidigare tre förslagen till placering bedöma om det finns andra placeringar som har hög attraktivitet utifrån ett stadsplaneringsperspektiv och som är ekonomiskt försvarbara. Vidare ska utredningen presentera en verksamhetsinriktning för museet och hur de nya lokalerna i utformning och storlek passar ihop med förslaget. En viktig aspekt att ta hänsyn till, är att ett större och mer ändamålsenligt konstmuseum kommer att leda till ökad verksamhet med ökade löpande kostnader och intäkter som följd.

Kommunstyrelsen beslutade att utredningen ska återkomma med förslag till inriktningsbeslut senast i februari 2020. Den uppsatta tidplanen möjliggör att ett inriktningsbeslut kommer att kunna beaktas i beredningen av Mål och budget 2021 – 2023.

Avgränsningar

Det är vår övertygelse att ett nytt museum bör byggas med verksamheten som utgångspunkt. Det är verksamheten och dess behov som styr hur annat som lokaler och bemanning utformas. Vi redogör för vissa möjliga inriktningar för verksamheten, men då det är Uppsala konstmuseum och dess personal som besitter de största kunskaperna på området kommer vi inte gå in i detalj och ge konkreta förslag på hur verksamheten kan utformas. Det lämnar vi över till konstmuseets chef att bedöma i nästa steg.

I förstudien *Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun* resonerar utredaren Jane Nilsson kring begreppet konst. Vi har förhållit oss på samma sätt till begreppet som Nilsson gjort och kommer inte utveckla det ytterligare. Nilsson gör en redovisning av konstverksamheten i Uppsala och kulturnämndens verksamhetsplan för 2017. Då detta inte förändrats väsentligt kommer vi inte heller uppehålla oss vid ytterligare en redogörelse av området.

Tidigare utredningar

Konstmuseifrågan har diskuterats under lång tid i Uppsala. Flera konstintresserade medborgare upplever att bildkonsten inte fått lika bra förutsättningar som till exempel musik, litteratur och idrott i Uppsala. Både Uppsala kommun och andra intressenter har genomfört förstudier och utredningar kring hur konsten skulle kunna ges bättre förutsättningar de senaste tio åren.

I april 2010 presenterades förstudien *Nya rum för konsten* för kulturnämnden. Förstudien fokuserade i första hand på slottets utvecklingsmöjligheter. Kulturnämnden fick sedan i uppdrag av kommunfullmäktige att gå vidare och utreda möjligheten att bedriva ändamålsenlig museiverksamhet på Uppsala slott. Utredningen skulle särskilt fokusera på hur samverkan med Landstinget i Uppsala län och Uppsala universitet skulle kunna se ut och organiseras.

2011 genomfördes utredningen *Organisation och huvudmannaskap för vissa kulturinstitutioner i Uppsala län*. Utredningen gav förslag på framtida organisation, huvudmannaskap och finansiering för Upplandsmuseet, Musik i Uppland, Uppsala stadsteater och Uppsala konstmuseum. Uppdragsgivare för utredningen var Uppsala läns landsting och Uppsala kommun.

Utredningen *Nya rum för konsten* avrapporterades till kommunstyrelsen 2012. Utredningen innehöll förslag på hur konstmuseet kunde utvecklas inom befintliga lokaler samt i en tillbyggnad under Borggården. I utredningen fanns också förslag på samarbeten och samverkan samt hur verksamheten kunde utvecklas.

I februari /mars 2013 anordnade intresseföreningen Konsten Hus Nu, en opolitisk förening som arbetar för ett nybyggt museum på en central plats i Uppsala, en arkitekturtävling för ett centralt beläget konstmuseum. Under våren 2014 genomförde också föreningen en enkätundersökning bland butikerna i centrum om nyttan av ett konstmuseum i centrala Uppsala. I juni 2014 ställdes ett 30-tal förslag på hur ett nytt konstmuseum kan se ut, ritade av tredsårsstudenter på KTH:s arkitektutbildning, på Uppsala Konsert & Kongress.

I februari 2018 återrapporterade kulturnämnden förstudien *Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun* till kommunstyrelsen. I förstudien görs en genomlysning av konsten i Uppsala med fokus på Uppsala konstmuseum. Förstudien föreslår tänkbara lokaliseringar för ett nytt konstmuseum samt ett förslag från Statens fastighetsverk gällande om- och tillbyggnad av Uppsala slott. Förstudien pekar också på ett antal utvecklingsområden för verksamheten.

Utredningen och dess organisation

Utredningen har letts av kommunledningskontoret (Sofie Blomgren, Johan Andersson och Patrik Hesselius) tillsammans med kompetens från kulturförvaltningen, Uppsala konstmuseum och stadsbyggnadsförvaltningen. Det löpande arbetet har stämts av i två arbetsgrupper, en med deltagare från kulturförvaltningen och en med deltagare från stadsbyggnadsförvaltningen. Arbetet har även fortlöpande presenterats för en referensgrupp med representanter för Uppsala kommuns olika kultur- och besöksnärlighetsverksamheter.

Deltagare i arbetsgruppen med kulturförvaltningen:

- Sten Bernhardsson, förvaltningsdirektör
- Daniel Werkmäster, museichef Uppsala konstmuseum
- Pia Sörås Staflin, utvecklingsledare
- Patric Kiraly, utvecklingsledare

Deltagare i arbetsgruppen med stadsbyggnadsförvaltningen:

- Karin Åkerblom, samhällsplanerare
- Claes Larsson, stadsarkitekt

Deltagare i referensgruppen:

- Sten Bernhardsson, förvaltningsdirektör kulturförvaltningen
- Petra Brylander, VD Uppsala stadsteater
- Walter Brolund, t.f. VD Uppsala Konsert & Kongress
- Liisa Eriksson Hundertmark, VD Fyrishov
- Helena Bovin, marknadschef Destination Uppsala
- Marica Nordwall, kommunikationsdirektör
- Eva Sterte, VD Uppsala kommun Sport- och Rekreationsfastigheter
- Karin Åkerblom, samhällsplanerare stadsbyggnadsförvaltningen
- Claes Larsson, stadsarkitekt stadsbyggnadsförvaltningen
- Rafael Myncke, näringslivsstrateg kommunledningskontoret

Möten och Intervjuer

Utredningen har genomfört ett antal samtal och intervjuer med berörda verksamheter och personer, samt med organisationer med närliggande verksamhet. Vidare har ett antal studiebesök gjorts för att lära av andra och kompletterats med inläsning av andra förstudier och utredningar kring utveckling av konstmuseer. Nedan listas de organisationer och personer som har träffats.

Uppsala kommun

Daniel Werkmäster, museichef Uppsala konstmuseum
 Natalia Dahnberg, konstpedagog, Uppsala konstmuseum
 Rebecka Wigh Abrahamsson, konstantendent Uppsala konstmuseum
 Åsa Thörnlund, konstantendent Uppsala konstmuseum
 Anna Ehn, avdelningschef offentlig konst
 Tove Otterclou, intendent, avdelningen för offentlig konst
 Christian Dahlmann, ansv. tjänsteperson samverkan Uppsala kommun och universitet
 Mats Eriksson, etableringschef näringsliv
 Rafael Myncke, näringslivsstrateg
 Stefan Palm, upphandlare

Destination Uppsala

Anna Lindström, chef möten och evenemang
Charlotte Skott, VD Destination Uppsala

Statens fastighetsverk

Helena Thomann, projektledare
Mathias von Schlieben, fastighetschef
Tomas Lewan, slottsarkitekt

Besqab/Ikano

Åsa Lehto, affärsutvecklare, Besqab
Sofia Wahlen, regionchef, Ikano

Akademiförvaltningen/Metod arkitekter

Kent Berg, akademiräntmästare
Torbjörn Axelsson, fastighetschef
Ulf Segerlund, partner Metod arkitekter

Morgongåva företagspark

Henrik Lindley

Uppsala universitet

Lars Burman, överbibliotekarie vid Universitetsbiblioteket
Mats Block, trädgårdsdirektör, De Linneanska Trädgårdarna
Mikael Ahlund, museichef, Gustavianum Uppsala universitetsmuseum

Bror Hjorths Hus

Tomas Järliden, museichef

Vasaborgen

Mia Uhlin, verksamhetsansvarig

Slottsduvan

Pernilla Naesström

Fredens Hus

Jesper Magnusson, verksamhetschef
Thomas Grönberg, styrelseordförande
Sten Åke Bylund, styrelseledamot

Go Adventure

Jonathan Tigrar, VD

Svenska kyrkan

Kristin Windolf, domkyrkokomminister

Region Uppsala

Kajsa Ravin, kulturdirektör
Charlotte Åstrand, enhetschef kulturutveckling
Johannes Ehnsmyr, konstkonsulent
Daniel Wetterskog, landsantikvarie och museichef Upplandsmuseet
Berit Schütz, avdelningschef samlingar Upplandsmuseet

Nationalmuseum

Helena Kåberg, senior curator

Bildmuseet i Umeå

Lisa Lundström, museiintendent

Göteborgs kommun

Anna Hyltze, tf. museichef Göteborgs konstmuseum
Britta Söderqvist, sektorschef Museer

3:e våningen, Göteborg

Gun Lund, koreograf och konstnärlig ledare
Olof Persson, koreograf och konstnärlig ledare

Halmstad kommun

Karolina Peterson, Musei- och enhetschef

Malmö stad

Pernilla Conde Hellman, kulturdirektör
Jarl Hoffman, kulturförvaltningen

Skissernas museum, Lund

Patrick Amsellem, museichef
Annie Lindberg, biträdande museichef

ARos Aarhus Kunstmuseum

Anne Mette Thomsen, Senior Exhibitions Coordinator
Marianne Grymer Bargeman, Head of Learning and Interpretation

AICA

Christian Chambert

Konstens Hus Nu

Staffan Lövgren
Tomas Klang

Konstfrämjandet Uppland

Johanna Uddén

Föreningen Vårda Uppsala

Sten Åke Bylund

Föreningen Föreningsgården Ekolnsnäs

Inger Hjelte

OCD-föreningen

Lena Nilsson
Johan Prytz

Upplands konstförening

Christina Rimmö

Konstnärernas riksorganisation region Uppland

Kajsa Haglund
Klas Hällerstrand

Privatperson

Susanna Schumacher

Inhämtat kunskapsunderlag

I syfte att ta reda på vad olika målgrupper tycker och tänker om konstmuseet idag, en framtida konstverksamhet samt vilka drivkrafter som är viktiga för människor vid museibesök har vi genomfört olika undersökningar. Se bilagor för fullständiga rapporter från undersökningarna.

Medborgarundersökning med slumpvis utvalda uppsalabor

Med undersökningen ville vi lära oss mer om uppsalabornas kännedom om, upplevelser av och synpunkter på Uppsala konstmuseum.

Resultat

Konstintresset är förvånansvärt högt i Uppsala, 45% av uppsalaborna besöker konstmuseer utanför Uppsala. Av de som inte gjort det anger 51% att det beror på att de är ointresserade av konst. Utifrån detta kan vi anta att drygt 70% av uppsalaborna har något slags konstintresse. Undersökningen visar också att 36% har besökt Uppsala konstmuseum det senaste året.

Trots att konstintresset är stort och en dryg tredjedel besökt konstmuseet det senaste året var det endast 17% som angav Uppsala konstmuseum på frågan "Vilka kulturverksamheter i Uppsala känner du till? En kulturverksamhet kan till exempel vara ett bibliotek, en teater eller ett museum". Den spontana kännedomen är alltså väldigt låg och vi kan konstatera att Uppsala konstmuseums varumärke är svagt.

57% av respondenterna vet var konstmuseet ligger. Och av de som anger att de inte vet det anser endast 10% att det är en dålig placering när de får veta var det ligger. Av fritextsvaren på följdfrågan "Var tycker du att ett konstmuseum borde ligga" svarar de flesta mer centralt. Men några få svarar också på landsbygden, i Gottsunda centrum och i utkanten av stan. Den grupp för vilken placeringen är viktig är främst pensionärer.

Undersökningen visar vidare att innehåll är den absolut viktigaste drivkraften bakom ett konstmuseibesök. Innehåll innefattar bland annat bra utställningar, intressant konst och särskilda genrer. Pris är viktigt för studenter och tillgänglighet är viktigt för pensionärer.

Intervjuer med museibesökare i Uppsala

Under oktober har vi intervjuat 188 besökare på Uppsala konstmuseum, Upplandsmuseet och Bror Hjorths Hus om vilka förväntningar de har och vad som kan förhöja en museiupplevelse. Intervjuerna genomfördes under olika veckodagar och tider för att få ett så representativt underlag som möjligt.

Resultat

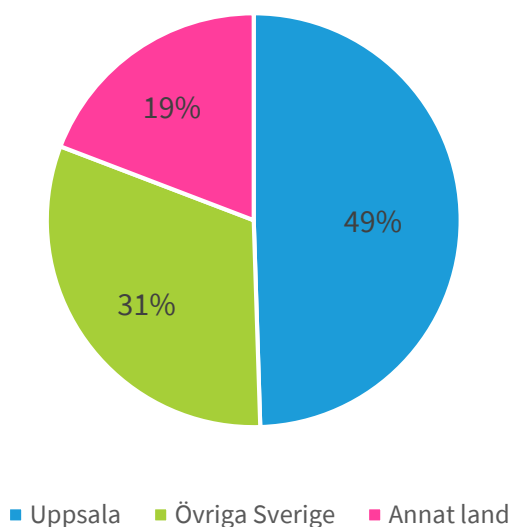
Många av konstmuseets besökare förväntade sig att se och uppleva slottet och att de var intresserade av innehållet och utställningarna. Aktiviteter för barn, något att äta och dricka och en välsorterad museibutik drar också både nya och gamla besökare till museerna.

Besökare från Stockholm besöker museerna mer spontant utan några särskilda förväntningar, medan Uppsalaborna har större kännedom om vad museerna erbjuder.

Besökarna från Stockholm har andra förväntningar än besökarna från Uppsala när det kommer till den perfekta museiupplevelsen. De gör flera jämförelser med andra stora museer som Nationalmuseum, Moderna museet, Fotografiska och Louvren. När Uppsalaborna talar om sin perfekta museiupplevelse utgår de i större utsträckning från det museiutbud som finns tillgängligt i Uppsala idag. Uppsalaborna förespråkar också fler aktiviteter i museiprogrammet medan stockholmarna lägger större vikt vid bra restaurang- och cafémöjligheter samt en väl sorterad museishop. Övriga faktorer som överraskningsmoment, aha-upplevelser, lärorikt och att museibesöket ska beröra flera sinnen är också framgångsfaktorer för ett museum.

Drygt hälften av besökarna till konstmuseet är bosatta utanför Uppsala. 19 % av besökarna är bosatta i annat land än Sverige. Värt att notera är att intervjuerna genomfördes utanför besöksnäringens högsäsong. Dessa besökares förväntningar skiljer sig från Uppsalabornas, och till viss del från de som bor i övriga delar av Sverige, då de flesta besöker konstmuseet i förhoppning om att få se slottet och lära sig mer om Gustav Vasa. De flesta turister saknar vetskap om att det ligger ett konstmuseum i anslutning till slottet, vilket leder till att museibesöken sker spontant.

Besökare Uppsala konstmuseum

Möjlighet till fika, en museishop, toaletter och mötesplatser är ytterligare faktorer som bidrar till en förhöjd museiupplevelse. Många efterfrågar också interaktivitet.

De flesta av konstmuseets besökare befinner sig i åldersspannet 18-30 år (34 %) och 22% är äldre än 65 år. Uppsala konstmuseum har yngre besökare än vad Bror Hjorths Hus och Upplandsmuseet har.

Dialogmöten med lokala föreningar och personer

Under november erbjöds olika intressenter att boka in ett 30-minuters möte för att få chans att berätta om sina åsikter och idéer samt ställa frågor till representanter från utredningen. Inbjudan skickades ut till intressenter som vi tidigare identifierat under förstudien och de föreningar som är kopplade till LÖK (Lokal överenskommelse med föreningslivet). Informationen annonserades i UNT och publicerades på uppsala.se där

man också bokade en mötestid. Nio intressenter bokade en tid. Ytterligare en konstnär skickade i stället in sina synpunkter via mail då hen inte befann sig i landet.

Några av synpunkterna som lyftes under dessa möten var

- Bygg ett nybyggt museum på Hamnplan eller en annan central plats
- Utlys en arkitekturtävling
- Tillgänglighet är viktigt ur flera aspekter; fysisk, psykisk och mental
- Ett nytt konstmuseum ska ha konstnärlig höjd
- Ett nytt konstmuseum ska vara mångkulturellt och för alla åldrar
- Lyft den pedagogiska verksamheten
- Kultur är viktigt för folkhälsan
- Viktigt med flexibla lokaler, att bygga för flera olika konstformer
- Jobba mer med samlingarna och tillgängliggör dem

Dialogmöten med interna och externa intressenter

Under hela utredningsperioden har vi träffat interna och externa intressenter. I dessa möten har vi fått information om hur andra museer arbetar med liknande frågor, vad de skulle gjort annorlunda och vad som är lyckat i olika verksamheter. Vi har tagit reda på hur Uppsala konstmuseums lokalisering kan påverka andra verksamheter och om det finns möjlighet till samverkan och samarbeten. Vi har sett både bra och dåliga exempel på hur man kan jobba med olika ytor och funktioner.

Det finns ingen konkurrens mellan olika museer i Uppsala, däremot finns det en vilja att samarbeta mer och göra varandras verksamheter starkare och mer intressanta för besökare. I och med att Uppsala universitet flyttat ut sin konstsamling från konstmuseet och nu anpassar lokalerna i Gustavianum finns en möjlighet att positionera de två olika konstmuseerna och tydligare kommunicera vilken typ av konst som finns i respektive museum. Vid Gustavianums nyöppning får Uppsala två konstmuseer, ett med äldre konst och ett med fokus på modern och samtida konst. I och med en utveckling av Odinslund, Gustavianums ombyggnation och att Upplandsmuseet kommer bygga om sina basutställningar förstärks Uppsalas kulturstråk och besöksmålen vässas. Domkyrkan får i detta sammanhang ses som ett besöksmål med konst och kultur.

I möten med andra museer har vi fått rådet att inte bygga för stort, utan att bygga för den verksamhet som ska fylla lokalerna och som ger mest relevant innehåll för pengarna. Det är också flera museer som gett oss råd om hur man bör tänka och vad man ska undvika gällande flöden i lokalerna. Hur ser konstens väg ut inom huset? Är den tillgänglig och lättarbetad? Hur ser personalens väg i huset ut? Och hur ser besökarens väg ut? Korsar de varandra? Är det enkelt för besökaren att orientera sig i museet? Vad har besökaren för behov? Det finns mycket kunskap om dessa frågor att hämta från andra kommuner som också är i liknande processer då de ska bygga om eller flytta sina museer.

Om konstmuseet skulle flytta från slottet är det få verksamheter som ser att det skulle ha en större påverkan på den egna verksamheten. De som påverkas mest är de publika verksamheter som ligger i slottet. Om en flytt skulle ske finns det både för- och nackdelar för dessa verksamheter, men alla är överens om att det är bra att samla flera verksamheter på samma plats så att de kan dra besökare till varandra, bidra till att platsen får liv och samarbeta med varandra kring både gemensamma ytor och funktioner. Det skulle även bidra till att locka andra kommersiella verksamheter till

platsen. Alla är också överens om att om konstmuseet skulle flytta från slottet måste lokalerna fyllas med en annan publik verksamhet, det får inte bli kontor.

Det är flera personer som lyft att Uppsalas identitet är starkt förknippad med universiteten. Trots att Uppsala är en universitetsstad saknar Uppsala konstnärliga utbildningar. Däremot finns det möjlighet att samarbeta med andra utbildningar och forskare inom olika områden gällande till exempel utställningar och programverksamhet. En avsiktsförklaring med universiteten skulle kunna vara en väg framåt i frågan.

Det är viktigt att skapa förutsättningar för konstnärer och för att skapa nya konstnärliga idéer, att fungera som inspiration och kunskapskälla för konstnärer i regionen. Att bygga en hållbar infrastruktur för bild- och formområdet i Uppsala lyfts då flera konstverksamheter har tillfälliga kontrakt idag.

Verksamhet

Intresset för museer och konst ökar över tid. Enligt SOM-institutets rapport över *Kulturvanor i Sverige 1987-2018* var det 40% av svenska folket som hade gått på en konstupställning minst en gång de senaste 12 månaderna, 13% minst någon gång i kvartalet och 5% minst en gång i månaden. Ungefär ett av fyra besök görs av barn och unga.

Det blir allt svårare för människor att orientera sig i det informationsflöde som hela tiden sköljer över oss. Museerna har en viktig roll i samhället och kan bidra med redskap som hjälper besökarna att enklare kunna orientera sig. Det blir allt mer viktigt att människor behåller sitt förtroende för museer och andra kulturinstitutioner – att dessa utgör en trygghet som hela tiden speglar och kommenterar sin samtid.

I rapporten *Känn dig som hemma med framtidens museum (2016)* tar Sveriges museer upp fyra områden för museerna att förstärka och utveckla.

1. Inkludering = fler berättelser
2. Digitalisering = tillgänglighet och samskapande
3. Ekonomi = medvetenhet om museets värde
4. Samverkan = större verkan

Enligt rapporten är museerna motorer i sina närsamhällen och därmed viktiga kugor i ekonomiskt hållbar utveckling. Men museerna behöver bli bättre på att kommunicera sitt värde i förhållande till det samhälle de verkar i. Detta är också en viktig uppgift för Uppsala konstmuseum nu och i framtiden.

Under våren 2019 har Uppsala konstmuseum tillsammans med Uppsala kommuns kommunikationsstab gjort en översyn av Uppsala konstmuseums varumärke och kommunikation. I arbetet fastslogs målgrupperna

- Morgondagens kulturkonsumenter
- Allmänt kulturellt intresserade
- Konstvärlden

Museet behöver öka kunskapen om morgondagens kulturkonsumenter, skapa tydligare erbjudanden för de allmänt kulturellt intresserade och ha fortsatt nära kontakt med konstvärlden i syfte att skapa trovärdighet och få gott renommé.

Uppsala konstmuseum ska vara tillgängligt och kunna erbjuda något intressant för alla besökare, oavsett kön, ålder, bakgrund eller förmåga. I detta kapitels redogörelse kring framtida konstverksamhet har vi valt att ha aningen större fokus på målgruppen morgondagens kulturkonsumenter.

Grunduppdrag för Uppsala konstmuseum 2020

Huvudman för verksamheten på Uppsala konstmuseum är Uppsala kommuns kulturnämnd. Grunduppdraget¹ är ett reglerande styrdokument som ska ge stabila och långsiktiga direktiv för verksamheten. Grunduppdraget gäller tills vidare och kan ändras vid behov genom beslut av kulturnämnden. Utöver interna styrdokument påverkas Uppsala konstmuseum av Museilagen (2017:563).

Uppsala konstmuseums kärnuppgift är att samla, vårda och tillgängliggöra museets konstsamlingar samt producera konstutställningar, konstpedagogisk verksamhet och programverksamhet till Uppsala kommuns invånare och besökare. Museet ska visa nationell och internationell konst samt särskilt uppmärksamma konsten i kommunen och regionen. Enligt grunduppdraget ska samlingar och utställningar ha fokus på konst från slutet av 1800-talet fram till dagens samtidskonst. Vidare ska verksamheten föra dialog med andra kulturinstitutioner och besöksmål för att stärka kulturlivet, uppnå samordningsvinster samt bidra till Uppsalas kulturella utveckling. Målgruppen för verksamheten är alla invånare i Uppsala kommun samt besökare.

Museilag (2017:563), del av

2 § Med ett museum avses i denna lag en institution som är öppen för allmänheten och som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld.

4 § Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till

- samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

6 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara kunskapsbaserad och präglas av allsidighet och öppenhet.

7 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar.

8 § Ett museum ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad, bland annat genom att ha hög kompetens inom sitt ämnesområde.

9 § Ett museum ska aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål.

Lag (2017:774).

¹ KTN-2019-0475

Uppsala konstmuseums samling

Ett nytt museum bör byggas med verksamheten som utgångspunkt. Museets samlingar är det mest centrala i verksamheten från vilka basverksamheten byggs. Hur dessa förvaltas och utvecklas utgör en väsentlig del av hur ett framtida konstmuseum kan komma att se ut.

I Uppsala konstmuseums samling finns idag cirka 12000 verk. Av dessa är ungefär hälften grafik. Resterande är måleri, skulptur, video, keramik, och textil från sent 1800-tal fram till idag. Grunden för samlingen är Uplands konstförenings samling som donerades 1993 i sin helhet till Uppsala konstmuseum.

Den stora grafiksamlingen kommer till stor del från en donation av Emil Beinoff. Den har utgjort grunden för det fortsatta samlandet av grafik. Den grafiska samlingen består av grafiska blad från bland annat Sverige, England, Tyskland, Holland, Japan och Frankrike. Museet har kontinuerligt köpt in ny grafik från samtida grafiker till samlingen. Museet har också en betydande samling 1960- och 70-tals konst från lokala konstnärer, mestadels grafik.

Från Upsala-Ekeby keramik har museet tagit emot en donation med cirka 1600 keramiska föremål från konstnärer som Anna-Lisa Thomson, Ingrid Atterberg, Vicky Lindstrand, Mari Simmulson och Hjördis Oldfors.

Andra donationer har bland annat kommit från Gusten Widerbäck, Gustav Fängström, Ragnar Johansson, Lars-Erik Falk och Sture Meijer.

Samlingen innehåller flera lokala konstnärskap. Här kan man bland annat hitta verk från den uppländska guldåldern kring sekelskiftet av Bruno Liljefors, Mathilde Wigert-Österlund, Gusten Widerbäck, och Werner Sundblad. I samlingen finns också samtida lokala konstnärer representerade, exempelvis Anna-Karin Brus, Katarina Sundqvist Zohari, Helena Laukkanen, Gudrun Westerlund, Per Sångberg och Anders Rönnlund.

I museets samlingar finns flera betydande verk av nationella samtida konstnärer som Ann Edholm, Patrick Nilsson, Ernst Billgren, Jan Svenungsson, Eva Mag, Lena Cronqvist och Anné Olofsson. Här finns också internationella samtida konstnärer som till exempel Katarzyna Kozyra.

Riktlinjer för Uppsala konstmuseums inköp och förvärv

- Verk av regionala konstnärer av betydelse som saknas i samlingen.
- Verk av regionala konstnärer som är representerade i samlingen, men där centrala verk saknas.
- Kompletterande verk av de sekelskifteskonstnärer som representerar den "Uppländska guldåldern".
- Verk som ingår i egenproducerade utställningar.
- Verk av unga oetablerade konstnärer såsom mottagarna av stipendiet Anna-Lisa Thomson till Minne.
- Kompletterande verk av enskilda konstnärer som finns i samlingen. Syftet är att få en bra representation av enskilda konstnärskap.
- Verk inom konstgrafiken för att bevaka utvecklingen inom denna med nya uttryck, material och tekniker.
- Komplettering av verk av svenska konstnärer från 1900-talet.
- Komplettering av Upsala Ekeby-keramik.

Genom att museet under senare år köpt in verk av Anna-Lisa Thomson-stipendiaterna har man även flera intressanta unga konstnärskap i samlingen som Idun Baltzersen, Sara Anstis och Anna Enver. Under senare år har också verk av andra betydande konstnärer köpts in. Exempel på dessa är Maj Bring, Agnes Cleve, Peter Weiss, Anselme Boix-Vives och Birgit Ståhl-Nyberg.

Idag visas verk ur samlingarna genom olika temautställningar. Uppsala konstmuseum har också en ambition att tillgängliggöra samlingarna digitalt. För detta krävs bra dokumentation av verken i samlingarna och digitala förutsättningar. För att göra det så pedagogiskt intressant och tillgängligt som möjligt krävs en hel del arbete. Vid en snabb omvärldsbevakning kan vi konstatera att flera museer har samlingarna tillgängliga digitalt, se till exempel Göteborgs konstmuseum.

Samlingarna bör ta större plats i museet och bidra till intressanta utställningar som utmanar besökarna, speglar och kommenterar sin samtid.

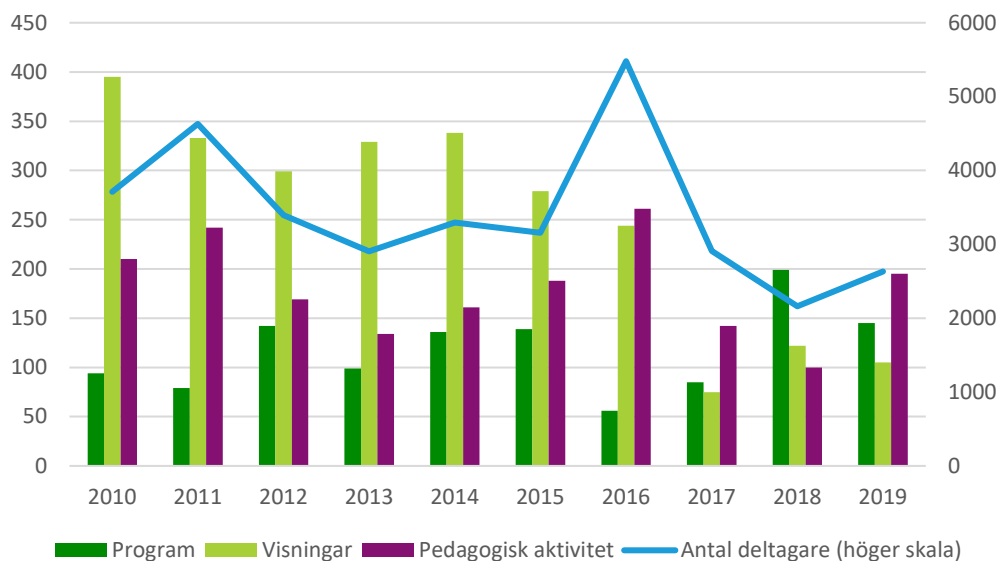
Museet bör fortsätta arbetet med att göra samlingarna tillgängliga och skapa ett intresse kring dem genom innovativa lösningar, digitalisering och kommunikation. Lokalanpassningar och ett välplanerat magasin kan skapa bättre förutsättningar för att visa, vårda och arbeta med samlingarna. Vidare bör samlingarna tillgängliggöras så att de kan användas inom den pedagogiska verksamheten och forskning.

Ett av verken ur samlingen, A-Z, 96 laminerade C-print, 2002. © Lars Arrhenius (f 1966)/BUS 2017. (detalj)

Pedagogisk verksamhet

Idag besöks den pedagogiska verksamheten av cirka 2500 personer per år.

Diagrammet visar antal grupper som medverkat på olika delar inom den pedagogiska verksamheten och är kopplade till vänster skala. Skalan till höger visar totalt antal deltagare i den pedagogiska verksamheten.

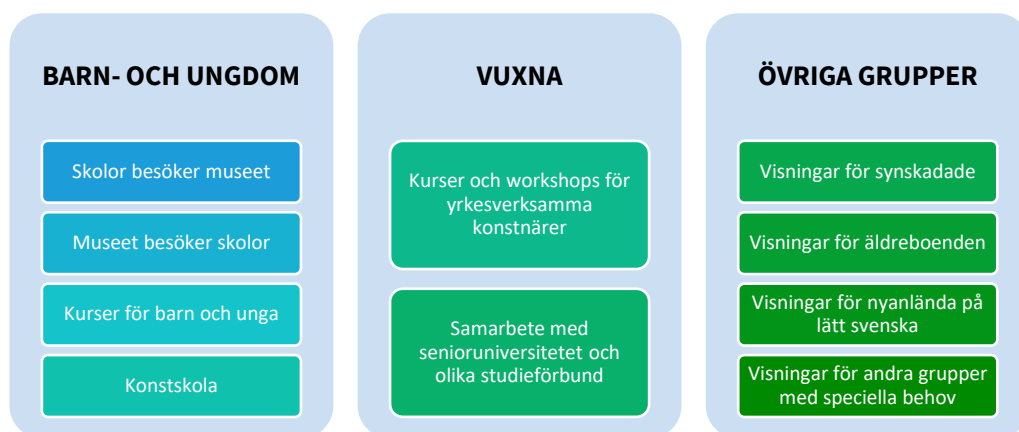
Alla förskolor och skolor i Uppsala kommun är välkomna på visning av utställningar och skapande arbete i verkstaden utan kostnad. En mindre avgift tas ut från skolor utanför kommunen. Eleverna får bland annat öva bildseende och utveckla språket genom tankar och begrepp med hjälp av konsten. I verkstaden får eleverna arbeta i grupp genom praktiskt arbete och inspireras av konstnärliga tekniker, frågeställningar i utställningarna och metoder för visuell kommunikation.

Ökningen 2016 kan förklaras genom olika händelser och program som gav museet publicitet och extra stor uppmärksamhet det året. Sedan 2018 delas de pedagogiska resurserna med Kulturskolan och kapacitet tas från den ordinarie pedagogiken, därav en nedgång av antal deltagare i pedagogisk verksamhet från och med 2018. Detta är ett medvetet val från museets sida.

Den pedagogiska verkstaden ligger i källaren i anslutning till en egen ingång, den enda entrén med ramp. Verkstaden är trång och sliten och begränsar möjligheten att ta in fler grupper till den pedagogiska verksamheten.

Med rätt förutsättningar har Uppsala konstmuseum bra möjligheter att utveckla den pedagogiska verksamheten. Det finns en efterfrågan på att ta in fler grupper för både lektioner i verkstaden och för visningar. Med bättre lokaler och fler pedagoger kan verksamheten utvecklas och museet kan ännu tydligare bidra till att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning i enlighet med museilagen. Genom att dela upp målgrupperna för den pedagogiska verksamheten och avsätta resurser som kan arbeta med att utveckla olika koncept samt att söka upp de olika grupperna kan nya målgrupper nås. En målgrupp som idag sällan besöker museet är till exempel yrkesverksamma konstnärer med undantag för de konstnärer vars konst ställs ut i museets olika utställningar.

En indelning där fler målgrupper nås genom olika insatser skulle kunna se ut så här:

Idag har konstmuseet en konstpedagog anställd som arbetar 50% för kulturskolan och 50% med konstmuseets pedagogiska verksamhet. Museet planerar att utöka med ytterligare en pedagog under 2020. Genom att arbeta mer flexibelt och med mer uppsökande verksamhet kan den pedagogiska verksamheten redan nu påbörja en utveckling och utökning.

Utställningar

Uppsala konstmuseum är en utställningsplats för modern och samtida konst. Fokus ligger på bildkonst från slutet av 1800-talet till den konst som görs idag. Inom detta område ryms måleri, grafik, fotografi, skulptur, installation, video, ljud och performance. Museet visar nationella och internationella konstnärer och har ett särskilt ansvar för att bevaka konsten i kommunen och regionen. På museet finns en vilja att undersöka och förändra. Nyfikenhet är viktigt i verksamheten. I slottets anrika lokaler möter besökarna modern konst och samtidskonst mot en historisk fond. Utställningarna är fördelade på nio olika rum på tre våningar. Museets rumsindelning och utställningssalarnas utbredning på flera våningar gör det svårt att få en överblick över utställningarna och hur konsten i de olika rummen hänger ihop. Detta kan också ge en lite öde känsla när man är i lokalerna, det inte alltid man ser andra besökare även om de är i museet.

Under ett verksamhetsår erbjuds besökaren tillfälliga utställningar, temautställningar, utställningar från samlingen, stipendiatutställningar och ibland även utställningar av donationer. Under hösten 2019 sattes fokus på klimatförändringen och människans relation till andra arter i utställningen *The Non-Human Animal – Negotiating Bio-relations*. Utställningen skedde i samarbete med Climate Change Leadership Node och forskare inom animal studies, biodiversitet, med flera vid Uppsala universitet samt Sveriges lantbruksuniversitet och följdes av en programserie.

Enligt de intervjuer vi genomfört med museibesökare framgår det tydligt att nyfikenhet på pågående utställningar är den främsta anledningen till besök. De förväntar sig också att bli berörda, inspireras och att uppleva något nytt och intressant. Även medborgarundersökningen visar att innehåll är den absolut största anledningen till att besöka ett konstmuseum. Genom att förstärka verksamheten kan museet producera fler utställningar för olika målgrupper men med bibehållen kvalitet. En personalförstärkning kan ge större bredd och bidra till att fler perspektiv tas med i verksamheten. Större möjligheter för samarbeten skulle även främjas.

Programverksamhet

Uppsala konstmuseum erbjuder sina besökare en bred programverksamhet med exempelvis soppluncher, visningar, konserter, konstnärssamtal, lovprogram och familjelördagar. Programverksamheten är en viktig del av innehållet och utbudet på ett museum och det är viktigt för konstmuseet att fundera på vad man vill uppnå med programverksamheten. Genom en intressant och bred programverksamhet kan flera målgrupper lockas till museet. Det kan också bidra till att skapa en mötesplats för yrkesverksamma konstnärer i kommunen och regionen. Programverksamheten kan utvecklas med hjälp av dialog med besökare och omvärld.

Konstmuseet arrangerar en egen festival, Revolve Performance Art Days, som är ett samarbete mellan konst- och scenkonstinstitutioner i Uppsala och det fria konstlivet. Genom festivalen vill man skapa en dynamisk plattform för performancekonst. Festivalen har bidragit till att etablera Uppsala som en stad för performance och har en lokal bas av återkommande publik. Festivalen attraherar yngre publikgrupper som till exempel studenter. Konstmuseet samarbetar också med andra festivaler som till exempel Uppsala Internationella Kortfilmfestival och kulturnatten och arrangerar då program kopplade till dessa.

Övrig verksamhet

I förstudien *Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun* föreslår utredaren Jane Nilsson en förstärkning, komplettering och utveckling av olika verksamhetsområden, bland annat internationellt utbyte genom konstnärresidens, forskning inom det konstnärliga och konstvetenskapliga fältet och laborativa miljöer. Både ett internationellt utbyte och en tydligare koppling till forskning och forskare kan ge näring, ny kunskap och nya infallsvinklar till befintlig verksamhet såväl som till det lokala konstlivet och verksamma konstnärer. Hur sådana satsningar skulle kunna se ut bör utredas vidare. Att kunna husera en Artist in Residence är en viktig profilfråga för ett konstmuseum.

Pop up-verksamhet kan bidra till att konstmuseets verksamhet når hela kommunen och möter fler kommuninvånare där de är. Hur det kan göras och med vilka ett samarbete kring en pop up-verksamhet kan utvecklas bör utredas vidare av kulturförvaltningen.

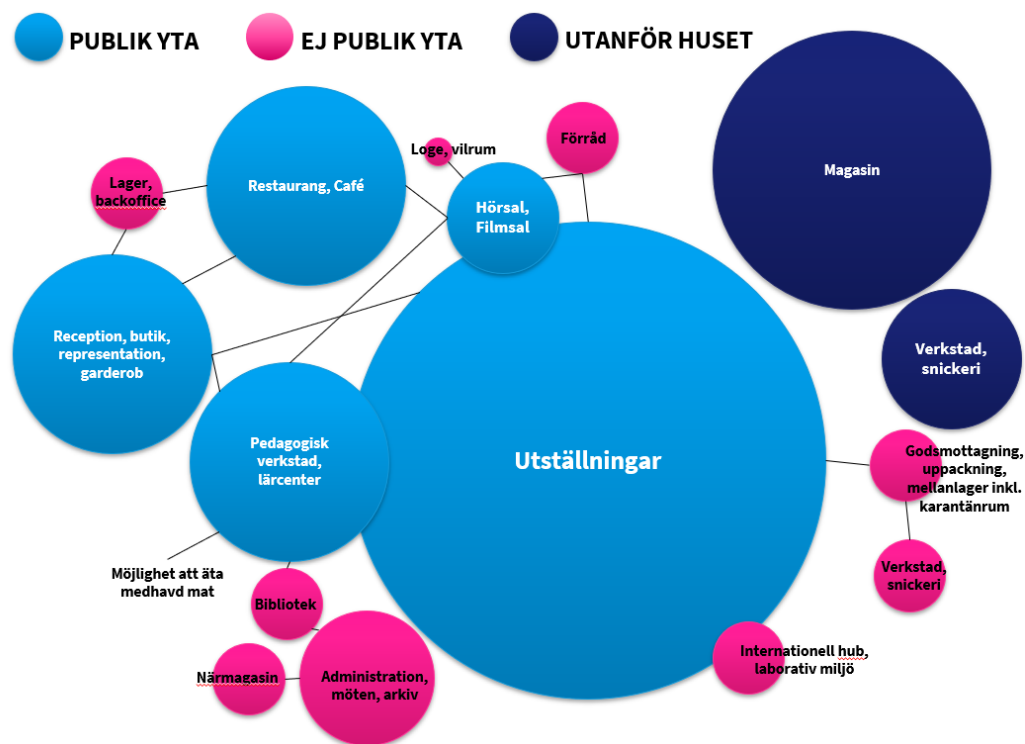
Lokaler

Uppsala konstmuseum har behov av utökade lokaler som är tillgängliga och anpassade för verksamheten. För att museet ska kunna uppfylla kärnuppgiften att "samla, vårda och tillgängliggöra museets konstsamlingar samt producera konstupställningar, konstpedagogisk verksamhet och programverksamhet till Uppsala kommuns invånare och besökare" krävs klimat- och arbetsmiljömässigt goda lokaler. Klimat, säkerhet och logistik är viktiga faktorer om museet ska kunna låna in konst till olika utställningar. I lokalerna behöver en plan tas fram för hur konstens väg, besökarnas väg och personalens väg i huset kan se ut. Korsande flöden ska undvikas så långt det är möjligt och de olika lokalerna och funktionerna ska inte vara beroende av varandra kopplat till exempelvis lås och larm. Det behövs tillgängliga entréer för både besökare och konst. Även större konstverk måste gå att ta in i och flytta runt i huset. Vissa funktioner kan ligga utanför skalskyddet för att skapa en möjlighet till mer och

flexibel användning och uthyrning av ytor, till exempel reception, butik, café och hörsal. I dessa lokaler är det viktigt med en god akustik. Det bör vara olika hissar för konsten och besökarna. Hissarna ska vara väl tilltagna i storlek för att skapa ett bra flöde i huset för både konst och människor. Idag kan det ta väldigt lång tid för exempelvis en skolklass som bokat en visning och som ska upp till våning 4 att ta sig dit via hissen.

Utställningsytorna behöver vara större för att museet ska kunna visa mer av samlingen. I de utställningssalar där samlingen visas går det att skapa programverksamhet och mingelyta. Det är viktigt att lokalerna är belägna nära allmänna kommunikationsmedel som till exempel bussar samt att det finns tillgång till ett antal parkeringsplatser.

Skissen illustrerar vilka lokaler som är publika, ej publika/interna och vilka som kan ligga utanför huset. Strecken mellan de olika lokalerna visar vilka lokaler som bör ligga i anslutning till varandra. Storlekarna på cirkarna visar på ett ungefärligt storleksförhållande. I redogörelsen för de olika ytorna som följer är ytbehovet uppskattat och kan anpassas utifrån olika förutsättningar. Vissa funktioner kan också dela yta.

Publika ytor och lokaler

Utställningar

Yta idag: 981 kvm fördelat på nio olika rum

Uppskattat behov: 1500-2000 kvm

Utställningslokalerna ska

- vara klimatiserade, dvs. ha kontrollerad temperatur och luftfuktighet,
- ligga i anslutning till stor hiss och lastkaj. Hissen ska inte delas med besökare,
- ha breda dörrhåll,
- ha dolda el- och ventilationsdragningar som inte sitter i vägen för konstverk,
- ha bra säkerhet. Det finns olika säkerhetsklasser och kan skilja mellan olika utställningshallar,
- vara flexibla
- vara enkla att orientera sig i och mellan
- ha varierad takhöjd, bör vara mellan 4 - 6 meter

Pedagogisk verkstad, Lärcenter

Exempel på en yta för pedagogisk verksamhet i ARoS Århus konstmuseum. Bänkarna till vänster kan användas både till förvaring och som skolbänkar och fälls ut vid behov. Ytan är väl tilltagen, lättstädad och flexibel. På golvet syns tydliga vägvisare i form av enkla symboler. I anslutning till ytan ligger två mindre klassrum, toaletter och möjlighet att tvätta penslar.

Yta idag: 40 kvm

Uppskattat behov: 300 kvm

Den pedagogiska verkstaden ska

- innehålla arbetsrum, skåp/förråd för material för arbetsredskap,
- skåp/förvaring av ytterkläder och möjlighet att tvätta penslar,
- kunna vara tillgänglig även utanför museets öppettider,
- ligga i anslutning till, eller nära, utställningsytor,
- inte ligga i anslutning till café och restaurang,

- ligga i anslutning till utrymme där barnen kan äta egen medhavd matsäck.

Lokalen kan samutnyttjas kvällstid med annan kursverksamhet.

Hörsal, Filmsal

Yta idag: 150 kvm

Uppskattat behov: 150 kvm

Hörsalen behöver ligga i anslutning till ett förråd för teknik och möbler. Konstmuseet nyttjar inte en hörsal till 100% utan kan med fördel delas med annan verksamhet eller hyras ut.

Restaurang, café

Yta idag: 235 kvm

Uppskattat behov: >300 kvm

En restaurang och café kan drivas av en extern aktör. Det är viktigt att det erbjuds lunch. För att kunna hålla en bra klass måste det finnas tillgång till bra tillredningsytor, arbetsytor och förvaringsytor. Har med fördel egen ingång så att avvikande öppettider från museets öppettider är möjliga. Bör även ha tillgång till uteservering i bra läge. Om hörsalen ligger i anslutning till restaurangen kan den användas till konferensverksamhet och hyras ut. Bör ligga utanför skalskyddet.

Reception, butik, representation, garderob

Yta idag: 150 kvm

Uppskattat behov: >300 kvm

Receptionen är museets ansikte utåt och det första besökaren möts av. Idag används receptionen under vernissager och mingel. Det blir snabbt trångt när det kommer mycket folk till vernissager. Lokalen behöver en yta där det kan pågå mingel och samlas många gäster utan att det hindrar inkommande besökare. Det är viktigt att det finns väl tilltaget med toaletter. Bör ligga utanför skalskyddet.

Ej publika ytor/Interna ytor

Administration, möten, arkiv

Yta idag: 472 kvm

Uppskattat behov: 350 kvm

Personalen kan sitta tätare än de gör idag. Ytorna kan delvis vara externa, t.ex mötesrum för externa möten. Personalen ska inte behöva gå genom museet för att komma till arbetsplatserna.

Bibliotek

Yta idag: inräknat i administration, möten arkiv

Uppskattat behov: 50 kvm

Biblioteket kan nyttjas av den pedagogiska verksamheten, av personalen samt användas som mötesrum.

Närmagasin

Yta idag: se konstmagasin

Uppskattat behov: 50-100 kvm

Det är en fördel om närmagasinet ligger i anslutning till kontorsytan. Man bör också se till att säkerhet, klimat och logistik (konstens väg genom museet) är anpassat utifrån verksamhetens behov.

Internationell hub, laborativ miljö

Yta idag: 0 kvm

Uppskattat behov: 100 kvm

Ytan kan vävas ihop med exempelvis bibliotek, mötesrum och Artist in Residence samt utbyte med forskning/universitet. Ytan kan vara flexibel och utformas på olika sätt.

Godsmottagning, uppackning, mellanlager

Yta idag: 30 kvm

Uppskattat behov: 100 kvm

Ytan måste hänga ihop med verkstaden och lastkaj inomhus eller en sluss. Viss konst behöver acklimatiseras innan den tas in i utställningshallarna. Konstverk kan också behöva ställas i karantän innan de tas in i museet.

Verkstad, snickeri

Yta idag: 100 kvm

Uppskattat behov: 100 kvm

Mycket av snickararbetena kan göras på annan plats utanför huset, men enklare justeringar och mindre snickeriarbeten måste kunna göras på plats. Verkstaden kan också nyttjas av konservator om behovet finns.

Förråd

Yta idag: trång yta i källaren

Uppskattat behov: minst 80 kvm

För förvaring av emballage till utställningar samt utrustning som behövs till de olika utställningsrummen, till exempel möbler.

Loge, vilrum

Yta idag: 0 kvm

Uppskattat behov: max 10 kvm

Bör ligga i anslutning till hörsalen. Kan även användas som omklädningsrum, vilrum för personal eller som ett litet mötesrum.

Lager, backoffice

Yta idag: 0 kvm

Uppskattat behov: cirka 30-50 kvm

Utanför huset

Magasin

Yta idag: 472 kvm

Uppskattat behov: 1200 kvm

Viktigt med klimat, säkerhet och logistik. Kan samlokaliseras i samma byggnad med den offentliga konsten, men då de olika verksamheterna har olika behov behöver de delas upp i olika avdelningar/rum. Behövs luft och arbetsyta, då det kommer in nya konstverk hela tiden. Det behövs också yta för en liten arbetsplats och personalutrymme. Bör ligga relativt centralt för att logistiken för både konstmuseet och den offentliga konsten ska fungera tillfredställande.

Verkstad, snickeri

Yta idag: 100 kvm

Uppskattat behov: 200 kvm

Kan delas med annan kommunal verksamhet.

Placering i staden

Placeringen av konstmuseet har varit en mycket omdiskuterad fråga under många år, vid sidan av utformningen och storleken på lokalerna. I utredningens direktiv har tre platser pekats ut, en nybyggnation i kvarteret Hugin, en ombyggnation av tegelsilon i kvarteret Ångkvarnen samt att vara kvar i Uppsala slott i om- och nybyggda lokaler.

Under utredningens gång har det inkommit fler alternativa förslag till en placering av Uppsala konstmuseum. Från Akademiförvaltningen och Metod arkitekter har det föreslagits att museet kan inrymmas i Kaniken (nuvarande Filmstadens lokaler). Från några medborgare har det inkommit förslag om att placera museet på till exempel Hamnplan eller Fyrstorg.

Vid bedömningen av lämplig placering av museet samt byggnadens utformning har det bland annat tagits hänsyn till:

- Kostnadsuppskattning
- Genomförbarhet
- Tillgängligheten i staden (till exempel närhet till var besökarna vanligtvis befinner sig samt till kollektivtrafik)
- Tillgängligheten in i byggnaden (till exempel entréer, avlämningsplats och parkering)
- Hur en placering stärks av och stärker närområdet
- Placeringen i relation till andra kulturinstitutioner och turistattraktioner

Den första analysen av de olika alternativa placeringarna har gjorts utifrån ett genomförbarhetsperspektiv. Här är kostnaden självfallet central, men då inga av de olika föreslagna alternativen ägs av Uppsala kommun eller dess bolag kommer hyreskontraktet behövas upphandlas enligt Lagen om Offentlig Upphandling (LOU). Utgångspunkten i utredningen har varit att kommunen ska hyra lokaler för ett konstmuseum och inte äga byggnaden själv. Detta bygger på att kommunen står inför stora investeringsbehov under de kommande åren och att låta någon annan att investera minskar kommunens upplånebehov och risken för ökade räntekostnader.

Det fyra alternativ som studerats närmare är kvarteren Ångkvarnen, Hugin, Kaniken och att vara kvar på slottet. Samtliga alternativ bedöms kunna uppfylla behovet av 3500-4000 kvm lokalyta.

Ångkvarnen

Fastigheten ägs av Besqab och Ikano bostad och ligger vid ån i den norra delen av Kungsängen. Den föreslagna byggnaden har ett stort kulturhistoriskt värde och ska bevaras. Denna placering presenterades i förstudien, dock var det då i en annan byggnad än den nu föreslagna och i det fallet var även en tillbyggnad föreslagen.

I båda aktuella byggnader krävs omfattande ombyggnation invändigt. Den gamla silobyggnaden saknar våningsplan och innerväggar och kan ses som ett enda stort skal. Även inom mittenbyggnaden som utgör den gamla kvarnen kommer våningsplan och rumsindelning behöva justeras.

Hugin

Fastigheten ägs av Vasakronan och är idag bebyggd med kontor. En ny detaljplan för kvarteret är på gång att beslutas och fastighetsägaren planerar att riva befintliga byggnader och ersätta det med nybyggnation. Fastigheten ligger mellan Fyrisån och Kungsgatan, ett läge relativt nära Ångkvarnen.

I förstudien har det föreslagits att placeringen av ett nybyggt konstmuseum skulle ligga i blickfånget längs Kungsängsgatan och på så sätt koppla ihop Stora torget och gågatan söderut mot museet. En nybyggnation av ett konstmuseum bör vara en märkesbyggnad där det satsats på gestaltning och utformning. Detta bedöms kunna leda till ökade kostnader jämfört med att renovera en befintlig byggnad.

Kaniken

Fastigheten ägs av Uppsala Akademiförvaltning och ligger på Västra Ågatan. Idag ligger Filmstaden i lokalerna. Fastighetsägaren Uppsala Akademiförvaltning och Metod Arkitekter har tillsammans lämnat in ett förslag att ställa om lokalerna till ett konstmuseum då Filmstaden flyttar ut 2023 (se bilaga Nytt konstmuseum i Uppsala).

Fastigheten är centralt placerad två kvarter från Stora torget och ligger jämte Fyrisån. Det är en mycket central placering och ett invariant besöksmål för Uppsalaborna.

Uppsala slott

Fastigheten ägs av staten och Uppsala konstmuseum ligger idag i slottet. Slottet är en väsentlig del av Uppsalas kulturhistoriska miljö och utgör en av huvudattraktionerna i turiststråket. Slottsbyggnadens placering på toppen av åsen gör den synlig över hela staden och är en framträdande del av staden siluett.

Om konstmuseet ska var kvar i slottet bedöms de nuvarande lokalerna behöva renoveras och byggas om, samt kompletteras med nya museilokaler i den södra bastionen där sommarverksamheten "Vasaborgen" nu huserar.

Upphandling av hyreskontrakt

När en kommun ämnar hyra lokaler i en befintlig byggnad omfattas det inte av upphandlingsbestämmelserna (LOU), enligt det så kallade hyresundantaget. Dock kommer det uppstå problem så fort någon typ av lokalanpassning behöver ske. Problemet ligger i att det kan vara svårt att avgöra om det är en generell hyresgästanpassning eller en anpassning enligt hyresgästens särskilda önskemål. Ingen upphandling bedöms behövas göras om det är en hyresgästanpassning, då gäller hyresundantaget. En mer omfattande ombyggnad eller specialanpassningar kan klassas som en byggentreprenad, som ska upphandlas enligt regelverket i LOU.

Då ett nytt konstmuseum kommer kräva en nybyggnad eller omfattande ombyggnad så bedöms inte hyresundantaget i LOU kunna användas. En formell upphandlingsprocess kommer behöva genomföras och den bedöms att se olika ut för två grupper av de studerade förslagen, en variant för Hugin, Ångkvarnen och Kaniken samt en annan för Uppsala slott.

Vad gäller ett upphandlingsförfarande för en eventuell placering vid Hugin, Ångkvarnen eller Kaniken är bedömningen att ett hyreskontrakt behöver upphandlas i konkurrens, där en öppen inbjudan till fastighetsägare i likartade positioner i staden ges möjlighet till att lägga ett anbud. Detta gör att denna utredning inte kan peka ut någon specifik fastighet bland dessa att etablera ett konstmuseum vid, utan endast en fastighet i ett inte allt för begränsat geografiskt område. Vår bedömning är således att det inte går att bestämma idag vilket av dessa alternativ som föredras utan att det snarare behöver skapas en kravspecifikation inför ett upphandlingsförfarande om dessa alternativ skulle vara att föredra.

En ombyggnad och utbyggnad av konstmuseets lokaler i Uppsala slott kräver även det att ett upphandlingsförfarande genomförs. Dock bedöms att i detta fall kan användas

ett förhandlat upphandlingsförfarande utan föregående annonsering. Detta tillvägagångssätt kan användas i de fall det bara finns en som kan utföra tjänsten utifrån ett uppsatt lokaliseringsbehov. Uppsala slott är en så pass unik miljö och nuvarande konstmuseum finns idag i de lokalerna.

Utredningens bedömning är således att vi först behöver komma fram till var i staden ett nytt konstmuseum kan placeras, innan en analys av de enskilda föreslagna platserna kan genomföras. Om det alternativet är att konstmuseet ska flytta från Uppsala slott så behöver en upphandling av hyreskontrakt genomföras i konkurrens utan att vidare analysera enskilda fastigheter.

Hyreskostnad

Under utredningsarbetet har olika fastighetsägare tillfrågats om deras bedömning av hyreskostnaden för ett nytt konstmuseum. Svaret på den frågan är: det beror på vilken kravspecifikation för lokalerna som ställs upp. Med tanke på att någon sorts formellt upphandlingsförfarande behöver genomföras, utifrån en av verksamheten ändamålsenlig specifikation, så har utredningen inte haft möjlighet att få dessa uppgifter.

Utredningen har dock utifrån marknadshyror i Uppsala gjort bedömningen att en snitthyra för ett nytt konstmuseum kommer ligga i intervallet 2200–3500 kr/kvm beroende på läge och kravspecifikationen. Bedömningen har gjorts att nybyggnation och en totalt ombyggnation (som för Hugin och Ångkvarnen) kommer att bli dyrare än en till- och ombyggnation (som för Kaniken och Uppsala slott).

Bedömningen är att hyreskostnaden för ett museum på 4000 kvm kommer uppgå till cirka 9–14 miljoner kronor per år. Idag har konstmuseet en hyra på 3,5 miljoner kronor per år.

Var i staden?

Upphandlingskravet gör att vi i analysen har utgått från att jämföra att vara kvar i Uppsala slott med någon annan central placering i staden. Olika placeringar har sina för och nackdelar och vi har gjort en sammanvägd bedömning av vad som är bäst för konstmuseets verksamhet, stadsutvecklingen och besökarna.

Uppsala slott ligger på åsen och byggdes en gång i tiden på denna plats för att det skulle vara svårintaget. Slottet är en väl synlig byggnad från hela staden och läget ger en unik utsikt över centrala Uppsala. Den upplevda barriär som åsen skapar genom sin kraftiga höjdskillnad har varit ett starkt argument till alternativa förslag till placering i staden.

En av de alternativa placeringarna, Ångkvarnen, ligger fågelvägen lika långt ifrån Uppsala central som slottet gör. Från Stora torget är det 50% längre till Ångkvarnen än till Slottet. Trots detta så är det upplevda avståndet längre och den kraftiga höjdskillnaden kan göra Slottet mer otillgängligt än de alternativa placeringarna. Detta vittnar även medborgarundersökningen om, bland de äldre framkom det att backen upp till slottet upplevdes som jobbig.

Vid bedömningen av tillgänglighet i staden så har det tagits hänsyn till närheten till kollektivtrafiken. Vid slottet ligger närmaste busshållplats på Dag Hammarskjölds väg och är cirka 150 meter från konstmuseet med en höjdskillnad på cirka sju meter.

Ångkvarnen ligger cirka 450 meter från närmaste busshållplats utan någon större

höjdskillnad. Hugin ligger närmare kollektivtrafiken än Ångkvarnen. Kaniken som ligger två kvarter ifrån Stora torget kan betraktas som det som ligger mest tillgängligt i staden ur alla hänseenden.

Konstmuseet har idag runt 60-70 000 besökare per år, varav runt hälften av dessa bedöms vara bosatta i Uppsala. Utredningens bedömning är att möjligheten till spontanbesök idag kommer från att turister och andra besökare har letat sig till slottet utifrån byggnadens kulturhistoriska värde. De besökare som primärt tar sig till slottet för att besöka konstmuseet bidrar även till besök vid till exempel Fredens Hus och i och kring slottets kulturhistoriska miljö.

En placering på annat ställe i centrala Uppsala kommer att bidra till ett ökat flöde av personer som söker sig till den specifika platsen. Dock kan en placering utanför turiststråket minska antalet spontanbesök från turister som inte naturligt passerar platsen.

Uppsala kommuns innerstadsstrategi har tydligt pekat ut att "kulturstråket" ska utvecklas:

"Tar emot flest turister

Området runt domkyrkan och slottet är en enastående del i Uppsalas stadsmiljö. Det är idag den del av Uppsala som tar emot störst andel av alla de turister som dagligen besöker staden. Gatorna runt området samt Domkyrkoplan, Odinslund, Carolinabacken och Slottsbacken är öppna ytor som kan knytas ihop bättre genom tydlig gestaltning och information. "

"Uppsalas mest värdefulla historiska miljöer ska knytas samman och aktiveras genom att skapa flera målpunkter."

"Koppling till slottet

Området runt Uppsala slott behöver utvecklas. Genom den kraftiga utvecklingen i Blåsenhus med universitetets nya förvaltningsbyggnad behöver förbindelselänken vid Bleke backe förbättras så att inte åsen blir en barriär. En bättre koppling i det här läget förbättrar tillgängligheten till miljön och kulturinstitutionerna i slottet och till Slottsbacken."

En alternativ placering av Uppsala konstmuseum vid Hugin eller Ångkvarnen kommer inte stödja utvecklingen av det nuvarande turiststråket. En placering i Kaniken ligger i direkt anslutning av turiststråket och bedöms stödja dess utveckling.

Utredningens samlade bedömning är att ett Uppsala konstmuseum har bäst förutsättningar att vidareutvecklas på nuvarande plats i ombyggda och tillbyggda lokaler.

Ombyggnation av Uppsala slott

De nuvarande lokalerna för Uppsala konstmuseum i slottet upplevs som otillgängliga. En förutsättning för att kunna erbjuda besökarna en tillgänglig miljö är att upplevelsen att ta sig in och ur byggnaden inte utgör ett hinder. Vid ombyggnad är det centralt att entréer hamnar i markplan eller vid tillgängliga plattaer.

Att konstmuseet erbjuder en fysisk miljö, både inne och ute, som är möjlig att använda för personer som har en funktionsnedsättning är mycket viktigt. En förbättrad gångväg från busshållsplasterna vid Dag Hammarskjölds väg är nödvändig.

Utredningen ser en fördel att ligga i en kulturhistorisk byggnad som slottet, ett konstmuseum gärna får synas. En ombyggnation av den södra bastionen utgör ett landmärke för konsten och bör utformas genom en arkitekturtävling. Sammanlagt kommer en yta för konstmuseets verksamhet uppgå till drygt 4000 kvm.

Utredningen har inte sett möjligheten att på några andra ställen än slottet låta konsten ta plats i utomhusmiljön genom att låta det historiska och de moderna uttrycken mötas, likt till exempel glaspysamiden vid Louvren.

Slottsparken

Om museet ligger kvar i slottet förutsätter det insatser för att öka tillgängligheten och attraktiviteten i den omgivande parken. För en del besökare är backen upp till slottet ett hinder och slottet kan verka stängt och ovälkomnande. Området runt slottet har en spännande historia och kan också verka inbjudande och skapa nyfikenhet. I dagsläget är parken inte särskilt tillgänglig. Förutom höjdskillnaderna i backen är delar av parken avstängd med elstängsel runt den fårhage som ligger mitt i området. Det finns få sittytter, skyltar och det saknas helt blomstrande planteringar.

Slottet ligger i en skärningspunkt mellan flera viktiga stråk i Uppsala. I innerstadstrategin pekas kvarteren runt Uppsala slott, domkyrkan, S:t Eriks torg och delar av centrala årummet ut som betydelsefulla för Uppsalas identitet, historia och varumärke. Området utgör ett kulturstråk som lockar både turister och uppsalabor. Dagligen passerar en många människor slottsparken på vägen mellan bostad och arbete, speciellt sedan campusområdet kring Blåsenhus utvecklats. Parken används också flitigt av motionärer som nyttjar höjdskillnaderna för att få bättre effekt på sin träning. Men det är få som stannar till i parken någon längre stund.

Genom att utveckla parkområdet runt slottet kommer hela området gynnas och konstmuseet får en naturlig plats i ett större sammanhang. Detta kan göras i olika steg. Här är några exempel på hur det kan göras. Se bilagan *Förslag på utveckling av slottsparken* för konkreta exempel på hur det kan se ut.

Utveckla entréer, infrastruktur, möjlighet till enklare orientering och ökad trygghet

- Området ges en sammanhållen skyltning och vägvisning.
- I strategiska lägen anläggs entréplatser till området.
- Infrastruktur som parkeringsplatser och toaletter förstärks.
- Angöring för turistbussar anläggs.
- Befintliga stråk uppgraderas med markbeläggning och sammanhållen belysning.

Uppskattad kostnad 15 - 25 000 000 kr

Fysisk och mental tillgänglighet

- Nya stråk anläggs i strategiska lägen.
- Ett finmaskigt nät av vägar skapas.
- Höjdskillnaden tas tillvara genom flera attraktiva sätt att ta sig upp; bergbana, trappor, gångvägar upphöjda från marken med platsbildningar och utkiksplatser på vägen.

- Sittplatser, utkikplatser och ljussättning skapas.

Uppskattad kostnad 10 - 45 000 000 kr

Skapa ökad attraktivitet och möjlighet till fler aktiviteter

- Platser för rörelse och lek anläggs.
- Uppsala konstmuseum flyttar ut och tar plats i parken.
- Områdets historia lyfts genom gestaltningar och ny teknik.
- En amfiteater anläggs.
- Parken får prunkande planteringar på terrasserna mot Botaniska trädgården.
- Borggården byggs om.

Uppskattad kostnad 30 - 35 000 000 kr

Slutsats och utredningens rekommendation

Utredningen föreslår bland annat att:

- Verksamheten vid konstmuseet stärks
- Museet blir kvar vid slottet som får ombyggda och utökade lokaler
- Slottsparken öppnas upp för rekreation och blir ett rum för konsten

Enligt den nollmätning som gjordes för platsvarumärket Uppsala i början av 2017 upplevs Uppsala som en bra plats att bo på och leva i av Uppsalaborna. De uppskattar närheten till kultur och natur, restauranger, shopping och grönområden och de flesta upplever att det är nära till allt. Bland besökarna uppskattas Uppsalas historia och de anser staden vara kulturellt intressant med en trevlig stadskärna som har bra utbud av mat, butiker och caféer. Studenternas närvaro i staden är också stark. Detta är värden som ett inspirerande och relevant konstmuseum både kan förstärka och förstärkas av.

Uppsala konstmuseum ligger idag i slitna och ej verksamhetsanpassade lokaler och har ett svagt varumärke. Den ökade uppmärksamhet konstmuseet fick under 2016 i samband med olika händelser och program visar att god marknadsföring och ett intressant verksamhetsinnehåll kan öka antalet besökare. Museet kan fördubbla antalet besökare i befintliga lokaler om dessa renoveras och anpassas utifrån verksamhetens behov samt om öppettiderna utökas. Varumärkesarbetet bör intensifieras och museets nya profil, sedan universitetet flyttat ut sin konstsamling, som ett modernt och samtida konstmuseum bör stärkas. Genom att flytta ut konstmuseets magasin och den offentliga konstens magasin kan ytorna inom befintligt konstmuseum utökas. En plan bör göras för hur museet kan moderniseras inom befintliga lokaler och hur en renovering kan genomföras utan att museet behöver stänga verksamheten helt under ombyggnadsperioden, till exempel genom att renovera en våning i taget. I planen ska klimatanpassning och säkerhet tas tillvara. Genom en omfördelning och upprustning av lokalerna kan den pedagogiska verksamheten utvecklas och utökas.

Museet bör arbeta långsiktigt med att utveckla verksamheten där resurserna i första hand läggs på att utveckla arbetet med samlingarna, skapa goda villkor för konsten, den pedagogiska verksamheten och tillgänglighet samt arbetsmiljö. Utifrån detta rekommenderar utredningen ett utökat verksamhetsstöd till museet.

Följande åtgärder bör genomföras under perioden 2020-2028:

Målet för 2028 är att skapa ett modernt, relevant, inspirerande och tillgängligt museum. Lokalerna för ett levande museum ska vara flexibla, energieffektiva och logistiskt välfungerande. Det ska vara ett levande museum och en intressant mötesplats i välkomnande lokaler. Samlingarna ska vara tillgängliga vilket kan göras genom innovativa lösningar och digitalisering. *Uppsala konstmuseum för modern och samtida konst* ska vara ett museum som utmanar sina besökare, speglar och kommenterar sin samtid.

Besökarna i *Uppsala konstmuseum för modern och samtida konst* kommer kräva ett mervärde och en flexibilitet kopplat till sitt besök. De förväntar sig att bli utmanade och att upplevelsen ska överträffa deras förväntningar. Museet bör arbeta med mer interaktivitet och delaktighet i skapandet och i utställningar. Förhållande och gränser mellan personal, besökare, civilsamhälle och andra intressenter blir mer flytande, så även mellan olika konstformer. Detta ställer krav på att lokalerna är flexibla och kan anpassas till olika uttryck och upplevelser. Öppettider måste anpassas till när människor är lediga.

Besökarna förväntar sig slottsmiljöer och historia när de besöker ett museum på ett slott, oavsett vilken typ av museum det är. Här finns möjligheter att skapa mervärde för besökaren vilket bör ses över hur det kan göras i samverkan med fastighetsägaren Statens Fastighetsverk.

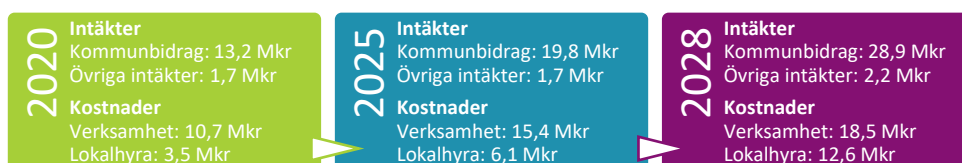
Konsten ska ta plats i och vara en del av slottsparken. När besökarna kliver in i parkområdet ska det tydligt framgå vad området har att erbjuda och hur man kan ta sig runt i parken. Här kan ett samarbete med den offentliga konsten utarbetas och parken kan fungera som ett utställningsområde. Utvecklingen av hela slottsparken bör ske i nära samverkan gällande både utformning och finansiering med Statens Fastighetsverk.

Under utredningen har frågan om konsthall lyfts vid ett flertal tillfällen. En konsthall skulle kunna bidra till att skapa fler arenor för konstnärer på olika nivåer. I denna utredning ser vi inte att konstmuseet ska samlokaliseras med en konsthall, men ser däremot att kulturförvaltningen kan fortsätta utreda om en konsthall skulle kunna lokaliseras i ett framtida kulturhus eller i anslutning till andra kulturverksamheter. Kommunen driver idag Offkonsten! c/o Uppsala stadsteater samt ger verksamhetsstöd till Bror Hjorths Hus som har en konsthall och Köttinspektionen som är ett konstnärskulturförhus som visar konst en tredjedel av året. Kulturförvaltningen bör

också få ett uppdrag att utreda hur konstmuseet kan bedriva pop up-verksamhet på olika platser i kommunen.

Ekonomi

Utredningens bedömning av intäkts och kostnadsutvecklingen från idag, över 2025 vid nyöppning av befintliga lokaler, till ett helt nyrenoverat och utökat konstmuseum invigs 2028:

Under utvecklingsperioden 2020-2028 bör en verksamhetsförstärkning göras. När vi beräknat kostnaden har hänsyn tagits till både ombyggnation, eventuell stängning av delar av verksamheten samt tillfällig pop up-verksamhet under byggperioden. De största kostnaderna utgörs av personalkostnader. Med mer personal kan museet producera mer verksamhet samt mer marknadsföring. Genom att investera i verksamheten under en uppbyggnadsperiod ges museet bättre förutsättningar att fylla nya lokaler med bra och relevant innehåll på ett ekonomiskt hållbart sätt.

Utredningen föreslår att Uppsala konstmuseum fortsätter vara placerat på Uppsala slott. För att det ska vara ett försvarbart och genomförbart förslag krävs åtgärder gällande tillgänglighet och gestaltning i slottsparken. Statens fastighetsverk äger parkområdet och Uppsala kommun förvaltar det enligt ett avtal från 1899. Utvecklingen behöver därför göras i nära samarbete. En överenskommelse gällande vilka investeringar som Statens fastighetsverk ska stå för respektive vilka Uppsala kommun ska stå för måste upprättas. Den exakta omfattningen av vilka investeringar som bör genomföras kan idag inte specificeras, men en bedömning har gjorts att investeringarna kan komma att ligga på tio till femton miljoner per år under 2021 till 2025.

Referenser

Culture and local development: Maximizing the impact, Guide for Local Governments, Communities and Museums, ICOM/OECD 2018

Effektanalys av en eventuell flytt av Malmö konstmuseum, Oxford Research AB, juni 2017

Framtidens museum. Arbetsbok för museer som vill framtidssäkra sin museiupplevelse mot 2030. Kairos Future Travel & Tourism, Februari 2019

Förstudie Göteborgs konstmuseum 2015

Förstudie nytt konstmuseum i Malmö, kulturförvaltningen, 2017-06-15

KTN-2019-0475, Grunduppdrag för Uppsala konstmuseum

Kulturvanor i Sverige 1987-2018, SOM-institutet 2019,
https://som.gu.se/digitalAssets/1740/1740446_17.-kulturvanor-2018.pdf

Känn dig som hemma med framtidens museum, Riksförbundet Sveriges museer, April 2016

Linnaeus Creativity Centre – A world of Art & Science, Mia Ulin

Lokaliseringsmöjligheter för konstmuseum. Underlag till kulturförvaltningens förstudie ”Nytt konstmuseum i Malmö”

Museer 2018, Kulturfakta 2019:1, Myndigheten för kulturanalys,
https://som.gu.se/digitalAssets/1740/1740446_17.-kulturvanor-2018.pdf

Rapport Kulturella och kreativa näringar Uppsala kommun, UC, maj 2019

Rapport Nollmätning, Platsvarumärket Uppsala, 2017-01-18

Uppsalas innerstadsstrategi,
<https://www.uppsala.se/contentassets/389166b720314347aabf052b8c37066a/uppsalas-innerstadsstrategi.pdf>

Uppsala universitets utvecklingsplan 2050 (remissutgåva)

www.konstnarsnamnden.se

Bilagor

Förslag på utveckling av slottsparken

Nytt konstmuseum i Uppsala, Kaniken, Metod Arkitekter

Parlametric rapport – Uppsala Konstmuseum 20191126

Sammanställning intervjuer med museibesökare

Sammanfattning av dialogmöten

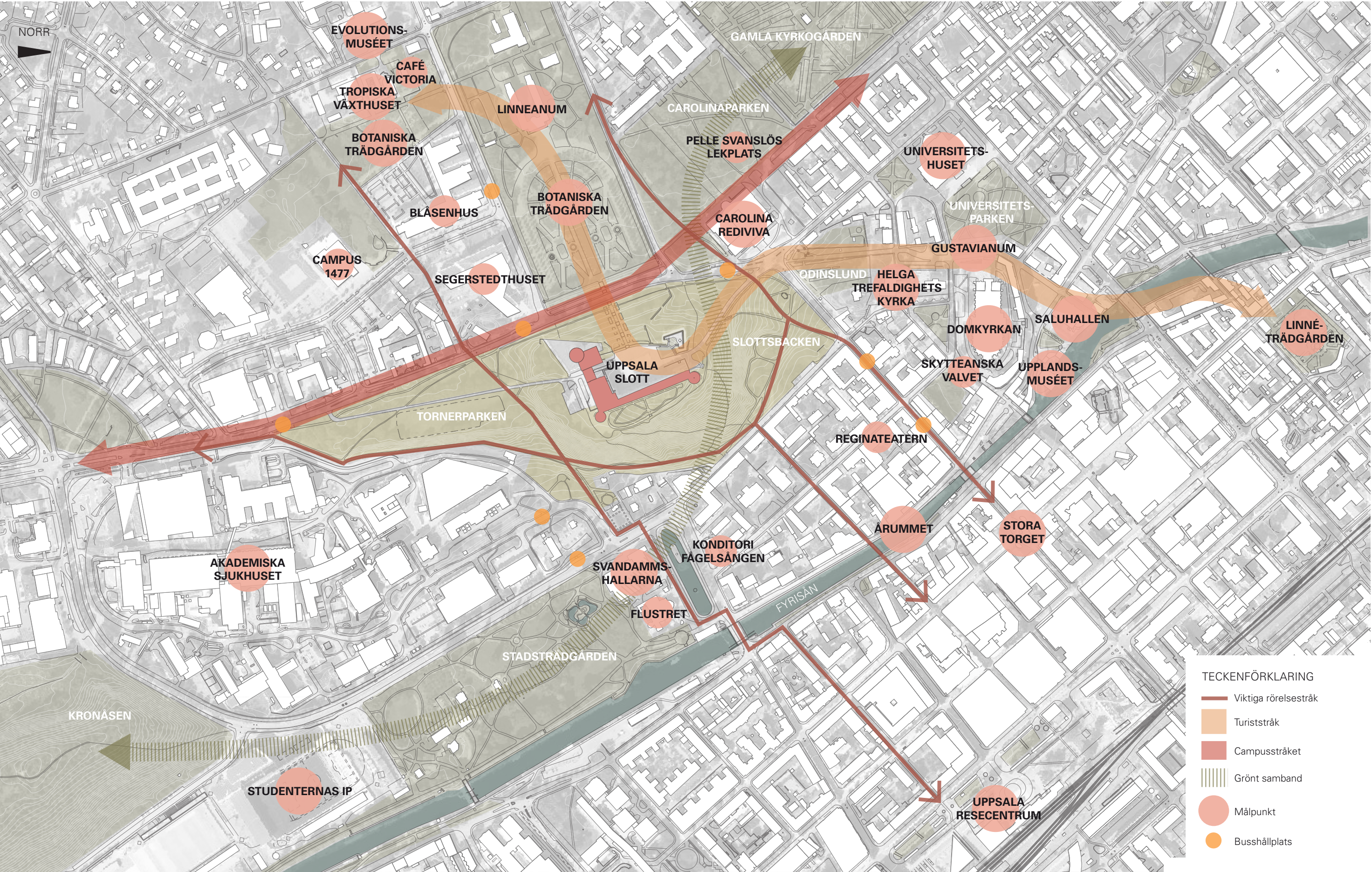
SLOTTSPARKEN

SLOTTSPARKEN TAR PLATS!

Med sitt läge i skärningspunkten mellan flera viktiga stråk genom Uppsala, både kulturella turistströmmar från Linnéträdgården till Botaniska trädgården, campusstråket söderut från gamla universitetsbyggnaden samt flera viktiga rörelsestråk igenom och förbi, är Uppsala slott med tillhörande park en riktig tillgång för staden. Lite bortglömt där det tronar på sin kulle, och svårt att nå. Men minnet kan friskas upp och svårigheterna bli spännande och lockande utmaningar. Med slottet som utgångspunkt - både som historiskt intressant byggnadsverk och som platsen för stadens konstmuseum - blir parken en målpunkt för upplevelser, evenemang och rekreation. Slottsparken - en park i staden!

SLOTTSPARKEN I STADEN - I SKÄRNINGSPUNKTEN MELLAN HISTORISKA OCH KULTURELLA MÅLPUNKTER

FÖRSLAG

- 1

ENTRÉPLATS SYD
Angöring turistbussar och parkering. Servicebyggnad med WC och information.
- 2

ENTRÉPLATS GÄNDE
Välkomnande stensatt plats med information och karta
- 3

KRÖNINGSVÄGAR LYFTS
Kung Jans väg och Drottning Kristinas väg rustas med nya markbeläggning och ny belysning
- 4

TORNÉRFÄLTET
Öppet parkum flexibelb för aktiviteter och event.
- 5

BERGBANA
- 6

UTSIKTSSTRÅK
Upphöjt tillgängligt stråk med sitt- och utsiktsplatser samt ny koppling till slottet
- 7

LINNÉLEKPLATS
Temalekplats med rutschbana i Bleke backe
- 8

NÖJESKVARTERET
Restauranger, café, musik och konsertplats i anrik miljö
- 9

TILLBYGGNAD KONSTMUSEUM
Modernt tillägg med lokaler anpassade för modern konst, restaurang, café, konstshop
- 10

UTESERVERING MED UTSIKT
Bastionen blir en ny målpunkt med visuella kopplingar till kulturella målpunkter i staden
- 11

BORGGÅRDEN
Parkeringar tas bort och platsen utvecklas med vattenkonst och tillägg med formklippt grönska och fler sittplatser i solläge. Fasaderna utnyttjas för spännande skuggspel och ljussättning.
- 12

BLOMSTER TERRASSER
Blomsterprakt och gott om sittplatser
- 13

TRAPPOR
Trappor med bekväma vilplan bildar nya kopplingar mellan slottet och staden
- 14

AMFITEATER
- 15

SLOTTBACKEN
Finpark med praktfulla planteringar, skulpturer och bekväma trappor med avsatser
- 16

ENTRÉPLATS NORR
Plats tydliggörs och kompletteras med information och karta kopplad till platsmarkörer. Koppling till Odinslund förbättras.
- 17

SLOTTSSLÄNT LYFTS FRAM
Slottet lyfts fram med gallring av träd och komplettering med marktäckande planteringar som ger slottsslänten en anlagd parkkaraktär
- 18

LANDSHÖVDINGENS TRÄDGÅRD
Trädgården med den fantastiska utsikten kompletteras med blomsterplanteringar och öppnas upp för allmänheten

ORIENTERING

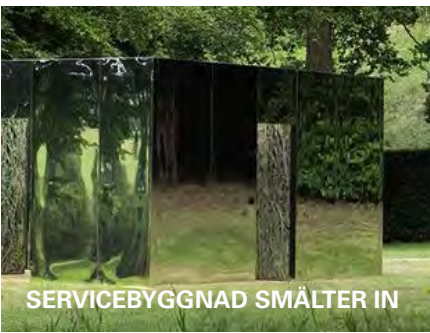
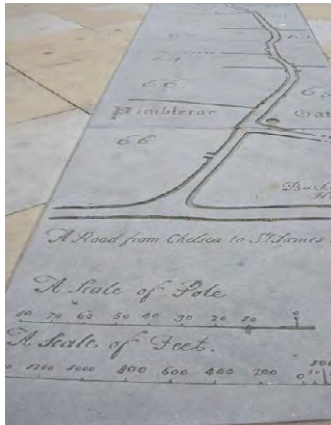
SKAPA IDENTITET OCH KARAKTÄR

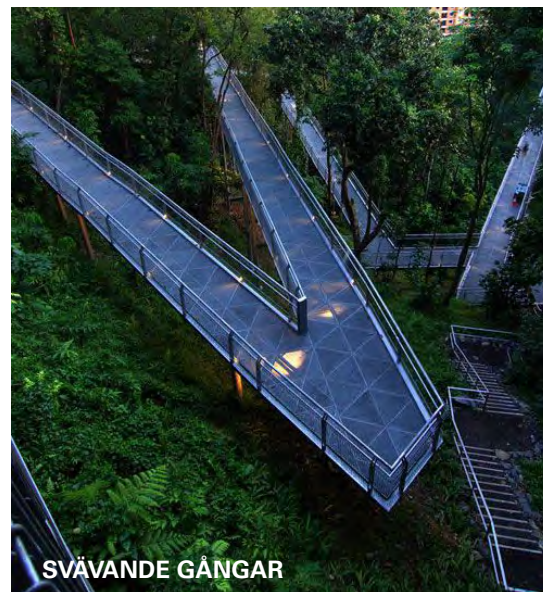
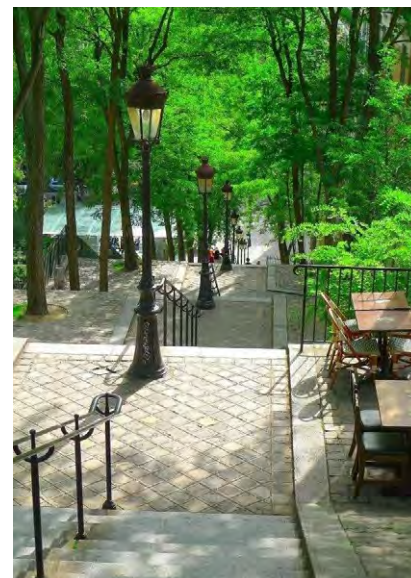
Slottsparken befästs som park i staden! I strategiska lägen anläggs entréplatser till området, med innehåll beroende på läge - information, sittplatser, service och besöksparkering.

Området ges en sammanhållen skyltning och vägvisning. Skyltningen är både visuell och taktil, och lyfter fram intressanta platser och stråk samt historiska händelser och målpunkter i området. En översikt kopplas samman med utplacerade platsmarkörer som lockar besökare till att uppleva och utforska hela området.

De befintliga stråken uppgraderas med markbeläggning och sammanhållen belysning och nya stråk stråk i strategiska lägen. Trappor lyfter fram och gör det enklare att gå.

Marken berättar - kröningsvägen från norr till syd berättar om regenter och viktiga händelser vid Uppsala slott med infällda informativa texter och bilder ur historien.

SVÄVANDE GÅNGAR

UTKIKSPLATSER PÅ VÄGEN

SOM I MONTMARTRE

FLERA VÄGAR UPP

BYGG ETT FINMASKIGT NÄT

Låt slottet vända sig åt alla håll genom att uppgradera och komplettera befintliga stråk.

Ta vara på höjdskillnaden - den är en tillgång som ger utblickar och spännande sätt att ta sig upp och ned.

En bergbana hela vägen upp är en attraktion i sig själv. Låt den knyta ihop Slottsbacken på det brantaste stället och lyfta fram slottets sydsida.

Trappor annonserar, är lättare att röra sig i och skapar avsatser på vägen. Lägg till trappor i befintligt stråk mellan Nedre Slottsgatan och slottets norra sida, och anlägg en ny trappväg i entrépunkten vid Slottsgränd.

Gångvägar upphöjda från marken gör det svårtillgängliga området öster om slottet lätt och spännande att röra sig i. Här kan man få fantastiska utblickar mot staden från sköna små platsbildningar längs vägen.

...OCH PÅ SKANSEN

HÄNDELSE LÄNGS VÄGEN

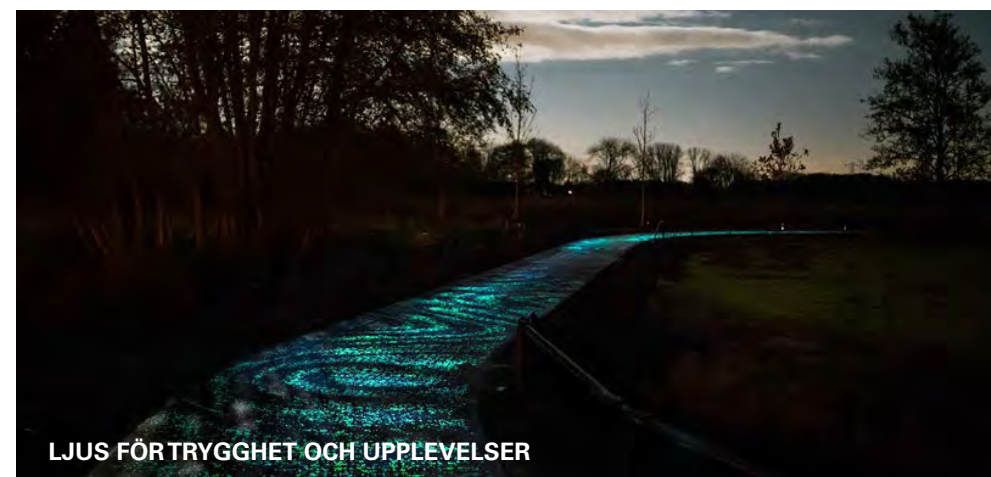
TA TILLVARA PÅ PLATSERNA

Promenaden upp tas tillvara med platser att stanna till på längs vägen. Här finns sköna sittplatser med utsikt, information, något spännande att titta på...

Färre träd ger mer utblickar och synliggör miljön - Slottsbacken gallras från täta buskage och tätt vuxna trädgrupper så att lite av den äldre, öppnare karaktären återskapas. Trygghetsaspekten är viktig.

Stråken ljussätts med både traditionell parkbelysning, men också effektbelysning av vissa stråk, träd eller föremål.

Sittplatser är viktigt och längs stråk och på platserna finns det gott om dem - för vila på vägen, eller som målpunkt i sig själv.

LJUS FÖR TRYGGHET OCH UPPLEVELSER

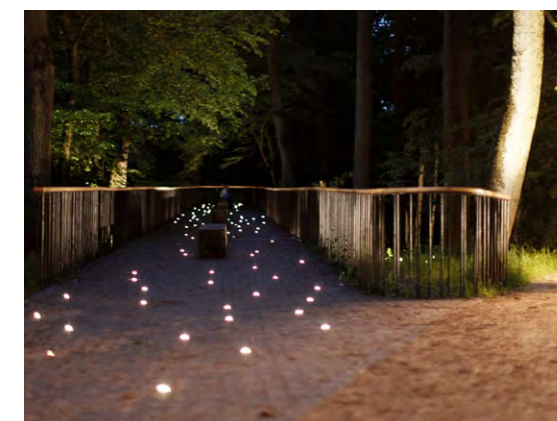

ATTRAKTIVA UTKIKSPLATSER...

NÅGONSTANS ATT SITTA

...KAN BLI SAMLINGSRUM

LEK OCH AKTIVITET

SLOTTSBACKEN BLIR EN FRITIDSNOD I STADEN

Slottsbacken som grönstruktur centralt i staden utvecklas och aktiveras för att möta behovet hos en växande befolkning. De befintliga öppna grönytor, som är värdefulla för evenemang och allmän rekreation, behålls men kompletteras med nya tillägg och åtgärder för att skapa flera rum med olika funktioner. Miljön ska locka till att upptäcka och utforska!

Parkkaraktären lyfts fram med tillskott av finparksqualiteter. På en strategisk plats ovanför Bleke backe anläggs en ny lekplats med inspiration av Linné. Som en koppling till konstmuseet finns också vara skulptural lek i parkområdet. Höjdskillnaden tillvaratas med en lång rutsch nedför backen.

Höjdskillnaderna utnyttjas för såväl lek som träning. Precis som idag möjliggör de öppna delarna till bra pulkaåkning vintertid, och de branta stråken är populära för träning.

I den plana ytan strax ovanför Nedre Slottsgatan anläggs en samlingspunkt och plats för sitt, häng och publika framträdanden i form av en amfiteater. Här är man mitt i ett av de stora stråken, med fantastisk vy ned mot staden och Domkyrkan.

NÖJESKVARTEREN VID SLOTTSKÄLLAN

UPPSALAS VATTENHÅL

Som ett steg i utvecklingen av byggnaderna runt Svandammen formas miljön runt Slottskällan till ett mat- och musikmecka, med café, restaurang och konsertverksamhet - precis intill en av de nya entréplatserna till Slottsparken och där både bergbanan och det svävande stråket tar sin början. Här kan man ha lite mer intima musikarrangemang med möjlighet att äta och dricka något gott samtidigt. Här i närheten fanns en gång slottets trädgårdsodlingar och på platsen intill Slottskällan ordnas grönskaksmarknad och matfestival.

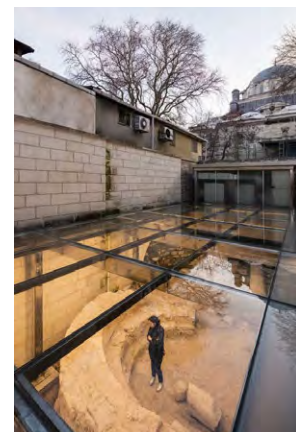

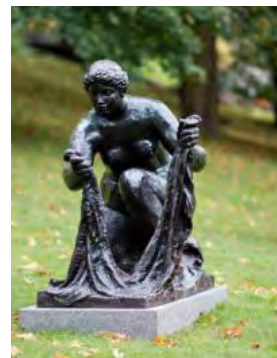
MUSEIENTRÉ SOM LOCKAR

GOD MAT DRAR BESÖKARE

MODERNA TILLSKOTT LYFTER FRAM

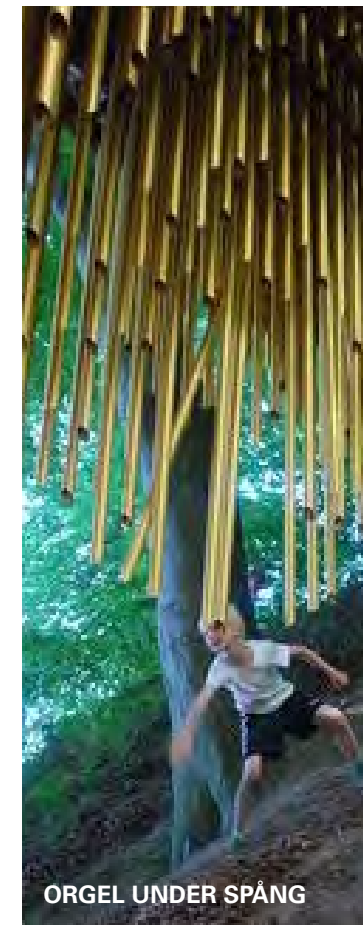
MUSEET TAR PLATS

SLOTTSPARKEN BLIR ETT MUSEUM

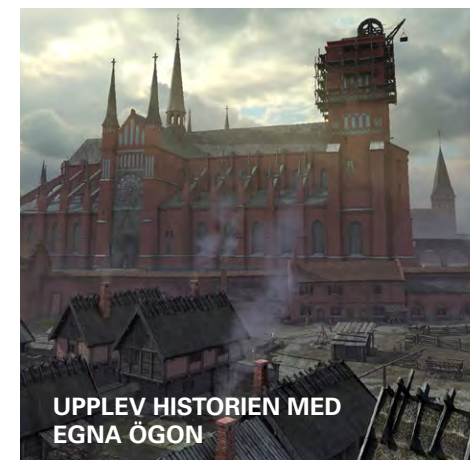
Uppsala konstmuseum blir en attraktion även ute i parken när museet flyttar ut en del av verksamheten till permanenta och tillfälliga utställningar i den väl synliga Slottsbacken.

Museet får ett modernt tillägg med respekt för historien som lyfter fram verksamheten och möjliggör bättre lokaler med kontakt mellan ute och inne. Museientrén får ta plats med väl exponerade installationer utomhus, och här finns designcafé och restaurang som är en attraktion i sig.

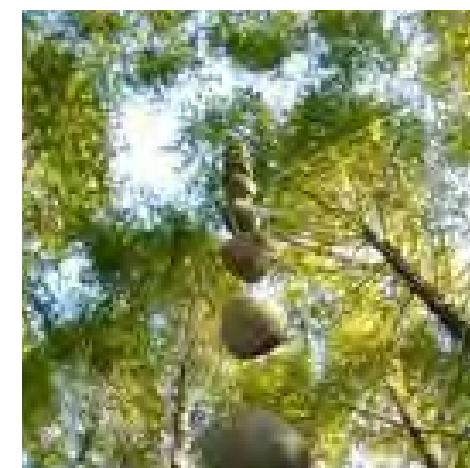
Slottsmiljön är sitt eget museum - se historiska utblickar med hjälp av VR-app och inramade vyer

ORGEL UNDER SPÅNG

UPPLEV HISTORIEN MED EGNA ÖGON

SKUGGSPEL

LYFT FRAM SLOTTSMILJÖN

POMPA OCH STÅT

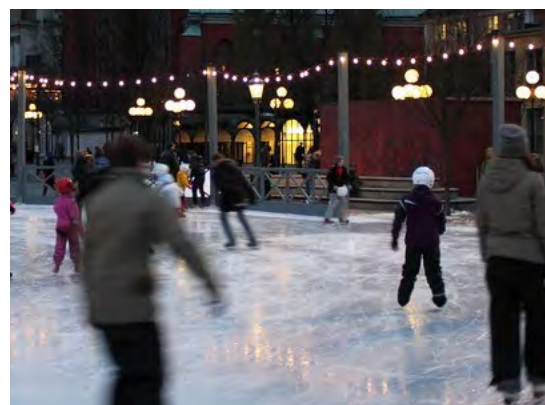
Slottsområdet uppgraderas och baksidor blir till framsidor - slottet vänder sig åt alla håll! Kopplingen till Botaniska trädgården lyfts fram med rustade, prunkande terrasser och långsoffor i västläge. Passagen över Dag Hammarskjölds väg får ta plats i hela dess bredd. Den södra bastionen blir tillgänglig som en del av den nya museimiljön.

Borggården blir ett publikt uterum med strikta gröna häckar som formar rummet och ger stöd för långsträckta sittplatser med fantastisk utsikt över Botaniska trädgården. Vatten som livfullt spel och spegling aktiverar platsen och är en attraktion, som på vintern möjliggör skridskoåkning.

Slottets stora väggpartier används för lekfullt och livfullt ljusspel som knyter an till berättelser ur historien.

SPEGLINGAR

LEKFULLT VATTEN

FORMAD GRÖNSKA

SKÖNA TERRASSER

IDAG

NYTT KONSTMUSEUM I UPPSALA

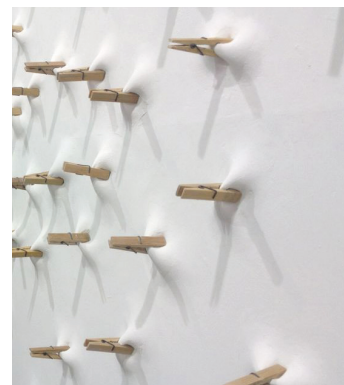
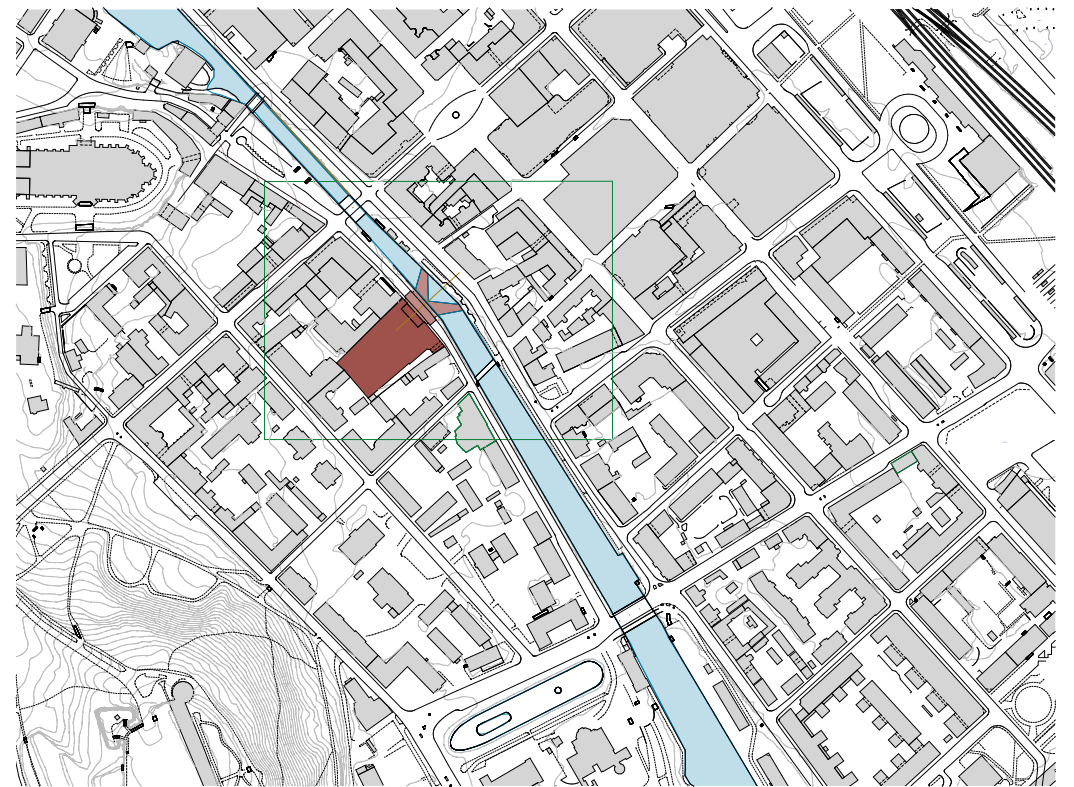
METOD arkitekter

En central plats i staden

Ett nytt konstmuseum i staden för samtida konst. Museet skapar en plattform för mötet mellan konst och människor i dess samtid. En plats där konsten fångar den värld vi lever i från olika perspektiv men även bjuder in oss i nya världar av möjligheter och upplevelser. Museet blir en plats för utbyten, en plats för uttryck, reflektion, interaktion och beröring.

I Metod Arkitekters förslag lokaliseras det framtida Konstmuseet till Biograf Filmstadens nuvarande lokaler i fastigheten Kaniken. Vid en framtida flytt av biografen kan museet ta användning av de djupa lokalerna och skapa intressanta rum för utställningar, workshops och föreläsningar. Den ursprungliga industrikaraktären från tiden då byggnaden uppfördes som tryckeri är av kulturellt och historiskt värde och en god grund att bygga vidare på.

Med Konstmuseets centrala position ges goda förutsättningar för museet att bli stadens såväl som regionens knutpunkt för kulturella utbyten. Museet kan med dess verksamhet av aktuella utställningar och workshops bidra till att levandegöra staden. Placeringen gör det lätt att nå platsen och med den extra tillströmningen av människor till museet skapas ett mervärde för stadens invånare likväl som för omkringliggande verksamheter.

Nya rum för Kulturen

I förslaget föreslås en ny inglasad entré i fasaden med riktning mot ån. Med högre höjd i tak ges besökaren en upplevelse av rymd och de glasade väggarna blir till ett tunt filter mellan den yttre miljön och museets insida.

För att ytterligare förstärka relationen till omgivningen föreslås att gatan i den nya entréns närhet görs om till gåfartsgata. En förgård skapas med hjälp av en varsam hantering av markbeläggningen som utförs något upphöjd.

Två nya gångbroar länkar samman museet med anslutande gator på motsatt sida av ån (Smedsgränd och Bredgränd). De skapar fokus och riktning mot museet och blir en del av museets entré. Med broarnas extra tilltagna bredd ges utrymme för nya vistelsezoner i staden.

Vidare ser vi en möjlighet att nyttja taket inne på gården för att där skapa utrymme för en servering utomhus under sommarmånaderna.

Planritning – Entréplan

RECEPTION

BUTIK

UTSTÄLLNINGSHALLAR

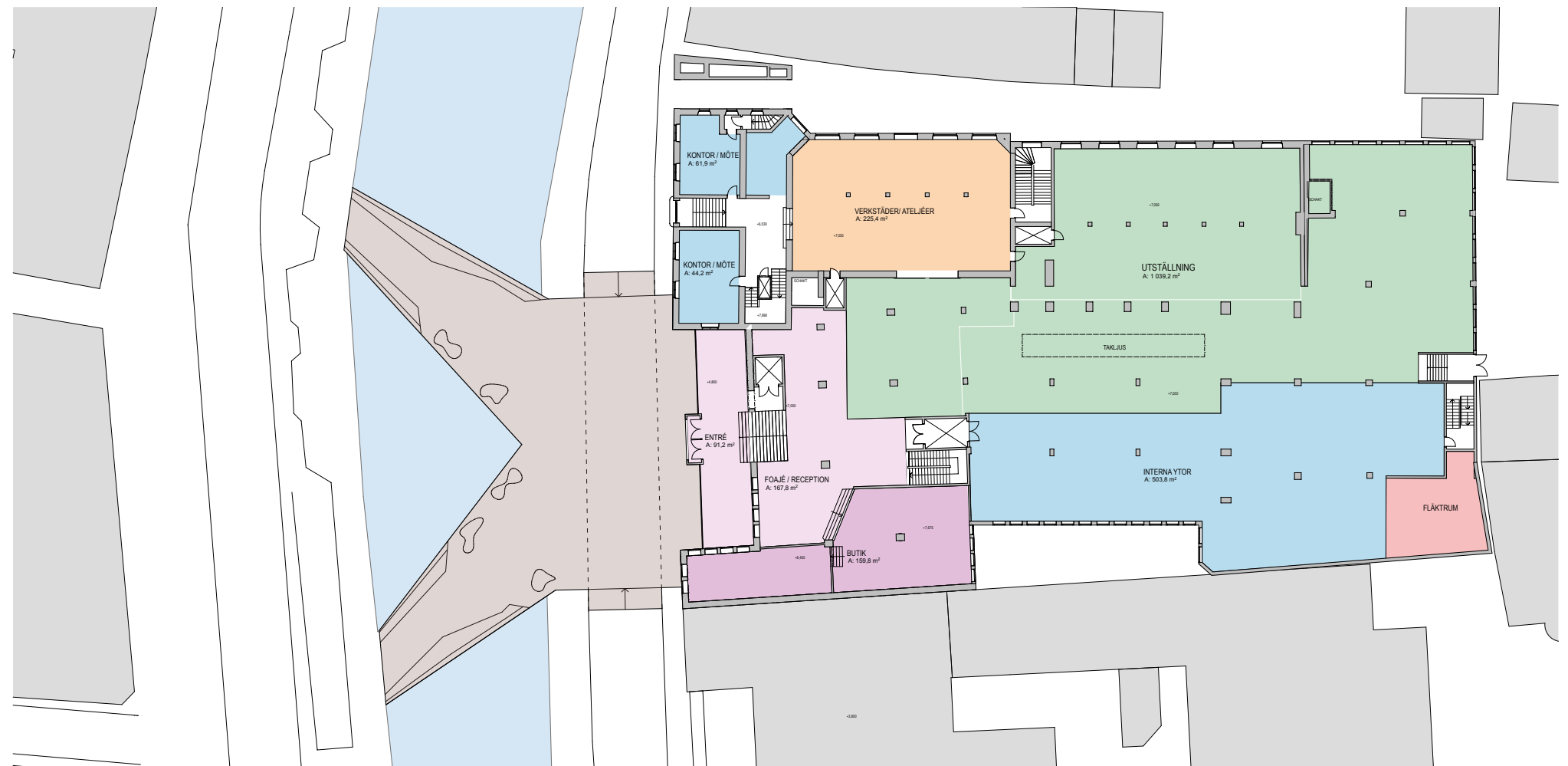
VERKSTÄDER / ATELJÉER

MULTISAL FÖR:

- UTSTÄLLNINGAR
- PERFORMANCE ART
- FÖRELÄSNINGAR
- KONFERENS
- UNDERVISNING
- MUSIK
- FILMVISNING

KONTOR

BIOGRAF SPEGELN KAN
ANVÄNDAS FÖR FILM OCH
FÖRELÄSNINGAR.

Total yta: 2625 kvm

METOD arkitekter

Planritning – En trappa

CAFÉ / RESTAURANG

UTSTÄLLNINGSHALLAR

MULTISAL FÖR:

- UTSTÄLLNINGAR
- PERFORMANCE ART
- FÖRELÄSNINGAR
- KONFERENS
- UNDERVISNING
- MUSIK
- FILMVISNING

KONFERENS

KONTOR

BIOGRAF SPEGELN KAN
ANVÄNDAS FÖR FILM OCH
FÖRELÄSNINGAR.

Total yta: 1925 kvm

METHOD arkitektur

Kommunledningskontoret
Rapport medborgarundersökning

Datum:
2019-12-05

Diarienummer: KSN-2018-1069

Handläggare:
Sofie Blomgren

Medborgarundersökning

Som en del i utredningsarbetet kring ett framtida konstmuseum har Uppsala kommun genomfört en medborgarundersökning. Syftet med undersökningen var att ta reda på uppsalabornas kännedom om, upplevelser av och synpunkter på Uppsala konstmuseum.

Undersökningen har genomförts av Parlametric inom ramarna för innovationssamarbetet Ignite, vars syfte är att matcha innovativa lösningar med deltagarnas behov.

I undersökningen ställdes öppna frågor så att de som svarat kunnat uttrycka sig fritt, istället för att välja ett svarsalternativ. De tillfrågade bor både i centrala delarna av Uppsala och på landsbygden och kan svara på det språk de känner sig mest bekväma med.

Insamlingsmetod

Tillsammans med enkätfabriken samlade Parlametric in 580 uppsalabors åsikter under perioden 30/9-15/10 2019. Alla svar var fullständigt anonyma och inga identitetsröjande uppgifter har lagrats.

Samtliga respondenter gav sitt medgivande och ersattes monetärt med en krona per minut. Därmed minskade risken för snabba och slarviga var, samtidigt som de svarande fick en viss ersättning för nedlagd tid. Respondenterna är del i ett stort nationellt nätverk av individer som tidigare frivilligt registrerat sig som intresserade av att anonymt svara på frågor inom olika områden.

Alla frågor skickades ut och besvarades digitalt, dvs via dator eller smartphone.

Inledande text och frågor i undersökningen

Medborgarundersökning om utvecklingen av kulturutbudet i Uppsala

Uppsala kommun arbetar löpande med att utveckla kulturutbudet i kommunen. Som en del i detta är det viktigt för oss att lära oss mer om vad medborgarna i kommunen tycker och tänker. Vi är tacksamma om du vill hjälpa oss i detta arbete genom att svara på ett antal frågor.

1. Vilka kulturverksamheter i Uppsala känner du till? En kulturverksamhet kan till exempel vara ett bibliotek, en teater eller ett museum. (Fritext)
2. Uppsala konstmuseum är över 2 000 kvadratmeter stort och har många olika utställningar och program samt aktiviteter för barn och unga. Vet du var Uppsala konstmuseum ligger? (JA/NEJ)
 - a. NEJ: Uppsala konstmuseum ligger i det anrika slottet från 1500-talet som syns från hela Uppsala. Tycker du att det är en bra placering för ett konstmuseum? (JA/NEJ)
 1. NEJ: Var tycker du att ett konstmuseum borde ligga? (Fritext)
 - b. JA: Har du besökt Uppsala konstmuseum någon gång det senaste året? (JA/NEJ)
 1. JA: Berätta gärna vad du tyckte om ditt senaste besök. (Fritext)
 2. NEJ: Vad skulle locka dig till ett konstmuseum i Uppsala? (Fritext)
3. Brukar du besöka konstmuseer på andra platser utanför Uppsala? (JA/NEJ)
 - a. JA: Vad är det som lockar dig till att besöka konstmuseer utanför Uppsala? (Fritext)
 - b. NEJ: Varför inte? (Fritext)
 - c. JA: Det/de museer jag gillar bäst är: (Fritext)

Medborgarundersökning konstmuseum

Beställare:	Uppsala kommun
Utförare:	Parlamic AB
Projektbeskrivning:	Parlamic skall designa, samla in och analysera Uppsalabors fria tankar kring konstmuseum. Målet är både att förstå nuläge och skapa underlag inför nybyggnation.
Deskriptiv data:	580 svar varav 60% kvinnor insamlades perioden 30/9 - 15/10. Respondenterna var mellan 18 och 81 år gamla (medelålder 46 år). Av dessa var 65% förvärvsarbetande, 18% pensionärer, 14% studenter och 3% arbetslösa.

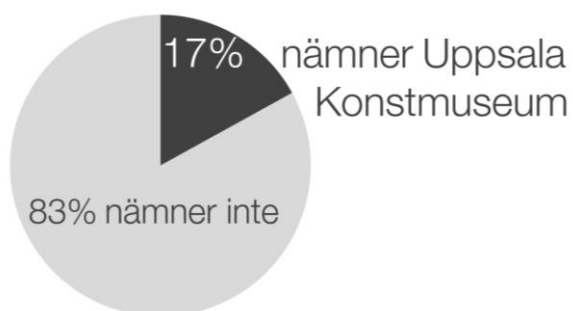
Sammanfattning

Utifrån ett representativt urval av Uppsalabors fritt formulerade åsikter framträder följande insikter:

- Innehåll är den absolut viktigaste drivkraften bakom besök på konstmuseum. Denna faktor inkluderar typ av konst, intressant utställning och specifika genrer. Detta är viktigt för samtliga respondenter, men allra viktigast för gruppen förvärvsarbetande. Två typiska åsikter från Uppsalabor:
 ”Större utbud, mer intressanta utställningar, större variation.”
 ”Allt! Klassiskt, nydanande eller på tvären.”
- Pris är endast viktigt för studenter, medan plats bara för pensionärer.
 ”Lång brant backe för gamla ben.” (Pensionär)
- Av de som inte besöker konstmuseum anger hälften att de helt saknar konstintresse – därmed är denna grupp troligen svår att nå.
- I stort sett alla som nämner annan placering av Uppsala Konstmuseum önskar en mer central placering.
- Sammanfattningsvis är intressanta utställningar det som är viktigast för Uppsalabor. I tillägg lockar lågt pris de yngre och centralt läge de äldre. Café / bar är inte avgörande men faciliterande. I tillägg pekar data mot vikten av information – endast 17% nämner spontant Uppsala Konstmuseum vid uppräknande av kulturverksamheter och 43% vet inte var det ligger.

Medborgarundersökning konstmuseum

1. Färre än var femte Uppsalabo nämner Uppsala Konstmuseum vid uppräknande av kulturverksamheter i Uppsala

17% nämner Uppsala Konstmuseum på frågan "Vilka kulturverksamheter i Uppsala känner du till?".

2. Vilka kulturverksamheter i Uppsala känner Uppsalaborna till?

Den genomsnittlige Uppsalabon känner till fyra kulturverksamheter. De tre vanligast förekommande känner knappt hälften av Uppsalaborna till.

Uppsala Konstmuseum är den sjätte mest kända kulturverksamheten i Uppsala.

Stora åldersskillnader

Den kvartil som känner till en eller ingen kulturverksamhet är i genomsnitt 34 år gammal medan den kvartil som känner till sju eller fler är 54 år.

- 46% Stadsteatern
- 45% Stadsbiblioteket
- 44% Upplandsmuseet
- 25% Uppsala Konsert & Kongress
- 19% Reginateatern
- 17% Konstmuseet
- 11% Domkyrkan
- 11% Bio
- 11% Slottet
- 11% Kulturnatten
- 9% Bror Hjorths Hus
- 8% Gottsunda dans och teater
- 8% Carolina Rediviva
- 8% Biotopia
- 7% Linnémuseet
- 6% Botaniska trädgården
- 5% Evolutionsmuseet
- 5% Katalin
- 2% Fredens Hus
- 2% Stenhagens kultur- och bildningscenter

3. Innehåll är allt!

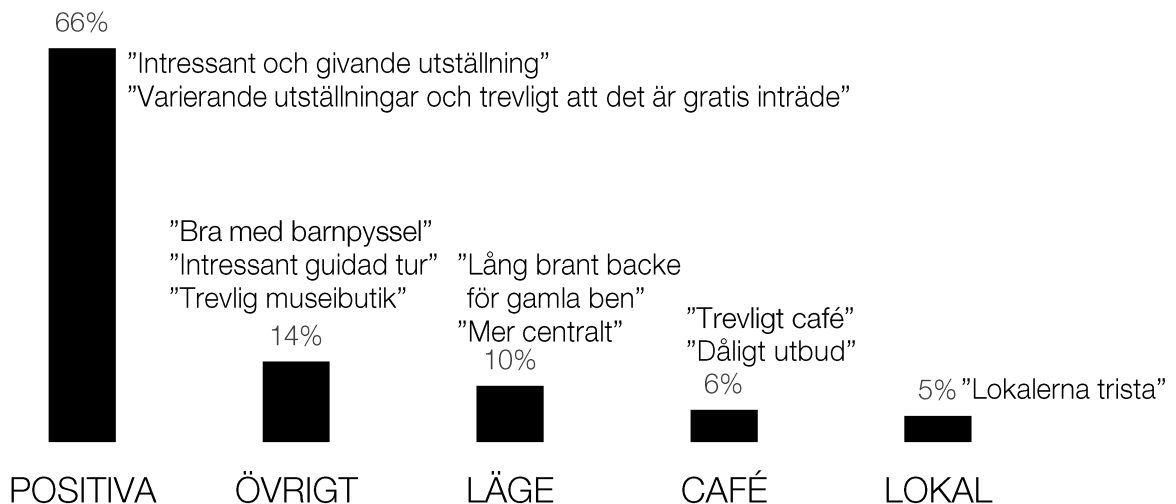
Fler än hälften av Uppsalaborna besöker konstmuseum baserat på innehåll. Detta innefattar bra utställningar, intressant konst och särskilda genrer.

En mindre andel anger lokalens interiör och läge som viktiga faktorer (13%) medan pris framkommer hos en annan grupp respondenter (8%). Café, pub och bar omnämns ett fåtal gånger, i regel som något positivt.

4. En dryg tredjedel av Uppsalaborna har besökt Uppsala Konstmuseum det senaste året

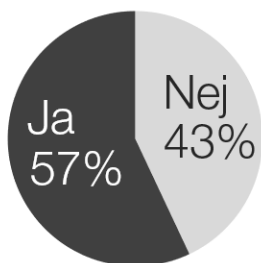

Av dessa var merparten positiva. De som inte var positiva tillhörde ett av tre olika åsiktskluster, som antingen hade synpunkter på konstmuseets läge, lokalens interiör eller cafét.

**5. Drygt hälften av Uppsalaborna vet var konstmuseet ligger.
"Mer centralt läge" - mest framträdande åsikt hos de som
förespråkar ny placering.**

Vet du var Uppsala konstmuseum ligger?

Om nej: Det ligger i Uppsala Slott. Tycker du att det är en bra placering för ett konstmuseum?

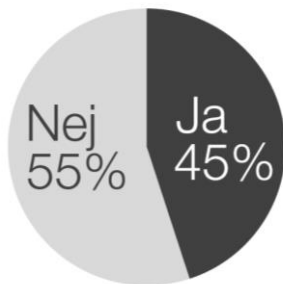

Strax över hälften vet var konstmuseet ligger. Av de som inte vet var konstmuseet ligger så anger majoriteten att Uppsala Slott är en bra placering.

I stort sett samtliga av de som anser att det inte bör ligga vid Uppsala Slott nämner en mer central placering som önskvärd.

6. Brukar du besöka konstmuseer på andra platser utanför Uppsala?

Knappt hälften av Uppsalaborna besöker konstmuseer utanför Uppsala.

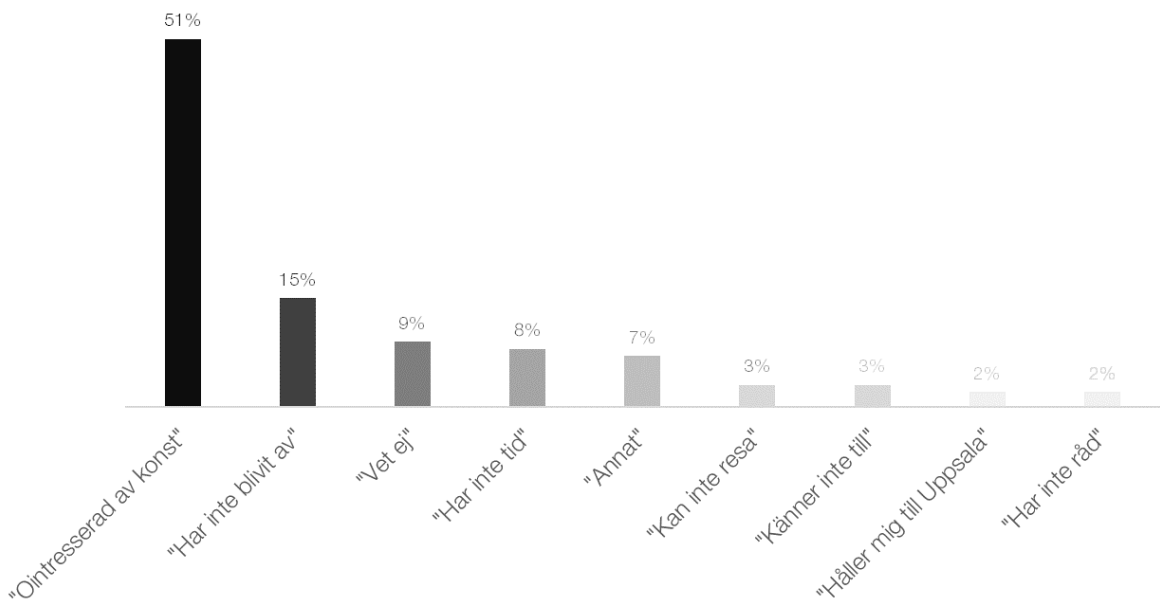

De flesta besöker konstmuseer i Stockholm, typiskt Moderna museet och Nationalmuseum.

Om Ja, vilka gillar du bäst?

De som inte besöker konstmuseum utanför Uppsala anger följande anledningar:

7. Stora skillnader mellan olika besökarkategorier

Pris är endast viktigt för studenter, medan plats i princip bara tas upp av pensionärer.

Pris – nämns endast av studenter

STUDENTER

"Ifall biljetten inte skulle vara så dyr"	"Fri entré"	"Gratis inträde"	25%
---	-------------	------------------	-----

PENSIONÄRER

"Fri entré"	5%
-------------	----

FÖRVÄRVSARBETANDE

0%

Konstmuseets placering - bara viktigt för pensionärer

PENSIONÄRER

"Konstmuseet ligger ocentralt och svårt att nå på höjden"	"Bättre bussförbindelser"	25%
---	---------------------------	-----

FÖRVÄRVSARBETANDE

"Centralt läge"	6%
-----------------	----

STUDENTER

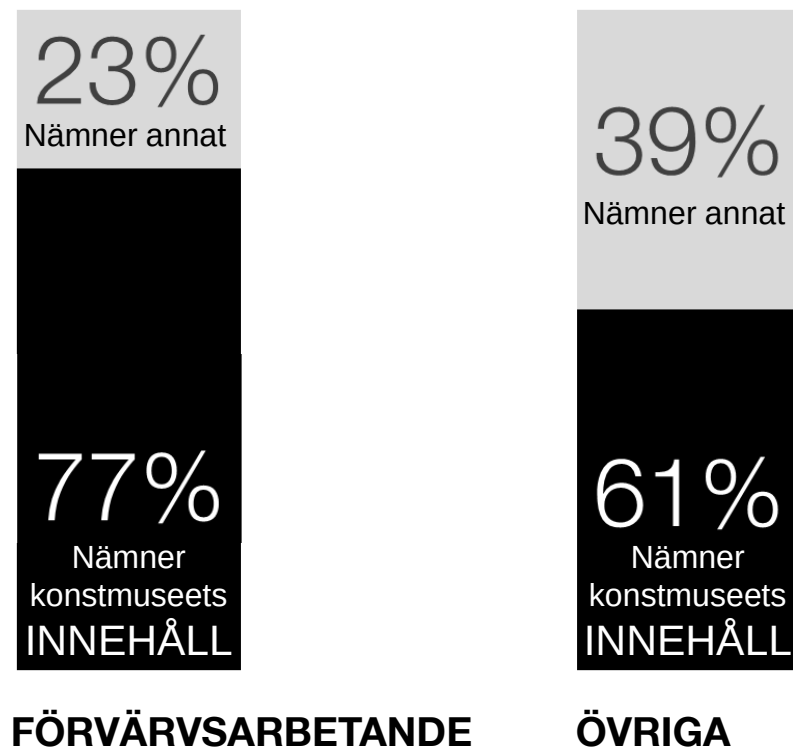
0%

8. Innehåll - extra viktigt för förvärvsarbete

Vid jämförelse mellan besökarkategorier framträder innehåll som extra viktigt för de som arbetar.

"Större utbud"
"Rätt typ av konst"
"Intressanta utställningar"

För denna grupp är varken pris eller plats relevant. Då de har begränsat med tid förstärks istället vikten av innehåll.

Förvaltning eller nämnd eller enhet
Rapport

Datum:
2019-12-10

Diarienummer:
KSN-2018-1069

Handläggare:
Sofie Blomgren

Version/DokumentID:

Dialogmöten med föreningsliv och andra intressenter

Under november 2019 genomfördes ett antal medborgardialoger där föreningar och organisationer fick träffa representanter från utredningen i enskilda möten.

Inbjudan till mötena skickades ut till alla föreningar som är knutna till Uppsala kommuns samverkan med föreningslivet, LÖK (Lokal överenskommelse med föreningslivet), föreningar och konstnärer som medverkat i förstudien, via uppsala.se samt genom en annons i UNT.

Totalt nio möten genomfördes under perioden. Utöver detta var det en konstnär som inte kunde träffas på plats och som skickade in sina synpunkter via mail.

Sammanfattning av inkomna synpunkter

Verksamhet

- Museets inriktning bör vara mångkulturell och vända sig till besökare i alla åldrar.
- Det är viktigt att våga och kunna fokusera på konstnärer med hög verkshöjd som en del av basutställningarna.
- Utställningarna ska vara av både internationell klass och lokal klass.
- Museet bör fungera både som museum och konsthall och båda funktionerna bör vara på samma plats, helst i ett nybyggt museum.
- Ett nytt konstmuseum skulle kunna visa samtidskonst och samlingarna kan vara kvar på slottet.
- Idag är det mycket separatutställningar, borde vara mer curaterade utställningar.
- För att jobba med utställningarna måste man ha en bredare personalgrupp för att få in flera perspektiv.
- Konstmuseet borde ha länskonstansvar.
- Det är intressant med ett konstmuseum ur ett brett folkhälsoperspektiv. Det är viktigt att det är lättillgängligt på olika sätt och att det är fräscht t.ex utifrån besökare med olika tvångssyndroms behov.
- Det är viktigt att hitta mötesplatser som känns välkomnande. Det är viktigt att människor med psykisk ohälsa är en del av sammanhanget, att det finns aktiviteter och utställningar som tilltalar flera grupper.

- Det är viktigt att utställningarna speglar samhället, och kan vara en del i ett folkhälsoarbete. Det är viktigt att besökarna får vara med och vara delaktiga och påverka på olika sätt.
- Ett museum ska ha Artist in residence och det ska finnas en gästateljé med projektrum.
- Det är viktigt att försvara kontens egenvärde.
- Ett nytt museum bör byggas inifrån och ut, det vill säga utgå från verksamheten och samlingarna, befintliga och framtida.
- Jobba med teknik, AR och VR, blanda autentisk konst med riktiga verk.
- Museet bör ha fri entré.

Samlingarna

- Saker som missades i förstudien var samlingens volym och kvalitet. Framöver borde museet köpa in konst med verkshöjd och bygga en samling med höjd.
- Som medborgare är det svårt att veta inriktningen på inköpen gällande samlingarna. Det saknas en plan och tydlighet.
- Använd samlingarna i dialog med nya konstnärer och verk.

Samarbeten

- Intensifiera kontakten med konstvetenskapliga institutionen. Det är viktigt med bra utbildad personal.
- Man ska inte låsa sig vid en samverkan med Upplandsmuseet, kyrkan etc. Bättre att samarbeta när det finns behov.
- Tror inte på att ha en konferensanläggning som på UKK, det tar över de publika intressena. Samarbeten är däremot bra.

Programverksamhet

- Det är för mycket musikfokus idag, mer konserter än konst i programpunkterna. Mer program kring konst behövs, det måste finnas program för de som är specialintresserade.

Konstpedagogik

- Det borde finnas guider som har annat modersmål än svenska.
- Besöksgruppen barn syns inte i det här huset. De bor i källaren. Verkstaden borde ligga mitt i huset, man ska kunna se barnen när de håller på.
- Ett nytt museum ska ha en spetskompetens gällande pedagogik, förankra det i universitetet och forskning. KI har ett projekt som heter Den kulturella hjärnan, evidens på att konst i alla former gynnar människans psykiska välbefinnande. Det går att se forskning och seminarier på webben.
- Intressant att även synliggöra den konstnärliga processen. Ska finnas möjlighet att arbeta med större verk.
- Ett nytt konstmuseum som kan tala för sig blir intressant för människor. Viktigt att få in samtalet i en utställningsverksamhet.
- Jobba med ljud och ljus för att förstärka konsten. Ta in andra konstformer.
- Förevisa och återuppleva skapandet av verk genom teknik, t.ex hologram.
- Jobba med alla sinnen, det hjälper hjärnan att bygga upplevelsen till något större.

Byggnad och lokalisering

- Utlys en internationell arkitekturtävling.
- Bygg ett nytt museum på hamnplan, bra plats med bra flöden av människor.

- Teater, bibliotek och musik har fått egna hus. Samma bör gälla för konsten. Man kan designa ett nytt hus exakt som man vill ha det.
- Det behövs mer yta än de 4000 kvm för nytt museum som nämns i förstudien.
- Magasinet bör ligga i huset och verken ska finnas i en databas.
- Det är dålig akustik i museet idag. Det behövs klimatanpassning och förstärkt säkerhet.
- Det ska vara skiftande takhöjd och fönster ut mot omgivningen. Det ska vara lättåtkomligt från gatan.
- Det känns som att man gör innehållet mer betydelsefullt än placeringen. Ingen klagar på innehållet idag, däremot klagar många på placeringen. Det är ingen som slinker in i museet idag.
- Huvudsaken att museet kommer bort från slottet, ner på stan. Ska vara utställningar av olika karaktär och med verkshöjd. Universitets konstsamling ska in på konstmuseet för att man ska kunna jämföra nutida konst med äldre konst. Samma sak med lokal konst med regional konst.
- De fria aktörerna behöver få tillgång till lokaler och lokalerna måste uppfylla konstnärernas behov med verkstad, ateljé, hörsal och öppen arbetsplats.
- Placera verkstaden mitt i huset, ska inte vara i källaren.
- Vill ha ett nybyggt och osnyggt museum. Det måste gå att skapa och koppla av och ska inte skicka skrämmande signaler.
- Ett museum i en borg är motsägelsefullt, en borg utstrålar makt. Är inte välkomnande. Stor tung port. Det ska vara enkelt att gå in.
- En cool arkitektur gör att vi får fler som besöker museet, men det viktigaste är innehållet.
- Det är viktigt att utnyttja stadens och regionens lägen rationellt. Slottet är för otillgängligt och lokalerna är för oflexibla. Det är viktigt för en ords attraktivitet som besöksplats, stimulerar kreativitet och inspiration, har en stor betydelse för att rekrytera välutbildad arbetskraft. Kvarteren vid ån ligger nära centrum, resecentrum, sjukhus, universitet m.m. Stadskärnan behöver förlängas, läget är strategiskt. Slottet är utmärkt som ett historiskt museum, inte som ett konstmuseum.
- Klustra flera kulturverksamheter. Upplandsmuseet har inte sammanhängande lokaler och är oflexibla. Klustra Fredens hus, konst, dansens hus, stadsmuseum m.m. Samutnyttja lokaler. Det går att skapa ett attraktivt centrum vid Ångkvarn.
- Det är en ojämn fördelning på sport- och idrottsfastigheter vs kulturfastigheter i kommunen.
- Regionen och staden har mycket att vinna på en strategisk placering och utveckling av ett kulturkluster.
- Konstmuseet idag är svårtillgängligt för människor med olika funktionshinder. Ångkvarn är tillgängligt på ett annat sätt, ligger i marknivå.
- Det är bra att inte allt ligger i centrum.
- En bergbana skulle skapa bättre tillgänglighet som skulle kunna ta emot människor med olika funktionshinder. Det är ofta svårt att tillgänglighetsanpassa en gammal byggnad.
- Det är diskriminerande med olika ingångar för besökare med olika kapacitet. Ska vara en demokratisk ingång. Finns ingen kommunikation till borggården, fanns från början.
- Skulle vara bra med en shuttlebuss.

- Konstmuseet på slottet har blivit bättre sedan caféet och hörsalen tillkommit.
- Magasinet är undermåligt, lokalen är för trång. Det ska vara rymligt och finnas gott om plats. Våningarna är väldigt avskilda från varandra, om det är fullt på vån 4 märks det inte på bv. Ha så mycket som möjligt av den öppna verksamheten på bottenplan.
- Placera ett nytt konstmuseum för samtidskonst vid ån, t.ex vid Fyrstorg. Flytta torghandeln till S:t Eriks torg. Närhet till Upplandsmuseet, kanske kan dela resurser.
- Ett nytt konstmuseum borde ligga centralt eller väldigt perifert, ska vara lättillgängligt.
- Det behövs platser för amatörer att visa sina verk. Det vore intressant med en pop up-lokal där vem som helst kan hyra in sig. Kan vara olika typer av konstformer, kläddesign m.m.
- Det är viktigt att kunna ta in och ut större verk i museet, det går inte idag.
- Gör slottet mer öppet och publikt.
- Befintlig Museiverksamhet, samlingar och samtida bildkonst skulle kunna stanna kvar på slottet och hela slottet bör göras mer tillgängligt för turister och historiskt intresserade. Skapa ett helt nybyggt Konst- och kulturhus (Uppsala Performing Arts Center). Uppsala Performing Arts Center är hem för de Samtida Konstformerna och kan fungera som en plattform för produktion, residens och samarbetspart med andra produktionsplattformar i världen.
- Uppsala Performing Arts Center kunde ha ateljéer, projektrum med tillstånd att smutsa ner. Konsthall och tre scenrum med god utrustning och som kan fungera för alla de samtida konstformerna och som den gästspelscen för dans som idag inte finns i Uppsala. Två mindre salar och det största gärna 300m² och 6 m takhöjd och helt fri yta. Möjlighet till ljud, ljus och diverse upphängningar av olika slag. Flexibel gradäng. Ljusinsläpp OK, men också bra mörkläggningsmöjligheter.
- Bygg ett nytt kulturhus som delas med Konstmuseet, men med egen budget och egen personal. Helheten blir då ett Konst- och kulturhus. Detta kan vara konsthall och scen för scenkonst/dans i samma byggnad, flexibel och inspirerande miljö.

Övrigt

- Rapporten borde bli offentlig innan politikerna binder upp varandra.
- Utredningsrapporten bör publiceras med information om när medborgarna senast är välkomna att höra av sig med synpunkter inför politikernas ställningstagande.
- Kommunen borde ha haft med en person från det fria kulturlivet i arbetsgruppen och arvoderat den personen.
- Det måste finnas en servering som är öppen, inte som på UKK i samband med konserter.
- Det är viktigt att Uppsala satsar på kvalitet och framtidssatsningar inom kulturområdet. Det skickar bra signaler till företag, forskare m.fl. Bra mötesplatser för kvalificerade människor gagnar Uppsala.
- Det finns ett könsperspektiv i satsningarna mellan kultur och idrott. Fler kvinnor som är kulturintresserade och fler män som är intresserade av idrott. Integrationsperspektivet är viktigt, så även hållbarhetsfrågan.
- Uppsala har en viktig roll som regioncentrum

Medborgardialog

Intervjuer med museibesökare

Maja Lundquist & Lovisa Biwall Sandberg
Kommunledningskontoret

7 november 2019

Uppdraget

Under två veckor i oktober 2019 har vi, Maja Lundquist och Lovisa Biwall Sandberg, intervjuat museibesökare på Uppsala konstmuseum, Bror Hjorths Hus och Upplandsmuseet.

Intervjuerna utgör en del av medborgardialogen i utredningen om framtida konstverksamhet och lokalisering av Uppsala konstmuseum.

Det här är våra resultat.

Innehåll

1. Resultat

Redovisning av insamlat material.

2. Analys

Analys av redovisat resultat.

3. Valfria frågor från respektive museum

- Uppsala konstmuseum
- Bror Hjorths Hus
- Upplandsmuseet

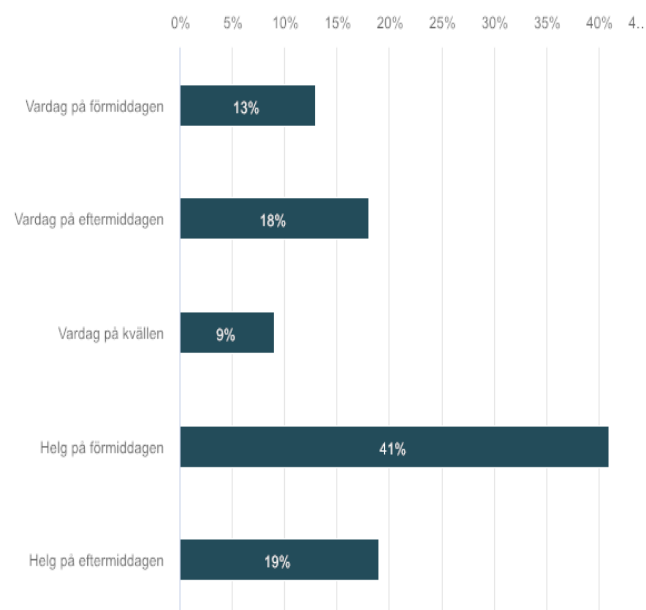
1. Resultat

Frågeunderlag

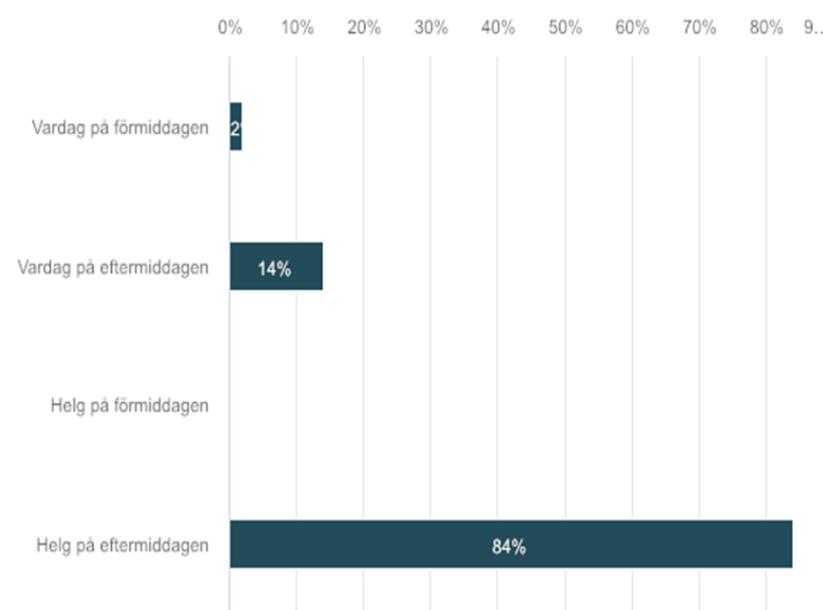
1. Tidpunkt för besöket
2. Postnummer/annat land än Sverige
3. Ålder
4. Vad har du för förväntningar på dagens besök?
5. Vad tycker du att en perfekt museiupplevelse ska innehålla?
6. Vilka olika typer av aktiviteter skulle förhöja din museiupplevelse?
7. Valfri fråga från respektive museum (se avsnitt 3).

Tidpunkt för museibesöket

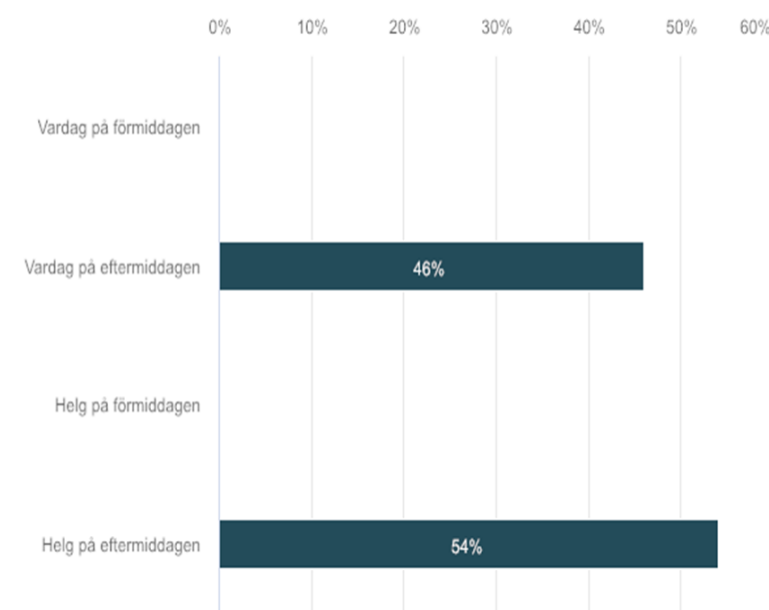
Uppsala konstmuseum

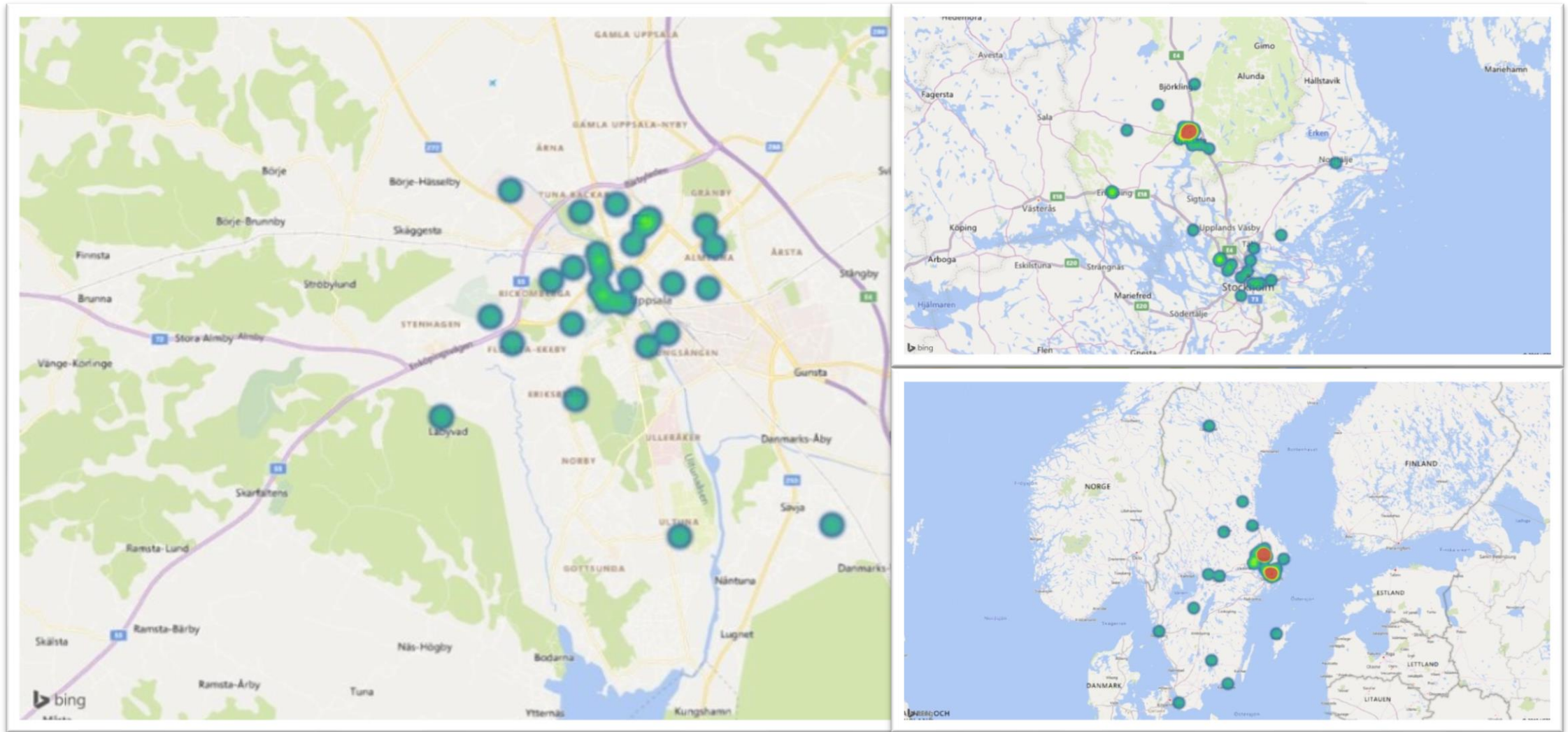
Bror Hjorths Hus

Upplandsmuseet

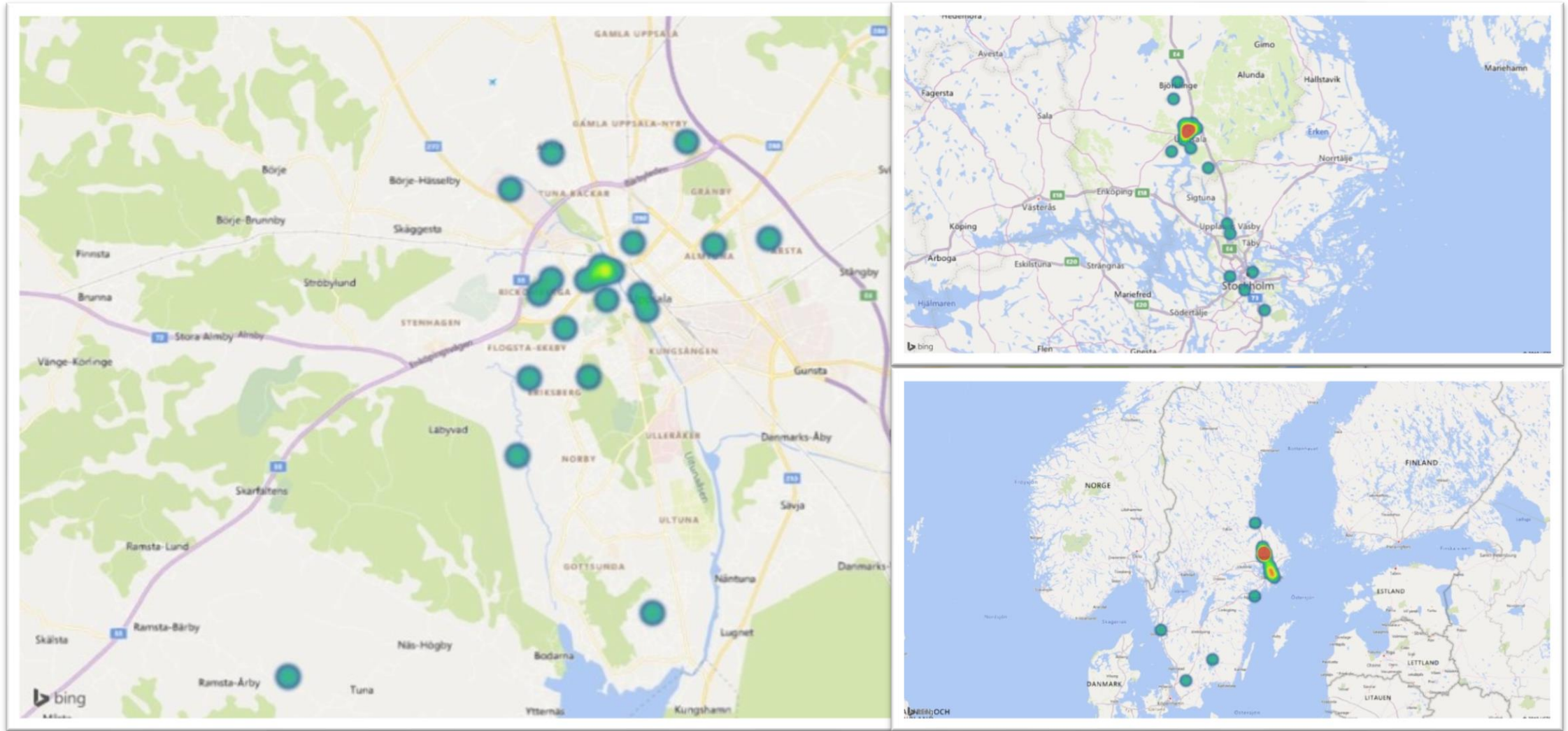

Uppsala konstmuseums besökare bosatta i Sverige

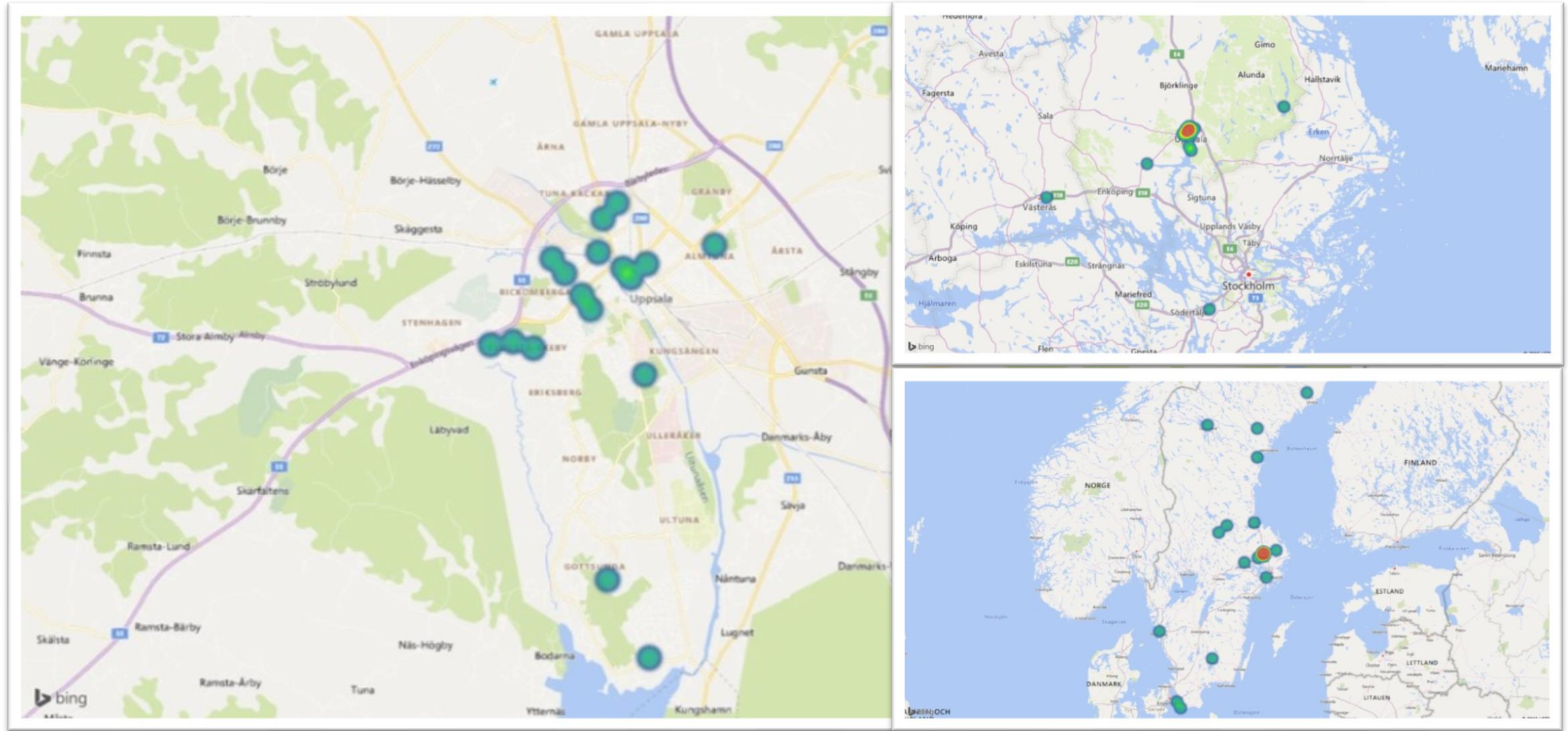
Besökare bosatta i annat land än Sverige: 19 st (19,19 %).

Bror Hjorths Hus besökare bosatta i Sverige

Besökare bosatta i annat land än Sverige: 0 st (0%).

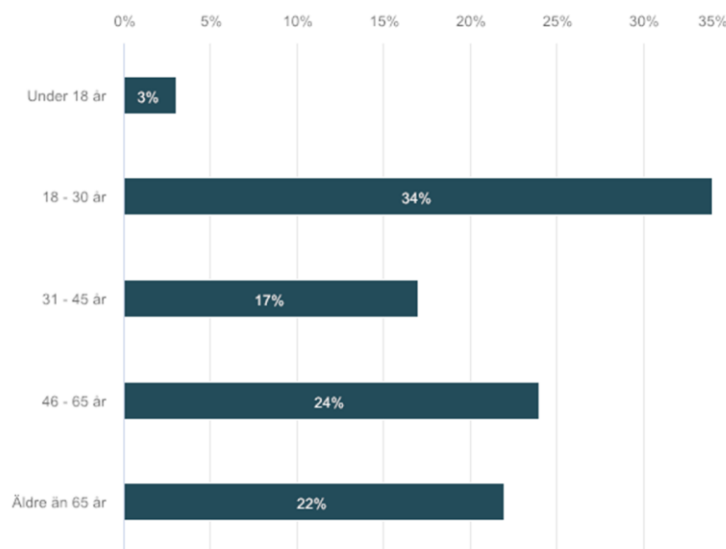
Upplandsmuseets besökare bosatta i Sverige

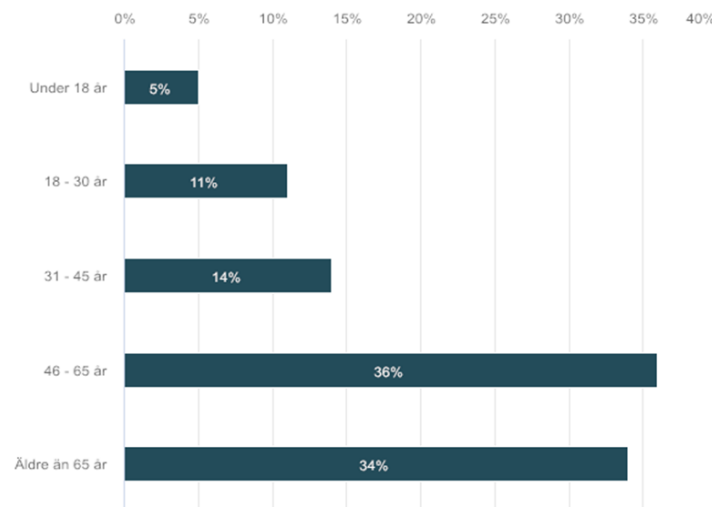
Besökare bosatta i annat land än Sverige: 2 st (4,35%).

Besökarnas ålder

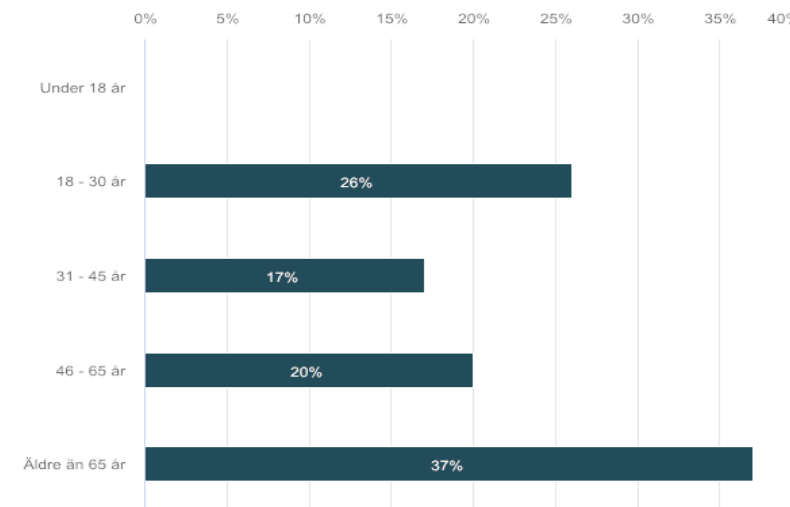
Uppsala konstmuseum

Bror Hjorths Hus

Upplandsmuseet

Uppsala konstmuseum: Vad har du för förväntningar på dagens besök?

Vanligt förekommande svar

- Besöka slottet för att lära mig mer om Uppsalas historia och Gustav Vasa.
- Nyfiken på utställningen
- Inga alls

Förekommande svar

- Uppleva något nytt, intressant och spännande.
- Bli berörd och inspireras
- Tid att umgås

Sällan förekommande svar

- Bra konsert
- En upplevelse
- Samhällsförankring

Bror Hjorths Hus: Vad har du för förväntningar på dagens besök?

Vanligt förekommande svar

- Bra upplevelse för konstskolebarnen.
- Nyfiken på den pågående utställningen.

Förekommande svar

- Ta del av nya och spännande upplevelser.
- Här med öppet sinne och hoppas på att bli berörd.

Sällan förekommande svar

- Kombination av konst och poesi.

Upplandsmuseet: Vad har du för förväntningar på dagens besök?

Vanligt förekommande svar

- Lära mig mer om Uppsalas historia.
- En rolig upplevelse för barnen.

Förekommande svar

- Nyfiken på utställningarna, i synnerhet 100% kamp.
- Inga förväntningar

Sällan förekommande svar

- Se hantverk
- Bra information på engelska.

Uppsala konstmuseum: Vad tycker du att en perfekt museiupplevelse ska innehålla?

Vanligt förekommande svar

- Lättillgänglighet
- Övriga svar
- Helhetsupplevelse
- Aha-upplevelser
- Beröra flera sinnen
- Lärorienterat

Förekommande svar

- Lockande atmosfär
- Äldreanpassat
- Variation och kontraster
- Historia och kultur

Sällan förekommande svar

- Välhängda utställningar
- Gratis entré
- Bakgrundsljud och ljus

Bror Hjorths Hus: Vad tycker du att en perfekt museiupplevelse ska innehålla?

Vanligt förekommande svar

- Lättillgänglighet
- Mysigt och vacker miljö
- Väcka känslor, tankar och diskussion.
- Övriga överraskningsmoment
- Lärorikt

Förekommande svar

- Avkopplande och inspirerande.
- Beröra flera sinnen.
- Aha-upplevelse
- Helhetsupplevelse
- Guidade turer och visningar.
- Spännande och intressant konst

Sällan förekommande svar

- Aktivt och föränderligt museum.
- Det ska inte krävas några förkunskaper.
- Kunnig personal

Upplandsmuseet: Vad tycker du att en perfekt museiupplevelse ska innehålla?

Vanligt förekommande svar

- Samhällsförankring och historia
- Lättillgänglighet
- Lärorikt och intresseväckande.
- Överraskningsmoment
- Aha-upplevelse
- Helhetsupplevelse

Förekommande svar

- Gemensamma aktiviteter för vuxna och barn.
- Genomtänkta utställningar med röd tråd.
- Ska tillfredsställa så många som möjligt.
- Äldreanpassat

- Bli berörd
- Aktuell och unik utställning.

Sällan förekommande svar

- Tydlig information på engelska.

Uppsala konstmuseum: Vilka olika typer av aktiviteter skulle förhöja din museiupplevelse?

Vanligt förekommande svar

- Fika
- Museishop
- Mötesplats
- Interaktiv konst
- Toaletter

Förekommande svar

- Restaurang
- Aktiviteter för alla smaker: dans, teater, föreläsningar, konserter, performance art och workshops.
- Visningar, introduktioner och konstnärssamtal.

Sällan förekommande svar

- Bra marknadsföring
- Pedagogisk verksamhet

Bror Hjorths Hus: Vilka olika typer av aktiviteter skulle förhöja din museiupplevelse?

Vanligt förekommande svar

- Fika
- Museishop
- Interaktivitet
- Skapa själv
- Mötesplats

Förekommande svar

- Restaurang
- Aktiviteter för alla åldrar.
- Konstnärssamtal och seminarium

Sällan förekommande svar

- Konstskola för vuxna.
- Audioguide
- Musik och workshops

Upplandsmuseet: Vilka olika typer av aktiviteter skulle förhöja din museiupplevelse?

Vanligt förekommande svar

- Fika
- Museishop
- Interaktivitet
- Toaletter
- Trevlig lokal/miljö och utsikt.

Förekommande svar

- Restaurang
- Plats för reflektion.
- Guidade turer

Sällan förekommande svar

- Aktiviteter för alla smaker: teater, dans, musik och föreläsningar.

2. Analys

Besökarnas ålder

Uppsala konstmuseum

Under 18 år:	3 %
18-30 år:	34 %
31-45:	17 %
46-65:	24 %
Äldre än 65 år:	22 %

Bror Hjorths Hus

Under 18 år:	5 %
18-30 år:	11 %
31-45 år:	14 %
46-65 år:	36 %
Äldre än 65 år:	34 %

Upplandsmuseet

Under 18 år:	0 %
18-30 år:	26 %
31-45 år:	17 %
46-65 år:	20 %
Äldre än 65 år:	37 %

På följande två bilder har vi analyserat besökarna baserat på deras ålder. För att kunna analysera och jämföra på ett bra sätt har vi valt att slå ihop de fem åldersgrupperna till två (0-45 år och äldre än 45 år).

I den första gruppen återfinns två huvudsakliga kategorier vars åsikter till viss del skiljer sig åt. Kategorierna utgörs av småbarnsfamiljer och vuxna i samma åldrar utan barn. I den senare gruppen finner vi en mer erfaren skara museibesökare som har uttryckt liknande visioner, men olika behov.

Besökare i åldern 0-45 år

Vi har observerat att Upplandsmuseet och Bror Hjorths Hus ofta besöks av småbarnsfamiljer. I dessa fall har vi valt att intervjua föräldrarna, som i många fall befinner sig i åldersspannet 31-45 år. Föräldrarna förväntar sig barnvänliga museer som erbjuder barnverksamhet. De efterfrågar fler aktiviteter och utställningar som barn och vuxna kan ta del av tillsammans. Barnen besöker främst museerna för att delta i pedagogisk verksamhet eller för att leka.

I åldersgrupperna 18-30 och 31-45 år finns många förstagångsbesökare som inte har några förväntningar alls. De som har uttryckt förväntningar har ofta ett stort konstitntresse med önskemål om fler moderna och tekniska effekter så som bakgrundsljud, ljussättning och audioguider, gärna i kontrast med en äldre och anrik miljö.

Besökare i åldern 46 år och äldre

I de två äldre ålderskategorierna är många vana museibesökare med ett stort intresse för konst. I åldersgruppen 46-65 år finns många konstmedvetna personer som besöker museerna regelbundet. När de kommer till museet förväntar de sig att bli berörda och överraskade av konsten. Efter att ha tagit del av utställningen vill de reflektera över konsten tillsammans med sitt sällskap, gärna i en trivsamt miljö över en god kopp ekologiskt kaffe.

Samma förväntningar gäller för besökare över 65 år. En tydlig skillnad mellan dessa åldersgrupper är dock behovet av ett lättillgängligt och äldreanpassat museum. Enligt dem skulle museet bli mer lättillgängligt och äldreanpassat om det har ett centralt läge, bra belysning och fler sittplatser. Vidare måste konstens infotexter sitta i läsvänlig höjd (ej nere vid golvet), med tydligare läsbarhet i form av större text och mörk text på ljus bakgrund. Dessa åldersgrupper besöker museet på vardagar, i högre utsträckning än övriga åldrar, och i samband med arrangerade tillställningar, till exempel tisdagsjazzen på konstmuseet.

Besökare från Uppsala vs. Stockholm

Uppsala konstmuseum

Totalt: 98 st
Uppsala: 47 st (47,9 %)
Stockholm: 14 st (14,2 %)

Bror Hjorths Hus

Totalt: 44 st
Uppsala: 30 st (68,1 %)
Stockholm: 7 st (15,9 %)

Upplandsmuseet

Totalt: 46 st
Uppsala: 23 st (50 %)
Stockholm: 2 st (4,3 %)

Besökare från Stockholm besöker museerna mer spontant utan några särskilda förväntningar, medan Uppsalaborna har större vetskap om vad museerna erbjuder, baserat på tidigare besök. Utifrån resultatet tänker Stockholmlarna mer utanför boxen när det kommer till den perfekta museiupplevelsen. Till exempel genom jämförelser med andra stora museum som Nationalmuseum, Moderna museet, Fotografiska och Louvren. När Uppsalaborna talar om sin perfekta museiupplevelse utgår de i större utsträckning från det museiutbud som finns tillgängligt i Uppsala idag. Uppsalaborna förespråkar också fler aktiviteter i museiprogrammet medan Stockholmlarna lägger större vikt vid bra restaurang- och cafémöjligheter samt en välsorterad museishop. Intressant är också att Stockholmlarna uppger att de inte har nåtts av någon marknadsföring inför sitt museibesök.

Besökare bosatta i Uppsala

Uppsala konstmuseum

Totalt: 98 st
Uppsala: 47 st (47,9 %)

Bror Hjorths Hus

Totalt: 44 st
Uppsala: 30 st (68,1 %)

Upplandsmuseet

Totalt: 46 st
Uppsala: 23 st (50 %)

Utifrån värmekartorna framgår att museibesökarna som bor i Uppsala främst är bosatta i områdena Luthagen, Rickomberga, Svartbäcken, Innerstaden, Fålhagen, Ekeby – Flogsta, Kåbo och Eriksberg. De områden som är underrepresenterade i resultatet är Gottsunda, Sävja, Norby, Gränby, Ulleråker, Gamla Uppsala – Nyby, Årsta och Uppsalas övriga ytterområden. För att få en bild av varför vissa områden är överrepresenterade respektive underrepresenterade har vi utgått från Uppsala kommuns sociala kompass. En slutsats skulle kunna vara att en stor del av besökarna bor i områden där median-inkomsten är hög och där en stor del av invånarna har eftergymnasial utbildning. Medan de underrepresenterade områdena i större utsträckning präglas av lägre median-inkomster och har en lägre andel invånare med eftergymnasial utbildning. En annan viktig aspekt att ta hänsyn till är att de överrepresenterade områden ligger geografiskt närmare museerna vilket gör att invånarna har museibesöket närmare till hands. Det kan därför finnas ett behov av museiverksamheter tillgängliga i de underrepresenterade områdena. Ett sätt att locka en bredare målgrupp till de befintliga museerna skulle kunna vara att erbjuda information på flera språk samt ett mer mångkulturellt utbud.

Besökare bosatta utanför Sverige

Uppsala konstmuseum

Totalt: 98 st
Sverige: 80 st (80,81 %)
Annat land: 19 st (19,19 %)

Bror Hjorths Hus

Totalt: 44 st
Sverige: 44 st (100 %)
Annat land: 0 st (0 %)

Upplandsmuseet

Totalt: 46 st
Sverige: 44 (95,65 %)
Annat land: 2 st (4,35 %)

Majoriteten av besökarna till museerna i undersökning är bosatta i Sverige. Resultatet kan dock vara missvisande då intervjuerna genomfördes utanför besöksnäringens högsäsong. En slutsats är att konstmuseet lockar betydligt fler besökare som bor utanför Sverige än vad de andra två museerna gör. Dessa besökares förväntningar skiljer sig från Uppsalabornas (och till viss del från de som bor i övriga delar av Sverige) då de flesta besöker konstmuseet i förhoppning om att få se slottet och lära sig mer om Gustav Vasa. De flesta turister saknar vetskap om att det ligger ett konstmuseum i anslutning till slottet, vilket leder till att museibesöken sker spontant. Även när de har förstått att museet är ett konstmuseum har förväntningarna varit att konsten ska ha historisk anknytning.

Upplandsmuseets besökare har efterfrågat bättre information på engelska.

3. Valfri fråga från respektive museum

Uppsala konstmuseum: Har du tagit del av information om museet inför besöket? Om ja: hur och var?

Antal svar:

97 st

Nej:

54 st

Ja:

43 st

Var har informationen hämtats?

- Hemsidan
- Femina
- UNT
- Uppsalabroschyr
- Nätet
- Lokaltidningar
- Tripadvisor
- Capitoool (reseguide)
- Tips av kompis
- I samband med tidigare besök
- Sociala medier
- Museets program

Bror Hjorths Hus: Vad tänker du på när du hör namnet Bror Hjorths Hus?

- Mysigt
- Skulpturer
- Uppsala
- Natur
- Personen Bror Hjorth
- Lyckad kombination av konstmuseum och konsthälsmuseum.
- Statyn vid stationen
- Folkmusik
- Färgerna
- Huset och hemmet
- Trädgården
- Trevlig och kunnig personal
- Bra läge
- Viktigt för Uppsala

Upplandsmuseet: Vem är du här med och varför kom du/ni hit?

Vem är du här med?

Majoriteten av besökarna som vi har intervjuat har kommit i sällskap med familj och/eller vänner. En stor del av besökarskaran utgörs av småbarnsfamiljer. Några enstaka personer har besökt museet på egen hand.

Även många nyinflyttade som vill lära sig mer om Uppsala.

Varför kom du/ni hit?

- Historieintresserad
- På besök i Uppsala
- Vill se utställningen
- Söndagsaktivitet
- Något att göra en regnig dag.
- Spontanbesök
- Nyfikenhet
- Tips från kollega
- Vill lära mig mer om Uppsalas historia.

Förvaltning eller nämnd eller enhet
Komplettering till utredningsrapport

Datum:
2020-03-12

Diarienummer:
KSN-2018-1069

Handläggare:
Patrik Hesselius och Sofie Blomgren

Version/DokumentID:

Framtidens konstverksamhet

Komplettering till utredningen

Detta dokument är en komplettering till och förtydligande av delar i utredningsrapporten. Båda dokumenten ska läsas tillsammans.

Innehåll

Möjliga inriktningsbeslut.....	2
Lokalisering	2
Utveckling av parkområdet	2
Verksamhetsförstärkning	2
Bakgrund.....	3
Lokaliseringsalternativ	4
Ett nytt museum i centralt eller å-nära läge	4
Ett nytt museum i Uppsala slott.....	8
Konsekvenser beroende på placering.....	11
Vad kostar det?	11
När infaller kostnaderna?	12
Lagen om offentlig upphandling.....	13
Referenser	13
Exempel och inspiration.....	14
Skisser tillgänglighet SFV	145

Möjliga inriktningsbeslut

Vi ser att inriktningsbeslutet bör omfatta två delar:

1. lokalisering
2. utveckling av parkområdet

Lokalisering

Slottet

Om kommunstyrelsen beslutar att gå vidare med Uppsala slott som lokal för Uppsala konstmuseum är nästa steg att utarbeta en krav- och behovslista för lokalerna i syfte att konkretisera utformning och genomförbarhet utifrån de förutsättningar som föreslås i utredningen. Därefter påbörjas en förhandling med Statens Fastighetsverk.

En annan placering

Om kommunstyrelsen vill hitta annan lokalisering än Uppsala slott så föreslås att man beslutar att genomföra en upphandling i konkurrens med tydliga kriterier som inte är allt för begränsande. Det har framförts under utredningens arbete att det efterfrågas en central placering av konstmuseet. Här kommer det behövas förtydligas vad en central placering är. Andra kriterier kring närhet till kollektivtrafik, parkeringsmöjligheter, möjlighet för in- och urlastning samt klimat- och tillgänglighetsanpassade lokaler är några exempel.

En upphandling på detta sätt möjliggör för de alternativen som nämnts i utredningen att vara med, men öppnar upp även för andra fastighetsägare som har fastigheter som uppfyller kriterierna.

Utveckling av parkområdet

En utveckling av parkområdet behöver göras oavsett var Uppsala konstmuseum kommer vara lokaliserat. Däremot påverkar konstmuseets lokalisering vilka åtgärder som ska prioriteras i parken. Det kan också påverka en eventuell förhandling med Statens Fastighetsverk om hur kostnaderna ska fördelas.

Utredningens förslag är att uppdra till stadsbyggnadsförvaltningen att i samråd med Statens Fastighetsverk, utreda vilka insatser som bör genomföras i parkområdet och återsrapportera tidplan, kostnader och förslag på ansvar till kommunstyrelsen för att i nästa steg sedan förhandla kostnader och ansvar med Statens fastighetsverk.

Verksamhetsförstärkning

Ett beslut om utökade lokaler för Uppsala konstmuseum kommer leda till att verksamheten behöver förstärkas och att förstärkningen behöver påbörjas innan de nya lokalerna kan tas i bruk. Verksamhetsförstärkningen är delvis beroende av lokaliseringen. Om en annan plats än slottet beslutas påverkar det hur snabbt en verksamhetsförstärkning behöver göras. Om ett nytt konstmuseum skulle flytta in i nya lokaler innan år 2028 behöver verksamhetsförstärkningen ske snabbare än det som föreslagits.

Om kommunstyrelsen beslutar enligt utredningens förslag att även i fortsättningen låta Uppsala konstmuseum vara lokaliserat på Uppsala slott är utredningens förslag till kulturförvaltningen att utifrån utredningens förslag till verksamhetsförstärkning återkomma med kostnadsbedömningar inför arbetet med mål och budget 2021 – 2023.

Bakgrund

Den 21 november 2018 beslutade kommunstyrelsen att ge i uppdrag till kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att, i samråd med kulturförvaltningen, senast juni 2019 utreda de föreslagna alternativen till placering av konstmuseet, kvarteret Ångkvarnen och kvarteret Hugin.

I uppdraget, KSN-2018-1069, ingick även att beakta Statens Fastighetsverks förslag till ombyggnad och ny gestaltning av Uppsala slott och omgivande miljö, liksom möjligheterna med fortsatt verksamhet i befintlig lokalisering.

Den 13 juni 2019 beslutade kommunstyrelsen att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen att även undersöka placeringen med utgångspunkt från:

- Verksamhet
- Stadsutveckling
- Ekonomi

Även andra placeringar skulle beaktas enligt tilläggsdirektivet. Utredningen skulle presenteras senast februari 2020. Den 29 januari publicerades rapporten på uppsala.se och en presentation av den gjordes på konstmuseet den 9 februari.

Utredningen har i första hand fokuserat på vilken verksamhet ett konstmuseum ska bedriva och vad verksamheten, och därmed konsten, har för behov. Därefter har utredningen tittat på frågor kring stadsutveckling och besöksnäring. Utgångspunkten har varit att Uppsala ska vara en attraktiv stad att bo i och besöka. Ett konstmuseum behöver ha både bra förutsättningar för konsten och för besökare som ska ta del av den.

Klargörande av begreppen konstmuseum – konsthall

Sedan rapporten släpptes har begreppen konstmuseum och konsthall ibland blandats ihop.

- Ett museum är en offentlig eller privat institution som inrymmer en samling av föremål, bilder etcetera inom ett ämnesområde och som visas i permanenta utställningar.
- En konsthall är en lokal för konstutställningar. Dessa utställningar är inte permanenta, utan tillfälliga. Det ger olika konstnärer en chans att visa upp sig. Detta är en av skillnaderna mot traditionella museer, som vanligtvis inte är till för nya och/eller mer okända konstnärer.

I rapporten Framtidens konstverksamhet är det ett konstmuseum som utretts. En konsthall skulle kunna bidra till att skapa fler arenor för konstnärer på olika nivåer. I utredningen ser vi inte att konstmuseet ska samlokaliseras med en konsthall, men ser däremot att kulturnämnden kan fortsätta utreda om en konsthall skulle kunna lokaliseras i ett framtida kulturhus eller i anslutning till andra kulturverksamheter. Det bör också utredas vidare hur konstmuseet kan bedriva pop up-verksamhet på olika platser i kommunen.

Lokaliseringsalternativ

Utredningens lokaliseringsalternativ har utretts utifrån flera aspekter och utifrån sina för- och nackdelar i en sammanvägd bedömning av vad som är bäst för konstmuseets verksamhet, stadsutveckling och besökarna.

Utifrån upphandlingskravet gör analysen jämförelser mellan alternativen:

1. Att vara kvar i Uppsala slott
2. Annan central placering i staden

Ekonomiska avvägningar

Uppsala kommun arbetar för att sänka låneskulden och inför varje lokalanskaffning behöver kommunen göra en ekonomisk avvägning. Vi behöver balansera andelen egna investeringar som leder till ökade lån med hyresavtal där andra äger fastigheten för att hålla lånekostnaderna nere.

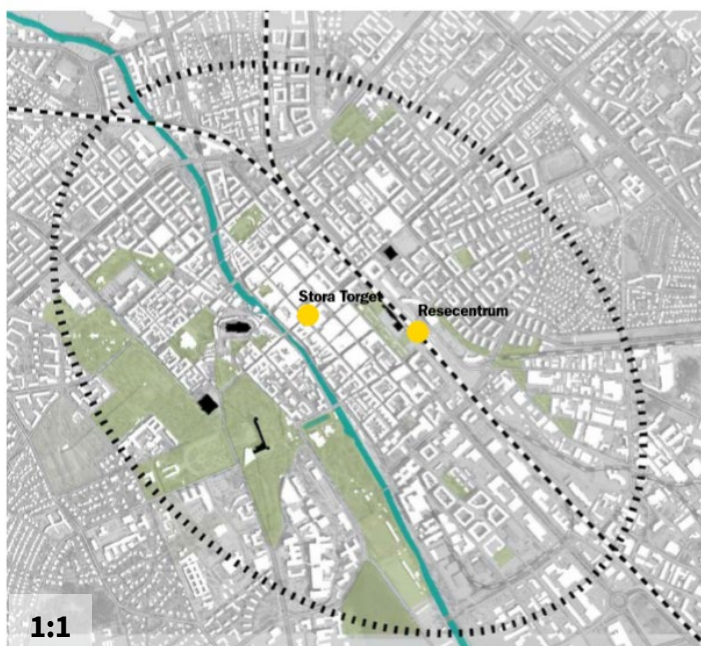
Gällande konstmuseet skulle alternativet vara att köpa en byggnad till marknadspris vilket skulle kräva lånefinansiering. Därför gjordes bedömningen att ingen egen investering skulle göras. I Uppsala kommuns styrdokument *Mål och budget 2020, inriktningsmål 1 - Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi*, finns uppdraget att

- Systematiskt pröva alternativet att hyra lokaler på långa kontrakt istället för att kommunkoncernen bygger och äger själv, utifrån vad som är mest ekonomiskt fördelaktigt. (KS)

Ett nytt museum i centralt eller å-nära läge

I debatten som uppstått efter att utredningsrapporten publicerats och i några av de synpunkter som inkommit finns de som förespråkar ett museum i ett centralt läge.

Vad är då ett centralt läge? I Uppsala kommuns innerstadsstrategi pekas följande område ut som innerstaden: Se bild 1:1. Utredningen utgår från detta område.

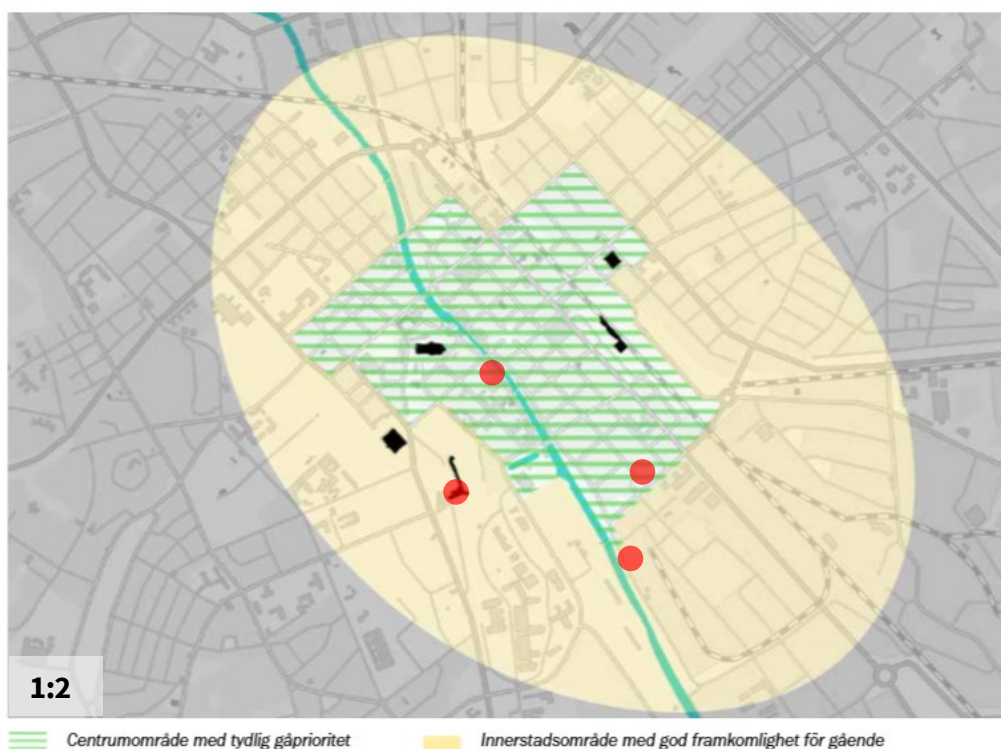
Det finns ingen exakt gräns för var innerstaden börjar och slutar. Avgränsningen ska tolkas som en ungefärlig framtida utbredning av den centrala staden med sitt pulserande stadsliv.

Ett museum i ett centralt och å-nära läge bidrar till att få kulturverksamhet vid å-rummet och kan öka områdets attraktion. En central placering, som till exempel kvarteret Kaniken utgör, kan bidra till en mer levande stadskärna.

Tillgängligheten påverkas både positivt och negativt i ett å-nära läge. Den ökar för gående då det inte är någon höjdskillnad utifrån knypunkter för kollektivtrafiken som Resecentrum och Stora torget. Och den minskar för bilburna besökare beroende på var ett nytt museum skulle placeras utifrån antal parkeringsplatser i centrala Uppsala.

Uppsala kommuns innerstadsstrategi

Uppsala kommuns innerstadsstrategi fastslår att fokus ligger på fotgängarna i innerstaden. Att gå är ett transportsätt som är både attraktivt och hållbart. I det framtida Uppsala, med många fler invånare och besökare, kommer konkurrensen om ytorna i staden att öka. Fler människor på samma yta kräver transportformer som tar mindre plats. Fler människor i innerstaden ställer också allt högre krav på att minska störningar såsom buller, föroreningar och risk för olyckor.

Kvarteret Ångkvarnen

Kvarteret Ångkvarnen omfattar det område i stadsdelen Kungsängen där Lantmännen tidigare bedrev livsmedelsindustri.

Upsala Ångqvarn AB bildades 1875 för att driva industriell kvarnverksamhet i den kvarn som sedan 1864 fanns på platsen. 1901 kompletterades ångkvarnen med en jästfabrik samt ett bränneri. Kring 1940 genomfördes en omfattande modernisering med en ny kvarnbyggnad, flera spannmålssilor och en fabrik. I Upplandsmuseets kulturhistoriska analys över kvarteret värderas att de två aktuella byggnaderna, silon och kvarnen, enligt följande:

- Välbevarad byggnad av högt industri-, arkitektur-, teknik- och samhällshistoriskt intresse.
- En mycket betydelsefull del av berättelsen om den moderna industrikvarnen 1939—1963.
- Av mycket stor betydelse för stadsbilden kring årummet och centrala Uppsala genom sin höjd och orientering.

Båda byggnaderna har fått klassificeringen och bevarandeprioriteringen Röd. Röda byggnader har mycket högt kulturhistoriskt värde och mycket stor betydelse för stadsbilden. De tillhör en prioriterad miljö och berättelse. De har ett stort värde även om alla omgivande byggnader rivs.

Kortaste promenadväg från Resecentrum och Stora torget är 1000 meter utan särskild höjdskillnad. Ett konstmuseum på platsen skulle bidra till att få in kulturverksamhet vid å-rummet och kan öka områdets attraktion. Idag är det inte större naturligt flöde av människor som passerar platsen, men det kan förändras i en framtid då de södra delarna av Uppsala byggs ut och utvecklas. Idag finns inte heller någon busshållplats i närheten.

Ett museum i området har föreslagits lokaliseras till byggnaderna som varit silo och ångkvarn. Båda byggnaderna kräver stora bygginsatser och kan ses som enbart skal som ett konstmuseum ska fogas in i. Ingen byggnadsteknisk undersökning har gjorts på byggnaderna utifrån de behov ett museum har, vilket gör att det finns stor osäkerhet kring hur stora insatser som behöver vidtas och vad kostnaderna kan bli. I området kan det finnas förorenad mark, vilket kan leda till stora saneringskostnader.

Då byggnaderna kan ses som skal som ska inredas och anpassas går det förmodligen att anpassa byggnaderna relativt bra utifrån verksamhetens behov. Hur det kan göras kan vi inte gå in på ytterligare då det skulle kunna påverka en eventuell upphandling. Ett framtida konstmuseum kan vara svårt att expandera ytmässigt på platsen i framtiden, men det är svårt att avgöra det helt i detta läge.

Kvarteret Hugin

Kvarteret Hugin ligger i änden av Kungsängsgatan, vid Hamnesplanaden, Östra Ågatan, Strandbodgatan och Dragarbrunnsgatan. Den befintliga bebyggelsen i kvarteret Hugin uppfördes huvudsakligen under 1970-talet och står idag inför ett omfattande renoveringsbehov.

Ett planprogram togs fram 2017, i programmet formuleras följande vision för utvecklingen av Hugin:

”Kvarteret Hugin ska omvandlas från att ha varit stadens yttre gräns mot ett industriområde till att bli en levande och blandad innerstadsmiljö. Kvarterets läge ger en möjlighet att utvidga stadskärnans stadsliv genom att binda samman den södra delen av Kungsängen med stadskärnan. Programområdet bedöms kunna rymma nya lägenheter, arbetsplatser, centrumverksamheter och förskola som fyller gator och platser med liv. En ny stadsdelspark vid Hamnesplanaden förstärker den gröna länken mellan Järnvägen och Fyrisån. Vid Östra Ågatan möter kvarteret årummet där Hamnplan ska utvecklas till ett finrum för Uppsalaborna i bästa kvällssolsläge.”

I angränsning till området där ett eventuellt konstmuseum kan placeras planeras en cirka 25 meter bred stadsdelspark med gräsytor och lekmöjligheter.

Förorenade jordmassor har påträffats inom stora delar av området. De härstammar främst från cirka 100 år av gastillverkning på fastigheten. Innan byggnadsarbeten kan påbörjas ska marken saneras så att Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning uppfylls.

Kortaste promenadväg från både Resecentrum och Stora torget är 700 meter utan särskild höjdskillnad. Ett konstmuseum i kvarteret Hugin skulle ligga i en siktlinje från Stora torget och knyter ihop Kungsängen med centrum. I närområdet finns Köttinspektionen med bild, konst- och scenkonstverksamhet. Idag finns inget större naturligt flöde av människor som passerar platsen.

Ett nybyggt museum bör vara en märkesbyggnad med höga krav på arkitektur och hållbarhet. Att bygga nytt ger bra möjligheter att planera flöden och logistik, säkerhet och klimatanpassning i enlighet med det som krävs av verksamheten. Med god planering går det också att ha bra koll på byggkostnader och överraskningar kan undvikas. En nybyggd byggnad i detta område kan bli svårt att expandera ytmässigt i framtiden.

Kvarteret Kaniken

Kvarteret Kaniken ligger centralt i Uppsala, 240 meter från Stora torget och 600 meter från Resecentrum. En placering av konstmuseet i kvarteret skulle stödja övrig kommersiell verksamhet i centrum och bidra till en levande stadskärna. Placeringen stödjer en så kallad slink in-effekt då det är ett naturligt flöde av människor i området. Detta kan i sin tur bidra till att verksamheten når nya målgrupper.

I det förslag som skickats in till utredningen finns en ny bro över Fyrisån inritad. Detta är en förändring som utredningen ser som omöjlig att genomföra.

I området är det svårt att lösa behoven av väderskyddad inlastning och logistik på ett bra sätt utan att behöva stänga av en hel gata. Det finns inte heller någon publik yta i anslutning till lokalerna där man koppla den offentliga konsten till museet eller nyttja ytor utanför museets väggar för konst och konstverksamhet.

I de aktuella lokalerna är det en publik verksamhet idag, en biograf, vilket gör att omställningstiden, tiden för ombyggnation, bör vara relativt kort.

Ett nytt museum i Uppsala slott

Uppsala slott är en del av riksintresset för Uppsala stad och en viktig del av Uppsalas karaktär. Uppsala kommun har ett helhetsansvar för all miljö i Uppsala oavsett fastighetsägare och att en så central och viktig del av staden har en verksamhet och ett utförande som bidrar till en levande och vacker stad ligger i kommunens intresse.

Enligt ett avtal mellan staten och kommunen från 1899 upplåts parkområdet runt slottet till staden att förfoga över parkområdet som allmän promenadplats. Kommunen ansvarar också enligt avtalet för skötseln av området.

Byggnaden är centralt placerad, har nära till kommunikationer i ett parkområde med andra besöksmål och stora flöden av människor. Uppsala slott är ett landmärke i staden där de historiska och moderna uttrycken kan mötas.

Parken erbjuder en stor möjlighet att låta konstverksamheten flytta ut i parken och skapa tillgänglighet till konstupplevelser under alla dygnets timmar.

Uppsala slott kan upplevas som otillgängligt och ocentralt. Kortaste promenadväg från Resecentrum är 1 000 meter och en höjdskillnad på cirka 40 meter. Kortaste promenadväg från Stora torget är 850 meter och en höjdskillnad på drygt 30 meter.

Uppsala slott är en monumental byggnad högst upp på Kasåsen där flera historiska händelser utspelat sig. Några av dessa är Sturemorden 1567, Uppsala möte och stadfästandet av reformationen 1593, drottning Kristinas tronavsägelse 1654 samt flera riksdagar. Den sista kröningen på Uppsala slott hölls 1719 då Ulrika Eleonora kröntes. Slottet är statligt byggnadsminne sedan 1935.

1902 flyttade landsarkivet in i den södra flygeln där konstmuseet idag är beläget. De befintliga lokalerna är på många sätt uppskattade och de utredningar som gjorts visar att nackdelarna med museets lokaler kan åtgärdas. Lokalerna anpassades med nya bjälklag och andra nutida ingrepp för landsarkivet i början av 1900-talet. Konstmuseet är idag inrett i arkivlokaler. Delar av lokalerna saknade bjälklag fram till ungefär år 1900, och har efter det börjat användas. Detta gör att det finns möjligheter att ändra lokalerna. Det finns också väggar och delar av slottet som inte får ändras och som ska bevaras, till exempel stuckaturer från 1500-talet.

Statens Fastighetsverk (SFV) är en långsiktig fastighetsägare, vars uppdrag från regeringen är att hållbart förvalta, utveckla och tillgängliggöra unika kultur- och naturmiljöer samt lokaler med samhällsnytta. SFV har genomfört flera projekt där nutida krav på offentlig miljö i historiska byggnader hanterats på ett för byggnaden varsamt sätt och som även tillför upplevelsevärden. Exempel på detta är Nationalmuseum i Stockholm, Bohus fästning, Kalmar slott och Carolina Rediviva.

Då Uppsala konstmuseum är beläget i Uppsala slott idag och har varit det sedan 1995, finns det en god kännedom hos verksamheten om lokalernas svagheter och styrkor. Det finns möjligheter att expandera ytmässigt inom slottet. Att det är en historisk byggnad kan tillföra ytterligare en dimension till konstupplevelsen.

Området runt universitetet och domkyrkan drar besökare och konstmuseets placering i slottet kan bidra till utveckling och attraktion av slottsparken. Det kan också bidra till en tydligare profil för slottsområdet. Genom den stora utvecklingen i området sydväst om slottet är det ett stort flöde av människor som rör sig förbi slottet. Att ha Uppsala universitet som granne bidrar till möjligheten att tydligare koppla ihop konstmuseet med Uppsala universitet.

Genom satsningen på parkområdet kan konstmuseet erbjuda sina besökare en konstupplevelse redan innan de kliver innanför entrén. Konst i parken innebär även en ökad tillgänglighet då det går att uppleva konst på dygnets alla timmar. Samtidigt blir hela området mer attraktivt.

Tillgänglighet

Sverige ställde sig bakom den av FN antagna konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning år 2008. På en lokal nivå innebär det att Uppsala kommuns verksamheter ska vara tillgängliga för alla människor. Enligt Uppsala kommuns styrdokument Mål och budget ska Uppsala vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet.

Tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet. Grundtanken med tillgänglighet är att utforma samhället så att alla kan delta på lika villkor – oavsett funktionsförmåga. Det gäller både inne- och utemiljö. Utöver den fysiska miljön ska också verksamheters utformning vara tillgängliga och skapa förutsättningar för delaktighet. (Myndigheten för delaktighet 2015)

Tillgänglighet är en allmän princip i funktionsrättskonventionen för att leva oberoende och skapa full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Tillgängligheten ska gälla för alla – oavsett om det handlar om rörelsenedsättning, hörselskada, synskada eller exempelvis intellektuell funktionsnedsättning.

Olika sätt att arbeta med tillgänglighet i och omkring slottet

Exempel på insatser som kan skapa bättre tillgänglighet i och omkring konstmuseet:

- I byggnaden ökar tillgängligheten bland annat genom kontrastmarkeringar akustik och ljus. Nivåskillnader kan utjämnas genom olika innovativa, tekniska lösningar.
- I bifogat förslag på hur tillgängligheten in i slottet kan lösas presenterar Statens Fastighetsverk ett par lösningar på hur tillgängligheten från närmaste busshållplats kan förbättras upp till Borggården samt hur dagens huvudentré kan bli tillgänglig.
- Ökad tillgänglighet från östra sidan kan göras genom till exempel informationsskyltar, taktila modeller och markerade gångstråk med förbättrad markbeläggning vid entréerna till parkområdet. Se bild 1:3.
- Skapa flera vägar upp genom att bygga ett finmaskigt nät av gångar, vägar och trappor.
- Skapa platser för pauser och upplevelser på vägen och en rulltrappa, bergbana eller annat transportsätt upp för backen. Se bild 1:4.

Konsekvenser beroende på placering

- Det finns en förväntan och önskemål om att slottet ska vara tillgängligt för besökare vilket förutsätter en publik verksamhet. Om Uppsala konstmuseum flyttar från Uppsala slott har det till exempel framförts förslag om att ha ett slottsmuseum i konstmuseets nuvarande lokaler. Ett slottsmuseum har dock samma krav på tillgänglighet som ett konstmuseum vilket kräver en anpassning av lokalerna.
- Om konstmuseet flyttar från slottet kommer med stor sannolikhet Fredens hus också flytta som gärna ser en samlokalisering med konstmuseet. Museum Bar & Café skulle slå igen och tillgången till slottet för besökare skulle minska.
- Turistvärdena ökar med slottsalternativet, det medför fler spontanbesök från personer som rör sig i kulturstråket.
- En satsning på parkområdet behövs oavsett lokalisering av konstmuseet. Däremot bör insatserna prioriteras olika beroende på om konstmuseet ligger i slottet eller på en annan plats.
- Vid en flytt omfördelas tid och resurser från utveckling av verksamhet till planering och genomförande av flytt.
- Om ett av de dyrare alternativen beslutas blir det troligtvis mindre pengar till verksamheten som ska fylla byggnaden/lokalerna. Eller så blir totalkostnaden för kommunen högre.
- Det kan ta tid att etablera en verksamhet på en ny plats vilket måste tas med i planering och budgetering.
- Om läget är placerat mitt i ett naturligt flöde där människor rör sig och nära knypunkterna för kollektivtrafik ökar möjligheten till spontanbesökare och att människor ”slinker in”.
- Att bygga upp en verksamhet i nya lokaler är kostsamt. Kraven på att Uppsala konstmuseum ska presentera en attraktiv profil och ett attraktivt innehåll ökar och därmed också kostnaderna.
- Att placera konstmuseet i ett nytt, mer tätbebyggt område, ger också utmaningar. Faktorer som grannar nära inpå, trafik och annan yttre påverkan på verksamheten ökar.

Vad kostar det?

Utredningen föreslår en verksamhetsökning från 10,7 Mkr 2020 till 18,5 Mkr 2028. Investeringarna för ombyggnationen av konstmuseets lokaler i slottet landar på fastighetsägaren. Förhandling av hyran med fastighetsägaren kan göras först efter att en fördjupad studie gjorts om exakt vad som ska göras, när i tid det ska ske och på vilket sätt. Kommunen har gjort en uppskattning av hyreskostnaden utifrån erfarenheter från bland annat andra museer som gjort liknande ombyggnationer och beräknar att hyran ökar från 3,5 Mkr 2020 till 12,6 Mkr 2028 (inklusive magasin). Det finns även kalkyler på vad de olika utvecklingsförslagen för parken kan komma att kosta. Vad som kan genomföras och vem som ska ta kostnaden ska förhandlas med Statens Fastighetsverk som är positiva till att utveckla parken.

Ett riktvärde för att bygga en ny offentlig byggnad är 40 000 kr/kvm. Vad hyran blir är svårt att veta exakt, det beror på vad som ska ingå i hyran och hur konstmuseet utformas. Riktvärdet är beräknat på en byggnad med höga krav på arkitektur och säkerhet där våningsplanen har normal takhöjd. Ett konstmuseum kommer sannolikt behöva dubbel takhöjd i flera av lokalerna, vilket ökar kostnaden.

Kostnaden påverkas även av marknaden i den stad som är aktuell. I Uppsala har vi sett flera exempel på att det är dyrt att bygga nytt den senaste tiden. Ett relativt färskt exempel på en nyuppförd byggnad i ett centralt läge med höga krav på arkitektur och utformning är Juvelen. Juvelen stod klart 2019 har en yta av 8 600 kvm. I byggnaden finns kontor, butik, restaurang med mera. När byggbolaget Skanska sålde Juvelen till Vasakronan 2019 var kostnaden 560 miljoner kronor, vilket motsvarar en kvadratmeterkostnad på 65 000 kr.

I april 2019 låg marknadshyran i centrala mellan 1 400 kr/kvm och 3 000kr/kvm för kontor samt mellan 2 200kr/kvm och 5 000 kr/kvm för butiker. Med tanke på att takhöjden ska vara mellan 4 och 6 meter kommer hyran för ett konstmuseum vara högre än kontor och butiker. Arkitektur och övrig utformning påverkar också hyreskostnaden.

Ett exempel på ett ombyggt och tillbyggt konstmuseum är Hallands konstmuseum som nyöppnade i oktober 2019. Hallands konstmuseum ligger i en byggnad uppförd 1933 som är byggd som ett konstmuseum från början. De åtgärder som genomförts i om- och tillbyggnationen är ökad tillgänglighet, ökad säkerhet, klimatanpassning, omdisponering av ytor, utställningsytor och ny entré. Befintlig yta i det gamla museet var 2 000 kvm och ny yta 1 700 kvm. Kostnaden för renoveringen av befintlig yta låg på 24 500 kr/kvm, kostnaden för byggnation av ny yta på 31 600 kr/kvm. Utöver detta tillkom kostnader för konstnärlig utsmyckning till en kostnad på 25 mkr. Kostnaden för hela om- och tillbyggnationen landade totalt på 40 135 kr/kvm.

Hyresexempel på ombyggda offentliga byggnader:

Nationalmuseum	2 406 kr/kvm
Carolina Rediviva	1 280 kr/kvm
Universitetshuset	1 734 kr/kvm
Accelerator*	2 152 kr/kvm

**Mötesplats mellan samtidskonst och vetenskap, Stockholms universitet*

När infaller kostnaderna?

I utredningen föreslås en stegvis förstärkning av kommunbidraget under perioden 2021–2028 för att stegvis utöka verksamheten vid konstmuseet. Utgångspunkten är att förstärka innehålllet och således museets attraktionskraft under perioden fram till ”nyöppnandet” av de renoverade befintliga lokalerna 2025 och fram till invigningen av det expanderade konstmuseet 2028. Kostnaderna kommer således ökas stegvis under de kommande åren och hyreskostnaderna går upp något 2025 och framförallt 2028.

Om annat alternativ väljs kommer kostnaderna för verksamhetsförstärkningen att kunna följa samma utveckling som för slottet, givet att inflyttning i nya lokaler kan ske först under perioden 2025–2028. Det är således under förutsättningen att fastighetsägaren idag kan utlova nya lokaler för ett konstmuseum som invigs om 5–8 år, och att kommunen först börjar att betala hyra för lokalerna vid invigning. De finns stor risk att fastighetsägarna vill få ekonomi i sina fastigheter tidigare än så och kommer vilja att inflyttning sker tidigare.

En tidigare inflyttning i nya större lokaler kommer inte bara leda till en ökad hyreskostnad tidigare än 2025–2028, utan även verksamhetsförstärkningen kommer behöva ske snabbare för att kunna nyttja de nya lokalerna fullt ut.

För de tre studerade alternativen så bedöms framförallt Kaniken vara den fastighet som fastighetsägaren kommer vilja att kommunen hyr från 2023 när Filmstaden planerar att flytta ut. Utvecklingen av Ångkvarnen kan med stor sannolikhet skjutas på några år, dock kan det påverka hyran för att täcka fastighetsägarens inkomstbortfall. Ett nybyggt museum i kvarteret Hugin kan även det med stor sannolikhet skjutas på inom ramen för fastighetsägarens utvecklingsplan för hela kvarteret.

Lagen om offentlig upphandling

Vilken typ av upphandlingsförfarande som ska användas utvärderas efter att kommunstyrelsen fattat beslut i frågan. Generellt gäller att hyreskontrakt ska upphandlas om omfattande ombyggnader eller nybyggnad ska ske för att lokalen kan tillträdas.

En upphandling/förhandling brukar ta 6 - 9 månader men processen kan ta längre tid vid komplexa upphandlingar. Ett framtida konstmuseum har många parametrar att ta hänsyn till vilket gör att det förmodligen tar längre tid än 9 månader. För framtagande av krav inför upphandling, utvärdering av anbud och tekniskt stöd under förhandling bedömer vi att det behöver kompletteras med extern kompetens. Kostnaden för detta beräknas uppgå till 2 mkr. Om en formell upphandling används och den av någon anledning avbryts utan giltiga skäl kan anbudsgivarna kräva ersättning.

Referenser

- Kvarteret Ångkvarnen i Uppsala, Kulturhistorisk analys, Upplandsmuseet 2016-05-11
- Uppsala kommuns Mål och budget
<https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/kommunens-mal-och-budget/mal-och-budget/inriktningsmal/>
- Uppsala kommuns program för personer med funktionsnedsättning
<https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/publikationer/program-for-full-delaktighet-for-personer-med-funktionsnedsattning/>
- Uppsala kommuns innerstadsstrategi,
<https://www.uppsala.se/contentassets/389166b720314347aabf052b8c37066a/uppsalas-innerstadsstrategi.pdf>
- Upphandlingsmyndigheten
<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/upphandla/>
- Ekonomistyrningsverket
<https://www.esv.se/statlig-styrning/lokalforsorjning/hyra/>
- Funktionsrättskonventionen
<https://guide.funktionsrattskonventionen.se>
- Myndigheten för delaktighet
<https://www.mfd.se>
- Svensk fastighetsmarknad Fokus 24 orter, SVEFA
<https://svefa.se/globalassets/svensk-fastighetsmarknad/svensk-fastighetsmarknad-fokus-24-orter-vt-2019.pdf>

Exempel och inspiration

Tillgängliga kulturhistoriska byggnader och miljöer

http://www.samverkansforum.nu/pls/nvp/Upload.DownloadFileName?CID=647&MID=119&catid=1&filename=/21913/F-1777035376/Tillgangliga_kulthist_byggn_milj.pdf

Projektet Värdig entré

<https://www.sfv.se/sv/om-oss/uppdrag/tillganglighet/vardigentre/>

Ombyggnation av Hallands konstmuseum

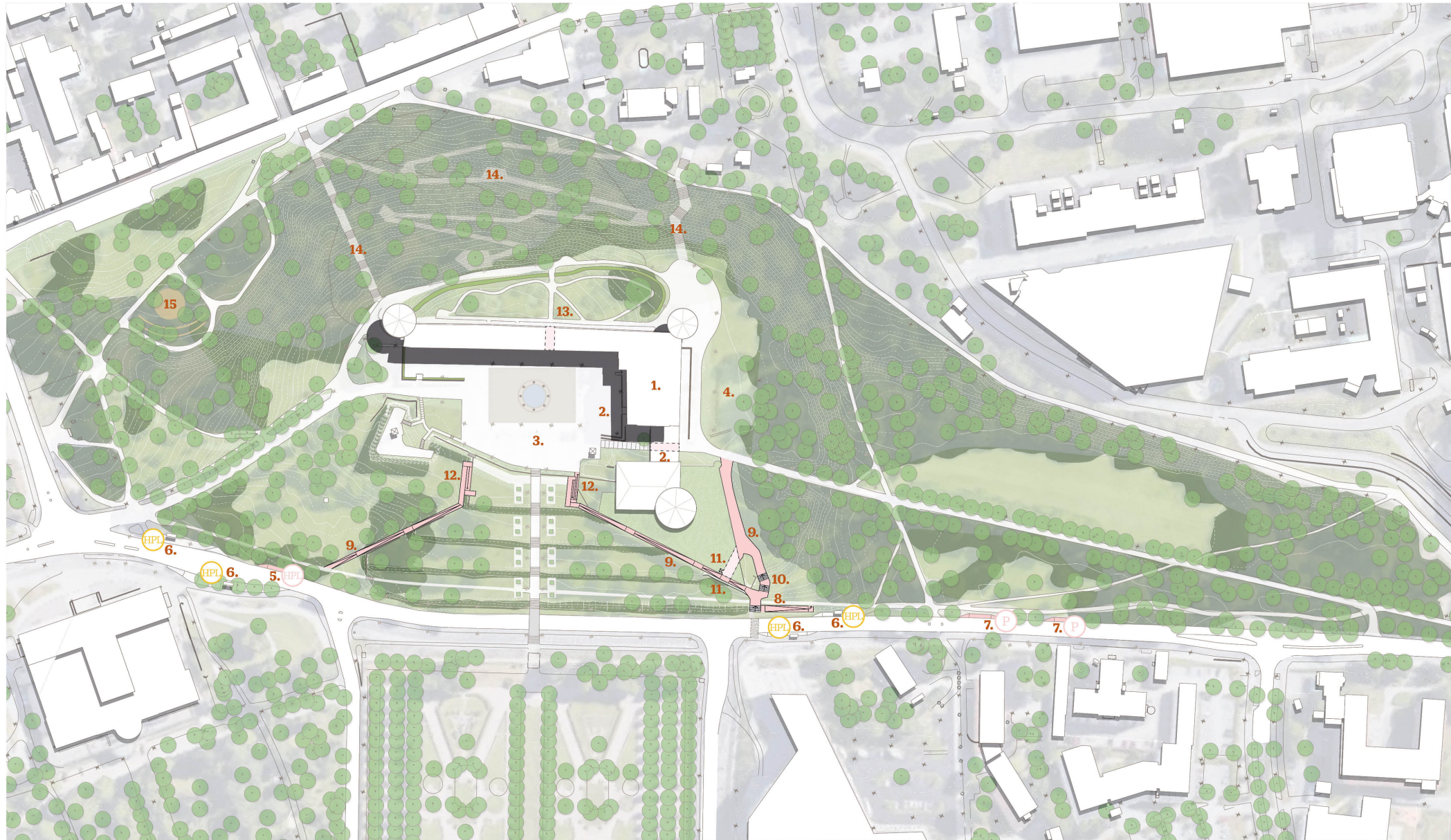
<http://www.hallandskonstmuseum.se/om-museet/om-och-tillbyggnad/>

Ombyggnation av Varbergs fästning

https://www.sfv.se/globalassets/kulturvarden-artiklar/2014_2/varberg_oppn_fastning_kv2_14.pdf

Tillgänglighet Uppsala slott

EXEMPEL PÅ MÖJLIGA ÅTGÄRDER

1. Konstmuseum

2. Entré konstmuseum

3. Borggård

4. Utsiktsplats/restaurerad park på befintlig parkeringsplats

5. Möjlig ny hpl. buss

6. Befintlig hpl. buss

7. Parkering för turistbussar

8. Föreslagna trappor från hpl

9. Föreslaget gångstråk

10. Föreslagna trappor/del av gångstråk

11. Entré till föreslagen hiss

12. Föreslagen ramp, del av gångstråk

13. Möjlig entré från staden

14. Föreslaget stråk (Uppsala kommun/Karavan)

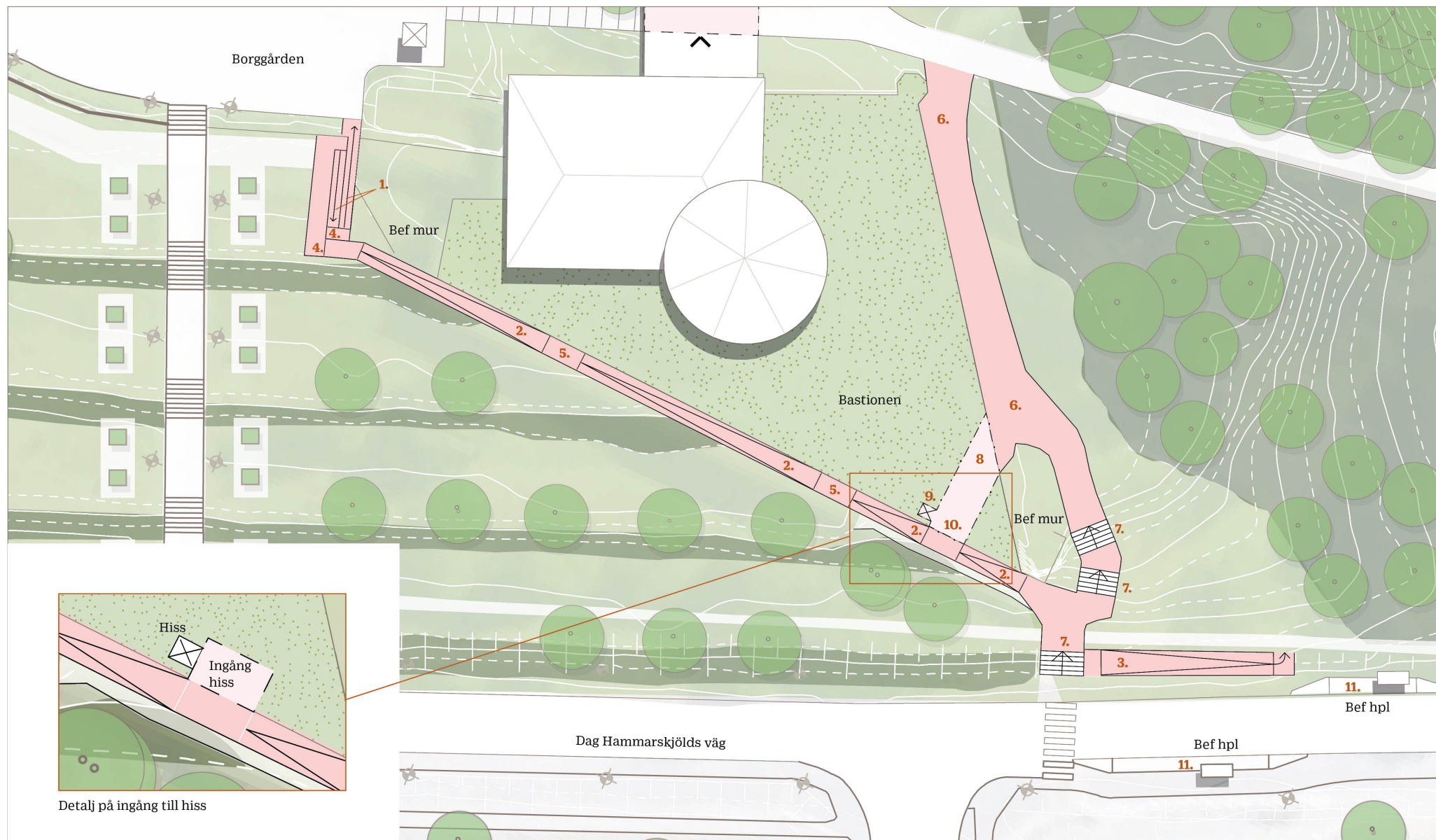
15. Föreslagen amfiteater (Uppsala kommun/Karavan)

 Föreslagna tillägg

 Skala 1:2000 A3

Uppsala slott 3/3 2020

1. Ramp med lutning 1:12
2. Gångstråk, ramp, genomsnittlig lutning ca 1:15
3. Ramp med lutning 1:20
4. Vilplan

5. Vilplan/ anslutning terrass
6. Gångväg
7. Trappa i granit
8. Passage genom bastion

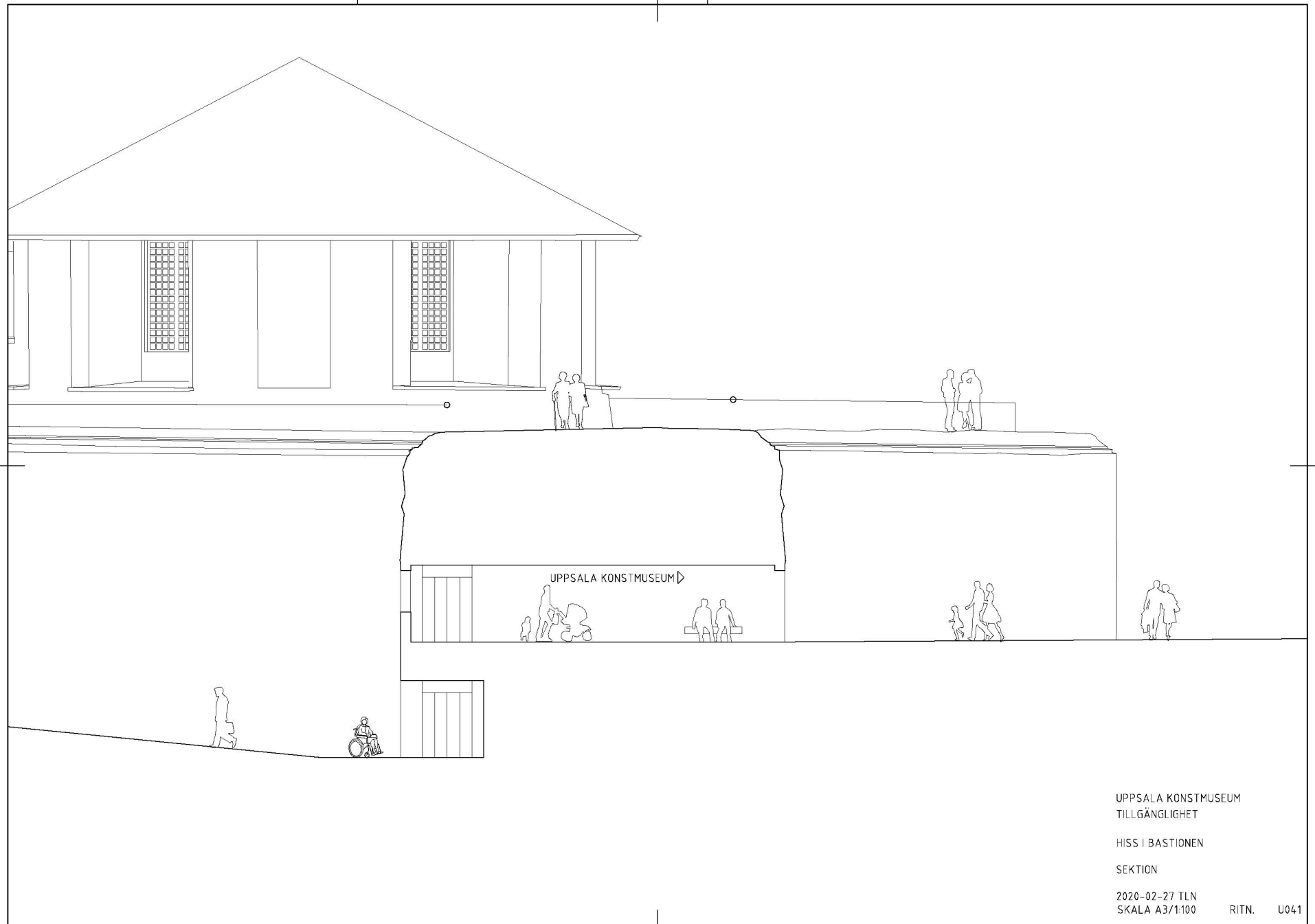
9. Hiss, se detalj
10. Ingång till hiss, se detalj
11. Bef hpl. buss

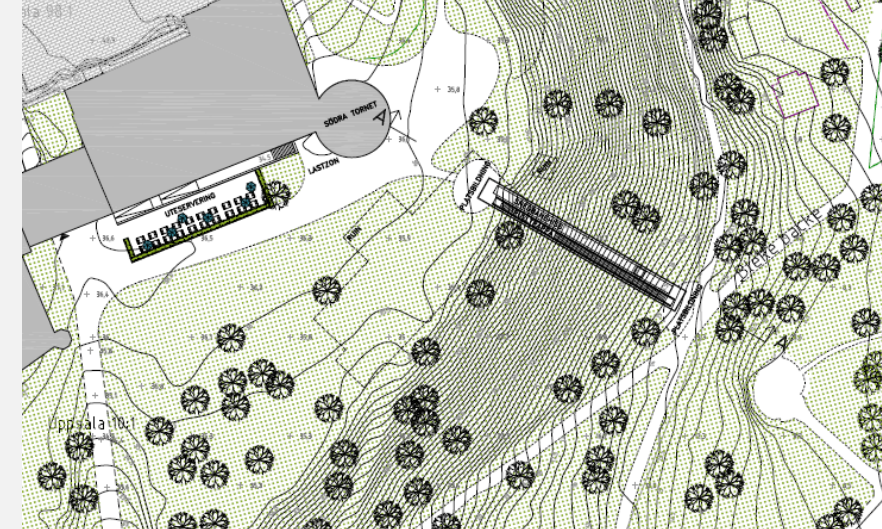
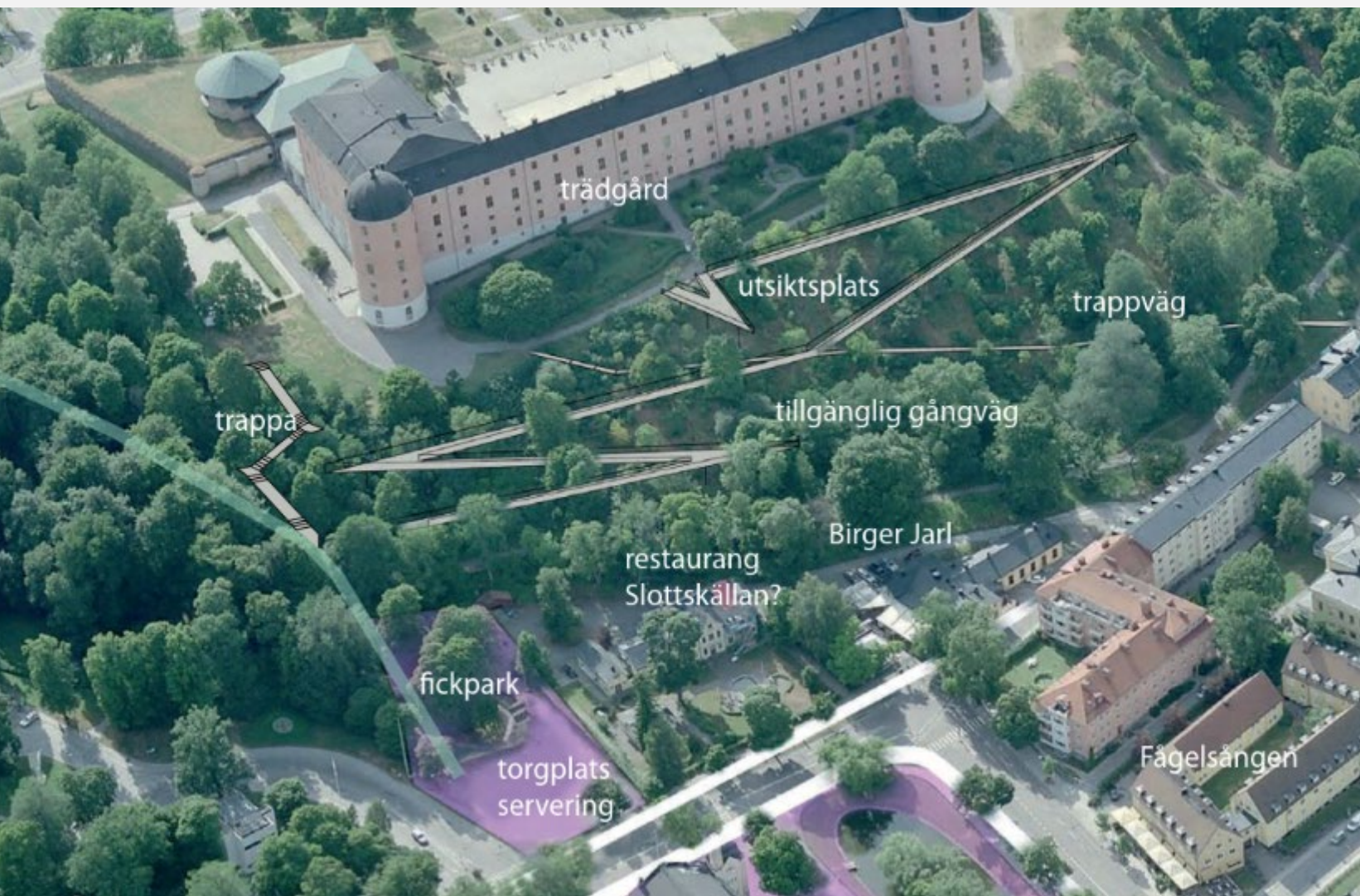
Föreslagna tillägg

Skala 1:500 A3

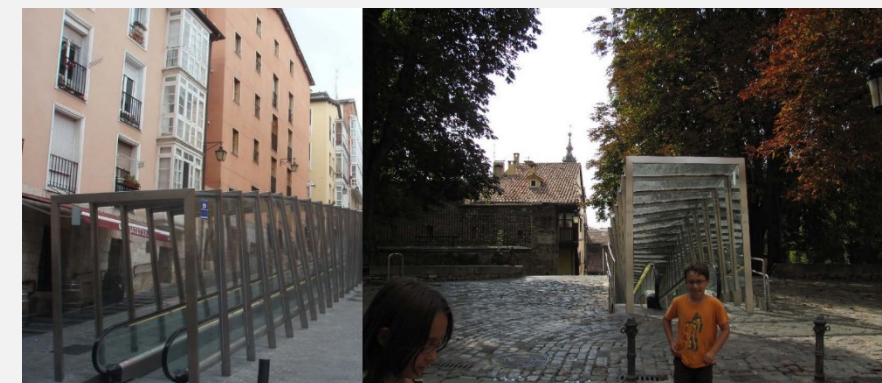
Uppsala slott 3/3 2020

EXEMPEL PÅ RULLBAND
BLEKE BACKE – SÖDRA TORNET

EXEMPEL FRÅN VITORIA-GASTEIZ

Anpassning av nuvarande huvudentré

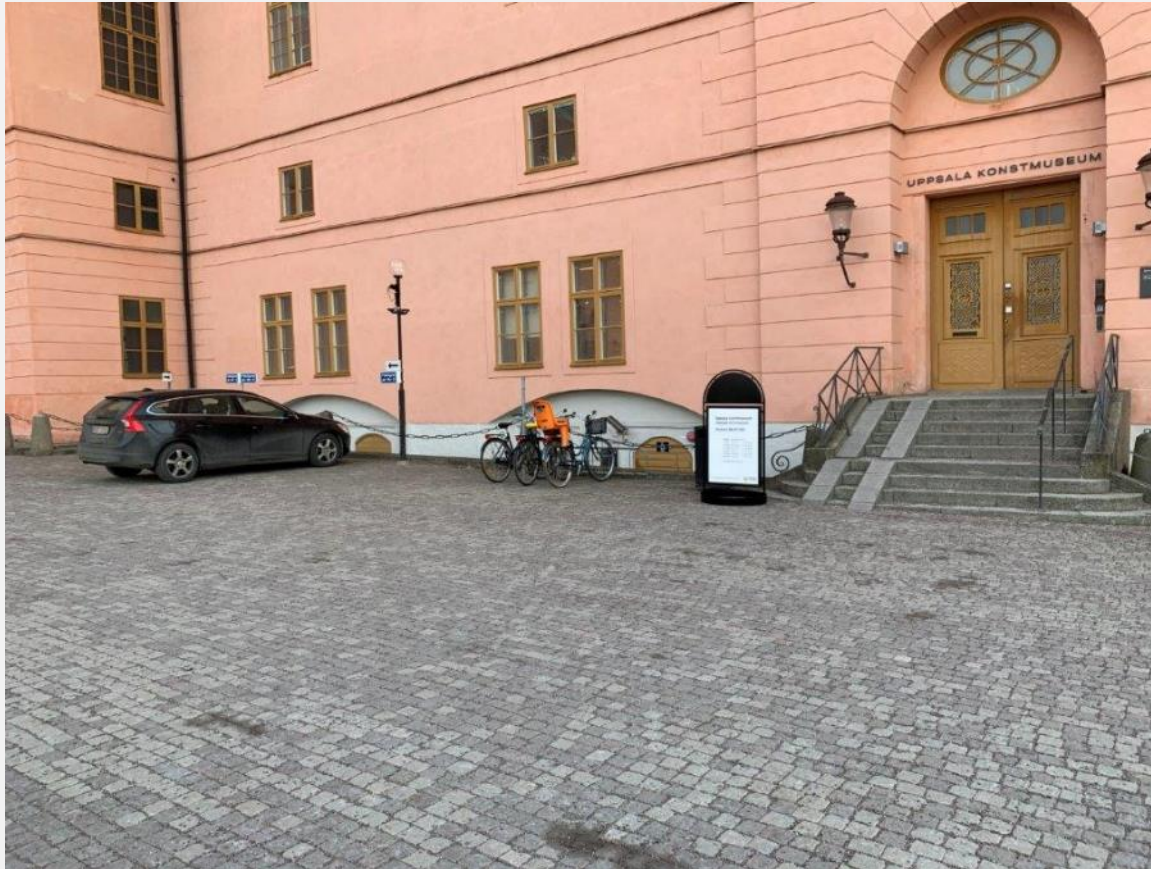

HUVUDENTREN IDAG

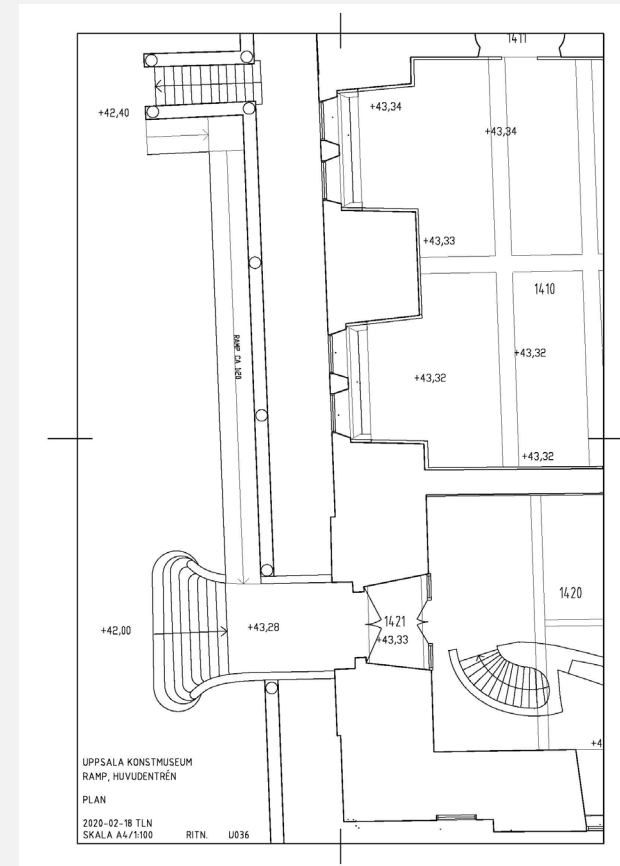

EXEMPEL PÅ KOMPLETTERING MED
UTVÄNDIGT LYFTBORD

Anpassning av nuvarande huvudentré

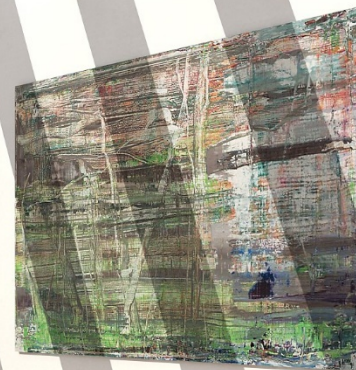
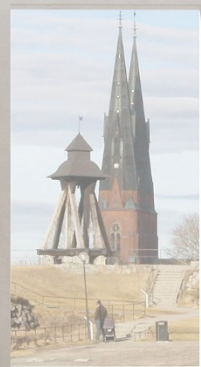
HUVUDENTREN IDAG

EXEMPEL PÅ KOMPLETTERING
MED RAMP

Gerhard Richter

Datum:
2020-03-12

Diarienummer:
KSN-2018-1069

Handläggare:
Lotta Vestin

Framtidens konstverksamhet: Sammanställning av synpunkter

Under perioden 28 januari–17 februari fanns möjlighet att lämna synpunkter på förslaget i utredningen. Synpunkterna samlades in skriftligt för att förvaltningen sedan skulle kunna registrera och sammanställa dem.

Totalt inkom 47 personer med synpunkter under perioden. Dessa har sammanfattats enligt utredningens rubriker och siffran i parentes anger hur många som lämnat synpunkten. I de fall där många lämnat samma synpunkt har vi inte tagit med direkta citat utan sammanfattat dessa. De personer som inkommit med synpunkter i flera av utredningens delar kan därför ha räknats med på flera ställen. De direkta synpunkter som återges har kortats ner. Majoriteten av synpunkterna gäller konstmuseets placering i staden samt ombyggnationen av slottet.

Endast konkreta synpunkter gällande utredningen har tagits med och detaljer som gör det möjligt att identifiera den som lämnat synpunkten har tagits bort i enlighet med GDPR.

Förvaltningen har kommenterat flera av synpunkterna där det ställts frågor eller där det uppstått feltolkningar eller missförstånd.

Alla inkomna synpunkter har registrerats i sin helhet i kommunens diariesystem.

Den 26 januari lämnade ledamöterna i kulturnämnden sina synpunkter muntligt till ansvariga utredare. Även dessa finns med i denna sammanställning av inkomna synpunkter, se sida 18-21.

Synpunkter på uppdraget

Det är en allvarlig missuppfattning att förstudien kom fram till att en fortsatt utredning särskilt skulle beakta Statens Fastighetsverks förslag till ny ombyggnad och ny gestaltning av Uppsala slott och slottets omgivning, och i andra hand utreda kvarteren Hugin och Ångkvarnen. I förstudien rekommenderas ”att i särskild ordning beakta Statens Fastighetsverks (SFV) förslag till ombyggnad och ny gestaltning av Uppsala

slott och omgivande miljö”, vilket betyder att separat beakta Fastighetsverkets förslag och inte att en fortsatt utredning i första hand skulle beakta Statens Fastighetsverks förslag. Slutsatsen att Uppsala slott i förstudien skulle förordas framför Kv Hugin och Ångkvarnen är felaktig! (1)

Förvaltningens kommentar: I utredningsuppdraget har inte de olika placeringarna prioriterats i någon särskild ordning, utan bedömts var för sig. Att det dragits en slutsats om att förstudien skulle förorda Uppsala slott framför Kv Hugin och Ångkvarnen är ett missförstånd från synpunktslämnarens sida.

Synpunkter på tidigare utredningar

Hur mycket har ni tagit del av det mångåriga och seriösa arbete med frågan som föreningen Konstens Hus Nu lagt ner på ämnet? Har utredarna tagit del av de undersökningar som föreningen gjort? Har man tagit del av de kostnadsberäkningar för olika alternativ som i ämnet kunniga medlemmar i föreningen redovisat? Känner man till den opinionsundersökning bland stadens företagare om lämplig plats för ett konstmuseum som en medlem i föreningen gjort? I så fall borde man veta att en majoritet önskade ett centralt beläget, lätt åtkomligt konstmuseum i Uppsala. Vore det inte lämpligt att ta del av den samlade kunskap som föreningen besitter? (1)

Förvaltningens kommentar: I utredningen har vi tagit del av synpunkter från omvärlden på olika sätt. Ett av dessa var de dialogmöten som utredningen bjöd in till. Konstens Hus Nu var också en av de nio föreningar/privatpersoner som bokade in ett möte med oss i november för att komma med inspel till utredningen.

Synpunkter på utredningen och dess organisation

Det är positivt om kommunen önskar göra en satsning på den framtida konstmuseiverksamheten. Konst är inte bara viktigt, det är väsentligt för en stads utveckling och renommé. Konst och kultur fyller flera funktioner och bidrar på många olika sätt i samhällsutvecklingen. Kulturens betydelse för en Orts attraktionskraft och identitet, för människors hälsa och välbefinnande och för en socialt hållbar utveckling är något som är väl känt och väldokumenterat. Det är välbehövligt med en konstmuseiutredning. För utredningen har det varit två frågor som bedömts som särskilt viktiga, nämligen var museet ska placeras och vilken verksamhet som ska bedrivas. (1)

För att kunna kalla något en fördjupad utredning bör man kunna ställa vissa krav. Fördjupning kan endast ske om man utgår från tidigare utredningar och resultatet av dem. Vad som kan vara av intresse är de frågor som inte är besvarade i tidigare utredningar. Eftersom tanken är att fördjupningen ska resultera i ett beslut om inriktningen av den framtida verksamheten bör också eventuella villkor som olika parter kan ha ställt upp redovisas innan genomgången. Fördjupningen är sedan att ställa förslagen mot de frågor man vill ha besvarade. De flesta av dessa frågor är redan besvarade och en rekommendation att flytta från slottet till Hugin eller Ångkvarn finns också sedan tidigare. (1)

Först och främst har de ansvariga inom kommunen givit klara och till synes väl genomtänkta direktiv till utredarna avseende vilka frågor som skall utredas och besvaras. Även inför tidigare utredningar har direktiven varit klart uttalade, men då liksom nu har tyvärr utredarna saknat den ämnesspecifika kompetens som krävs för att på ett fullgott sätt utföra väsentliga delar av uppdraget. Dessa brister berör främst de delar av utredningsuppdraget som avser den framtida verksamheten. (1)

Man gav utredningsuppdraget till två kommunanställda. Eftersom det här är en mycket stor fråga för kommunen, varför har man då inte haft externa utredare? Kommunen utreder sig själv, det ser inte bra ut. Även referensgruppen är helt kommunal. Dessutom är endast tre av tio personer från kulturhållet. Varför inga externa kulturpersoner? Och var finns konstnärerna i allt detta? (1)

Förvaltningens kommentar: Uppsala kommuns utredare har sin expertis i utredningskompetens, som att samla in och sammanställa relevant information, analysera den och att utgå från de viktiga perspektiv som politiken pekar ut, exempelvis hållbarhetsperspektiven. Inför varje nytt utredningsuppdrag tar utredaren in sakkunniga inom aktuella områden som expertstöd under utredningstiden. I denna utredning har det varit museichefer, konstintendenter, pedagoger, upphandlare, analytiker, jurister, landskapsarkitekter och näringslivsutvecklare.

Utredarna har inte utfört sitt uppdrag att analysera och jämföra samtliga i utredningen ingående alternativ, vilket är särskilt anmärkningsvärt när det gäller de två alternativen som rekommenderades i förstudien, nämligen Hugin och Ångkvarnen. Att utredarna själva dessa omständigheter till trots anser sig kunna peka ut slottet som det bästa alternativet är minst sagt anmärkningsvärt. En fullgod utredning borde givetvis utan särbehandling ha redovisat och jämfört de olika alternativens för- och nackdelar vad avser hållbarhet, totalekonomi, allmän tillgänglighet och roll och läge i stadskärnan. (1)

Synpunkter på inhämtat kunskapsunderlag

Medborgarundersökning

De slumpvis utvalda Uppsalaborna har själva anmält att de är intresserade av att delta i den typen av undersökningar på webben. Alltså är det medvetna personer som har tillgång till dator och även förstått förfrågan. Många frågor bygger på frisvar, vilket utesluter många. De fick visserligen svara på det språk de kände sig bekväma med – ja, men det förutsätter att de förstått frågan. (1)

Förvaltningens kommentar: Metodiken bakom den här typen av enkätundersökningar är vedertagen och har använts under många år. Det säkerställs att de intervjuade speglar den befolkning de representerar.

Två av de tre frågorna i undersökningen handlar inte om konstmuseet. Detta gör undersökningen oklar både för det inblandade och för läsaren. Resultatet blir tyvärr en förvirring av statistik, citat av individuella respondenter som vi inte vet vilka de är, grafiska bilder som sammanblandar data och oklara slutsatser. I undersökningen framgår det att studenter tycker att det är för dyrt att gå på konstmuseet, trots att de

idag går in gratis! Av de 43 procent som inte vet var konstmuseet ligger svarar 90 procent att det ligger bra! Man pekar ut pensionärer som den enda grupp som tycker att konstmuseet otillgängligt, har en brant backe och borde ligga mer centralt. Man skriver att underlaget är representativt för Uppsalas befolkning, men anger inte hur många av de 580 som använder sig av konstmuseet. Denna undersökning bör göras om utifrån förundersökningen och dess alternativ utan att svälla ut på andra kulturella eventualiteter. (1)

Förvaltningens kommentar: Metodiken bakom den här typen av enkätundersökningar är vedertagen och har använts under många år. Det säkerställs att de intervjuade speglar den befolkning de representerar.

Intervjuer med museibesökare

Bland museibesökarna var det många som förväntade sig att se och uppleva slottet och att lära sig mer om Gustav Vasa. De flesta turister saknar vetskap om att det ligger ett konstmuseum i slottet. För mig är det obegripligt att kommunen i utredningen satsar på turismen i stället för den breda allmänheten. (1)

Syftet med undersökningen redovisas inte. Varför behöver man överhuvudtaget jämföra tre museer med varandra och varför har man inte undersökt dem vid samma tider? Vad ger undersökning för svar på alternativen i undersökningen. Och varför olika frågor från de tre museerna och vad var syftet. Denna undersökning kan man bortse ifrån, ger inga besked om de tre alternativens möjlighet, i bästa fall tips för framtida verksamhet. (1)

Förvaltningens kommentar: I rapporten framgår det att syftet var att ta reda på vilka förväntningar museibesökare har på sitt museibesök och vad som kan förhöja en museiupplevelse. Detta är viktig information utifrån ett verksamhetsutvecklingsperspektiv för Uppsala konstmuseum. Syftet var inte att jämföra de tre olika museerna med varandra. Museerna erbjöds möjlighet att ställa egna frågor till besökarna då vi fick möjlighet att intervjua deras besökare. Därav de olika frågorna. Grundfrågorna som ställdes utifrån utredningen var samma.

Dialogmöten med lokala föreningar och personer

Konsträmjandet Uppland var en av de nio föreningar som kom till ett samtal med utredarna. Det var tyvärr få som hörsammade inbjudan. Inbjudan kunde upplevas som svårtydd, den hade en kommunal touch som kan ses som väldigt administrativ. Det var mycket text och den var inte lockande. Jag kan förstå att till exempel Afganska föreningen inte bokade tid. Om man vill att respondenter ska spegla hela samhället, måste man agera medvetet uppsökande. Dessutom borde den inbjudan som gick ut skrivits lättbegripligt och på olika språk till föreningar med nysvenska medlemmar. Men trots allt kom nio representanter till samtalen, de flesta helt ideellt, och bidrog med sitt kunnande och sina erfarenheter. Dessa 4,5 timmar är sammanfattade i nio punkter i utredningen och ingen slutsats är dragen ur samtalen. Vilken förolämpning för oss som tog oss tid och generöst delade med oss av vårt kapital! (1)

Utredningen speglar inte alls inläggens angelägenhet eller deltagarnas kompetens. De flesta av intressenterna har haft långvarigt engagemang i konstmuseets problematik.

Utredningen har inte haft förmåga eller vilja att göra en ingående analys av svaren utan varit alltför angelägna att föra fram Slottet som enda möjliga alternativ. Man har helt enkelt inte varit intresserade av den massiva kritik av placering som framförts i samband med dessa möten utan bara sammanfattat den i en rad punkter utan diskussion eller reflektion. (1)

Förvaltningens kommentar: Inbjudan till mötena skickades ut till alla föreningar som är knutna till Uppsala kommuns samverkan med föreningslivet, LÖK (Lokal överenskommelse med föreningslivet), föreningar och konstnärer som medverkat i förstudien, via uppsala.se samt genom en annons i UNT. De synpunkter som togs upp under mötena är sammanfattade i bilagan Sammanfattning av dialogmöten, <https://www.uppsala.se/contentassets/3ad3c75365bd4dfcbda2b02f3aa8b97d/sammanfattning-av-dialogmoten.pdf>, under ett antal olika rubriker. Flera av synpunkterna som togs upp i de olika mötena har tagits med i rapporten och förslaget till beslut.

Exempel på detta är att:

- Utveckla verksamhetens innehåll
- Lyfta och arbeta mer med museets samlingar
- Ge den pedagogiska verksamheten bättre förutsättningar både gällande lokal och resurser
- Erbjuder fler möjligheter till interaktivitet
- Öka tillgängligheten till konsten genom innovativa, digitala lösningar
- Utveckla den pedagogiska verksamheten
- Synliggöra det historiska perspektivet på platsen
- Låta konsten ta plats även utanför konstmuseets väggar för att öka intresset och nyfikenheten för konst och kultur
- Att utlysa en arkitektävling

Dialogmöten med interna och externa intressenter

De personer som intervjuats här, varför finns inte deras synpunkter på placeringen med? De fick kanske inte frågan. Personalen till exempel, är väl en viktig källa när det gäller beslut om läge? Endast verksamhet redovisas. (1)

Förvaltningens kommentar: De personer och organisationer som vi träffat har fått olika frågor beroende på vilka de är och vilket intresse de har i och kunskap om denna fråga. Vi har diskuterat olika placeringar med flera av intressenterna, vilket varit en viktig del i vår övergripande analys av konstmuseets framtida verksamhet och placering.

Synpunkter på verksamhet

Jag blir oroad över att museet ska vända sig till redan kulturintresserade. Det känns väldigt elitistiskt. Det är viktigt att konstvärlden känner sig inkluderad och har ett intresse av vad som händer på museet. Men, vill man inte försöka få en bredare målgrupp? Var finns de nya svenskarna? Personer med särskilda behov? Socioekonomiskt utsatta grupper? Osv. Det här borde vara en viktig fråga för er politiker! I utredningen anser man också att den grupp som anser sig inte ha ett intresse för konst, inte går att nå. Det är en väldigt konservativ synpunkt. (1)

Förvaltningens kommentar: Citat från utredningsrapporten, s 14:

”Målgruppen för verksamheten är alla invånare i Uppsala kommun samt besökare.”

”Uppsala konstmuseum ska vara tillgängligt och kunna erbjuda något intressant för alla besökare, oavsett kön, ålder, bakgrund eller förmåga.”

I avsnittet om den pedagogiska verksamheten (s.17-18) föreslås att man ska jobba för att nå fler målgrupper genom bland annat visningar för synskadade, visningar på lätt svenska och visningar för grupper med speciella behov.

Angående utredarnas slutsats om den framtida verksamheten i konstmuseet så finns det knappast något att invända mot de allmänt hållna huvuddragen. *”Museet bör arbeta långsiktigt med att utveckla verksamheten där resurserna i första hand läggs på att utveckla arbetet med samlingarna, skapa goda villkor för konsten, den pedagogiska verksamheten och tillgänglighet samt arbetsmiljö.”* (1)

Nuvarande muséechef och hans stab har gjort lovvärda ansträngningar att föra ut konsten till allmänheten genom ökad samverkan med teatern, kyrkan och Bror Hjorts hus, med jogging- konstrundor, med ombyggd butik vid entrén, med caféarrangemang och med livaktig programverksamhet. Tack vare detta, intressanta utställningar och gratis inträde under senaste åren har besökssiffran ökat. (1)

Förvaltningens kommentar: Instämmer

Uppsala konstmuseums samling

Utredarna framhåller att samlingarna bör ta större plats i museet. I dag är den verksamhet som bedrivs på Slottet mer att betrakta som en konsthall än ett konstmuseum. Det är ett ytterst begränsat antal verk från samlingarna som visas vid en given tidpunkt och det finns överhuvudtaget inte någon möjlighet för besökarna att kunna bilda sig en uppfattning om vare sig den nationella eller den regionala konstens utveckling från sent 1800-tal till nutid.

Ett problem är att de så kallade samlingarna inte är av tillräcklig kvalitet. Kvantiteten omnämns i båda den nuvarande och den föregående utredningen, men man gör överhuvudtaget inte någon analys av samlingarnas kvalitet. Det går inte att bortse från att Uppsala konstmuseums samling utgör ett exempel på frånvaron av en medveten process i skapandet. Eftersom museets identitet är nära förknippad med samlingen blir följden att Uppsala konstmuseum av de flesta uppfattas som identitetslöst. Man kan emellertid inte lasta dagens kulturansvariga politiker eller nuvarande museichef för detta. Tvärtom skall dessa kulturpolitiker ha beröm för att de försöker åtgärda de brister som har sitt ursprung långt tillbaka i tiden. Med den generösa inköpsbudget som har ställts till museets förfogande finns mycket goda förutsättningar för den nuvarande museichefen att skapa en riktig samling.

Efter att universitetets konstsamling nu har flyttats från konstmuseets lokaler, för att så småningom inhysas på Gustavianum, finns en uttalad vilja till fortsatt samarbete mellan konstmuseet och universitetet. Det är välgörande att stadens stora aktörer inte ser sig som konkurrenter om samma publik utan tvärtom inser att det finns allt att vinna på ett samarbete. Då universitetets samling innehåller konst från 1200-talet till mitten på 1800-talet vore det lämpligt att konstmuseets samling tog sin utgångspunkt i det sena 1800-talet för att sedan täcka utvecklingen fram till våra dagar. På så sätt skulle det skapas en kontinuitet mellan de båda samlingarna. Genom att besöka både

Uppsala konstmuseum och Gustavianum skulle därmed publiken kunna få en helhetsbild av konstens utveckling. (1)

Förvaltningens kommentar: Synpunkten skickas vidare i sin helhet till konstmuseets chef då den berör nuvarande verksamhet lika mycket som en framtida verksamhet.

Synpunkter på lokaler (lokalbehov)

Utredarnas listning av lokalbehovet är en av utredningens positiva sidor. Den kan ligga till grund för en fortsatt diskussion om utrymmena. Behovet av specifika lokaler för olika delar av verksamheten gäller oavsett var konstmuseet kommer att ligga. (1)

Nuvarande lokaler i slottet är inte ändamålsenliga vare sig arbetsmiljömässigt, funktionellt eller ytmässigt. Tillgängligheten inom museet är låg då lokalerna inte är anpassade varken för besökare eller personal. Arbetsmiljön är undermålig. Klimatet är otjänligt både för människor och konst. Museet har bristande förutsättningar för in-och utlastning av konstverk vilket medför att det idag är svårt för museet att låna in verk från andra museer. Det leder till att många attraktiva utställningar inte kan visas i Uppsala. Den pedagogiska verkstaden som är inrymd i källaren är otillräcklig och omodern. (1)

Förvaltningens kommentar: Instämmer. Det är av denna anledning vi föreslår anpassning och ombyggnation av lokalerna.

Svårt att orientera sig i huset med många olika våningsplan. Lätt att missa pågående evenemang pga de många våningsplanen. Osynlig pedagogisk verksamhet som finns i ett inre källarutrymme. I ett nytt museum självklart att den delen av museiverksamheten skall synas för övriga besökare. Svårt för grupper som måste delas upp för att komma upp i huset. Trångt för transporter av skrymmande gods. Hissen bör vara stor nog för att transportera både publik och konst. Lastområde och uppackningsrum finns inte. Magasinet bör helst placeras i samma byggnad som museet. Krävande transporter med inhyrd proffspersonal är dyrt och skaderisken är stor vid varje tillfälle. Idag är magasinet för litet och gör det svårt att säkert hantera verk. Personalen har ett tungarbetat hus idag med dåliga möjligheter till tekniska hjälpmedel pga den lilla hissen och de många olika våningsplanen. (1)

Förvaltningens kommentar: Instämmer till stor del. Det är av denna anledning vi föreslår anpassning och ombyggnation av lokalerna samt att man kan flytta upp den pedagogiska verksamheten från källaren. Däremot ser vi inte att magasinet måste vara i samma byggnad, det går att lokalisera ett magasin utanför konstmuseets väggar med bättre förutsättningar utifrån arbetsmiljö och till en lägre hyra. Det ger också mer yta i slottet till konstmuseets publika verksamhet.

Synpunkter på placering i staden

Slottet är inte ett möjligt alternativ. Slottets placering uppe på åsen gör att det inte är lättillgängligt för alla, eller tillräckligt centralt vilket leder till lägre besöksiffror. Slottets placering bjuder heller inte in till spontana besök vilket är nödvändigt för att få

högre besöksiffror och för att locka fler kommuninvånare. Själva byggnaden är heller inte lämplig för ett konstmuseum. (41)

Konstmuseet bör ligga i kvarteren Ångkvarnen eller Hugin, för att därmed också vidga stadskärnan och vitalisera det sydöstra Å-rummet. Närheten till Stadsparken skulle göra det möjligt att ordna en skulpturpark knuten till konstmuseet. (12)

Ett nytt konstmuseum bör byggas i centrum då ett nybygge innebär att man redan från början kan planera för kommunikationer, säkerhet i utställningsväggar, inomhusmiljö, stora hissar, anpassad plats för barnverksamhet, personalytor, lager och verkstäder, samt att det ger möjlighet till att bidra med ny spännande arkitektur till Uppsala. (11)

Konstmuseet bör ligga i Kaniken, efter Filmstadens utflyttning, vilket skulle bidra till en ökning av citys attraktionskraft och fungera som en motkraft till att många butiker väljer att lämna centrum. Lokalerna är också tillgänglighetsanpassade. (4)

Konstmuseet bör uppföras på Hamnplan. Varför nämns inte det alternativet i utredningen? (5)

Förvaltningens kommentar: Hamnplan är ett av många alternativ som har utredningen har tittat närmare på, men det alternativet bedöms inte tillräckligt genomförbart för att beläggas närmare i rapporten. Placering av byggnader på Hamnplan är bedömt i flera processer. Uppsalas intentioner med området är att det inte ska bebyggas utan vara en del av ett öppet och tillgängligt parkområde i staden. Det anges i styrdokumentet Översiktsplan 2016 och Innerstadsstrategin. Hamnplan ingår också i området för Södra Åstråket som beslutades om av Kommunstyrelsen 2020-03-11.

Det fysiska förutsättningarna på platsen är visserligen svåra med markförhållanden, översvämningsrisk och stora, svårflyttade, viktiga ledningspaket - men det är de övergripande, beslutade inriktningarna att området inte ska bebyggas utan utvecklas fortsatt som en del Uppsala stads öppna Å-rum som är det avgörande.

Utredningen prioriterar inte konsten utan syftet verkar vara att hjälpa Statens Fastighetsverk och turistnäringen att dra tillfälliga besökare, inte kommuninvånare, till slottsområdet (6)

Förvaltningens kommentar: Utredningen har i första hand fokuserat på vilken verksamhet ett konstmuseum ska bedriva och vad verksamheten, och därmed konsten, har för behov. Därefter har utredningen tittat på frågor kring stadsutveckling och besöksnäring. Ett konstmuseum behöver ha både bra förutsättningar för konsten och för besökare som ska ta del av den.

Slottet har ett kulturhistoriskt värde i sig själv och ska innehålla ett historiskt museum för såväl slottets egen historia som Uppsalas då de flesta turister som besöker slottsområdet förväntar sig ett historiskt värde. (11)

Den enda ytterligare placering som utredningen övervägt är kvarteret Kaniken. Varför har inte fler förslag till placering tagits fram som kommunstyrelsen önskar? (1)

Förvaltningens kommentar: Vi har tittat på flera alternativ men valt att inte redovisa dessa i rapporten om vi inte bedömt dem som genomförbara utifrån olika aspekter.

Utredningen saknar ett kreativt stadsutvecklingsperspektiv. Hur är förslaget kopplat till kommunens övergripande utvecklingsplanering? På vilket sätt kan ett konstmuseum passa in i denna plan? Är lokaliseringsförslaget verkligen i linje med denna?

Utredningen avfärdar de andra alternativen till lokalisering och man drar slutsatsen att det finns både fördelar och nackdelar med alla alternativ. Men det finns ingen analys av mervärdet av de olika förslagen. Vilket är mervärdet av att ha museet kvar i slottet? Inte ens ekonomin anser utredarna i slutändan kommer att tala för förslaget (enligt svar på frågan under frågestunden) (1)

Förvaltningens kommentar: Utredningens förslag har stöd i Uppsala kommuns Innerstadsstrategi både vad gäller stadslivet sid 27, kopplingar sid 54 och kulturstråket sid 56. Att det inte är det mest ekonomiska förslaget är ett missförstånd. Vi bedömer att utredningens förslag ger mest konstverksamhet för pengarna i lokaler som uppfyller de krav och behov som verksamheten har.

Upphandling av hyreskontrakt

Alla placeringar som ingick i utredningsuppdraget har inte studerats och analyserats och anledningen som anges till detta är Lagen om Offentlig upphandling. (8)

Förvaltningens kommentar: Alla platser i utredningen har utretts utifrån olika aspekter och har olika för- och nackdelar. På grund av lagen om offentlig upphandling har utredningen valt att inte redogöra i detalj i rapporten för de olika platserna som utretts. Om kommunstyrelsen skulle besluta att konstmuseet inte ska vara kvar på slottet och därefter ska upphandla ett hyreskontrakt för ett museum, kan det vara en nackdel för de olika fastighetsägarna att det rapporterats om vad som är bra eller dåligt med de olika alternativen. Inför kommunstyrelsens beslut har ett dokument med förtydliganden och kompletteringar tagits fram utifrån efterfrågan från politiken. Där finns en genomgång av de olika placeringarnas främsta för- och nackdelar.

Varför har inte en kravspecifikation inför en upphandling gjorts? (1)

Förvaltningens kommentar: Stora delar av utredningsrapporten kan användas som ett underlag för en kravspecifikation, bland annat genomgången av lokalbehov, s. 19-24. Dock behöver detta fördjupas och specificeras ytterligare vilket planeras att genomföras i nästa steg i denna process.

Utredarna har pekat ut slottet som den enda möjliga lokaliseringen med hänvisning till Lagen om Offentlig upphandling. (2)

Förvaltningens kommentar: Detta är ett missförstånd. Slottet pekas ut som lokalisering på grund av en sammantagen bedömning där utredningen landat i att det är det bästa alternativet utifrån verksamhetens behov, stadsplaneringsperspektiv och ekonomi.

De förslag till centrala placeringar som finns avfärdas med hänvisning till Lagen om upphandling som man menar omöjliggör en upphandling av hyreskontrakt för centrala fastigheter exempelvis Kaniken. (2)

Förvaltningens kommentar: Detta är ett missförstånd. Det är fullt möjligt att göra en upphandling av hyreskontrakt i centrala fastigheter.

Ombyggnation av Uppsala slott

Slottet är ett statligt byggnadsminne med Riksantikvarieämbetet som tillsynsmyndighet. Hur ska slottet kunna byggas om enligt de krav som måste ställas för att lokalerna ska kunna fungera som ett modernt konstmuseum? Har Riksantikvarieämbetet kontaktats och gett sitt godkännande? (6)

Förvaltningens kommentar: Uppsala slott är ett statligt byggnadsminne och har därför ett långtgående lagligt skydd mot om- och tillbyggnad. För Statens fastighetsverk (SFV) som äger och förvaltar cirka 3 000 fastigheter är det en del av byggherrerollen och att ta hänsyn till skyddsbestämmelserna som är styrande för vilka förändringar som kan göras - i detta fall i Uppsala slott och i Slottsparken. Förändringar som föreslås tas upp i samråd med Riksantikvarieämbetet som i slutänden avgör vad som kan tillåtas att genomföras i byggnadsminnet. Alla beslut följer naturligtvis lagen. Riksantikvarieämbetet har inte fått något underlag från Uppsala kommun då det är fastighetsägaren, alltså Statens Fastighetsverk, som sköter dialogen med dem. Och innan det finns ett beslut från kommunstyrelsen att gå vidare med förslaget gällande slottet finns det inget konkret underlag att ta ställning till.

Slottet och dess unika kulturhistoriska miljö kommer att förstöras av ombyggnationerna och tillbyggnaden. (5)

Förvaltningens kommentar: Uppsala slott är ett statligt byggnadsminne och har därför ett långtgående lagligt skydd mot om- och tillbyggnad. Förändringar som föreslås tas av fastighetsägaren upp i samråd med Riksantikvarieämbetet som i slutänden avgör vad som kan tillåtas att genomföras i byggnadsminnet. Åtgärdsförslagen kommer att bygga på vad lagen säger att man kan göra. Målet är att genom att utveckla lokalerna ytterligare ge ännu fler människor tillgång till konstmuseet och därmed också till Uppsala slott – en av Uppsalas och Sveriges viktiga kulturmiljöer.

Magasinet och snickerilokaler går inte att inkludera i slottet. Hur ska detta lösas? (2)

Förvaltningens kommentar: Vilka lokaler som är lämpliga utifrån verksamhetens behov kommer analyseras. Det kan vara lokaler som idag finns inom kommunkoncernen eller lokaler som hyrs in av andra fastighetsägare.

Den information som utredningen ger om hur Uppsala slott skall byggas om är mycket skissartad. Mer information ges i den tidigare förstudien, men inget sägs om eller i vilken utsträckning den informationen fortfarande gäller. I förstudien nämns att man skall ordna en alternativ entré på slottets södra sida vilket skulle kunna förbättra museets tillgänglighet. I förstudien nämns också att nuvarande huvudentré görs

tillgänglig för funktionshindrade. Dessa förslag nämns inte i utredningen, som däremot ägnar stort utrymme åt hur man kan satsa på slottets omgivningar. (1)

Förvaltningens kommentar: Den fördjupade utredningen bygger på förstudien. I den komplettering till utredningsrapporten som skickas med som beslutsunderlag till kommunstyrelsen finns skisser på hur tillgängligheten till muséet kan förbättras. Mer och fler konkreta lösningar kommer arbetas fram i nästa steg i processen.

Många kan över huvud taget inte ta sig upp till slottet utan bil eller buss - exempelvis äldre personer och personer med fysiska funktionsvariationer. Utredningen menar att dessa problem kan åtgärdas genom att göra slottsparken mera tilltagande och lockande för besökare. Blomsterplanteringar, utsiktsplatser m.m. föreslås. Ny busslinje, bergbana m.m. har också nämnts. Jag har mycket svårt att förstå att en förändring av slottsparken skulle kunna underlätta för besökare att gå upp på åsen. Kommunens önskan att minska trafiken i city underlättas inte heller av denna placering. Konstmuseets miljöpåverkan behandlas över huvud taget inte i utredningen. (1)

En ombyggnad av slottet kommer leda till en längre period av minskad verksamhet varigenom besökarantalet kommer att minska under några år. (1)

Om Uppsala slott över huvud taget ska byggas till, är det naturligtvis den norra flygeln som ska byggas. Den som fattas. Alla andra tillbyggnader strider mot slottets disposition. Med eller utan nordlig flygel öppnar sig slottet, med sin imposanta borggård, mot sin paradträdgård. Den som idag är Botaniska trädgården. Om det över huvud taget ska grävas, är det naturligtvis Dag Hammarskjölds Väg som ska grävas ner, där den passerar slottet. (1)

Slottsparken

Planerna för slottsparken är onödiga och dyra, dels för att Botaniska trädgården finns och dels för att det inte har något med konstmuseet att göra (4)

Det är klart att det skulle vara intressant med en utveckling av slottsområdet. Många av förslagen kommer dock sannolikt inte att kunna förverkligas. Varken av ekonomiska eller arkeologiska skäl. (1)

Tillgängligheten är det stora samtalsämnet. Överraska – planera en lockande, funktionell entré från Dag Hammarskjölds väg i hörnet där murarna vid Gräsgården når ut. En byggnad i tegel och glas som passar in i miljön, där en hiss (eller två) och en trappa går upp till den nya byggnaden. Utställningar, evenemang kan ordnas separat från övriga museet. Anlägg en gångväg som går runt bastionen så nära det går - mot Kung Jans väg och Bergbanan (?). Utsiktsplatsen 10 flyttas till Gräsgården – Segerstedthuset hindrar utsikt. Botaniska trädgården få njutas från 12. Entréplats syd. Den är perfekt, det behövs plats för många bussar och bilar i de historiska kvarteren. Alla cyklister lär söka sig närmare slottet. Var skall alla cyklar stå? Alla turister kommer

inte samtidigt till sin buss när det är dags att åka, de och andra behöver sittplatser. I stället för Utsiktsplats 10 kan sittplatser med bord ordnas i Tornérparken – gärna området mot fängelset. Plats för berättelser om fängelset som funnits i slottet. Entréplats norr. En problemyta. Tätt cykeltrafik i olika riktningar. Den andra slottsträdgården anlades 1588 runt den sydvästra slottsbastionen, där den kungliga familjen hade sin våning, den blev en dekorativ trädgård, en sk gräsgård. Dags att återskapa den runt den nya byggnaden. (1)

Det finns alldeles för lite att göra på borggården och i slottsparken. Besökarna har inga skäl att dröja sig kvar. Därför gläder det mig att det nu finns planer på att utveckla slottsparken, något jag tror skulle vara gynnsamt för turistnäringen och dessutom öka chansen att familjer i Uppsala tar sig till slottet och konstmuseet. Jag tycker också att det verkar vara en bra idé med en överbyggnad till Vasaborgen, som nu inte känns som en del av slottet. (1)

Synpunkter på slutsats och utredningens rekommendation

Det är ett väldigt intressant förslag som redovisas och tänker att om det blir så som förslaget visar så är det ett mycket stort lyft för Uppsala och det kan verkligen bli en plats man söker sig till för konst, möten och rekreation. Att konsten blir central i detta med både museet och en skulpturpark, skulle antligen ge Uppsala den konstscen som jag trodde var självklar för en stad som Uppsala då jag flyttade hit. Men om det är en plan som är stor nu och som kommer minskas p.g.a att det blir för dyrt, Slottets arkitektur visar på att det inte är möjligt att genomföra det man tänkt, äldre föremål i marken eller annat som har med bevarande av en historisk miljö kommer i vägen så är det kanske inte längre en så bra lösning. Jag hade gärna fått veta mer om hur ni tänker då. Däremot bör den kanske mer spektakulära och modernare del som tänkts vid slottet, som ska kunna visa samtidskonst av vitt skilda slag och som dessutom ska vara byggd med tanke på framtiden, enligt mig absolut bäst inrymmas i en mer konsthall-liknande byggnad på en plats nedanför berget. Ett arkitektoniskt intressant besöksmål med konstshop, restaurang och en miljö runtomkring som också den kan berikas med skulpturer. Min åsikt är att Ångkvarnens läge gör det alternativet mest spännande som plats för en konsthall. Läget med ett sammanlänkande gångstråk upp mot slottets del av konstmuseiverksamheten. Två institutioner som hör ihop men som erbjuder olika miljöer och innehåll. (1)

Tankarna är inte nya. i oktober 1991 skrev jag en insändare i UNT. Där finns en rad förslag om olika aktiviteter och åtgärder varav somliga tycks vara aktuella i dagens diskussion, vilket glädjer mig. En tanke jag framförde till bl a Stig Strömholm var att man skulle bygga färdigt slottet åtminstone med en norra flygel och kanske göra lokaler under slottsgården där det lär finnas en vatten reservoar (jfr Louvren!) (1)

Radonproblemet kan leda till att lokalerna måste utrymmas och saneras. Möjligen kan Uppsala kommun kräva återbetalning av hyreskostnader sedan 1995. Det hade varit på

sin plats om utredningen hade redovisat ett möjligt förslag till en tidplan för en avveckling av museet på Slottet och en flytt av hela konstmuseet till andra lokaler. (1)

Det engagemang och de politiska visioner att våga nytt som fanns beträffande UKK har helt saknats denna gång. Konstmuseet på slottet är och förblir ett otillräckligt, omodernt och otidsenligt provisorium, ovärdigt en kulturstad. (1)

Varför vill man inte ge bildkonsten ett eget hus med en egen profil, i landets fjärde stad? Är inte Uppsala värd detta? Är inte konsten värd detta? Varför behandla konsten så styvmoderligt? Musiken, litteraturen och teatern har ju fått sina hus, sporten flera nya arenor. Det finns många exempel på hur konstmuseibyggnader satt städer på kartan. De kan var en god investering för städers renommé och besöksnäring. Turisterna, ja, omhuldade av utredningen! De har ändå fullt upp med besöksmål uppe på åsen. Ska de lockas att stanna en natt, är det väl bra att det finns något att uppleva öster om ån också! (1)

Frågor om näringslivsutveckling inte utretts – hur kan näringsliv och kultur kan samarbeta på ett bättre sätt, lära av varandra, se nya perspektiv och skapa framtida gemensamma projekt? Vilken vikt tillmäts olika stråk i staden och hur kan vi i förlängningen beakta frågor om kulturella och kreativa näringar som i sin tur kan ge livskraftig handel och investeringar. Hur kan "porten" in till Uppsala präglas av såväl konsten som näringslivet? Konsten i sig ska inte vara lönsam och ska inte instrumentaliseras eller bedömas med lönsamhetskriterier, men den spelar en central roll som utvecklingsmotor. Av det skälet kan det vara särskilt intressant med en lokalisering av konstmuseet på annan plats. Utredningen pekar på att lokaliseringen ska stödja utvecklingen av turiststråket, men jag menar att frågor kring näringslivsutveckling också måste finnas med i bedömningsunderlaget. (1)

Förvaltningens kommentar: Utredningen har tittat på flera olika perspektiv, bland annat näringslivsperspektivet. Ett nytt konstmuseum bidrar till att skapa en attraktiv stad att leva, verka och besöka. Detta kan i sin tur stärka näringslivets möjligheter att rekrytera ny personal till Uppsala och därmed också möjligheterna för Uppsala att bli en attraktivare etableringsort. Dessutom skapar de flöden av besökare möjligheter för angränsande etableringar som tex caféer och restauranger. Ett modernt museum som erbjuder ett intressant innehåll kan vara en anledning att stanna längre eller kommer tillbaka vid senare tillfälle. Uppsala konstmuseum är en viktig part i det omgivande samhället och samverkar till viss del med näringslivet idag och kan utveckla denna samverkan ytterligare utifrån olika perspektiv. I Uppsala konstmuseums grunduppdrag ingår att föra dialog med andra kulturinstitutioner och besöksmål för att stärka kulturlivet, uppnå samordningsvinster samt bidra till Uppsalas kulturella utveckling.

Det känns konstigt att de olika alternativen från Jane Nilssons ambitiösa utredning inte längre beaktas. Det lät ju så hoppfullt ett tag. Vi trodde verkligen att vi skulle slippa alternativet slottet och äntligen få ett centralt placerat hus som verkligen är anpassat för konsten i ordets nutida vida betydelse. En byggnad som är till för konsten anpassad efter dess behov - konsten för konstens egen skull. Uppsala stadsteater från 1951

ritades av Gunnar Leche, Stadsbiblioteket ritat av Carl Nyrén invigdes 1987 och Konsert & Kongress invigdes 2007 ritat av Henning Larsens Tegneste A/S. Nu 13 år senare är det dags att fatta beslut om ett nybyggt konstmuseum med samma goda kvaliteter som Konsert & Kongress. Det framtida konstmuseet är bara tänkt att omfatta 5 390 kvadratmeter inklusive magasin och verkstäder mot Konsert & Kongress 14 600 kvadratmeter! (1)

Förstudien och utredningen kritiserar nuvarande lokaler i ett antal punkter men trots alla brister avfärdas även de med att besökstalet har ökat väsentligt de senaste fem åren, från c:a 40000 till 60000 utan att på något sätt problematisera statistiken. 20 procent eller mer är besökare över 60 år och de har man ju inte prioriterat i framtidssatsningen för konstmuseet. (1)

Förvaltningens kommentar: Utredningen har inte på något sätt avfärdat bristerna som åsyftas. Det är snarare på grund av dessa och andra brister samt de möjligheter till utveckling som finns som utredningen föreslår en anpassning och utveckling av lokalerna samt en verksamhetsförstärkning. Den enda målgrupp som utredningen pekar ut som särskilt prioriterad är morgondagens kulturkonsumenter. Det har inte gjorts någon analys av deras ålder, men god gissning är att de representerar olika åldrar. Uppsala konstmuseum ska vara tillgängligt och erbjuda något intressant för alla besökare, oavsett kön, ålder, bakgrund eller förmåga.

Några framgångsfaktorer som listas i förstudien av Jane Nilsson är att museet ska vara inrymt i en egen byggnad, en karaktärsbyggnad präglad av innovativ och intressant arkitektur på en synlig plats i staden och nära till kommunikationer. För oss uppsalabor var det en mycket välkommen blick utifrån. I förstudien tog man också med i beräkning att staden växer och att Uppsala centrum är alldeles för litet i förhållande till stadens storlek. Östra Ågatan ska stängas av för biltrafik under sommaren meddelades alldeles nyligen. Kan detta vara början på ett nytt synsätt vad gäller Årummet från kommunledningens sida? I så fall bör man tänka nytt även när det gäller ett nytt konstmuseum! (1)

Det är svårt att tro att Uppsala, till skillnad från många andra betydligt mindre städer i landet, inte skulle ha råd och möjlighet att föra sig med ett konstmuseum av internationell klass. De svårigheter som lyfts fram bör det finnas kapacitet för att överkomma. Kan man bygga en magnifik eventanläggning för sport vid Studenterna, måste det väl ändå gå att få till ett hus för konst och kultur också. (1)

Man talar om ytor, ombyggnad utan att redovisa hur detta ska ske. Kostnader redovisas endast som grova uppskattningar. Den nu utförda studien har givits i uppgift att, trots kulturnämndens ställningstagande, utreda även slottsalternativet och eventuellt andra möjliga placeringar. En sådan tas upp i studien; Kaniken vid Västra Ågatan. Sammanfattningsvis finner vi att utredarna inte utfört sin uppgift. Som underlag för ett framtida beslut om ett nytt konstmuseum i Uppsala behövs ett allsidigt och väl genomarbetat förslag. (1)

Ekonomi

Utredningen påstår att slottsalternativet innebär en lägre ekonomisk kostnad än alternativen. Samtidigt föreslås i utredningen stora anläggningsprojekt kring slottet, som skall bidra till slottsalternativets attraktivitet. Dessa kostnader uppskattas till att vara sammanlagt mellan 55 och 105 miljoner. Finns det mer specificerade uppgifter, vad kostar t ex en bergbana? Hur ser totalkostnaden för slottsalternativet jämfört med kostnaderna för övriga alternativ och då med tydligt angivande av vilka utgiftsposter som är aktuella. (1)

Förvaltningens kommentar: Utredningen föreslår en verksamhetsökning från 10,7 Mkr 2020 till 18,5 Mkr 2028. Investeringarna för ombyggnationen av konstmuseets lokaler i slottet landar på fastighetsägaren. Förhandling av hyran med fastighetsägaren kan göras först efter att en fördjupad studie gjorts om exakt vad som ska göras, när i tid det ska ske och på vilket sätt. Kommunen har gjort en uppskattning av hyreskostnaden utifrån erfarenheter från bland annat andra museer som gjort liknande ombyggnationer och beräknar att hyran ökar från 3,5 Mkr 2020 till 12,6 Mkr 2028. Det finns även kalkyler på vad de olika utvecklingsförslagen för parken kan komma att kosta. Vad som kan genomföras och vem som ska ta kostnaden ska förhandlas med Statens Fastighetsverk som är positiva till att utveckla parken. Då vi inte vill föregå en sådan förhandling har vi inte redovisat kalkylerna för de olika förslagen på åtgärder i parken.

Finns det ett beslut att kommunen ska hyra alla sina nya byggnader? (1)

Förvaltningens kommentar: Uppsala kommun arbetar för att sänka låneskulden och inför varje lokalanskaffning behöver kommunen göra en ekonomisk avvägning. Vi behöver balansera andelen egna investeringar som leder till ökade lån med hyresavtal där andra äger fastigheten för att hålla lånekostnaderna nere. I fallet med konstmuseet skulle alternativet vara att köpa en byggnad till marknadspris vilket skulle kräva lånefinansiering. Därför har bedömningen gjorts att ingen egen investering ska göras.

I Uppsala kommuns styrdokument Mål och budget 2020, inriktningsmål 1 - Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi, finns uppdraget att

- *Systematiskt pröva alternativet att hyra lokaler på långa kontrakt istället för att kommunkoncernen bygger och äger själv, utifrån vad som är mest ekonomiskt fördelaktigt. (KS)*

När man räknar på kostnader för ett museum bör man givetvis också räkna på vad varje besök kostar kommunen. Om antalet besökare fördubblas, halveras kostnaden per besök. Kanske med viss reduktion för ökade städbehov (jfr Nationalmuseum). Om man tror att konstupplevelser kan tillföra betraktaren något av värde för såväl individen som samhället i stort måste detta givetvis beaktas. Annat bör betraktas som kulturfientlighet. (1)

Hur kan en ombyggnad och tillbyggnad av slottet skulle bli det billigaste alternativet för konstmuseets placering? (3)

Förvaltningens kommentar: Konstmuseet är idag lokaliserat i Slottet och stora delar av de befintliga lokalerna har t.ex. den takhöjd som är lämpligt för verksamheten. Ombyggnationen av dessa lokaler kommer att vara mindre omfattande än en nybyggnation eller en ombyggnation av lokaler med t.ex. lägre takhöjd.

Övriga synpunkter

Sedan utredningen presenterats har ju radonproblem i Slottet redovisats i media, dock ej i utredningen eller presentationen av den. Till dags har två av hyresgästerna i Slottet stämt statens fastighetsverk för dessa problem. Detta går inte att sopa under mattan. Nuvarande konstmuseum och Uppsala kommun har ännu inte tagit ställning i denna fråga. Uppenbarligen blir detta en knäckfråga för kommunstyrelsen om man vill satsa ett par hundra miljoner av skattebetalarnas pengar på en utbyggnad av ett sedan tiotals år radonskadat hus eller om man också tänker stämma ägarna, rädda personalen och flytta till en hälsosammare och mer ändamålsenlig byggnad. För besökarna är det en enkel fråga – flytta ner på ”stan” nu! (1)

Förvaltningens kommentar: Det finns värden som ligger över gränsvärdena även i några av konstmuseets lokaler. Värdena ligger också under riktvärdena i flera av konstmuseets lokaler, till exempel i den pedagogiska verkstaden. Flera åtgärder har satts in och vi bevakar hur värdena utvecklas. Uppsala kommun har löpande och tät dialog med Statens fastighetsverk. SFV har rutiner för att hantera radon och vid en ombyggnation finns ytterligare möjligheter att hantera radonet i byggnaden.

Dialogen med allmänheten har brustit. Under rubriken Referenser finns inte någon av de många texter som publicerats om det framtida konstmuseet i Uppsala Nya Tidning de senaste femton åren. Varje pass vid dialogmötena var begränsat till endast 30 minuter trots att alla tider inte var inbokade. Det är svårt att åstadkomma en dialog under en så kort tid med tanke på frågornas omfattning och komplexitet. Söndagen den 9 februari presenterades utredningen på slottet och redan den måndagen den 17 februari vill kommunen ha allmänhetens synpunkter. Det är en alltför knapp remisstid. Utredarna rapporterar inte några mätningar av radon vare sig i de lokaler som nu används eller för den tänkta tillbyggnaden på den södra bastionen. Detta är problem som sannolikt kan lösas men de bör ändå redovisas. (1)

Förvaltningens kommentar: Utredningsrapporten publicerades den 28 januari. Därefter presenterades den på ett offentligt möte den 9 februari då det fanns möjlighet att ställa frågor till olika personer som varit delaktiga i utredningen, bland annat ansvariga utredare, konstmuseets chef och chefen för kulturförvaltningen. Det stämmer att den 17 februari var deadline att lämna in synpunkter, det vill säga ca 3 veckor efter publicering.

Det är Statens Fastighetsverk som har resultaten från radonmätningarna. Vi hänvisar synpunktslämnaren till dem.

Det är märkligt att ni gjort utredningen innan ni hade antagit det kulturpolitiska programmet. Frågan om tillgänglighet är central där, så jag tycker att ni jobbat bakvänt. Först bör man titta på vilka invånare som finns, vilka kommunen vill nå och hur. Jag skulle också vilja se en avsiktsförklaring kring konsten. Vad ska vi med den till? Vilken roll ska ett konstmuseum ha för stadens invånare? Inte som utredaren sa: ”Vad kan vi (kommunen) få ut av konstmuseets placering?”. Det är bakvänt och helt befängd! (1)

Eftersom utredarna inte aktivt har sökt upp olika intressegrupper, har jag gjort en egen skanning av synpunkter på konstmuseets innehåll och placering. De som är engagerade i SAK ung, är aktiva studenter som går till konstmuseet var det än ligger. De har inga problem med att gå i backen. De besöker museet regelbundet. Om det är aktiva utbildade unga personer man vill nå, är slottet en bra placering. Inom den afrikanska diasporan är Uppsala konstmuseum helt okänt. Slottet är dock välbekant och någon säger sig ibland ta med gäster till borggården för att se på solnedgången. På frågan om vad som skulle behövas för att man skulle besöka konstmuseet svarar man: centralt placerat, samarbete med föreningar, uppsökande verksamhet i t ex Gottsunda. De unga deltagarna i SyskonSKAP är konstintresserade. De kommer till Konstfrämjandets lokal en gång i veckan för att skapa och prata om kultur. 2018 ställde SyskonSKAP ut på Uppsala konstmuseum, men de som var med då har inte fortsatt att besöka museet. Dagens deltagare var inte med på utställningen då. De säger att de inte ens vet att det finns ett konstmuseum. De tycker alla att ett konstmuseum ska ligga mitt i city, ungefär där Åhléns ligger. (1)

Jag ser i alla de gynnsamma artiklarna en motbjudande jävig tanke: författarnas möjlighet att få ha ett finger i pajen så snart byggandet av en ny struktur har beslutats, en situation som redan har setts under de åren man diskuterade om UKK . Ett återkommande tema för att motivera att museet tas bort från slottet är den svåra situationen för äldre och personer med rörelse svarigheter. Konstigt nog, ingen som föreslog idén om att förenkla det med en hiss, en linbana, en enkel gratis buss som går varje femton minut från Stora Torget eller någon teknisk anordning för att möjliggöra enkel åtkomst till museet. Det skulle vara en kostnad för Uppsala, men mycket mindre än de arvode som måste betalas för utredningar till kulturoperatörer, arkitektföretag, konsulter etc. om det nya museet. (1)

Insamlade synpunkter under kulturnämndens sammanträde den 26 februari

Synpunkter från kulturnämndens ledamöter till kommunledningskontoret till den fortsatta beredningen av frågan om utvecklingen av Uppsala konstmuseum

Lars Furborg (L): Utredningen har hänvisat till LOU vad gäller svårigheter att beskriva andra alternativ än slottet. I utredningen finns däremot inte lagar och föreskrifter kring slottet och slottsområdet beskrivet, t ex förvaltningsplaner, regeringsbeslut och myndighetsutlåtande från RAÄ. Känner utredningen till dessa? Bör belysas i en komplettering.

Förvaltningens kommentar: Fastighetsägaren Statens fastighetsverk, vars uppdrag från regeringen är att hållbart förvalta, utveckla och tillgängliggöra unika kultur- och naturmiljöer samt lokaler med samhällsnytta, vet vilka lagar och föreskrifter som gäller i byggnaden och i området. Det är också deras uppgift som fastighetsägare att ha en dialog med Riksantikvarieämbetet.

Elisabeth Ståhle (MP): Det finns en stor förväntan på att alla andra alternativ ska utredas, ser fram emot ytterligare genomlysningar av de andra placeringarna.

Förvaltningens kommentar: Alla platser i utredningen har utretts utifrån olika aspekter och har olika för- och nackdelar. På grund av lagen om offentlig upphandling har utredningen valt att inte redogöra i detalj i rapporten för de olika platserna som utretts. Om kommunstyrelsen skulle besluta att kommunen ska upphandla en lokal för ett museum, kan det vara en nackdel för de olika fastighetsägarna att det rapporterats om vad som är bra eller dåligt med de olika alternativen.

Det är viktigt att kommunicera den fortsatta processen.

Förvaltningens kommentar: Instämmer

Artemis Lumarker (V): Samverkan med andra aktörer behöver belysas. Arbete med sponsring och samarbete med universiteten behöver beskrivas. Det är viktigt att nyttja kompetensen som finns på universiteten.

Förvaltningens kommentar: Uppsala kommun arbetar just nu med att ta fram en riktlinje för sponsring som även omfattar Uppsala konstmuseum.

Det finns många möjligheter till samverkan med universiteten. Viss samverkan finns redan, till exempel med Uppsala universitet i samband med utställningen The Non-Human Animal – Negotiating Biorelations. I utredningen föreslås att en avsiktsförklaring skulle kunna vara en väg framåt gällande samverkan. Hur det kan gå till och skulle kunna se ut är kulturnämndens ansvar att utreda.

Linda Eskilsson (MP): Saknar en generell beskrivning av andra alternativ.

Gör ett medskick om valmöjlighet med nytt alternativ på i centrum. Hur skulle man gå tillväga?

Bertil Norbelie(M): Viktigt att se alla möjligheter i gällande lagstiftning. Det finns 116 planer i kommunen, känner utredarna till alla? Se till exempel frågor som rör tillgänglighet och jämställdhet. Hänvisar till inriktningsmål 7.

Fler alternativ finns och borde prövas. Kommunen har planmonopol, kan använda markanvisning etc. Svårt att fatta beslut på nuvarande utredning då viktiga frågor inte belyses.

Kostnadsfördelningen mellan regionen (landstinget) och kommunen i de uppgörelser som gjordes kring 1990 har frångåtts då kommunen succesivt tagit större ansvar för kulturen i området. Kan Region Uppsala bli mer involverade?

Det har dykt upp en slottspark som ett bete för slottet.

Det är grovt skattade kostnader i utredningen. Underlaget är för svagt för att göra så omfattande ekonomiska åtaganden som ett inriktningsbeslut innebär för området.

Det ska vara lätt att ta del av konsten. Det är svårt att komma upp på slottet.

Förvaltningens kommentar: Inriktningsmål 7, Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet.

Utredningen har gjort en bedömning av kostnader utifrån olika aspekter. Kostnaderna för verksamhetsförstärkningen är beräknade utifrån i vilken takt museets verksamhet bör stärkas för att vara rustat för att utvidgas till nya lokaler 2018. Beräkningen är gjord tillsammans med Uppsala konstmuseums chef Daniel Werkmäster. Hyreskostnaderna kommer fastslås i en framtida förhandling med fastighetsägaren.

Arne Sandemo (M): Vad vi än gör så kommer inte slottet uppfylla kraven på tillgänglighet. Borde vara en bärande inriktning. Om KTN inte har en annan inriktning än tidigare är inte slottet en bra plats. Många föreslagna insatser i slottsområdet kommer att vara svåra att genomföra och förenade med höga kostnader.

Finns ett önskemål om en lokalisering centralt i staden. Borde räcka för att lägga bort slottsalternativet. Liknande kostnader oavsett läge. Plus investeringar runtomkring.

Förvaltningens kommentar: Det finns utmaningar för fastighetsägaren att göra slottet tillgängligt. Statens fastighetsverk, vars uppdrag från regeringen är att hållbart förvalta, utveckla och tillgängliggöra unika kultur- och naturmiljöer samt lokaler med samhällsnytta, har ett flertal exempel på genomförda projekt där nutida krav på offentlig miljö i historiska byggnader hanterats på ett för byggnaden varsamt sätt som även kan tillföra upplevelsevärden. Läs gärna mer om olika lösningar i byggnader och miljöer med liknande utmaningar på

http://www.samverkansforum.nu/pls/nvp/Upload.DownloadFileName?CID=647&MID=119&catid=1&filename=/21913/F-1777035376/Tillgangliga_kulthist_byggn_milj.pdf

och <https://www.sfv.se/sv/om-oss/uppdrag/tillganglighet/vardigentre/>

Simon O Pettersson (SD): Viktigt att ta hänsyn till gällande restriktioner i slottsområdet, kulturminnesaspekterna måste klargöras.

En invändning mot en annan placering av konstmuseet är att det är viktigt att slottet används för publik verksamhet. Om inte konstmuseet är kvar måste det bli en annan verksamhet som också kostar. Det måste utredas.

Förvaltningens kommentar: Instämmer.

Sarah Havneraas (KD): Önskar få ett bredare underlag. Önskar se större samverkan med andra aktörer. Samlokalisering med andra aktörer. Frågan är om Uppsala kommun har ekonomiska förutsättningar för att göra en så stor satsning som föreslaget.

Förvaltningens kommentar: Noterat.

Alfonso Marin (KD): Kommer man att kunna ro förslaget med slottet i hamn? Lugnande att det är ett inriktningsbeslut och inte ett slut i processen.

Linda Eskilsson (MP): Till slut är det politiken som beslutar i frågan. KSAU kommer skriva fram ett förslag till KS.

Bertil Norbelie (M): Vad blir den fortsatta processen?

Förvaltningens kommentar: Uppsala kommuns uppdrag och arbete bygger på en demokratisk process där folkvalda politiker fattar beslut genom en representativ demokrati.

Den politiska processen påbörjas när utredningsrapporten lämnas över till kommunstyrelsen.

Preliminärt datum för inriktningsbeslut i kommunstyrelsen, gällande konstmuseets framtid, är den 15 april.

Dick Jansson (S): KTN har tidigare tagit ställning för kv Hugin eller Ångkvarn vilket bör vara vägledande. Många svårigheter finns vad gäller nyttjande av slottsområdet och slottet pga. av restriktioner och lagstiftning. Ett konstmuseum närmare det kommersiella centrum är viktigt att ta hänsyn till.

Utredningen har många plus, anger vad som behövs för ett konstmuseum och förbättringar kring slottet. Behövs en förstärkning av centrum med ytterligare en kulturinstitution. Enda möjligheten är att det blir en upphandling.

Viktigt att beslut tas om att det ska bli ett konstmuseum.

Patrik Hedlund (S): Fördjupande undersökningar och analyser behöver göras. Vad som krävs och vad behöver göras för att bredda besökarna till konstmuseet. Priset, tillgängligheten, marknadsföring m.m. Informationstillgänglighet och andra typer av tillgänglighet. Svagt varumärke.

Förvaltningens kommentar: Underlag för fördjupade analyser finns och kommer lämnas över till verksamheten. Ett arbete kring konstmuseets varumärke är påbörjat.

Agneta Eriksson (S): Utgångspunkten för KTN har tidigare varit att flytta konstmuseet från slottet. Utredningen måste ta ställning till vad man vill ha och utreda det.

Vill understryka att utredningen kommer att fortsätta. Det är viktigt att ta fram en del i utredningen som talar om hur det går till att välja en annan lokalisering.

Förvaltningens kommentar: Den 21 november 2018 beslutade kommunstyrelsen att ge i uppdrag till kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att, i samråd med kulturförvaltningen, senast juni 2019 utreda de föreslagna alternativen till placering av konstmuseet, kvarteret Ångkvarnen och kvarteret Hugin. I uppdraget, KSN-2018-1069, ingick även att beakta Statens Fastighetsverks förslag till ombyggnad och ny gestaltning av Uppsala slott och omgivande miljö, liksom möjligheterna med fortsatt verksamhet i befintlig lokalisering.

Den 13 juni 2019 beslutade kommunstyrelsen att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen att även undersöka placeringen med utgångspunkt från verksamhet, stadsutveckling och ekonomi. Även andra placeringar skulle beaktas enligt tilläggsdirektivet.

Margareta Fernberg (M): Utredningen lodar mycket djupt åt slottet. Vad som händer nu är att många röster höjs i debatten. Vilka reaktioner förväntade ni er innan utredningen började?

Förvaltningens kommentar: Vi visste att oavsett vad vi skulle komma fram till skulle det bli debatt. Det är en fråga som engagerar och som gjort det under lång tid.

Elisabeth Ståhle (MP): Uppsala och regionen är generellt sett svaga inom området bild. Viktigt att man därför släpper fram konstnärer och med hög kompetens och fortsätter att utveckla konstområdet. Tillgängligheten är därför viktigt. Slottet är en Vasaborg att vara stolt över men inte nödvändigtvis som konstmuseum.

Lena-Maria Jansson (C): Gamla museet på Gillet var mycket tillgängligt medan slottet inte är det. Svårigheter finns vad gäller slottet eftersom det är ett historiskt område och skyddad byggnad. Det behövs förmodligen en arkeologisk undersökning.

Tål borgen bära tyngden av ett konstmuseum?

Förvaltningens kommentar: Enligt de preliminära uppgifter vi fått från fastighetsägaren ska borgen klara tyngden. Men självklart måste det utredas närmare vilket kommer göras i nästa steg.

Kajsa Wejryd (S): I dagsläget finns väl ingen beställning av en slottspark och den behövs inte. Botaniska trädgården och Stadsparken borde räcka.

Håller med Patrik gällande breddning av målgrupper.

Slinka-in effekten är viktig.

Förvaltningens kommentar: Förslaget av utveckling av parkområdet stöds av Uppsala kommuns innerstadsstrategi, s. 27, 54 och 56.

Bertil Norbelie (M): Ska vi ge folket vad de vill ha, eller visa folket vad de kan få (Bert Karlsson och Kristina Lugn). KTN har ett ansvar inom detta området och visa vägen till konsten och kulturen.

Alfonso Marin (KD): Om slottet skulle visa sig vara det bästa alternativet är det viktigt att samverka med andra aktörer. Närmast att samverka med regionen i syfte att interagera Upplandsmuseet med slottet. Mycket historia i båda museerna.

Artemis Lumarker (V): Om slottsområdet ska utvecklas bör olika konstuptryck inkluderas, t ex öppna konstväggar och interaktivitet.

Patrik Hedlund (S): Replik på Bertil, Ta utgångspunkt vad det finns för behov i samhället. Vi behöver ha visioner med utgångspunkt bland invånarna.

Vi måste förstå vilka barriärer och drivkrafter folk har. Ta utgångspunkt i en konkret mylla.